Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod

Eindrapport – 6 juli 2026

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Deze studie werd uitgevoerd door

Carlo Vuijlsteke
Prof. Dr. Tim Raats
Isabelle De Voldere
Dr. Axelle Asmar

IDEA Consult

Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel
T +32 (0)2 282 17 10
www.ideaconsult.be

VUB SMIT STUDIES IN MEDIA, INNOVATION & TECHNOLOGY RESEARCH GROUP

idea consult moving society

Managementsamenvatting

De Nederlandse audiovisuele (AV) sector is de afgelopen jaren gegroeid in bedrijfsomzet en omvang. Achter deze groei gaan echter verschillende structurele kwetsbaarheden schuil die het gevolg zijn van een combinatie van factoren: producties worden duurder, het (noodzakelijke) combineren van financiering wordt uitdagender en internationale concurrentie neemt toe. Dit treft vooral het cultureel audiovisueel aanbod: korte films, speelfilms, animatiefilms, documentaires, innovatieve mediaproducties en fictieseries. Deze vervullen een belangrijke culturele en maatschappelijke functie voor de Nederlandse samenleving en spelen tegelijk een belangrijke rol voor de bredere AV-sector in Nederland op het vlak van werkgelegenheid, professionalisering en talentontwikkeling, buitenlandse zichtbaarheid en erkenning van de Nederlandse sector.

Aanleiding en doel onderzoek

In de Kamerbrief *Agenda audiovisueel aanbod* (2024) werd een integrale aanpak voorgesteld om de AV-sector te versterken via samenwerking en kennisgedreven beleid. Voor een goede beoordeling van de werking, effectiviteit en doelmatigheid van het publieke financieringsbeleid ontbreekt echter een actueel en samenhangend overzicht van marktontwikkelingen en hun impact op de productie, distributie en exploitatie van het Nederlands cultureel AV-aanbod. De beschikbare informatie is versnipperd en werd nog niet integraal samengebracht. Deze studie analyseert de recente ontwikkelingen in de financiering van dit aanbod in Nederland. Hiervoor wordt een aanpak voor periodiek onderzoek voorgesteld, die zich richt op de analyse van structurele ontwikkelingen op het niveau van de markt, het ondernemingslandschap, het aanbod, de werking van financieringsinstrumenten en de bredere institutionele en internationale context.

Kernbevindingen en conclusies

De Nederlandse AV-sector laat de afgelopen jaren een **duidelijke groei** zien **in aantal bedrijven**, maar daarbij gaat het vooral om micro-ondernemingen en een groeiende groep van zelfstandige ondernemers. Tussen 2022 en 2024 groeide de netto-bedrijfsomzet van 10,7 naar 11,9 miljard euro. De toegevoegde waarde evolueerde echter in de tegenovergestelde richting: na een piek van 3,8 miljard euro in 2022 daalde zij tot 3,1 miljard euro in 2024.

De consumptie van audiovisuele content is in Nederland sterk gegroeid, maar deze **groei wordt vrijwel volledig gedragen door streamingdiensten**. De bioscoop is niet langer het dominante exploitatievenster: het aandeel van bioscoop- en filmtheaterinkomsten in de totale Nederlandse filmmarkt is in minder dan tien jaar gedaald van bijna 50% naar minder dan 20%. Dit verandert de economische context waarbinnen Nederlandse films hun publiek bereiken en inkomsten genereren. Tegelijkertijd opereert de Nederlandse AV-sector in een sterk geïnternationaliseerde audiovisuele markt, waarin **Nederlandse producties concurreren met een groeiend aanbod van internationale films en series om financiering, talent, zichtbaarheid en publieksbereik**.

Het Nederlands filmaanbod is omvangrijk: sinds 2022 worden jaarlijks ca. 80 Nederlandse films (speelfilm, documentaire, animatie en gerestaureerde re-releases) uitgebracht in de bioscoop. Slechts een beperkte groep films weet zowel artistiek-culturele impact (bijvoorbeeld in de vorm van waardering door festivalselecties of prijzen) als een groot publiek te bereiken. **Voor een groot deel van het filmaanbod blijft Nederlandse publieke ondersteuning essentieel**, niet alleen als financieringsbron op zich, maar ook als hefboom om aanvullende publieke en private middelen aan te trekken. Zowel voor documentaires als voor fictieseries speelt de publieke omroep een centrale rol als katalysator voor de stapeling van financiering. Beide genres zijn ook sterk afhankelijk van de combinatie van middelen uit verschillende publieke en private financieringsbronnen.

Streamingdiensten produceren zelf ook Nederlandse audiovisuele content, maar spreiden hun investeringen uit over een veel breder aanbod.

Een belangrijke uitdaging vormt de **stijging van productiekosten**. Inflatie (terwijl publieke middelen beperkt geïndexeerd worden), hogere energiekosten, toenemende kwaliteitseisen door internationale concurrentie en de invoering van Fair Pay-principes doen de budgetten oplopen. Hierdoor komt, (wanneer deze kosten niet of slechts gedeeltelijk kunnen worden doorgerekend), **zowel de rendabiliteit als de financierbaarheid van culturele producties in het gedrang** en neemt de druk op publieke financiering toe.

Het **combineren van publieke en private financiering is nodig** voor de financiering van cultureel AV-aanbod, maar de juiste afstemming vinden tussen instrumenten, procedures, IP-rechten, exploitatieafspraken en beleidslogica's van verschillende partijen is complex. Zo maken de publieke opdracht van de publieke omroep, rechtenafspraken en het dienstbaarheidsverbod (voortkomend uit de Europese regelgeving inzake staatssteun) **publiek-private samenwerking** soms **ingewikkeld**.

In 2024 werd een **investeringsverplichting van 5% van de totale relevante jaaromzet voor grote streamingdiensten ingevoerd**, waarbij ze de helft (dus 2,5%) in drama-, animatie- en documentairefilms en –series in Nederland moeten investeren. Vooral wanneer wordt gekozen voor investeringen in nieuw cultureel AV-aanbod kan deze investeringsverplichting op termijn een belangrijke aanvullende financieringsbron vormen. De effecten van de Nederlandse investeringsverplichting konden, gezien de mogelijkheid om de investeringen te verspreiden over drie jaar en doordat de rapportage over 2024 nog niet beschikbaar was, binnen het tijdsbestek van deze studie nog niet worden beoordeeld.

De internationale context versterkt de uitdagingen. In vergelijking met landen zoals België, Frankrijk, Italië, Ierland en het Verenigd Koninkrijk **beschikt Nederland niet over fiscale stimulansen**. Dit beïnvloedt de **internationale concurrentiepositie van de Nederlandse AV-sector**. Cijfers van het Verenigd Koninkrijk en Vlaanderen tonen dat door fiscale maatregelen producties tot over 30% extra middelen beschikken, nog los van de bijkomende buitenlandse investeringen die de maatregelen aantrekken. Door het verplaatsen van investeringen of het missen van potentiële buitenlandse investeringen, dreigt Nederland **producties en talent te verliezen** aan landen met gunstigere financieringsvoorwaarden.

Aanbevelingen

Een toekomstbestendig financieringsbeleid vraagt om een heldere visie op de verhouding tussen economische en culturele doelstellingen, ondersteund door sterke publieke en private financiering, goed afgestemde instrumenten en een solide kennisbasis voor beleidsmonitoring. Op basis hiervan formuleert het rapport aanbevelingen langs vijf sporen.

1. **Versterken van publieke financiering** in lijn met de beleidsdoelstellingen, via jaarlijkse indexatie die rekening houdt met de stijgende productiekosten door inflatie en Fair Pay-afspraken.
2. **Verbeteren van de afstemming tussen financieringsinstrumenten** om combinaties van financiering, efficiëntie en voorspelbaarheid te versterken: afspraken rond rechten en exploitatie verduidelijken en beter laten aansluiten bij het financieringsaandeel van betrokken partijen, en inzetten op administratieve vereenvoudiging.
3. **Verduidelijken van de beleidsdoelstellingen** om de samenhang, consistentie en impact van het audiovisuele beleid te versterken en hierover helder te communiceren met de sector.
4. **Vergroten van de mogelijkheden voor private investeringen:** creëren van een concurrentieel investeringsklimaat door aanvullende fiscale instrumenten naar internationale voorbeelden te onderzoeken.
5. **Verankeren van periodiek onderzoek en monitoring** over aanbod, financiering, publieksbereik en economische impact, gecombineerd met een betere beschikbaarheid van sectordata en een structurele dialoog met de sector vanuit een leer- en verbeterperspectief.

Inhoudsopgave

1. Onderzoek, onderzoeksvragen en -methoden 9
1.1 Aanleiding onderzoek 9
1.2 Doel van het onderzoek 9
1.3 Onderzoeksvragen 10
1.4 Onderzoeksmethoden 11
1.5 Leeswijzer 11
2. Ontwikkeling onderzoeksaanpak voor periodiek beleidsgericht onderzoek 13
2.1 Doel van de herbruikbare onderzoeksaanpak 13
2.2 Conceptueel kader 13
2.3 Afbakening onderzoeksaanpak 14
2.4 Selectie van relevante indicatoren 16
2.5 Meerjarige aanvullende kwalitatieve analyse 17
2.6 Verderzetting aanpak 18
3. Internationale ontwikkelingen met impact op het AV-ecosysteem 19
3.1 Streamingdiensten zijn gevestigde spelers in het ecosysteem 19
3.2 Bioscopen op zoek naar een toekomstmodel 20
3.3 YouTube en sociale media als absolute uitdager voor het volledige ecosysteem 22
3.4 Omroepen verschuiven richting on-demanddiensten, met investeringen onder druk 22
3.5 Meer aandacht voor diversiteit en inclusie 23
3.6 AI als gamechanger voor het volledige audiovisuele ecosysteem 23
3.7 Onzekerheid versterkt door geopolitieke situatie 24
3.8 Een perfecte storm voor de financiering van audiovisuele titels? 24
3.9 Deelconclusies 25
4. De staat van het Nederlandse AV-ecosysteem 27
4.1 Het Nederlandse AV-ecosysteem 27
4.2 De Nederlandse AV-markt 29
4.3 Omvang en samenstelling van de sector 30
4.4 Financiële prestaties van de sector 32
4.5 Sectordynamiek 33
4.6 Publieksinfrastructuur 34
4.7 Deelconclusies 35
5. Beleidskaders en instrumentarium ter ondersteuning van cultureel AV-aanbod 36
5.1 Europees beleidskader en ondersteunend instrumentarium 36
5.2 Nederlands beleidskader en ondersteunend instrumentarium 40
5.3 Deelconclusies 49
6. Cultureel AV-aanbod: kenmerken, financiering en uitdagingen 50

6.1 Kenmerken van het aanbod 50
6.2 Totaal productievolume 55
6.3 Toegekende steun aan cultureel AV-aanbod 56
6.4 Productiekost en stapeling financiering 61
6.5 Deelconclusies 68
7. Knelpunten en uitdagingen in de financiering van cultureel AV-aanbod 69
7.1 Financiering onder druk door stijgende productiekosten 69
7.2 Een uitdagende en complexe financieringspuzzel 71
7.3 Uitdagingen m.b.t. de rol van en samenwerking met de NPO 73
7.4 Geen instrumenten om privaat kapitaal aan te trekken 75
7.5 Overkoepelende uitdaging: spanningsveld tussen culturele en economische ambities 76
7.6 Deelconclusies 76
8. Internationale vergelijking 78
8.1 Kerninzichten vergelijking AV-markten 78
8.2 Gemeenschappelijke kenmerken 83
8.3 Kenmerkende verschillen 84
8.4 Deelconclusies 85
9. Slotconclusies en aanbevelingen 87
9.1 Slotconclusies 87
9.2 Beleidsaanbevelingen 89

Bijlagen **94**
Bijlage 1. Lijst met gebruikte afkortingen 95
Bijlage 2. Afbakening AV-sector en selectie indicatoren voor periodiek onderzoek 97
B.2.1 Afbakening AV-sector 97
B.2.2 Selectie relevantie indicatoren voor periodiek onderzoek 97
Bijlage 3. Data indicatoren 104
B.3.1 Marktniveau 104
B.3.1.1 Totale omzet NL AV-markt 104
B.3.1.2 Totaal aantal bedrijven en aantal bedrijven naar bedrijfstak 104
B.3.1.3 Aantal bedrijven naar regio 105
B.3.1.4 Totale netto-omzet van bedrijven 105
B.3.1.5 Totale toegevoegde waarde 105
B.3.1.6 Totaal aantal banen van werknemers en aantal banen naar bedrijfstak 106
B.3.1.7 Totaal aantal zelfstandigen en aantal naar bedrijfstak 107
B.3.1.8 Aantal overnames en fusies 107
B.3.1.9 Aantal bedrijven met buitenlandse zeggenschap 108
B.3.1.10 Aantal vertonersplekken 108
B.3.1.11 Verhouding doeken, bioscopen/filmtheaters en aantal inwoners 108
B.3.2 Ondernemingsniveau 109

B.3.2.1 Omvang van bedrijven 109
B.3.2.2 Omzetontwikkeling van bedrijven 109
B.3.2.3 Resultaat voor belastingen van bedrijven 110
B.3.2.4 Aantal oprichtingen, opheffingen en faillissementen van bedrijven 110
B.3.3 Contentniveau 111
B.3.3.1 Aantal verschenen fictieseries 111
B.3.3.2 Aantal verschenen fictieseries naar format 112
B.3.3.3 Totaalvolume fictieseries in minuten 112
B.3.3.4 Totaalvolume long format fictieseries in minuten 112
B.3.3.5 Aantal fictieseries naar commissioning speler 113
B.3.3.6 Aantal producenten fictieseries 114
B.3.3.7 Aantal producties van fictieseries per producent 114
B.3.3.8 Percentage producties per hoofdproducent 114
B.3.3.9 Aantal Nederlandse bioscoopreleases 115
B.3.3.10 Verhouding Nederlandse bioscoopreleases tgo. totaal aanbod 115
B.3.3.11 Afkomst bioscoopfilms in Nederlandse bioscopen 116
B.3.3.12 Aantal gereleasete Nederlandse bioscooptitels per maand 116
B.3.3.13 Aantal behandelde aanvragen bij het Nederlands Filmfonds 117
B.3.3.14 Verhouding aantal behandelde en toegekende aanvragen bij het Nederlands Filmfonds 117
B.3.3.15 Aantal toekenningen en toegekende steun selectieve regelingen 118
B.3.3.16 Overzicht productiesteun regulier selectieve steun Filmfonds 119
B.3.3.17 Gender in kerncreatieve functies 120
B.3.3.18 Toegekende steun Film Production Incentive 120
B.3.3.19 Aantal aanvragen en toekenningen Film Production Incentive 121
B.3.3.20 Toegekende financiering CoBO 121
B.3.3.21 Financiering via de Investeringsverplichting 122
B.3.3.22 Inkomsten uit Tuschinski Fonds (ATF) 123
B.3.3.23 Toekenningen van het ATF 123
B.3.3.24 Toegekende steun vanuit Creative Europe MEDIA aan Nederland 124
B.3.3.25 Gesteunde Nederlandse projecten vanuit Creative Europe MEDIA 125
B.3.3.26 Productiesteun aan Nederlandse producties via Eurimages 125
B.3.3.27 Internationale streamingdiensten in Nederland: fictieseries en -films (2021-2025) 126
B.3.3.28 Nederlandse originals naar genres (2021-2025) 126
B.3.3.29 Aanbod documentaire/human interest (2021-2025) 126
B.3.3.30 Productievolume culturele audiovisuele content 127
B.3.3.31 Productievolumes animatie-, documentaire-, dramaseries 127
B.3.3.32 Productievolume van series over alle genres 128
B.3.3.33 Gemiddelde productiekost dramaserie 128

B.3.3.34 Gemiddelde productiekost dramaserie per formaat 129
B.3.3.35 Gemiddelde kost/uur dramaserie 129
B.3.3.36 Totalen financiering fictie (absoluut) 130
B.3.3.37 Totalen financiering fictie (relatief) 131
B.3.3.38 Gemiddelde productiekost Nederlandse film 131
B.3.3.39 Samenstelling financiering producties met selectieve steun en/of Film Production Incentive 132
B.3.3.40 Totalen stapeling financiering film 133
B.3.3.41 Publieksbereik Nederlandse film 133
B.3.3.42 Box office Nederlandse film 134
B.3.3.43 Aandeel van top 3 meest bezochte films in totaal aantal bioscoop bezoekers 134
B.3.3.44 Aantal Nederlandse films met meer dan 100.000 bezoekers 135
B.3.3.45 Overzicht 20 meest bezochte Nederlandse bioscoopfilms 135
B.3.3.46 Selecties Nederlandse films op festivals en andere evenementen 136
B.3.3.47 Aantal prijzen Nederlandse films op festivals 137
Bijlage 4. Inzichten uit de internationale vergelijking 138
B.4.1 Vlaanderen 138
B.4.1.1 Het audiovisuele landschap in Vlaanderen 138
B.4.1.2 Publieke ondersteuning en beleid 139
B.4.1.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen 147
B.4.1.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen 149
B.4.2 Verenigd Koninkrijk 151
B.4.2.1 Het audiovisuele landschap in het Verenigd Koninkrijk 151
B.4.2.2 Publieke ondersteuning en beleid 153
B.4.2.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen 161
B.4.2.4 Financiering van series (fictie, documentaire, animatie): kenmerken en uitdagingen 163
B.4.3 Denemarken 167
B.4.3.1 Het audiovisuele landschap in Denemarken 167
B.4.3.2 Publieke instrumenten en beleid 168
B.4.3.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen 172
B.4.3.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen 174
B.4.4 Ierland 175
B.4.4.1 Het audiovisuele landschap in Ierland 175
B.4.4.2 Publieke ondersteuning en beleid 176
B.4.4.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen 182
B.4.4.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen 184
Bijlage 5. Leerlessen uit de eerste uitvoering van de aanpak 186
B.5.1 Combinatie van drie analytische niveaus 186
B.5.2 Afbakening onderzoek 186

B.5.3 Beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van data 186
B.5.4 Combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve inzichten 187
B.5.5 Voorstel voor de verdere aanpak van periodiek onderzoek 187
B.5.5.1 Aanpakken van knelpunten in databronnen 187
B.5.5.2 Prioritair aan te pakken dataknelpunten 188
B.5.5.3 Een duidelijke regie- en uitvoerende rol definiëren en toewijzen 189
B.5.5.4 Timing periodiek onderzoek 189
B.5.5.5 Overzicht indicatoren 190
B.5.6 Aanpak voor de verschillende onderdelen van de driejaarlijkse analyse 190
B.5.6.1 Kwalitatieve inzichten ontwikkelen 190
B.5.6.2 Inzichten halen uit vergelijking met andere landen/regio's 191
B.5.6.3 Opvolging aanbevelingen en eventuele methodologische bijsturingen in de onderzoeksaanpak 192
B.5.7 Suggesties voor verder thematisch onderzoek 192
Bijlage 6. Bronnen 193
B.6.1 Studies, rapporten en beleidsdocumenten 193
B.6.2 Interviews 198
B.6.3 Deelnemers validatieworkshop (21/05/2026) 199
Bijlage 7. Toelichting SBI-codes 200
B.7.1 Gebruikte SBI-codes in dit rapport 200
B.7.2 Toelichting SBI-codeboom 200
Bijlage 8. Top 20 Vlaamse en Deense bioscoopfilms 203

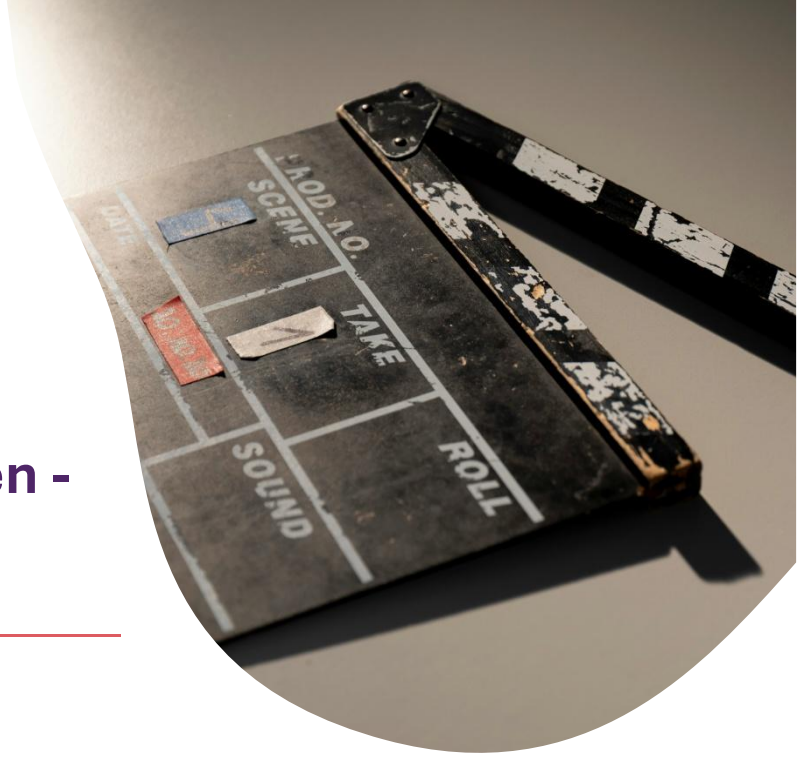

1. Onderzoek, onderzoeksvragen en -methoden

1.1 Aanleiding onderzoek

In de Kamerbrief *Agenda audiovisueel aanbod* (2024) wordt een integrale aanpak voor de versterking van de audiovisuele (AV-) sector voorgesteld.[1] Deze aanpak is gericht op meer gezamenlijke inspanningen en inzichtgedreven beleid, zodat de AV-sector op basis van samenwerking en kennis uit onderzoek verstevigd wordt. Om heldere conclusies te kunnen trekken over de werking, effectiviteit en doelmatigheid van het publieke financieringsbeleid voor Nederlands cultureel AV-aanbod ontbreekt het aan een actueel overzicht van relevante marktontwikkelingen in de Nederlandse AV-sector en de doorwerking hiervan in de productie, distributie en exploitatie van voornoemd aanbod. Informatie over de sector is verspreid over verschillende bronnen, slechts beperkt beschikbaar en niet eerder systematisch samengebracht. Dit onderzoek beoogt hierin te voorzien door de belangrijkste ontwikkelingen, geldstromen en prestaties van de sector periodiek in kaart te brengen. Daarmee ontstaat een basis om de samenhang en complementariteit van het financieringsbeleid en het bijbehorende instrumentarium te monitoren en te beoordelen.

1.2 Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek wil het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna ministerie van OCW genoemd):

- Op periodieke basis **meer inzicht krijgen in het financieringslandschap**, relevante ontwikkelingen daarbinnen en het internationale speelveld waarin de Nederlandse AV-sector zich beweegt.
- Aansluitend daarop inzicht krijgen in waar de **belangrijkste kansen en knelpunten** liggen voor het publieke financieringsbeleid voor het Nederlands cultureel AV-aanbod.

Het onderzoek richt zich op zowel het publieke (gesubsidieerde) als private deel van de AV-sector en het Nederlands cultureel AV-aanbod (korte films, speelfilms, animatiefilms, documentaires, innovatieve mediaproducties en dramaseries) dat zij (al dan niet in financiële samenwerking) creëren.

De opdracht bestaat uit twee onderdelen:

1. **Ontwikkeling van een herbruikbare onderzoeksaanpak** voor een (periodiek) te herhalen beleidsonderzoek.
2. **Uitvoering van een eerste editie van het onderzoek** op basis van deze aanpak, inclusief:
    - een vergelijking met buitenlandse financieringsmodellen;

[1] Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (2024). Agenda audiovisueel aanbod “Verbeelding door inzicht, talentontwikkeling en samenwerking. Url; ”https://open.overheid.nl/documenten/dpc-719c83f7a0ea4debb885ca1e34cc60a37cd3900e/pdf

- aanbevelingen voor het financieringsbeleid in Nederland;
- een reflectie op het functioneren van de onderzoeksaanpak en, waar nodig, voorstellen voor verbetering ten behoeve van toekomstige edities.

De onderzoeksaanpak moet daarbij niet alleen inzicht bieden in de werking van het brede financieringslandschap, maar ook bijdragen aan een beter begrip van de kansen, uitdagingen en knelpunten binnen het bestaande beleidsinstrumentarium. Dit gebeurt vanuit de bredere beleidsdoelstelling om de **kwaliteit, diversiteit, zichtbaarheid en duurzame positionering** van Nederlands cultureel AV-aanbod **te versterken**.

Noot: gelijktijdig met de aankondiging van dit onderzoek werd ook een evaluatie van de investeringsverplichting voor streamingdiensten aangekondigd. De resultaten daarvan waren tijdens de uitvoering van dit onderzoek nog niet beschikbaar en konden daarom niet worden meegenomen in de analyse.

1.3 Onderzoeksvragen

In lijn met het doel van het onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

Onderdeel 1: ontwikkeling onderzoeksaanpak voor periodiek onderzoek

- Welke kennis en data zijn al beschikbaar en hoe kunnen deze benut worden binnen een periodiek onderzoek?
- Welke aanvullende data, analyses en indicatoren zijn nodig om ontwikkelingen in de sector en het financieringslandschap adequaat te volgen?
- Hoe kan een methodologisch kader hierrond ontwikkeld worden dat zowel herhaalbaar als flexibel is en ruimte biedt voor toekomstige uitbreidingen?
- Hoe en met welke stakeholders kan worden samengewerkt om de onderzoeksaanpak te versterken?
- Welke lessen kunnen uit deze eerste onderzoekseditie worden getrokken voor de verdere ontwikkeling van de onderzoeksaanpak?

Onderdeel 2: uitvoering eerste editie onderzoek

- Hoe is de Nederlandse AV-sector samengesteld wat betreft types organisaties, omvang en economische prestaties?
- Hoe ontwikkelt de omvang, samenstelling en economische positie van de Nederlandse AV-sector zich?
- Welk cultureel AV-aanbod wordt in Nederland gerealiseerd en welke ontwikkelingen, sterktes en uitdagingen zijn daarin zichtbaar?
- Welke impact hebben technologische, economische, maatschappelijke en marktontwikkelingen op de productie, distributie en exploitatie van Nederlands cultureel AV-aanbod? Hoe ziet de samenhang en complementariteit van het publieke en private financierings-instrumentarium van AV-aanbod eruit?
- Hoe is het publieke en private financieringslandschap voor Nederlands cultureel AV-aanbod opgebouwd en hoe verhouden de verschillende financieringsinstrumenten zich tot elkaar?

- Welke knelpunten en uitdagingen dienen zich aan voor de financiering van Nederlands cultureel AV-aanbod?
- Welke financiële instrumenten zijn in andere landen (met vergelijkbare marktdynamieken) beschikbaar?
- Welke leerlessen kunnen uit de internationale vergelijking getrokken worden voor het Nederlands financieringslandschap?
- Welke conclusies en aanbevelingen kunnen geformuleerd worden uit de analyse van het financieringslandschap en een internationale vergelijking?

1.4 Onderzoeksmethoden

Voor het onderzoek is een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt:

- **Deskresearch:** op basis van beleidsdocumenten, eerdere onderzoeksrapporten en andere relevante bronnen werd een document- en literatuurstudie uitgevoerd. Deze had als doel een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van de beschikbare kennis en data over de Nederlandse AV-sector, het cultureel AV-aanbod, het financieringslandschap en de ontwikkelingen daarbinnen. Een overzicht van geraadpleegde bronnen is terug te vinden in bijlage B.6.1.
- **Data-analyse:** aan de hand van een op maat ontwikkelde set van kwantitatieve indicatoren is een analyse op markt-, ondernemings- en contentniveau uitgevoerd. Hoofdstuk 2 licht de gehanteerde aanpak toe.
- **Interviews:** via interviews met kennis- en dataleveranciers, academici, branchevereningen en andere stakeholders werden de bevindingen uit de deskresearch en data-analyse kwalitatief verdiept. Een overzicht van de geïnterviewde stakeholders is terug te vinden in bijlage B.6.2.
- **Bevraging**: via brancheverenigingen NAPA en NCP werd een beknopte bevraging georganiseerd bij AV-producenten over ervaren financieringsuitdagingen en het productieklimaat in Nederland. De resultaten dienden als aanvulling op de deskresearch, data-analyse en stakeholdergesprekken en boden extra duiding bij de knelpunten in de financiering van cultureel AV-aanbod.
- **Internationale vergelijking**: aan de hand van een gerichte en systematische vergelijking met vier audiovisuele markten (Vlaanderen, Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk) werd onderzocht hoe financieringsmodellen en beleidsinstrumenten zich internationaal verhouden.
- **Validatieworkshop:** voorlopige bevindingen over knelpunten en uitdagingen werden besproken in een workshop met sectorstakeholders. De feedback uit deze sessie werd gebruikt om de analyses en conclusies verder te verfijnen. Een overzicht van deelnemers aan de workshop is terug te vinden in bijlage B.6.3.

1.5 Leeswijzer

Na dit inleidend hoofdstuk is het rapport als volgt verder opgebouwd:

In **hoofdstuk 2** wordt de ontwikkelde onderzoeksaanpak voor periodiek beleidsgericht onderzoek toegelicht (onderdeel 1 van deze studie). Het hoofdstuk beschrijft het conceptuele kader, de afbakening en hoe dit vertaald is naar een set aan indicatoren op markt-, ondernemings- en contentniveau. In bijlage B.2.2 is de lijst van deze indicatoren opgenomen.

Hoofdstukken 3 tot 9 bevatten de resultaten van de uitvoering van de eerste editie van het onderzoek (onderdeel 2 van deze studie) op basis van de ontwikkelde aanpak, inclusief een internationale vergelijking en aanbevelingen voor het financieringsbeleid voor cultureel AV-aanbod in Nederland:

- **Hoofdstuk 3** presenteert relevante ontwikkelingen binnen de internationale en Europese AV-sector die een impact hebben op de financiering van cultureel AV-aanbod. In dit deel worden de voornaamste ontwikkelingen geschetst, maar wordt nog niet specifiek ingegaan op de Nederlandse context.
- **Hoofdstuk 4** beschrijft de actoren die deel uitmaken van het Nederlandse AV-ecosysteem en analyseert vervolgens de samenstelling, omvang en ontwikkelingen in de Nederlandse audiovisuele markt. Daarmee biedt het inzicht in de context waarbinnen cultureel AV-aanbod tot stand komt en wordt verspreid en brengt het de economische positie van het ecosysteem op markt- en ondernemingsniveau in kaart.
- **Hoofdstuk 5** presenteert het beleidskader waarbinnen het Nederlandse cultureel AV-aanbod vorm krijgt. Het biedt een overzicht van de belangrijkste Europese en Nederlandse regelgeving en publieke instrumenten beschikbaar in Nederland voor de ondersteuning van cultureel AV-aanbod. In hoofdstuk 6 wordt vervolgens verder ingegaan op de rol van deze steunmaatregelen voor financiering van het AV-aanbod.
- **Hoofdstuk 6** beschrijft, aan de hand van indicatoren op contentniveau, de belangrijkste kenmerken van het Nederlands cultureel AV-aanbod en analyseert de financieringsstromen voor cultureel AV-aanbod.
- **Hoofdstuk 7** bespreekt de belangrijkste knelpunten en uitdagingen die naar voren komen uit de combinatie van de analyses uit de voorgaande hoofdstukken en de sectorconsultatie in het kader van dit onderzoek.
- In **hoofdstuk 8** wordt een internationale vergelijking gemaakt met een selectie van andere audiovisuele markten, om de Nederlandse situatie in een breder perspectief te plaatsen en te inspireren bij de verdere ontwikkeling van beleid en financieringsinstrumenten.
- **Hoofdstuk 9** bevat de belangrijkste conclusies en beleidsaanbevelingen voor zowel onderdeel 1 als 2 van deze studie.

Bijlage 5 reflecteert op de uitgevoerde onderzoeksaanpak en formuleert leerlessen, aangevuld met een voorstel voor de verdere aanpak van periodiek onderzoek. Verder bieden de bijlagen het overzicht van gehanteerde indicatoren en aanvullende informatie, waaronder een overzicht van geraadpleegde bronnen, deelnemers aan de interviews en de validatieworkshop en een toelichting bij de gebruikte Standaard Bedrijfsindeling (SBI) van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

2. Ontwikkeling onderzoeksaanpak voor periodiek beleidsgericht onderzoek

Dit onderzoek is gestart met het ontwerpen van wat een mogelijke herbruikbare aanpak kan zijn voor een periodiek beleidsgericht audiovisueel onderzoek. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet vanuit welk doel hierbij is vertrokken, hoe deze aanpak is opgebouwd en welke conceptuele keuzes eraan ten grondslag liggen. Vervolgens wordt beschreven hoe de aanpak concreet is geoperationaliseerd. We vermelden hierbij ook al een aantal reflecties waarmee rekening moet gehouden worden bij de lezing van de eerste editie van het onderzoek op basis van deze onderzoeksaanpak. In Bijlage 5 vatten we de algemene leerlessen over de toepassing van de onderzoeksaanpak samen en stellen we een voorstel voor verder aanpak van periodiek onderzoek voor.

2.1 Doel van de herbruikbare onderzoeksaanpak

Om af te bakenen waar de herbruikbare onderzoeksaanpak voor moet dienen, is vertrokken vanuit de doelstellingen die OCW heeft meegegeven in de omschrijving van de opdracht, zijnde:

- Op periodieke basis meer inzicht krijgen in het financieringslandschap, relevante ontwikkelingen daarbinnen en in het internationale speelveld waarin de Nederlandse AV-sector zich beweegt. Het onderzoek richt zich daarbij op zowel het publieke (gesubsidieerde) als private deel van de AV-sector en het Nederlands cultureel AV-aanbod dat zij (al dan niet in financiële samenwerking) creëren.
- Aansluitend daarop inzicht krijgen in waar de belangrijkste kansen en knelpunten liggen voor het publieke financieringsbeleid voor het Nederlands cultureel AV-aanbod.

Hierbij dient aangegeven te worden dat resultaten van de investeringsverplichting voor streamingdiensten (zie Deel 1.5.2.5) nog niet beschikbaar waren in de loop van dit onderzoek en niet konden worden meegenomen.

2.2 Conceptueel kader

Om aan de geschetste doelstellingen tegemoet te komen, werd een conceptueel kader ontwikkeld dat vertrekt van volgende uitgangspunten:

- **Een systemische blik:** de complexiteit van audiovisuele financiering en impact van beleidsmaatregelen vraagt om een doordachte systeemanalyse. De voorgestelde onderzoeksaanpak is niet bedoeld om individuele instrumenten te evalueren, maar kijkt naar de coherentie en complementariteit van het gehele financieringsbeleid en -instrumentarium. De klemtoon ligt op de samenhang tussen verschillende dynamieken, actoren en (steun)maatregelen.

- **Een analyse op markt-, ondernemings- en contentniveau:** voor deze systeemaanpak werd een kader ontwikkeld met een driedimensionale analyse op drie niveaus:
  - **Marktniveau**: hoe ontwikkelt de economische positie van de Nederlandse AV-sector zich?
  - **Ondernemingsniveau:** hoe is de sector samengesteld qua types economische actoren (bedrijven en zelfstandigen), hun omvang en financiële gezondheid?
  - **Contentniveau:** welk cultureel AV-aanbod brengt de Nederlandse markt en haar spelers voort, binnen welke genres situeren zich de belangrijkste uitdagingen en sterkten?

  Het analyseren van de sector vanuit deze drie perspectieven maakt het mogelijk om de relatie tussen marktdynamiek, ondernemerschap en cultureel AV-aanbod zichtbaar te maken. Dit biedt een basis om de werking van het financieringsinstrumentarium beter te begrijpen, de samenhang tussen maatregelen te beoordelen en hun bijdrage aan beleidsdoelstellingen te evalueren.
- **Voortbouwend op bestaande kennis- en dataverzameling:** het doel van de vooropgestelde aanpak is om in de eerste plaats bestaande deelonderzoeken en dataverzameling samen te brengen en aan te vullen en te combineren met verdiepend en verbredend onderzoek.
- **Een cyclische en gelaagde aanpak:** de onderzoeksaanpak combineert een monitoring van indicatoren met verdiepend kwalitatief onderzoek. Waar de monitoring zicht biedt op trends en evoluties, levert de verdiepende analyse inzicht in onderliggende ontwikkelingen en verklarende factoren.

2.3 Afbakening onderzoeksaanpak

2.3.1 Analyse op markt- en ondernemingsniveau

Voor de analyse op markt- en ondernemingsniveau is allereerst een heldere afbakening nodig van wat begrepen wordt onder de AV-sector. Hierbij is uitgegaan van een afbakening die aansluit bij eerdere studies in Nederland en elders in Europa waarbij een bepaald aantal bedrijfstakken tot de AV-sector worden gerekend. [2] [3] Bijlage B.2.1 geeft weer welke bedrijfstakken in de eerste uitvoering van de aanpak werden meegenomen in de analyse.

Reflecties hierbij

- Deze afbakening heeft in de toepassing van de onderzoeksaanpak ook zijn beperkingen getoond:
  - Verschillende actoren – zoals bv. scenaristen, acteurs, regisseurs en componisten (filmmuziek) – evenals relevante activiteiten zoals filmfestivals, zijn niet afzonderlijk in deze codes opgenomen. Deze actoren beschikken doorgaans niet over een specifieke SBI-code en vallen onder bredere categorieën die meerdere activiteiten omvatten (bijvoorbeeld de beoefening van podiumkunsten). Methodologisch is het niet mogelijk om in deze bredere categorieën een zuivere opsplitsing te maken.
  - Voorts dient opgemerkt te worden dat actoren in de sector ook betrokken kunnen zijn bij het ontwikkelen van videogames en interactieve, verhalende immersieve producties of audiocreaties. De grenzen tussen deze categorieën vervagen ook door cross-mediale

[2] Zoals de Evaluatie van The Netherlands Film Production Incentive (Technopolis Group, 2025), de studie “Economic contribution of the Dutch film and audio-visual industry” (Oxford Economics, 2013) en de studie “Economische kerngegevens Nederlandse film” (SEO Onderzoek, 2012).

[3] Er is geen algemeen aanvaarde Europese afbakening, maar het European Audiovisual Observatory beschrijft de AV-sector als volgt: “the term "audiovisual" essentially refers to cinema, television, radio, video and the various on-demand services (including Video On Demand and Catch-up TV). All of these sectors are integral parts of the audiovisual industry”. Url: https://www.obs.coe.int/en/web/observatoire/what-we-do.

formats. Dit is in de toepassing van de onderzoeksaanpak niet verder kwantitatief in kaart gebracht.

- Bedrijven in deze bedrijfstakken kunnen zowel bij cultureel AV-aanbod als bij ander AV-aanbod (mediaproducties, commerciële content, reclameproducties, educatieve media, bedrijfsfilms, hybride en andere vormen van audiovisuele communicatie) betrokken zijn. Methodologisch bleek het niet mogelijk om hier een zuivere opsplitsing in te maken.

Deze beperkingen impliceren dat de gehanteerde afbakening niet alle relevante actoren en activiteiten volledig dekt. Hierdoor is het aannemelijk dat in de eerste uitvoering van de onderzoeksaanpak de gepresenteerde cijfers over de omvang en economische prestaties van de sector een onderschatting vormen. Ook in voorgaande (deel)studies over de AV-sector[4] in Nederland is aangegeven dat het in kaart brengen van de sector verschillende methodologische uitdagingen met zich meebrengt. Hierdoor kunnen, naargelang de gebruikte methodiek, cijfers tussen studies onderling afwijken.

2.3.2 Afbakening analyse op contentniveau

Het Nederlandse cultuurbeleid is gericht op de duurzame versterking van de kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlandse drama-, animatie- en documentairefilms en -series. In overeenstemming met deze beleidsdoelstelling richt de analyse zich op het aanbod en de financiering van deze genres en categorieën. Binnen dit aanbod moet een onderscheid tussen majoritair en minoritair Nederlandse producties gemaakt worden:

- Majoritair Nederlandse AV-producties zijn films en series waar een Nederlandse producent hoofdverantwoordelijk is (en dus het hoofdaandeel van de financiering vanuit Nederland komt).
- Minoritair Nederlandse AV-producties zijn projecten waarbij een Nederlandse producent een minderheidsaandeel heeft en waarbij een producent uit een ander land de majoritaire partij is.

Voor het goed inschatten van de financiële dynamieken en gezondheid wordt in dit onderzoek vooral naar de majoritair Nederlandse producties gekeken. Waar relevant wordt ook het belang van minoritair Nederlandse producties meegenomen.

De analyse op contentniveau vereist een focus op het aanbod (welke titels, hoeveel titels), de financiering (gemiddelde productiekost, totale productievolumes en uitsplitsing en stapeling van financiering), alsook het bereik van het Nederlands cultureel AV-aanbod (internationale erkenning, publieksbereik en export).

Reflecties hierbij

- Naast dit aanbod produceert de sector ook andere vormen van AV-content: zoals entertainment-, nieuws-, sport- en human interest-aanbod. Daarnaast behoren ook reclameproducties, educatieve media, en bedrijfsfilms tot activiteiten van vele spelers in de sector. Het overzicht van het aanbod en financiering van dit aanbod is, gezien de doelstellingen van het onderzoek, niet meegenomen in deze studie. Voor een bredere analyse van het economisch belang van de AV-sector, zijn ze wel belangrijk.

[4] Zoals de studie “Economic contribution of the Dutch film and audio-visual industry” (Oxford Economics, 2013), de studie “Economische kerngegevens Nederlandse film” (SEO Onderzoek, 2012), “Hollywood onder de rivieren” (Rutten P., Manshanden W., 2025) en “Hollywood aan de Wadden” (Rutten P. e.a., 2023) en de Monitor Creatieve Industrie.

- De Mediawet hanteert een bredere juridische definitie[5] van Nederlands cultureel audiovisueel product, waarbij criteria gelden rond taal, bronmateriaal en culturele inhoud. De gehanteerde afbakening van cultureel AV-aanbod in deze studie is dus nauwer en meer cultuurbeleidsgericht dan de bredere juridische definitie uit de Mediawet.
- Voor de analyse van het Nederlandse culturele aanbod zijn talrijke indicatoren denkbaar en relevant. Met het oog op een overzichtelijke analyse en een focus op indicatoren die de ontwikkelingen in de financiering het best weerspiegelen, werd in deze studie een weloverwogen selectie van indicatoren gemaakt. Zo werden kortfilms bijvoorbeeld niet systematisch meegenomen in de analyse van het aanbod, de financiering en het bereik.
- Met betrekking tot cultureel AV-aanbod vormen de Film Facts & Figures van het Nederlands Filmfonds een bijzonder waardevolle bron. De jaarlijkse rapporten bevatten naast de in deze studie opgenomen indicatoren, veel extra cijfermateriaal, maar zijn noodgedwongen beperkt doordat ze grotendeels afhankelijk zijn van data van producties gesteund door het Filmfonds.

2.4 Selectie van relevante indicatoren

Op basis van het conceptueel kader is vervolgens een set aan indicatoren ontwikkeld voor elk van de drie dimensies van analyse (markt, ondernemingen en content). Daarbij werd gefocust op indicatoren die in de toekomst op periodieke basis kunnen gemonitord worden. Voor elk van de indicatoren werden mogelijke databronnen geïdentificeerd op basis van volgende criteria:

- de mate waarin databronnen stabiel beschikbaar zijn en methodologisch weinig verandering kennen, wat het eenvoudiger maakt om indicatoren over meerdere jaren samen te stellen en te vergelijken;
- de mate waarin databronnen publiek toegankelijk zijn en vrij mogen worden gebruikt;
- de mate waarin databronnen Europese indelingen volgen, zodat ook internationaal vergelijkbare cijfers kunnen worden samengesteld.

Tijdens het uitvoeren van de aanpak is vervolgens getest in welke mate deze geselecteerde databronnen toereikend en bruikbaar zijn, dan wel dat er nieuwe bronnen of dataverzameling voor nodig zijn. In bijlage B.2.2 geven we de geselecteerde indicatoren weer, voorzien van een kleurcode die aangeeft in welke mate databronnen al dan niet voldoende bruikbaar bleken te zijn in de eerste uitvoering van de aanpak.

Reflecties hierbij

- Voor verschillende indicatoren gelden uiteenlopende referentiejaren en publicatiemomenten, wat het maken van een volledig synchroon en actueel beeld van de sector bemoeilijkt.
- Beschikbare data omzetten naar bruikbare data voor analyse is arbeidsintensief gebleken. Voor volgend periodiek onderzoek kan dit worden opgevangen door wijzigingen in de wijze waarop data wordt aangeleverd door de partners, o.m. door het aanreiken van templates aan partners zodat de juiste data meteen analyseklaar kan worden ingevuld.
- Cijfermateriaal voor de indicatoren op markt- en ondernemingsniveau zijn in officiële statistieken niet altijd op het gewenste detailniveau beschikbaar en worden in verschillende gevallen (omwille van confidentialiteitsredenen) enkel op een meer geaggregeerd niveau gepubliceerd.

[5] Zie artikel 3.29f van de Mediawet: https://wetten.overheid.nl/BWBR0025028/2024-01-01?g=2025-09-01&z=2026-03-23

- In andere onderzoeken of monitors worden indicatoren soms op een andere manier gedefinieerd of worden ze verzameld op basis van andere brondata, waardoor cijfers sterk kunnen uiteenlopen. Dit werd eerder ook al vastgesteld als aandachtspunt in het onderzoek *De arbeidsmarktpositie van zzp'ers in de culturele en creatieve sector: een verkenning van bestaande cijfers en overzicht van witte vlekken*.[6]
- Verschillende databronnen vereisen nog analyses op maat om tot bruikbare cijfers te komen.
- Confidentialiteit en gevoeligheid van financiële data, beperken een volledige financiële analyse voor alle fictie- en documentairefilms en -series.
- Op het moment van het onderzoek liet beschikbare data niet toe in te schatten hoeveel de reële inbreng van streamingdiensten is in de financiering van films en series als hoofdfinancier of als aankoper van rechten of hoofdproducent. Deze spelers rapporteren hierover aan het Commissariaat voor de Media. Het is nog niet duidelijk in welke mate opgeleverde data aan het Commissariaat in de toekomst ook bruikbaar en beschikbaar zal zijn voor periodiek onderzoek.
- Data over rechtenverkoop na de realisering van een titel en informatie over export van Nederlands cultureel AV-aanbod blijft beperkt. Data laat toe te achterhalen in welke markten Nederlandse content beschikbaar is, maar laat niet toe de economische opbrengst van rechtenverkoop te analyseren.

2.5 Meerjarige aanvullende kwalitatieve analyse

Aanvullend op de te monitoren indicatoren is in de onderzoeksaanpak ook een kwalitatief luik voorgesteld dat over langere periodes de indicatoren interpreteert en contextualiseert. Een kwalitatief luik was ook nodig voor het tweede onderdeel van de opdracht, dat erin bestond om een eerste editie van de onderzoeksaanpak toe te passen, inclusief een vergelijking met buitenlandse financieringsmodellen en aanbevelingen voor het AV-financieringsbeleid in Nederland; en een reflectie op het functioneren van de onderzoeksaanpak met (indien nodig) suggesties voor verbetering.

Reflecties hierbij

- Omwille van de beschikbare doorlooptijd en middelen voor deze opdracht is gekozen om met een zo divers mogelijke vertegenwoordiging van stakeholders in interactie te gaan, maar zijn niet alle brancheverenigingen geraadpleegd.
- De beperkte doorlooptijd maakte het noodzakelijk om dataverzameling, stakeholderconsultatie en analyse parallel te organiseren, wat de onderzoeksuitvoering complex maakte.
- Gezien beperkingen in de toegang tot een aantal databronnen voor de indicatoren werd een bijkomende bevraging onder producenten georganiseerd, aangevuld met een kwalitatief luik. Door tijdsdruk stond deze bevraging slechts beperkt open. In retrospectief bleek dat een bredere uitrol naar andere stakeholders wenselijk was geweest, als onderdeel van voortschrijdend inzicht in de onderzoeksaanpak. Tegelijkertijd bleek dat confidentialiteitsoverwegingen bij de betrokken spelers de waarde van deze bijkomende bevraging beperkte.

[6] Vinken, H., Broers, B., & Mariën, H. (2023). De arbeidsmarktpositie van zzp'ers in de culturele en creatieve sector. Url: https://kunstenbond.nl/wp-content/uploads/2024/11/De-arbeidsmarktpositie-van-zzpers-in-de-culturele-en-creatieve-sector.-Een-verkenning-van-bestaande-cijfers-en-overzicht-van-witte-vlekken.-Eindrapport-dec2023.pdf

2.6 Verderzetting aanpak

In Bijlage 5 komen we terug op deze ontwikkelde aanpak en delen we overkoepelende leerlessen met het oog op de verdere verfijning en bestendiging van de aanpak voor toekomstige edities. Daarnaast stellen we in diezelfde bijlage een voorstel en aanbevelingen voor de verdere aanpak van periodiek onderzoek voor.

Samengevat wordt voorgesteld de indicatorenset op markt-, ondernemings- en contentniveau te behouden en deze periodiek te monitoren, aangevuld met een verdiepende kwalitatieve analyse op langere termijn. Daarnaast wordt aangegeven om enkele databronnen verder te versterken.

3. Internationale ontwikkelingen met impact op het AV-ecosysteem

Dit inleidend hoofdstuk presenteert relevante ontwikkelingen binnen de internationale en Europese AV-sector die een impact hebben op de financiering van cultureel AV-aanbod. De inzichten in dit hoofdstuk zijn hoofdzakelijk gebaseerd op cijfers en trendanalyses uit bestaande onderzoeksrapporten. In het bijzonder leveren de studies van het European Audiovisual Observatory (EAO) en de *Media Outlook*-rapporten van de Europese Commissie een belangrijke bijdrage aan de onderbouwing van deze analyse.

In dit deel worden de voornaamste ontwikkelingen geschetst. Er wordt waar wenselijk verwezen naar Nederland, maar er wordt nog niet specifiek ingegaan op de Nederlandse context. Uitgebreide besprekingen van hoe internationale ontwikkelingen zich manifesteren binnen de financiering van Nederlands cultureel AV-aanbod komen aan bod in hoofdstukken 6 en 7.

3.1 Streamingdiensten zijn gevestigde spelers in het ecosysteem

De Europese entertainmentmarkt (inclusief audiovisuele media, muziek en videogames) vertegenwoordigde in 2024 een omzet van 142 miljard euro en is goed voor ongeveer 12% van de wereldmarkt, tegenover 71% voor de Verenigde Staten. De grootste Europese markten zijn Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Zweden (die laatste door de aanwezigheid van Spotify en enkele grote gameontwikkelaars). Amerikaanse platform- en technologiebedrijven zoals Netflix, YouTube (Google) en Meta domineren in Europa op het vlak van abonnementen, marktaandelen en advertentie-inkomsten.[7] Binnen de AV-sector behoren Comcast, Netflix en YouTube tot de grootste spelers. Hoewel Europese spelers zoals ARD, BBC en RTL nog steeds een belangrijke positie innemen en gezamenlijk goed zijn voor meer dan de helft van de markt, groeit de invloed van Amerikaanse platformen verder. Amerikaanse videoplatformdiensten nemen zo inmiddels 36% van de totale Europese advertentiemarkt in Europa voor hun rekening.[8]

Een eerste belangrijke verschuiving in het Europese audiovisuele landschap vond plaats met de **opkomst van internationale streamingdiensten sinds 2013**. Deze platformen concurreren niet alleen met traditionele omroepen om de aandacht en uitgaven van consumenten, maar ook om rechten, talent en exclusieve content. Streamingdiensten zijn inmiddels uitgegroeid tot een structureel onderdeel van het Europese ecosysteem. De rol van streamingdiensten als investeerder is de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. In 2024 was 24% van alle investeringen in Europese originele content afkomstig van internationale streamingdiensten, tegenover slechts 8% in 2020.[9]

[7] European Audiovisual Observatory (2026). Key trends. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/key-trends-2026-en/48802b0032

[8] European Audiovisual Observatory (2026, 15 januari). "Top players in the European audiovisual industry – Concentration, statute, origin and profile (2024 figures)". Url: https://rm.coe.int/top-players-in-the-european-av-industry-2024-figures-january-2026-l-en/488029c69b

[9] Belangrijke kanttekening is dat de definitie van Europese werken die de studies van het EAO hanteren, beperkt is, en bv. Niet alle investeringen van omroepen reflecteren in sportrechten, nieuws en entertainmentprogramma's.

Afhankelijk van speler, contenttype en doelmarkt hanteren streamingdiensten **uiteenlopende strategieën**. Zo bestellen ze rechtstreeks content bij producenten en nemen die als zogeheten *originals* op in hun catalogus. Vaak gebeurt dit via een *cost-plus*model, waarbij zij producties financieren tegen een premie boven op de productiekosten en in ruil de exploitatierechten verwerven. Daarnaast investeren streamingdiensten via de aankoop van rechten of licenties voor één of meerdere territoria tijdens de productie- en financieringsfase. Deze bijdragen maken deel uit van de totale financiering van een productie. Tot slot verwerven streamingdiensten titels voor hun catalogi na realisatie, via afzonderlijke licentieovereenkomsten of bredere deals voor meerdere titels.

De investeringen van streamingdiensten komen niet gelijkmatig terecht in Europa. Volgens het European Audiovisual Observatory waren het Verenigd Koninkrijk en Spanje samen in 2024 goed voor 58% van alle investeringen van internationale streamingdiensten in Europese originele content, wat wijst op een sterke concentratie in de grootste markten.

Streamingdiensten hebben ook bijgedragen tot de **circulatie van Europese producties**. Series als *La Casa de Papel* (*Money Heist*) en *Undercover* bereikten via Netflix een wereldwijd publiek en droegen zo bij aan de zichtbaarheid van Europese content buiten de eigen landsgrenzen. Toch blijven Amerikaanse producties dominant op de platformen. Amerikaanse titels vertegenwoordigen 48% van de titels in SVOD-catalogi, Europese werken 23% van het aanbod.[10]

Beschikbaarheid in een catalogus biedt dan ook geen garantie op **zichtbaarheid**. **Algoritmes en aanbevelingen** bepalen in belangrijke mate welke titels gebruikers te zien krijgen. Daardoor blijven veel Europese producties relatief onzichtbaar, zelfs wanneer zij beschikbaar zijn op de grootste platformen. Bovendien is de aandacht van kijkers sterk geconcentreerd. Amerikaanse producties nemen een veel groter aandeel van de totale kijktijd voor hun rekening. Het percentage kijktijd voor **Europese werken ligt lager dan hun aandeel** in het beschikbare aanbod.[11] Volgens het EAO is ongeveer 0,1% van alle beschikbare titels goed voor ongeveer 14% van de totale kijktijd. Bovendien gaat 78% van de kijktijd op streamingplatformen naar series, tegenover 22% naar films (hoewel films sterker vertegenwoordigd zijn in aantal). De kijktijd voor films concentreert zich sterk rond Amerikaanse titels en eigen *originals*. Voor kleinere Europese films blijft het daardoor moeilijk om voldoende publiek te bereiken.[12]

De dominantie van Amerikaanse producties, de beperkte zichtbaarheid van Europese werken op streamingplatformen en de bezorgdheid over het investeringsniveau van internationale spelers vormden belangrijke redenen voor **Europese regelgeving** (zie hoofdstuk 5.1).

Door toenemende concurrentie en een verzadiging van het aantal abonnees verschuift de focus van **streamingdiensten van groei naar winstgevendheid**. Dat vertaalt zich in hogere abonnementsprijzen, minder nieuwe bestellingen en strategieën om abonnees te behouden. Tegelijk diversifiëren zij hun investeringen naar onder meer videogames, reality- en entertainmentformats, human-interestcontent en sportrechten.[13]

3.2 Bioscopen op zoek naar een toekomstmodel

Streamingdiensten hebben de druk op het bioscoopbezoek vergroot. Tijdens de coronapandemie verschoof een deel van de filminvesteringen tijdelijk naar rechtstreekse video-on-demandreleases, wat leidde tot verwachtingen over het einde van het traditionele windowmodel. Dat model bleef

[10] European Audiovisual Observatory (2025). Film and TV content in TVOD, SVOD and FOD catalogues. 2025 data. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/vod-catalogues-2025-film-and-tv-content-november-2025-c-grece-/48802b0614

[11] European Commission, *The 2025 European Media Industry Outlook report* (2025).

[12] European Audiovisual Observatory (2026). SVOD usage in the EU. 2024 data. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/svod-usage-in-the-eu-2024-data-july-2025-c-grece-j-a-tran-/1680b69b5f

[13] Evens, T. & Smith, P. (2026). The streamification of sports broadcasting. Url: https://www.taylorfrancis.com/reader/read-online/30399ae4-0309-4a14-a12b-2dcdf547f59a/chapter/pdf?context=ubx

grotendeels overeind, maar exploitatievensters zijn wel korter geworden. Tegelijk richten Amerikaanse studio's zich steeds meer op een beperkt aantal franchisetitels en nemen de laatste jaren minder risico. Dit vertaalde zich de voorbije jaren in een kleiner aantal grote internationale kassuccessen. Of deze ontwikkeling structureel is, valt af te wachten, maar duidelijk is dat Hollywood-studio's zich moeten heruitvinden en aanpassen aan een markt waarin internationaal publieksbereik de norm is.[14]

Na enkele jaren van herstel kende het Europese bioscoopbezoek in 2025 opnieuw een terugval, van 640 naar 604 miljoen bezoeken. Deze daling lijkt vooral samen te hangen met het uitblijven van een aantal grote internationale kaskrakers.[15] **Publieksbereik blijft dus een belangrijke uitdaging**, evenals de afhankelijkheid van **kwaliteitsvolle publieksfilms** die een groot publiek naar de bioscoop weten te trekken.

Europese films zijn goed voor 66% van alle bioscooppreleases, maar slechts voor 29% van het marktaandeel. Beperkte budgetten, marktfragmentatie, verschillen in taal en cultuur in Europese markten, en relatief zwakke distributie- en marketingkracht limiteren hun vermogen om door te breken bij een breed publiek.[16]

Tegelijk zijn er ook positieve signalen. Het succes van films als *Barbie* en *Oppenheimer* zorgde in 2023 voor een duidelijke impuls voor de bioscoopsector en benadrukte het blijvende belang van de bioscoopbeleving voor grote publiekstrekkers. Daarnaast noteren verschillende landen groeiende bezoekersaantallen bij filmtheaters en kleinere bioscopen, die profiteren van hun lokale verankering en initiatieven zoals Cineville.

Om zich te onderscheiden van streamingdiensten zet de Europese bioscoopsector **steeds sterker in op beleving**. Grote multiplexen investeren in comfort, beeld- en geluidskwaliteit en premiumformaten zoals IMAX en 4DX. Filmtheaters en onafhankelijke bioscopen versterken dan weer hun positie door film te combineren met aanvullende activiteiten. Deze strategieën vragen echter aanzienlijke investeringen. Stijgende energie- en personeelskosten, de verduurzaming en toegankelijkheid van gebouwen, de vernieuwing van technische infrastructuur en de renovatie van oudere panden leggen een toenemende financiële druk op exploitanten.[17]

De relatie tussen **bioscoop en streaming is bovendien complementair**: films met een bioscooprelease presteren doorgaans beter op streamingplatformen. In 2024 ging ongeveer twee derde van de kijktijd op SVOD-diensten naar titels die eerder in minstens één Europees land in de bioscoop werden uitgebracht. Toch blijft het voor bioscoopfilms op streamingdiensten knokken voor populariteit: hoewel 96% van de honderd grootste bioscoophits beschikbaar was in minstens één Europese SVOD-catalogus, slaagde slechts 12% erin om ook door te stoten tot de honderd meest bekeken streamingtitels. En ook hier zijn Amerikaanse producties dominant: allen van die 12% meest bekeken streamingtitels, zijn Amerikaans.[18]

---

[14] Hammoud, P., Ranaivoson H., Raats, T. (2025). Release Windows in Post-COVID Film Production. Exploring strategies and practices in Europe. Deliverable as part of CRESCINE (HorizonEurope). Url: https://static1.squarespace.com/static/63e78722029b8054ba2f0760/t/67b7991fb8bf6355f8e4db7a/1740085537986/crescine-release-windows-in-post-covid-film-distribution.pdf

[15] European Audiovisual Observatory (2026d). European cinema attendance dropped by 5.5% in 2025, with stable box-office figures. Url: https://www.obs.coe.int/en/web/observatoire/-/european-cinema-attendance-dropped-by-5.5-in-2025-with-stable-box-office-figures

[16] European Commission. 2025. The 2025 European Media Industry Outlook report. Url: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2025-european-media-industry-outlook-report

[17] Raats, T., Biltereyst, D., Meers, P., Van de Wouwer, S., Asmar, A. & J. Peeters (2024). Analyse van filmexploitatie in Vlaanderen. Studie in opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds. Url: https://www.vaf.be/files/Publiekswerking/documenten/Analyse-van-Filmexploitatie-in-Vlaanderen_def.pdf

[18] European Audiovisual Observatory (2026b). The Impact of Cinema admissions on SVOD usage. EAO: Straatsburg. Beschikbaar via: https://rm.coe.int/the-impact-of-cinema-admissions-on-svod-usage-2024-data-november-2025-/48802af8d3.

3.3 YouTube en sociale media als absolute uitdager voor het volledige ecosysteem

Een belangrijke verschuiving binnen het audiovisuele ecosysteem is de sterke opkomst van sociale media en videoplatformdiensten. Zij trekken een **aanzienlijk deel van de Europese advertentie-inkomsten** naar zich toe, zonder die in dezelfde mate te herinvesteren in Europese audiovisuele content. YouTube genereert inmiddels bijna evenveel kijktijd als de volledige SVOD-markt en wordt steeds vaker als directe concurrent van streamingdiensten beschouwd.

Sommige omroepen, zoals de BBC en Channel 4, werken samen met platformen als YouTube voor de distributie en exploitatie van hun content. Voor kleinere spelers zijn dergelijke afspraken echter minder vanzelfsprekend. Bovendien ontbreekt vaak transparantie over de voorwaarden waaronder deze samenwerkingsovereenkomsten worden gesloten.

Ook influencers en content creators zijn uitgegroeid tot belangrijke spelers binnen het audiovisuele ecosysteem. Zij trekken steeds meer kijkers en advertentiebudgetten aan en vormen daarmee een groeiende concurrent voor traditionele media en streamingdiensten. De wereldwijde markt voor content creators en influencers wordt, afhankelijk van de bron, geschat op 200 tot 250 miljard dollar, waarvan ongeveer een kwart in Europa wordt gerealiseerd.[19] Omroepen en streamingdiensten zetten steeds vaker **bekende influencers in om nieuwe doelgroepen** aan te trekken en het bereik van hun eigen platformen te vergroten. De economische opbrengsten van de creator-economie zijn echter ongelijk verdeeld. Slechts een beperkte groep makers genereert substantiële inkomsten, terwijl verdienmodellen sterk verschillen tussen landen en platformen. In kleinere markten, zoals de Benelux, blijven veel creators afhankelijk van sponsoring en commerciële samenwerkingen, waardoor een klein aantal succesvolle makers het grootste deel van de inkomsten naar zich toe trekt.

3.4 Omroepen verschuiven richting on-demanddiensten, met investeringen onder druk

Sinds 2010 heeft veranderend kijkgedrag de productie, distributie en consumptie van audiovisuele content grondig hertekend. De digitalisering van televisie maakte uitgesteld kijken en het doorspoelen van reclame op grote schaal mogelijk, wat de advertentie-inkomsten van commerciële omroepen onder druk zette. Tegelijk blijven omroepen essentieel voor het bereiken van brede publieksgroepen en de financiering van nieuwe audiovisuele producties.[20]

Om zich te onderscheiden van streamingdiensten investeerden publieke en commerciële omroepen aanvankelijk sterker in eigen content en online platformen. Slechts een beperkt aantal daarvan slaagde erin een duurzaam economisch model uit te bouwen. Videoland in Nederland behoort, samen met enkele diensten in Centraal- en Oost-Europa, tot de uitzonderingen. Meer recent ontstaan steeds vaker samenwerkingen tussen traditionele mediaorganisaties en internationale platformen. Zo heeft TF1 in Frankrijk een omvangrijke overeenkomst gesloten met Netflix en ging het Duitse ZDF een samenwerking aan met Disney.[21] [22]

Tegelijk woedt ook een strijd om zichtbaarheid. Omroepen concurreren niet alleen om de aandacht van het publiek, maar ook om een **prominente plaats op smart-tv's, smartphones, in appstores**, op **streamingapparaten en in dashboards van auto's**. Internationale platformbedrijven investeren steeds vaker in zichtbaarheid op interfaces en afstandsbedieningen, waardoor de toegang tot het publiek zelf een strategisch concurrentievoordeel wordt.

---

[19] https://www.goldmansachs.com/insights/articles/the-creator-economy-could-approach-half-a-trillion-dollars-by-2027.html

[20] Wauters, D., Wellens, G., Donders, K. & T. Raats (2018). Leefbaarheid van de productie, aggregatie en distributie van audiovisuele content. Studie in opdracht van de Minister van Media en het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Url: https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/50833

[21] https://about.netflix.com/en/news/netflix-and-tf1-group-join-forces-to-bring-tf1-to-netflix-members-in-france

[22] https://thewaltdisneycompany.eu/zdf-studios-and-disney-sign-multi-year-licensing-agreement

Deze ontwikkelingen stimuleren **verdere concentratie binnen de mediasector**.[23] Commerciële omroepen, mediagroepen en nieuwsuitgevers zoeken schaalvoordelen om kosten te drukken, investeringen te delen en publieksdata op grotere schaal te valoriseren. Een illustratief voorbeeld is DPG Media, dat na jarenlange overnames van nieuws en radiostations in Nederland, vervolgens RTL België overnam en daarna met de overname van RTL Nederland en Videoland zijn positie op de Nederlandse markt aanzienlijk versterkte. Ook grotere productiegroepen en mediaconglomeraten nemen steeds vaker participaties in productiebedrijven of nemen deze volledig over. Deze consolidatie heeft bovendien nieuwe beleidsvragen opgeworpen. In verschillende Europese landen wordt gediscussieerd over wat vandaag nog als een 'onafhankelijke producent' kan worden beschouwd en welke bedrijven in aanmerking moeten komen voor steunmaatregelen, fondsen en andere publieke instrumenten. De **toenemende verwevenheid tussen producenten, omroepen**, **streamingdiensten en internationale mediagroepen** maakt deze afbakening immers steeds complexer.

3.5 Meer aandacht voor diversiteit en inclusie

De afgelopen tien jaar is binnen de AV-sector steeds **meer aandacht gekomen voor diversiteit, inclusie en gendergelijkheid, op het scherm, binnen productiecrews en op het vlak van verloning en werkomstandigheden.** Europese fondsen zoals Eurimages streven vandaag naar een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen, met als doel een genderpariteit van 50/50 te bereiken. Ook nationale audiovisuele fondsen ontwikkelen steeds vaker inclusiebeleid, variërend van actieplannen en monitoring tot quota of stimuleringsmaatregelen die inclusieve projecten belonen. In de praktijk ligt de nadruk daarbij vooral op het bevorderen van gendergelijkheid. Tegelijk wijzen verschillende studies erop dat er nog steeds belangrijke ongelijkheden bestaan.

Specifiek voor Nederland toont het rapport *Vrouwen in Beeld: Beter is nog niet goed* (2022) aan dat vrouwen in Nederland nog altijd ondervertegenwoordigd zijn in leidinggevende functies en in hoofd- en bijrollen. Uit het rapport *Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien* (2023) blijkt dat makers van kleur minder vaak werk hebben, minder lang actief blijven in de sector en minder vaak doorstromen naar leidinggevende posities. Diversiteit en inclusie zijn daarbij niet alleen van belang vanuit het perspectief van gelijke kansen en een representatieve weerspiegeling van de samenleving. Ze dragen ook bij aan de vernieuwing van het AV-aanbod, door ruimte te creëren voor nieuwe verhalen, perspectieven en doelgroepen. [24] [25] Ook het Nederlands Filmfonds volgt de representatie binnen zijn ondersteunde projecten op. De cijfers laten een vrijwel evenwichtige genderverdeling zien bij producenten, terwijl het aandeel vrouwen onder regisseurs en scenaristen lager ligt. Opvallend is dat het aandeel vrouwelijke regisseurs en schrijvers in 2025 het laagste niveau van de afgelopen vijf jaar bereikte. Het aandeel non-binaire makers binnen deze beroepsgroepen blijft beperkt en schommelt jaarlijks sterk, al werd in 2025 wel het hoogste aandeel tot nu toe geregistreerd. (zie Tabel 28).[26]

3.6 AI als gamechanger voor het volledige audiovisuele ecosysteem

Artificiële intelligentie vindt nu al haar ingang in elk onderdeel van de audiovisuele waardeketen, van visuele effecten tot scenario, van animatie en montage tot het schrijven van subsidieaanvragen,

---

[23] Commissariaat voor de Media (2025). Mediamonitor 2025. Url: https://www.cvdm.nl/documents/3394/84454-CvdM-Mediamonitor-2025-TG-PDFA.pdf

[24] Sanders W. (2022). Beter is nog niet goed: de positie van vrouwen in de film- en televisiesector 2011-2020. Url: https://www.vrouweninbeeld.nl/onderzoek/beter-is-nog-niet-goed-de-positie-van-vrouwen-in-de-nederlandse-film-en-televisiesector-2011-2020

[25] Crone V., Jacobs J., Nauta O., Nijboer r., Pital V., Petersen A. (2023). Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien: diversiteit en inclusie in de film- en AV-sector. Url: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2023/03/24/onderzoek-je-kunt-niet-zijn-wat-je-niet-kunt-zien-diversiteit-en-inclusiviteit-in-de-film-en-av-sector

[26] Op het moment van publicatie van dit rapport liep ook een onderzoek in opdracht het Ministerie van OCW over makers met een beperking. De studie wordt eind 2026 opgeleverd.

boekhouding en projectmanagement.[27] Tegelijk roept de snelle opmars van AI ook belangrijke vragen en bezorgdheden op binnen de sector. Er leeft onzekerheid over de **impact op werkgelegenheid** en de **mogelijke vervanging van bepaalde functies**. Daarnaast ontstaan ethische discussies over de **authenticiteit van audiovisuele werken** en over het auteurschap van content die geheel of gedeeltelijk door AI wordt gegenereerd. Ook de bescherming van creatieve vrijheid en menselijke creativiteit staat daarbij centraal. Een ander belangrijk aandachtspunt betreft het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal voor het trainen van AI-modellen. Vaak ontbreekt transparantie over welke werken hiervoor worden gebruikt en in welke mate makers daarover worden geïnformeerd, gecompenseerd of beschermd. Het debat over AI raakt daardoor niet alleen aan innovatie, maar ook aan auteursrechten, eerlijke verloning en de positie van makers binnen het audiovisuele ecosysteem.

3.7 Onzekerheid versterkt door geopolitieke situatie

De afgelopen jaren zijn ontwikkelingen in de AV-sector steeds sterker verweven geraakt met bredere geopolitieke ontwikkelingen. Zo leiden Amerikaanse handelspolitieke standpunten en kritiek op internationale fiscale stimuleringsmaatregelen tot onzekerheid over de toekomstige beleidscontext. Vooralsnog zijn er echter geen aanwijzingen dat deze druk al een directe impact heeft op het Europese regelgevingskader.[28] Het jaarlijks gepubliceerde *Nostradamus Report*, dat belangrijke trends en uitdagingen voor de AV-sector identificeert, plaatst de sector nadrukkelijk in een context van geopolitieke onzekerheid, democratische erosie, klimaatverandering en versnelde technologische ontwikkelingen. De nadruk verschuift daarbij van groei naar veerkracht en aanpassingsvermogen. Het rapport beschrijft een afnemende dominantie van Hollywood (op het vlak van soft power, door de decentralisering van productie, door de spreiding van investeringen van streamingdiensten wereldwijd, door politieke instabiliteit en door het centraliseren van macht binnen tech-spelers die belangrijk zijn voor inkomstenwerving uit AV-content, maar dit niet vertalen in investeringen in AV-aanbod). Tegelijk biedt die afnemende dominantie kansen voor Europese verhalen, mits Europa blijft investeren in talent, productie, distributie en publieksopbouw. Creatieve autonomie, redactionele onafhankelijkheid en maatschappelijk draagvlak voor publieke steun blijven daarbij volgens het *Nostradamus Report* cruciale randvoorwaarden.[29]

3.8 Een perfecte storm voor de financiering van audiovisuele titels?

De hierboven beschreven ontwikkelingen hebben een steeds grotere impact op de financiering van audiovisuele producties. Een eerste zichtbaar gevolg is het afremmen van de sterke groei die de productie van televisie- en streamingfictie jarenlang heeft gekend. Na jaren van expansie sinds de doorbraak van streamingdiensten in Europa lijkt die groeifase stilaan voorbij.

---

[27] Zie onder meer: Chow, P.-S., Celis Bueno, C., & Pereira, G. (2026). *Generative AI and creative practices: Four critical keywords between the artworld and the creative industries*. *Media, Culture & Society*. Online publicatie. https://doi.org/10.1177/01634437261434828; Tsiavos, V. & Kitsios, F. (2025). The digital transformation of the film industry: How Artificial Intelligence is changing the seventh art. In: *Telecommunications Policy*, 49(8): 103-1021; Rosati, E. (2025). The future of the movie industry in the wake of generative AI: A perspective under EU and UK copyright law. https://doi.org/10.1016/j.clsr.2025.106207; Hemraj, S. AI and the future of creative development: redefining digital media production. AI Ethics 5, 5105–5119 (2025). https://link.springer.com/article/10.1007/s43681-025-00765-x; Zulhusni, M. (2026). Amazon uses AI to tackle rising production costs in film. TechHQ. https://techhq.com/news/amazon-uses-ai-to-tackle-rising-production-costs-in-film/; Vickers, J., Brodherson, M. Wrubel, A. & C. Bernard (2026). What AI could mean for film and tv production and the industry's future. McKinsey report. Url: https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/what-ai-could-mean-for-film-and-tv-production-and-the-industrys-future

[28] *Vlassis, A. et al. (2026). From the Washington Consensus to "America First": Shifts in global audiovisual governance under the Trump Trade Agenda. In: Media, Culture & Society, https://doi.org/10.1177/01634437261460653*

[29] Göteborg Film Festival, *Nostradamus Report 2025: Reality/Resistance*. Url: https://gff-payload-cms.s3.eu-north-1.amazonaws.com/GFF_Nostradamus_2025_DIGITAL_pages%201.pdf

In 2024 **daalde de Europese productie van fictieseries** voor het tweede jaar op rij. Het aantal fictietitels nam met 5% af, het aantal afleveringen met 3%, terwijl het totale aantal geproduceerde uren stagneerde. Vooral de opdrachten van streamingdiensten, die de voorbije jaren een belangrijke groeimotor vormden, liepen terug (-7% in 2024). De cijfers benadrukken tegelijk het blijvende belang van publieke omroepen voor de AV-sector: zij waren verantwoordelijk voor 56% van alle fictieseries die in Europa werden besteld, tegenover 30% door commerciële omroepen en 14% door internationale streamingdiensten.[30]

Een tweede gevolg is de toenemende druk op productiebudgetten. Door besparingen en stijgende **kosten door inflatie, professionalisering en stijgende personeelskosten**, verwachten zowel publieke als commerciële omroepen steeds vaker dat producenten zelf een groter deel van de financiering bijeenbrengen. Tegelijk neemt de financiële bijdrage van andere traditionele partners af. Omroepen engageren zich minder vaak als coproducent van films, terwijl distributeurs terughoudender zijn geworden met het verstrekken van voorschotten op toekomstige exploitatie-inkomsten. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om financieringsplannen rond te krijgen. Dat heeft niet alleen gevolgen voor de haalbaarheid van projecten, maar ook voor productieplanning, productiekwaliteit, vergoedingen van cast en crew en de doorlooptijd van producties. Dit zorgt op zijn beurt ook voor discussies rond een wenselijk evenwicht tussen wat spelers qua rechten kunnen vragen in ruil voor de bijdrage aan het totale budget van de productie, zodat investeringen partijen niet worden belemmerd en projecten niet ondergefinancierd blijven.

3.9 Deelconclusies

- **De productie en financiering van audiovisuele content in Europa verandert structureel door internationale streamingdiensten en videoplatformdiensten.** Streamingdiensten zijn in iets meer dan 10 jaar uitgegroeid tot een vaste schakel in de financiering, productie en distributie van audiovisuele content. Zij bieden nieuwe financieringsmogelijkheden en vergroten het internationale bereik van Nederlandse producties. Voor Nederland betekent dit dat deze streamingdiensten belangrijke partners zijn in de verdere ontwikkeling van het audiovisuele ecosysteem. Videoplatformdiensten zorgen voor grote concurrentie voor traditionele omroepen op het vlak van advertentiewerving, maar ook voor de streamingdiensten zelf (aandacht en kijktijd).
- **Omroepen blijven een cruciale pijler voor investeringen in cultureel AV-aanbod, maar staan onder druk.** Hoewel streamingdiensten de voorbije jaren hun investeringen opvoerden, blijven met name de publieke omroepen veruit de belangrijkste opdrachtgevers van Europese fictie. Maar hun investeringsmogelijkheden staan onder druk door veranderend kijkgedrag, bezuinigingen of dalende advertentie-inkomsten.
- **De financiering van audiovisuele producties wordt steeds complexer.** Bovengenoemde verschuivingen in het ecosysteem zorgen voor terughoudendheid bij investeerders, en het minder vanzelfsprekend worden van stapeling van financiering. Dit verhoogt de druk op onafhankelijke producenten en maakt een robuuste mix van publieke en private financieringsinstrumenten belangrijker.
- **De strijd om zichtbaarheid en het bereiken van publiek is minstens even belangrijk geworden als de productie van content.** Streamingdiensten, videoplatformen zoals YouTube en sociale media domineren steeds meer de consumptie van audiovisuele content, advertentie-inkomsten en publieksaandacht. Voor het Nederlandse cultureel AV-aanbod betekent dit dat de uitdaging niet langer uitsluitend bestaat uit het produceren van kwalitatieve films, documentaires en series, maar steeds meer uit zichtbaarheid, vindbaarheid en publieksbereik. Louter beschikbaarheid op streamingplatformen is daarbij niet voldoende.

[30] European Audiovisual Observatory (2026). Key trends. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/key-trends-2026-en/48802b0032

Algoritmes, aanbevelingssystemen en marketing bepalen in toenemende mate welke titels een publiek bereiken. Ook voor bioscoopfilms blijft publieksopbouw een uitdaging. Investeringen in distributie, promotie, publieksontwikkeling en internationale circulatie worden in deze context steeds belangrijker naast investeringen in de productie van content.

- **Bovenstaande ontwikkelingen moeten in samenhang gezien worden met de snelle opkomst van artificiële intelligentie.** Hoewel AI een intrede maakt in diverse schakels van de productieketen, is nog niet bekend hoe en in welke mate AI disruptieve veranderingen voor het Nederlandse audiovisuele ecosysteem met zich mee zal brengen. Wel roept AI nu al nieuwe vragen op rond auteursrechten, eerlijke beloning en de positie van makers.

4. De staat van het Nederlandse AV-ecosysteem

Dit hoofdstuk beschrijft de actoren die deel uitmaken van het Nederlandse AV-ecosysteem en analyseert vervolgens de samenstelling, omvang van en ontwikkelingen in de Nederlandse audiovisuele markt. Op basis van de beschikbare data is het niet mogelijk om enkel bedrijfsactiviteiten en betrokken actoren van fictie-, documentaire- en animatiefilms en -series te isoleren van het bredere geheel. Bovendien werken producenten met diverse spelers actief in de facilitaire sector die bredere activiteiten hebben dan enkel de genres geclassificeerd als 'cultureel AV-aanbod.' Het hoofdstuk biedt wel inzicht in de context waarbinnen cultureel AV-aanbod tot stand komt en wordt verspreid en brengt het de economische positie van het ecosysteem in kaart.

4.1 Het Nederlandse AV-ecosysteem

De Nederlandse AV-sector vormt een samenhangend ecosysteem dat loopt van creatie tot consumptie, met meerdere, deels overlappende routes naar het publiek (zie Figuur 1)

Audiovisuele producties ontstaan in de **ontwikkelingsfase**, waar scenaristen, regisseurs en andere creatieve disciplines de inhoudelijke basis leggen. In de **productiefase** (of **realisatie**) brengen producenten deze creatieve en zakelijke processen samen, in nauwe samenwerking met een brede facilitaire sector, waaronder camera, montage, geluid, licht, VFX, kostuum en casting.

In de fase van **distributie en vertoning** worden producties beschikbaar gemaakt voor verschillende afzetkanalen. Dit gebeurt via distributeurs richting bioscopen en filmtheaters, maar ook via televisie, telecomaanbieders en streamingdiensten. Distributeurs nemen ook vaak deel aan de financiering van AV-titels.[31] De vertoningsinfrastructuur bestaat uit commerciële bioscopen, filmtheaters en festivals, die elk een eigen rol spelen in publieksbereik en positionering.

Centraal in het ecosysteem staat de **kijker**, die content consumeert via uiteenlopende kanalen. De laatste jaren spelen ook de hardwarefabrikanten (zoals bv. fabrikanten van Smart TV's) een belangrijkere rol als gatekeepers voor AV-content. Streamingdiensten en andere apps gaan deals aan met deze spelers en concurreren met Nederlandse aanbieders voor de zichtbaarheid en vindbaarheid van Nederlandse diensten. Video sharing- of videoplatformdiensten concurreren met alle andere spelers, maar zijn weinig of niet rechtstreeks betrokken in de financiering van AV-productie, ook al zijn ze voor veel content creators de belangrijkste exploitatievorm.[32]

---

[31] Het zijn nationale of internationale spelers die investeren door prefinanciering te voorzien in de vorm *prebuys* en *minimum guarantees* (MG). Een prebuy is een afspraak waarbij een speler de rechten koopt om een film of serie in een specifiek gebied of land uit te zenden, nog voordat de productie is voltooid. Een MG is een vaste, gegarandeerde vooruitbetaling (een voorschot op de inkomsten uit exploitatie) die een distributeur of licentiehouder aan de maker of producent betaalt voor het recht om een product te exploiteren. Voor film gaan inkomsten uit de ticketverkoop van bioscoopkaartjes dan zowel naar de distributeur, de producent als de bioscoopexploitant.

[32] In deze studie wordt een onderscheid gemaakt tussen streamingdiensten (in Nederland gevestigde video-on-demanddiensten of diensten die elders gevestigd zijn en in Nederland aangeboden worden, in de meeste gevallen beschikbaar via abonnement) en videoplatformdiensten of video sharing platformen (sociale mediadiensten die hoofdzakelijk advertentiegebaseerd zijn). Beide krijgen ook een andere behandeling in de Europese regelgeving.

Daarnaast spelen **filmfestivals** zoals het Internationaal Film Festival Rotterdam, IDFA, Cinekid en het Nederlands Film Festival een rol voor het bereiken van kijkers met een Nederlands aanbod. Eye speelt een centrale rol op het vlak van filmeducatie (via het Netwerk Filmeducatie), samen met de regionale filmeducatiehubs in Nederland. Eye is ook verantwoordelijk voor de preservatie van Nederlandse film. Beeld & Geluid voor preservatie van televisiecontent. Voor opleiding en professionalisering bestaan ondersteunende regionale talenthubs en Filmforward, de landelijke netwerkorganisatie voor professionalisering en talentontwikkeling. [33] [34]

Samenvattend laat onderstaand schema zien dat de Nederlandse AV-waardeketen geen lineair proces is, maar een netwerkstructuur of ecosysteem met meerdere instappunten, financieringsroutes en exploitatievormen.

Figuur 1: Audiovisueel ecosysteem Nederland

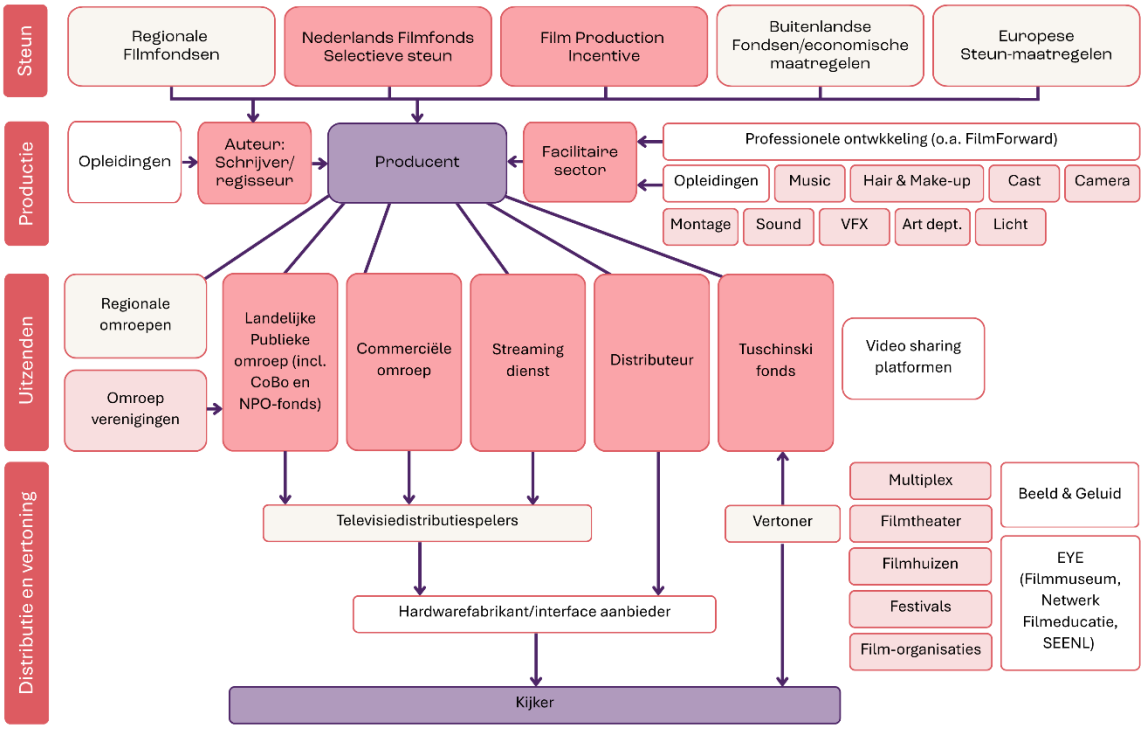

Bron: IDEA Consult & imec-SMIT-VUB

[33] Talentontwikkeling in de Regio (Broedplaats) | Filmfonds
[34] https://filmforward.nl/

4.2 De Nederlandse AV-markt

Figuur 2: ontwikkeling totale omzet uit kaartverkoop, streaming[35] en DVD/Blu-Ray verkoop in Nederland in miljoen euro (2021-2025)

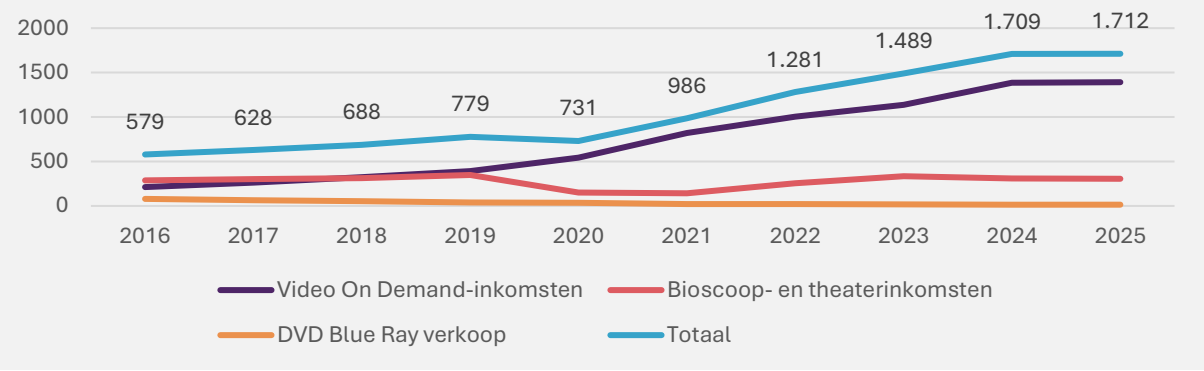

Bron: Film Facts & Figures.

De totale omzet uit de Nederlands AV-markt weerspiegelt de publieke consumptie in Nederland van AV-content en de evolutie van distributievormen. In 2025 bedroegen de inkomsten uit bioscoop- en filmtheaterbezoek, streaming en dvd-/blu-rayverkoop samen **1,7 miljard euro**. Ten opzichte van 2021 komt dit neer op een stijging van ruim 73%, toen de totale omzet nog 986 miljoen euro bedroeg.

De sterkste groei deed zich voor bij video-on-demand (streamingdiensten). Tussen 2021 en 2025 namen de streaminginkomsten met ruim 68% toe tot 1,39 miljard euro. Die groei werd gestimuleerd door de lancering van nieuwe diensten, zoals Disney+, HBO Max en SkyShowtime, en door de versnelde adoptie van streaming tijdens de coronapandemie.

De bioscoopomzet herstelde zich na de coronapandemie en steeg tussen 2021 en 2023, maar daalde in 2025 opnieuw met 7% tot 306,3 miljoen euro. Deze omzet heeft betrekking op alle vertoonde films en series en niet uitsluitend op Nederlandse producties. Volgens stakeholders hing de terugval samen met een beperkter aanbod aan commercieel aantrekkelijke titels. Door de sterke groei van streaming is het relatieve belang van bioscopen en filmtheaters binnen de consumentenmarkt afgenomen.

Terwijl bioscoop- en filmtheaterinkomsten in 2016 nog bijna de helft van de totale markt vertegenwoordigden, was dat aandeel in 2024 gedaald tot minder dan 20%. Daarmee verschuift de Nederlandse AV-markt steeds verder van een model waarin fysieke vertoning centraal staat naar een markt waarin streaming de dominante distributie- en consumptievorm is.

[35] Tot 2020 was de waarde van SVOD gebaseerd op een ruwe schatting. Vanaf 2021 is deze gebaseerd op marktonderzoek waardoor een nauwkeuriger cijfer kan worden berekend. De waarde van SVOD is uitsluitend gebaseerd op abonnementen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het kijkgedrag van films/documentaires en andere content zoals reality-tv, sport en series. Dat betekent dat de opgegeven waarde een overschatting is van SVOD in termen van de filmmarkt.

4.3 Omvang en samenstelling van de sector

4.3.1 Bedrijven

Figuur 3: ontwikkeling totaal aantal bedrijven (2021-2025)

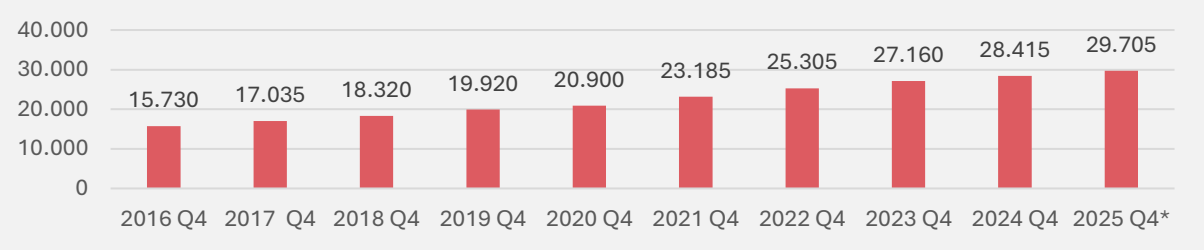

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek | * Voorlopige cijfers

In het vierde kwartaal van 2025 telde de Nederlandse AV-sector 29.705 bedrijven, goed voor 9% van alle bedrijven in de culturele en creatieve sectoren.[36] Ten opzichte van 2021 nam het aantal AV-bedrijven met ruim 28% toe, van 23.185 naar 29.705. De groei was het sterkst tussen 2021 en 2022 en zette daarna door in een gematigder tempo.

De **toename situeert zich vooral aan de productie- en creatiezijde**. De bedrijfstak "filmproductie, geen televisiefilms" kende veruit de grootste groei van 13.405 bedrijven (2021) tot 16.255 (2025). Ook het aantal bedrijven actief in facilitaire diensten voor film en televisie en in het maken en uitgeven van geluidsopnamen nam toe. Andere bedrijfstakken vertonen een stabieler beeld, terwijl distributie en bioscoopexploitatie relatief beperkt blijven in omvang. [37]

De sector wordt sterk gekenmerkt door kleinschaligheid. Van de 29.705 bedrijven hebben er 27.455 slechts één werkzame persoon. Vooral in filmproductie en het maken en uitgeven van geluidsopnamen bestaat het **overgrote deel van de bedrijven uit zelfstandigen en eenmanszaken**. Ook de facilitaire sector kent een sterk gefragmenteerde structuur met voornamelijk kleine ondernemingen. Grotere werkgevers zijn schaars, al ligt hun aandeel relatief hoger bij radio- en televisieomroepen.[38]

Geografisch concentreert de sector zich vooral in Noord-Holland (10.530 bedrijven), gevolgd door Zuid-Holland (5.095) en Utrecht (3.220). Samen vormen deze provincies het zwaartepunt van de Nederlandse AV-sector. Ook Noord-Brabant en Gelderland tellen een aanzienlijk aantal AV-bedrijven, wat wijst op een bredere regionale spreiding.[39] In de noordelijke provincies, Zeeland en Limburg ligt het aantal bedrijven beduidend lager. Deze geografische spreiding sluit aan bij bredere patronen in de culturele en creatieve sector, die zich vooral concentreren rond Amsterdam, Hilversum, Utrecht, Den Haag en Rotterdam. [40]

[36] Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek waren in het laatste kwartaal van 2025 296.000 bedrijven actief in de culturele en creatieve sectoren. https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2025/51/arbeidsmarkt-culturele-en-creatieve-sector-2010-2025q3.
[37] Zie indicator B.3.1.2. voor detailcijfers.
[38] Zie indicator B.3.2.1 voor detailcijfers.
[39] Ook de regionale ondersteuning van audiovisuele productie in Nederland is in beweging, zie Deel 1.5.2.6.
[40] Zie indicator B.3.1.3. Er zijn geen vergelijkbare cijfers per provincie voor alle culturele en creatieve sectoren voorhanden, maar cijfers uit de Monitor Creatieve Industrie op stedelijk niveau tonen aan dat culturele en creatieve bedrijvigheid in zijn geheel zich concentreert in de steden Amsterdam, Den Haag en Hilversum (Noord-Holland), Rotterdam (Zuid-Holland) en Utrecht (Utrecht). Zie: P. Rutten Onderzoek (2026). Monitor Creatieve Industrie 2025.

4.3.2 Werknemers en zelfstandigen

Figuur 4: Ontwikkeling totaal aantal banen van werknemers en voltijdse equivalenten (2021-2025)

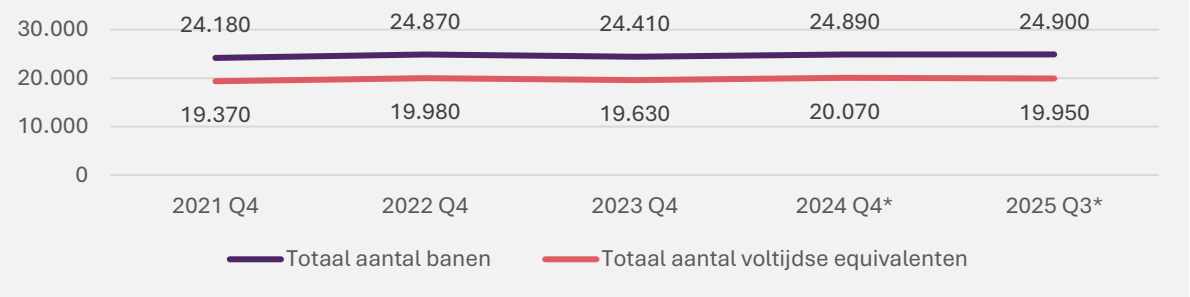

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek | * Voorlopige cijfers

Het **aantal banen van werknemers** in de AV-sector **bleef tussen 2021 en 2025 relatief stabiel**. In het derde kwartaal van 2025 telde de sector 24.900 banen, tegenover 24.180 in het vierde kwartaal van 2021. Daarmee vertegenwoordigt de AV-sector ongeveer 13% van alle banen in de culturele en creatieve sectoren.[41]

Het aantal voltijdsequivalenten (vte) steeg licht van 19.370 in 2021 naar 19.985 in 2025. Het blijvende verschil tussen het aantal banen en het aantal vte wijst erop dat een aanzienlijk deel van de werkgelegenheid bestaat uit deeltijdse of niet-voltijdse arbeidsrelaties.

De meeste banen bevinden zich in de bioscoopsector (5.300), gevolgd door televisieomroepen en de productie van films (geen televisiefilms), die elk ongeveer 4.100 banen tellen. De cijfers wijzen erop dat de sterke groei van het aantal bedrijven in de sector zich slechts beperkt vertaalt in extra werkgelegenheid, wat samenhangt met het grote aandeel zelfstandigen en kleine ondernemingen.[42]

Figuur 5: ontwikkeling totaal aantal zelfstandigen (2016-2023)

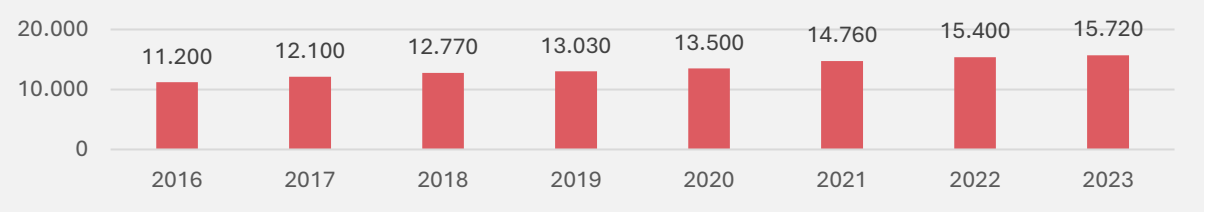

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Het **totaal aantal zelfstandigen**[43] in de sector **nam sterk toe**: van 11.200 in 2016 naar 15.720 in 2023 (+40%). Daarmee vertegenwoordigt de sector ongeveer 9% van alle zelfstandigen in de culturele en creatieve sectoren. De groei sluit aan bij de bredere trend van toenemende zelfstandigheid op de Nederlandse arbeidsmarkt, al is deze minder uitgesproken dan in de culturele en creatieve sectoren als geheel, waar het aantal zelfstandigen tussen 2010 en 2024 met 74% toenam.

De grootste groep zelfstandigen is actief in de **bedrijfstak productie van films** (geen televisiefilms). Daar steeg het aantal zelfstandigen van 6.270 in 2019 naar 8.760 in 2024. Ook in de facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie nam het aantal zelfstandigen gestaag toe, van 2.730 naar

[41] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2025/51/arbeidsmarkt-culturele-en-creatieve-sector-2010-2025q3
[42] Zie indicator B.3.1.6.
[43] Dit wordt door het Centraal Bureau voor de Statistiek gedefinieerd als een persoon die arbeid verricht voor eigen rekening of risico, al dan niet met of zonder personeel.

3.410. De bedrijfstak productie van televisieprogramma's kende een beperktere groei, van 660 naar 740 zelfstandigen tussen 2019 en 2023.[44]

4.4 Financiële prestaties van de sector

Figuur 6: ontwikkeling totale netto-omzet en totale toegevoegde waarde in miljard euro (2021-2024)

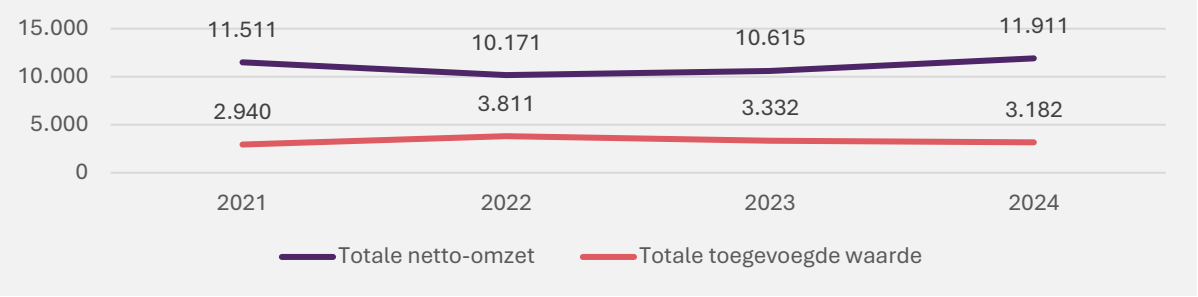

Bron: Eurostat en Centraal Bureau voor de Statistiek

De **totale netto-omzet** van de AV-sector bedroeg in 2024 **11,91 miljard euro**. Daarmee herstelde de sector zich na een terugval in 2022 en kwam de omzet opnieuw boven het niveau van 2021 uit.

Cijfers per afzonderlijke bedrijfstak zijn slechts beperkt beschikbaar door vertrouwelijkheid en databeperkingen. Op basis van Eurostat-gegevens kan voor 2022-2023 wel een beeld worden geschetst van het gemiddelde aandeel van bredere groepen bedrijfstakken in de totale omzet. Daaruit blijkt de omzet sterk geconcentreerd zit in een beperkt aantal bedrijfstakken.

De groep distributie van films, televisie- en videoproducties en bioscopen — inclusief streamingdiensten — is met 41% veruit de grootste omzetdrager. De productie van films, video's en televisieprogramma's vertegenwoordigt 21% van de omzet, terwijl televisieomroepen goed zijn voor 17%. De overige bedrijfstakken hebben een beperkter aandeel. Het **grootste deel van de totale netto-omzet in de AV-sector wordt dus vooral gerealiseerd in de latere fases van de keten**: distributie, vertoning en uitzending. Ontwikkeling en productie leveren een kleinere, maar complementaire omzetbijdrage. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat de waarde in ontwikkeling en productie vooral ten goede komt aan Nederlands AV-aanbod, terwijl de omzet in distributie, vertoning en uitzending voortkomt uit de exploitatie van een veel breder aanbod dan alleen Nederlandse titels.

Hoewel de totale netto-omzet sinds 2023 opnieuw stijgt, neemt tegelijk het aandeel bedrijven met een omzetdaling toe. In 2023 kende 48% van de bedrijven binnen de geaggregeerde groep productie en distributie van films en televisie een omzetdaling van meer dan een half procent ten opzichte van een jaar eerder. Sinds 2021 neemt dit aandeel jaarlijks toe. Bij bioscopen nam het aandeel bedrijven met omzetgroei sterk toe in 2022, als gevolg van de heropleving na de coronapandemie, maar daalde dit opnieuw licht in 2023.[45]

De **totale toegevoegde waarde** bedroeg in 2024 **3,1 miljard euro**, ongeveer 8% meer dan in 2021. In 2022 was de AV-sector goed voor ruim 12% van de totale toegevoegde waarde van de Nederlandse culturele en creatieve sectoren.[46] Tegelijk valt op dat omzetgroei niet automatisch leidt tot meer waardecreatie: tussen 2022 en 2024 steeg de netto-omzet van 10,71 naar 11,91 miljard euro, terwijl de toegevoegde waarde daalde van 3,8 naar 3,1 miljard euro.

[44] Zie indicator B.3.1.7
[45] Zie indicator B.3.2.2.
[46] Volgens berekeningen van het CBS bedroeg de toegevoegde economische waarde van de culturele en creatieve sectoren samen in 2022 29,9 miljard euro. https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2025/satellietrekening-cultuur-en-media-2022

Naar analogie met de cijfers over de totale netto-omzet kan op basis van Eurostat-gegevens ook een gedetailleerder beeld worden geschetst van het gemiddelde aandeel van de verschillende bedrijfstakken in de totale toegevoegde waarde. In tegenstelling tot de omzet, is de toegevoegde waarde gelijkmatiger verdeeld over de keten. De groep bedrijfstakken “productie van films en video en televisieprogramma’s” (5911) heeft met 31% het grootste aandeel in de totale toegevoegde waarde. Dit wijst erop dat juist in de productiefase relatief veel waarde wordt gecreëerd. “Televisie-omroepen” (6020) leveren een aandeel van 23%. Daarnaast is “distributie van films en televisie- en videoproducties”, inclusief bioscopen (SBI 5913 + 5914), eveneens goed voor 23% van de totale toegevoegde waarde. Dit aandeel ligt aanmerkelijk lager dan in de omzetverdeling, wat suggereert dat distributie- en vertoningsactiviteiten relatief kapitaal- en volume-gedreven zijn en per euro omzet minder toegevoegde waarde genereren dan productie- en omroepactiviteiten.

Ook de **winstgevendheid staat onder druk**. Het resultaat voor belastingen steeg op totaalniveau van 1,46 miljard euro in 2021 naar 1,81 miljard euro in 2022, maar daalde in 2023 naar 1,37 miljard euro. Daarmee kwam het resultaat lager uit dan aan het begin van de periode. Dit wijst erop dat de economische positie van verschillende schakels kwetsbaar blijft, mogelijk onder invloed van stijgende kosten, druk op marges en toenemende concurrentie.[47]

4.5 Sectordynamiek

4.5.1 Bedrijvenlandschap

Tussen 2021 en 2024 daalde het **aantal fusies en overnames** in de sector van 50 naar 30. Het merendeel vond plaats in de groep bedrijfstakken “Productie van films, tv.”[48] Een verdere uitsplitsing naar afzonderlijke bedrijfstakken is niet publiek beschikbaar.

De voorbije jaren kende de sector **verschillende strategische overnames**. Zo werd in 2025 groen licht gegeven voor de overname van RTL Nederland door DPG Media. Eerder nam de Franse mediagigant STUDIOCANAL (onderdeel van Canal+ Group) in 2022 een meerderheidsbelang in Dutch FilmWorks, een van de grootste onafhankelijke filmdistributeurs van de Benelux.[49] Ook binnen de productiesector zette consolidatie zich verder door. Banijay Benelux bracht onder meer EndemolShine Nederland, NLFilm en Topkapi film onder één concern, terwijl Banijay Entertainment in 2026 fusioneerde met All3Media internationaal (concern boven IDTV Nederland).[50] Daarnaast nam Belga Films in 2022 de Nederlandse tak van Independent Films over, al werd de groep begin 2026 failliet verklaard. In 2021 nam Pathé Theatres de filmstreamingdienst Pathé Thuis over, waarmee ze hun positie in zowel de fysieke als digitale filmmarkt versterkten. In juni 2026 kondigde DPG Media de overname van de Nederlandse activiteiten van Viaplay aan, die zouden worden ondergebracht bij Videoland.[51] In 2023 telde de sector 120 bedrijven die onder buitenlands zeggenschap stonden.

Naast deze consolidatie blijft de ondernemingsdynamiek in de sector hoog. In 2025 werden 2.815 nieuwe bedrijven opgericht, tegenover 1.515 bedrijfsopheffingen. Slechts een beperkt deel (13) daarvan gaat om faillissementen. Vaker gaat het om ondernemingen die hun activiteiten vrijwillig stopzetten.[52]

[47] Zie indicator B.3.2.3.
[48] Zie indicator B.3.1.8.
[49] https://www.dfw.nl/single-post/studiocanal-neemt-meerderheidsbelang-in-dutch-filmworks#:~:text=STUDIOCANAL%20neemt%20meerderheidsbelang%20in%20Dutch%20FilmWorks
[50] https://www.broadcastmagazine.nl/televisie-audio/televisie/banijay-en-all3media-bevestigen-megafusie
[51] https://www.viaplaygroup.com/sites/viaplay-corp/files/pr/20260701-569ed530-3899-4ca3-a987-d1e31b834509-1.pdf?ts=1782922212
[52] Zie indicator B.3.1.8.

4.5.2 Marktconcentratie

De Mediamonitor 2025[53] laat zien dat de Nederlandse mediasector in 2025 wordt gekenmerkt door een **hoge en verder toenemende mate van marktconcentratie**. Een beperkt aantal grote mediabedrijven is verantwoordelijk voor het grootste deel van het nieuws- en media-aanbod. Na een reeks fusies en overnames in de afgelopen jaren zijn er, naast de NPO, nu drie grote aanbieders: DPG Media, Mediahuis en Talpa Network.

Een belangrijke ontwikkeling in 2025 is de goedkeuring door de Autoriteit Consument en Markt (ACM) van de overname van RTL Nederland door DPG Media. Door deze overname is het aantal grote commerciële mediabedrijven afgenomen en is de positie van DPG Media verder versterkt. Het bedrijf is daardoor actief in alle grote mediamarkten (dagbladen, online nieuws, radio, televisie en videostreaming) en behoort in elk van deze markten tot de grootste aanbieders. Dit maakt DPG Media uniek binnen het Nederlandse medialandschap.

Naast nationale mediabedrijven speelt ook de **groeiende invloed van internationale streamingdiensten**. In Nederland zijn de belangrijkste spelers in de streamingmarkt Netflix, Videoland (belangrijkste nationale speler), Disney+ en Amazon Prime Video. Het Europese hoofdkantoor van Netflix is gevestigd in Nederland.

Nederland speelt daarbij een bijzondere rol binnen het bedrijfsmodel van Netflix: het Europese hoofdkantoor is er gevestigd en de Nederlandse dochteronderneming fungeert als een belangrijk internationaal facturatiecentrum voor abonnementen buiten de Verenigde Staten. In 2023 realiseerde deze entiteit daardoor een omzet van circa 15,8 miljard euro. [54]

Volgens de Mediamonitor 2025 zal de consolidatie in de mediasector waarschijnlijk verder toenemen onder invloed van economische druk, veranderend mediagebruik en de aanhoudende concurrentie van internationale platformen en streamingdiensten.

4.6 Publieksinfrastructuur

Tussen 2021 en 2024 bleef het **aantal bioscopen relatief stabiel** tussen de 154 en 158 vestigingen. De sterke stijging van filmtheaters tussen 2022 en 2023 is grotendeels het gevolg van een wijziging in de registratie door de NVBF.[55] In 2022 en 2021 gaat het om respectievelijk 80 en 76 van dergelijke filmhuizen. Tellen we de filmhuizen mee in 2022 en 2021, dan komt dit uit op 125 filmtheaters in 2022 en 121 in 2021.[56]

Volgens de NVBF groeit de aandacht voor een goede **regionale spreiding van het filmaanbod**, onder meer vanuit het streven naar leefbare binnensteden en een sterk cultureel aanbod buiten de grote steden. Nieuwe filmtheaters vestigen zich relatief vaak in middelgrote steden of maken deel uit van multifunctionele cultuurhuizen, waar film wordt gecombineerd met andere activiteiten zoals debat, educatie en festivals. De NVBF wijst daarnaast op het succes van de Cineville-pas als stimulans voor filmtheaterbezoek en een hogere bezoekfrequentie.

Nederland beschikt over ongeveer **één doek per 16.620 inwoners**. Dat is iets minder dan in Duitsland, maar aanzienlijk meer dan in Vlaanderen, waar er ongeveer één doek per 29.000 inwoners is. Denemarken kent een nog hogere dichtheid met één doek per 12.000.[57] Het aantal beschikbare doeken heeft invloed op de ruimte die titels krijgen in de bioscoopprogrammering. Naarmate er meer films worden uitgebracht, neemt de concurrentie om een plek in bioscopen en filmtheaters toe. De

[53] Commissariaat voor de Media (2025). Mediamonitor 2025.
[54] https://nos.nl/artikel/2525012-nederlandse-bv-netflix-ontving-vorig-jaar-15-8-miljard-euro-aan-abonnementsgeld
[55] In de jaarverslagen tot en met 2022 van NVBF werden de filmtheaters met weekprogrammering niet meegeteld.
[56] Zie indicator B.3.1.10.
[57] Raspoet, D. (2024). Introductie Filmexploitatie in Vlaanderen. Dag Van het Filmberoep, Filmfestival Gent.

verhouding tussen het aantal doeken en het aantal inwoners geeft daarnaast inzicht in de toegankelijkheid en nabijheid van filmlocaties voor het publiek.[58]

4.7 Deelconclusies

- **De AV-sector is een sterk (internationaal) genetwerkt ecosysteem met een belangrijke economische bijdrage aan de Nederlandse culturele en creatieve sectoren.** Het AV-ecosysteem waarin cultureel AV-aanbod tot stand komt is complex en kent een grote diversiteit aan spelers die sterk van elkaar afhankelijk zijn voor het ontwikkelen, financieren, produceren, verspreiden en exploiteren van audiovisueel aanbod. De sector is bovendien steeds sterker ingebed in internationale marktstructuren. Het is een groeiend ecosysteem met bijna 30.000 bedrijven, met een belangrijke economische bijdrage aan de culturele en creatieve economie in Nederland. De sector bestaat overwegend uit micro-ondernemingen en zelfstandigen, terwijl het aantal grotere werkgevers beperkt blijft. Vooral het aantal ondernemingen actief in filmproductie, facilitaire diensten en geluidsopnamen nam de voorbije jaren toe, terwijl distributie-, vertonings- en omroepactiviteiten veel stabieler bleven.
- **Druk op rendabiliteit:** tussen 2022 en 2024 groeide de netto-omzet van de AV-sector van 10,7 naar 11,9 miljard euro. De toegevoegde waarde evolueerde echter in de tegenovergestelde richting: na een piek van 3,8 miljard euro in 2022 daalde zij tot 3,1 miljard euro in 2024. Dit suggereert dat de omzetgroei zich niet in dezelfde mate vertaalt in economische waardecreatie.
- **Streaming is de dominante economische motor in de Nederlandse AV-consumentenmarkt geworden: i**nkomsten uit de Nederlandse AV-consumentenmarkt groeien sterk, maar de drijfkracht achter die groei is veranderd. Streamingdiensten nemen een steeds groter aandeel van de consumentenmarkt voor hun rekening, terwijl bioscoopinkomsten relatief aan belang verliezen. Hierdoor verschuift ook de economische machtspositie binnen de waardeketen naar streamingdiensten, met gevolgen voor de financiering, zichtbaarheid en exploitatie van Nederlands audiovisueel aanbod.
- **De publieksinfrastructuur vormt een belangrijke sterkte van het Nederlandse ecosysteem:** Nederland beschikt over een fijnmazige en relatief goed gespreide infrastructuur van bioscopen, filmtheaters, festivals en educatieve initiatieven. Dit komt regionale spreiding van cultureel aanbod en publieksbereik ten goede.

[58] Zie indicator B.3.1.11.

5. Beleidskaders en instrumentarium ter ondersteuning van cultureel AV-aanbod

Dit hoofdstuk schetst het beleidskader waarbinnen het Nederlandse cultureel AV-aanbod tot stand komt. Eerst wordt ingegaan op de Europese regelgeving, met aandacht voor bepalingen van de Raad van Europa, en de regelgevende kaders van de Europese Unie, en de ondersteuningsinstrumenten vanuit de Raad van Europa en de Europese Commissie. Vervolgens wordt het Nederlands beleidskader besproken, met aandacht voor de belangrijkste mediaregelgeving, de publieke financieringsinstrumenten, recente beleidsontwikkelingen en de rol van verschillende actoren. Samen bieden deze kaders inzicht in de rol en werking van de steuninstrumenten. Welk steun effectief wordt toegekend aan de financiering van cultureel AV-aanbod komt in het volgend hoofdstuk aan bod.

5.1 Europees beleidskader en ondersteunend instrumentarium

Het Nederlands audiovisueel beleid wordt sterk vormgegeven door Europese regelgeving, die hetzij rechtstreeks van toepassing is, hetzij omgezet wordt in de nationale wetgeving. Daarnaast zijn er ook Europese financieringsmogelijkheden voor de Nederlandse AV-sector en voor Nederlands cultureel AV-aanbod.

5.1.1 Europees Verdrag Inzake Cinematografische Coproductie

Het Europees Verdrag inzake cinematografische coproductie (1992) is een verdrag van de Raad van Europa dat internationale samenwerking bij het maken van films (coproducties) stimuleert. Het zorgt ervoor dat films die door meerdere landen worden gemaakt, in alle aangesloten landen de status van 'nationale film' krijgen, waardoor ze makkelijker aanspraak maken op filmsubsidies. Voor Nederland is dit verdrag formeel in werking getreden op 1 juli 1994. Sinds 2017 bestaat er een herzien verdrag (bekend als ETS 220) dat is opgesteld om betere aansluiting te vinden bij de moderne, digitale filmindustrie.[59] Het herziene verdrag beoogt de **internationale samenwerking tussen Europese filmsectoren** verder te stimuleren door meer flexibiliteit te bieden in de financiële bijdragen van coproductiepartners. Daarbij werden de minimum- en maximumparticipatiepercentages aangepast, zodat ook coproducties met kleinere Europese filmlanden eenvoudiger kunnen worden opgezet. Hierdoor kunnen producenten uit landen met een kleinere markt of beperktere financieringscapaciteit gemakkelijker deelnemen aan internationale coproducties.

In 2025 keurde de Raad van Europa de Conventie inzake de coproductie van audiovisuele werken in de vorm van series goed. Deze nieuwe conventie vormt **het eerste internationale juridische kader** dat specifiek is **gericht op de onafhankelijke coproductie van tv- en streamingseries**. De conventie moet grensoverschrijdende samenwerking tussen onafhankelijke producenten vergemakkelijken

[59] Raad van Europa (2017); Council of Europe Convention on Cinematographic Co-Production (revised) (CETS No. 220). Url: https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/cinematographic-coproduction

door administratieve procedures te vereenvoudigen, meer duidelijkheid te scheppen over rechten en verplichtingen, en een evenwichtige deelname aan eigendomsrechten en exploitatie-inkomsten te ondersteunen.[60]

5.1.2 Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten

De Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (AVMD-Richtlijn) (2010) is de **hoeksteen van het audiovisueel beleid van de EU**. De Richtlijn regelt het vrij verkeer van audiovisuele mediadiensten in de Europese Unie en bevat regels voor het waarborgen van een gelijk speelveld voor audiovisuele media, het behoud van culturele diversiteit, de bescherming van kinderen en consumenten, de bescherming van mediapluralisme, het bestrijden van haatzaaiende uitlatingen en het waarborgen van de onafhankelijkheid van nationale mediaregulatoren.

In het licht van een veranderend medialandschap werd de Richtlijn **grondig gewijzigd in 2018**. Naast publieke en commerciële omroepen en on-demand audiovisuele diensten, vallen voortaan ook videoplatformdiensten onder de nieuwe Richtlijn, en gelden sommige bepalingen niet enkel voor het land waar spelers zijn gevestigd, maar ook het land waartoe ze hun diensten richten (een derogatie van het zgn. *country-of-origin*-principe). Daarnaast werd de Richtlijn bijgewerkt om flexibiliteit in te voeren met betrekking tot de beperkingen die van toepassing zijn op televisie; de **bevordering van Europese inhoud te versterken**; kinderen te beschermen en haatzaaiende uitlatingen doeltreffender aan te pakken; en de onafhankelijkheid van de nationale regelgevende instanties te versterken.

De Richtlijn bepaalt onder meer dat mediadiensten een bepaald percentage van hun catalogus en investeringen moeten besteden aan Europese producties. Voor lineaire mediadiensten geldt een minimum van 50%, voor on-demand audiovisuele diensten geldt een minimum van 30% Europese werken in de catalogus van diensten. Hier geldt dit *country-of-origin* principe. Bovendien bepaalt de Richtlijn dat Europese werken ook passende aandacht (*prominence)* moeten genieten binnen catalogi.

Daarnaast laat de Richtlijn ook toe dat lidstaten zelf bijkomend maatregelen nemen die spelers **verplichten te investeren in audiovisuele content**. Dit geldt zowel voor spelers die gevestigd zijn in een lidstaat, als spelers die zich richten met hun diensten tot een bepaalde lidstaat. Concreet betekent dit dat spelers die in Nederland gevestigd zijn voor de 30% quota de Nederlandse wetgeving volgen, maar voor de investeringsverplichtingen van lidstaten, zich dienen te houden aan de respectieve regels van die lidstaten (in het geval van Nederland gaat het om de in 2024 ingevoerde investeringsverplichting).

De Richtlijn laat ook toe dat landen maatregelen uitwerken voor de **passende aandacht (vindbaarheid en zichtbaarheid) van diensten van algemeen belang**. De uitwerking daarvan wordt aan de lidstaten gelaten. Het Commissariaat voor de Media heeft aanbevelingen ontwikkeld om de zichtbaarheid van aanbieders van algemeen belang online en op toestellen zoals smart-tv's te vergroten.

Het Commissariaat voor de Media heeft in mei 2026 ook aanbevelingen gepresenteerd voor de zichtbaarheid van journalistieke nieuwsmedia in de strijd tegen desinformatie.[61] Daarmee omvatten de aanbevelingen ook een link met de Digitale Dienstenverordening (*Digital Services Act)* die geldt als belangrijkste kader voor de regulering van digitale diensten en die specifieke regels bevat voor de grootste platformen (zogenaamde 'Very Large Online Platforms' – VLOPs). Dit prominentiebeleid zou dan in lijn zijn met 'oudere' wetgeving zoals de *must-carry*-verplichting (doorgifteverplichting Artikel 6.13 Mediawet).

---

[60] Raad van Europa (2025). Council of Europe Convention on the Co-Production of Audiovisual Works in the Form of Series. Url: https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-adopts-convention-on-the-co-production-of-audiovisual-works-in-the-form-of-series

[61] Commissariaat voor de Media (2026). Naar gezonde democratische feeds. Url: https://www.cvdm.nl/documents/3834/Rapport_naar_democratisch_gezonde_feeds.pdf

Een **evaluatie van de herziene Richtlijn** vindt plaats in **2026**.[62] Daarbij wordt ook nagegaan of de huidige bepalingen van de richtlijn moeten verduidelijkt, aangescherpt of uitgebreid worden.

Individuele lidstaten moeten de regels verwerken in hun eigen wetgeving. De AVMD-richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de **Mediawet**; het Commissariaat voor de Media is de toezichthouder. De wet past de EU-regels toe op tv- on-demand- en videoplatformdiensten, met een focus op culturele diversiteit (met afhankelijk van het type mediadienst verschillende quotabepalingen),[63] bescherming van minderjarigen en een eerlijke markt.

5.1.3 European Media and Audiovisual Action Plan

Het European Media and Audiovisual Action Plan[64] (MAAP) is een initiatief van de Europese Commissie, gelanceerd in 2020, om de **audiovisuele en mediasector te ondersteunen bij herstel en digitale transformatie**. Het doel is de sector concurrerender te maken, te helpen bij de groene en digitale transitie, en de technologische autonomie van Europa te waarborgen. Het plan bevat onder meer acties om investeringen te stimuleren en toegang tot financiering te verbreden voor audiovisuele producties en nieuwsmedia.[65] Een belangrijk onderdeel ervan is het Europese investeringsinstrument MediaInvest (zie paragraaf 5.1.8).

5.1.4 Europese Verordening Mediavrijheid

De European Media Freedom Act (EMFA) is een Europese verordening die **mediavrijheid, -pluralisme en -onafhankelijkheid** beschermt door regels tegen staatsinmenging en desinformatie te stellen, en regels gericht op het versterken van transparantie van mediaeigenaarschap en overheidsreclame. De verordening is sinds **8 augustus 2025** grotendeels van kracht. De verordening heeft impact op de financiering in de AV-sector en de bredere mediasector, door transparantie over geldstromen te vergroten en politieke inmenging via budgetten te beperken.

5.1.5 Europese regels voor staatssteun en mededinging

De **Europese regels voor staatssteun en mededinging** bepalen hoe subsidies mogen verstrekt worden zonder concurrentievervalsing. Dit beïnvloedt de vormgeving van en mogelijkheden tot het aanbieden van publieke financiering, steun- en fiscale stimuleringsmaatregelen voor de AV-sector op het niveau van de EU-lidstaten. Een belangrijk element hierin is de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV).[66] Die verklaart dat specifieke categorieën staatssteun verenigbaar zijn met de interne markt als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen, en stelt deze vrij van de verplichting tot voorafgaande aanmelding bij- en goedkeuring door- de Europese Commissie. O.a. steun voor cultuur en steun aan kleine- en middelgrote bedrijven (in de vorm van investeringssteun, toegang tot financiering en exploitatiesteun) valt hieronder. In 2025-2026 werkt de Europese Commissie aan een **herziening van de AGVV**, wat eventueel de mogelijkheden inzake toelaatbare staatssteun kan beïnvloeden.

De **Mededeling van de Commissie inzake staatssteun voor films en andere audiovisuele werken** bepaalt onder welke voorwaarden staatssteun voor films en andere audiovisuele werken verenigbaar is met de interne markt. Zij staat steun toe voor de gehele audiovisuele waardeketen, mits deze een cultureel doel dient, proportioneel is en de mededinging niet verder verstoort dan noodzakelijk.[67]

De **Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de regels inzake staatssteun op de publieke omroep** is het wettelijke kader van de Europese Commissie dat regelt hoe overheden

[62] Zie https://digital-strategy.ec.europa.eu/nl/policies/revision-avmsd.
[63] https://www.cvdm.nl/voor-mediamakers/regelgeving/mediawet/quotabepalingen
[64] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0784&from=EN
[65] Zie https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/maap-implementation voor een stand van zaken m.b.t. deze acties.
[66] https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html
[67] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=legissum:l24221a

hun publieke omroepen mogen financieren via staatssteun en vormt daarmee ook een kader voor samenwerking met private partijen.[68] De huidige richtlijnen dateren uit 2009 en worden eveneens in 2025-2026 herzien.[69]

5.1.6 Creative Europe

Creative Europe is het Europese subsidieprogramma (2021-2027) voor internationale samenwerking in de culturele, creatieve en AV-sector. Het programma bestaat uit drie pijlers: Cultuur, MEDIA en Cross-sectoraal. Van het totale budget van € 2,44 miljard is 58% (€ 1,42 miljard) gereserveerd voor MEDIA, dat investeert in de **ontwikkeling, distributie en promotie van Europese audiovisuele werken** en in **talentontwikkeling en innovatie** binnen de sector. Voor 2025 werd hiervoor ongeveer € 189,7 miljoen voorzien.

Vanaf de nieuwe Europese begrotingsperiode (2028-2034) wordt Creative Europe vervangen door **AgoraEU**, een **geïntegreerd programma** waarin cultuur, media, burgerparticipatie en Europese waarden worden samengebracht. Met deze hervorming wil de Europese Commissie de samenhang tussen deze beleidsterreinen vergroten en de administratieve lasten beperken. AgoraEU zal bestaan uit drie pijlers: Cultuur, MEDIA+ en CERV+. Voor het programma wordt een budget van € 8,6 miljard voorgesteld.

Binnen AgoraEU wordt **MEDIA+** met een voorgesteld budget van € 3,2 miljard de **grootste pijler**.[70] De ondersteuning blijft gericht op de culturele diversiteit en het concurrentievermogen van de AV-sector en de videogame-industrie, maar wordt uitgebreid met steun voor een vrij, levensvatbaar en divers informatie-ecosysteem, waaronder onafhankelijke journalistiek en nieuwsmedia. Een belangrijke wijziging is het verdwijnen van de afzonderlijke cross-sectorale pijler. Sectoroverschrijdende samenwerking blijft mogelijk, maar wordt geïntegreerd in de drie nieuwe pijlers. Hierdoor zullen multidisciplinaire projecten mogelijk anders moeten worden gepositioneerd dan onder Creative Europe.

Nederland staat in principe positief tegenover de bundeling en vereenvoudiging van bestaande programma's binnen AgoraEU, maar vraagt in de verdere onderhandelingen aandacht voor een duidelijke afbakening van de programmaonderdelen, een doelmatige inzet van middelen en het behoud van de Europese meerwaarde van Creative Europe. Voor de AV-sector blijft het daarbij belangrijk dat de ondersteuning van onafhankelijke producenten, Europese coproducties en culturele diversiteit binnen de MEDIA+-pijler voldoende zichtbaar en geborgd blijft. [71]

5.1.7 Eurimages

Eurimages is het **culturele steunfonds** van de Raad van Europa, opgericht in 1989 om de Europese onafhankelijke filmindustrie te stimuleren.[72] Het fonds biedt financiële steun aan coproducties van speelfilms, animatie en documentaires, en bevordert samenwerking tussen professionals uit verschillende landen. Het budget is ongeveer €27,5 miljoen per jaar. De pilot voor series is een recente Europese financieringsregeling binnen Eurimages die specifiek gericht is op internationale coproducties van televisieseries. Het Nederlands Filmfonds participeert mee in de programma's van Eurimages.

---

[68] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2009_257_R_0001_01
[69] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2383
[70] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0570R%2801%29&qid=1753797062248#page=31
[71] Fiche 15 aan de Tweede Kamer: [MFK] Voorstel Commissie programma AgoraEU. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/09/12/bnc-fiche-mfk-voorstel-commissie-programma-agoraeu
[72] https://www.coe.int/en/web/eurimages

5.1.8 MediaInvest

MediaInvest is een specifiek **Europees investeringsinstrument**, gelanceerd door de Europese Commissie in 2022, dat is ontworpen om de AV-sector en videogamesector in Europa te stimuleren. Het is een cruciaal onderdeel van het "Media and Audiovisual Action Plan" en wordt beheerd door het Europees Investeringsfonds (EIF).[73] MediaInvest mikt op het ondersteunen van in totaal 400 miljoen euro aan investeringen in de periode 2022-2027. Het instrument investeert niet in losse filmprojecten, maar verstrekt risicokapitaal aan gespecialiseerde investeringsfondsen en financiële intermediairs.

5.1.9 Andere Europese subsidieprogramma's

Tot slot kunnen ook andere **Europese subsidieprogramma's** een belangrijke rol spelen in het versterken van het Nederlandse audiovisuele financieringslandschap. Programma's zoals Horizon Europe (onderzoek en innovatie) of Digital Europe (digitale transformatie) bieden met name aanvullende financiering voor onderzoek & innovatie en het stimuleren van internationale samenwerking.

5.2 Nederlands beleidskader en ondersteunend instrumentarium

Het publieke financieringsbeleid voor Nederlands cultureel AV-aanbod wordt primair bepaald door de Rijksoverheid, met name het ministerie van OCW, en is gericht op:

- Het duurzaam versterken van de kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlandse korte films, speelfilms, animatiefilms, documentaires en innovatieve mediaproducties.
- Het bevorderen van een gezond filmproductieklimaat in Nederland.
- Het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse filmindustrie.

Het publieke financieringsbeleid voor Nederlands cultureel AV-aanbod vindt zijn basis in de **Wet op het specifiek cultuurbeleid** van 1993. Deze wet bepaalt de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid voor het scheppen van voorwaarden voor de instandhouding, ontwikkeling en maatschappelijke spreiding van cultuur. De wet beschrijft dat de minister bevoegd voor onderwijs, cultuur en wetenschap belast is met "het scheppen van voorwaarden voor het in stand houden, ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden van cultuuruitingen; hij laat zich daarbij leiden door overwegingen van kwaliteit en verscheidenheid".[74] Binnen dit kader verstrekt het Rijk meerjarige subsidies aan culturele instellingen en fondsen.

In de voorbije twintig jaar werden het **Nederlandse AV-beleid** en de ondersteunende instrumenten **meermaals hervormd**. In deze periode verdwenen of veranderden verschillende bestaande ondersteuningsstructuren, waaronder de CV-regeling in 2007,[75] het Nederlands Instituut voor Animatiefilm (NIAF) in 2013,[76] het Binger Filmlab in 2015,[77] en het Mediafonds in 2017 (met inkanteling

[73] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/mediainvest-factsheet
[74] Zie Artikel 2 in de wet. De begrippen kwaliteit en verscheidenheid worden niet verder toegelicht in deze wet. https://wetten.overheid.nl/BWBR0005904/2016-07-01/?g=2026-01-13&z=2026-01-13#HoofdstukIII_Artikel4a
[75] De zogeheten film-cv-regeling (Commanditaire Vennootschap) was een belastingmaatregel in Nederland die particulieren fiscaal voordeel bood als zij investeerden in Nederlandse speelfilms. De regeling werd in het leven geroepen om de filmindustrie te stimuleren, maar werd per 1 januari 2007 definitief afgeschaft door de overheid. Het budget werd omgezet naar de Suppletieregeling, maar fors gereduceerd. De suppletieregeling werd vervolgens in 2017 afgeschaft.
[76] Het Nederlands Instituut voor Animatiefilm (NIAF) was een organisatie en kenniscentrum ter bevordering van de Nederlandse animatiefilm.
[77] Het Binger Filmlab (voorheen het Maurits Binger Film Institute) was een internationaal ontwikkelingscentrum en postacademisch trainingsinstituut voor filmprofessionals, gevestigd in Amsterdam.

middelen binnen het NPO-fonds).[78] Daarnaast leidden de cultuurbezuinigingen van begin jaren 2010 tot een toenmalige vermindering van beschikbare middelen voor o.a. het Nederlands Filmfonds.

Tegelijk werd het financieringslandschap ook uitgebreid met nieuwe instrumenten. De introductie van de Netherlands Film Production Incentive in 2014 (zie verderop) heeft tot doel de internationale concurrentiepositie van Nederland als productieland te versterken en meer financiële zuurstof te geven voor cultureel AV-aanbod. In 2024 is de investeringsverplichting voor grote streamingdiensten ingevoerd. Naar aanleiding van de Covid-pandemie werden in de voorbije periode ook tijdelijke extra middelen vrijgemaakt voor de productie van cultureel AV-aanbod.

De hervormingen tonen een evolutie aan waarin het Nederlands ondersteuningsinstrumentarium geleidelijk van een systeem met meerdere gespecialiseerde instrumenten verschoof naar een model waarin een beperkter aantal instrumenten een grotere verantwoordelijkheid draagt voor het bereiken van de beleidsdoelen.

In de beleidsnota *Uitgangspunten cultuurbeleid 2021-2024* staan vier pijlers in het cultuurbeleid centraal: gelijke kansen voor publiek en makers, eerlijke beloning voor artiesten, vernieuwing van het aanbod, en sterke samenwerking tussen overheden. In het hoofdstuk film uit de beleidsnota schuift toenmalig minister van Engelshoven de kwaliteit van Nederlandse audiovisuele producties en de zichtbaarheid en toegankelijkheid ervan als twee prioriteiten naar voor.[79]

In de beleidsnota *Uitgangspunten cultuursubsidies 2025-2028* vormen een eerlijke beloning, vertrouwen in de culturele sector en minder administratieve lasten de belangrijkste uitgangspunten. Toenmalig staatssecretaris voor cultuur en media Uslu wilde hierbij, na de coronapandemie, zoveel mogelijk voor rust en continuïteit in de sector zorgen.[80]

In de meest recent beschikbare Kamerbrief *Agenda audiovisueel aanbod*: *Verbeelding door inzicht, talentontwikkeling en samenwerking* (2024) wordt een **sectorbrede aanpak** voor de AV-sector naar voor geschoven,[81] waarbij onder meer ingezet wordt op:

- **Het versterken van ketensamenwerking:** hierbij wordt een hechtere samenwerking tussen zowel publieke partijen onderling als tussen publieke en private partijen beoogd, “waarbij iedereen binnen de productieketen — van makers tot distributeurs tot exploitanten — actief bijdraagt aan een sterk Nederlands aanbod.”
- **Talentontwikkeling** van zowel beginnend als gevorderd niveau, met aandacht voor werkervaringsplekken. Hierbij wordt aan publieke en private partijen gevraagd om gezamenlijk tot een gedragen visie op talentontwikkeling binnen de Nederlandse audiovisuele keten te komen en daarbij concrete acties uit te werken.
- Het versterken van de **waardering en zichtbaarheid** van Nederlandse films, series en documentaires.

Het publieke financieringsbeleid voor Nederlands cultureel AV-aanbod wordt niet alleen vormgegeven via het cultuurbeleid van OCW, maar ook via de **Mediawet**.[82] Die bevat onder meer regelgeving voor publieke mediadiensten, commerciële mediadiensten, videoplatformdiensten, bescherming van jongeren, gebruik van omroepnetwerken. Het Commissariaat voor de Media houdt

---

[78] Het Mediafonds (officieel het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Mediaproducties) was een onafhankelijke stichting in Nederland die tussen 1989 en eind 2016 financiële steun en subsidies verleende voor de ontwikkeling en productie van cultuurhistorische documentaires, drama, kinderprogramma's en innovatieve mediaproducties.
[79] “De komende jaren zet ik (minister van OCW van Engelshoven) in op films en audiovisuele producties met een sterke signatuur. Daarvoor is meer ruimte nodig voor de ontwikkeling van scenario’s en filmplannen, naast een breed pakket aan maatregelen om de eigenzinnigheid en kwaliteit van Nederlandse films te bevorderen.” Ministerie van OCW (2019). Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024. Url: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2019/06/11/uitgangspunten-cultuurbeleid-2021-2024
[80] Ministerie van OCW (2023). Uitgangspunten cultuurbeleid 2021-2024. Url: https://www.cultuursubsidie.nl/documenten/2023/06/16/uitgangspuntenbrief_bis_20230616
[81] Het meest recente beleidsdocument beschikbaar bij de uitvoering van dit onderzoek.
[82] https://www.cvdm.nl/voor-mediamakers/regelgeving/mediawet/.

toezicht op de naleving. De Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (AVMS) van 2018 werd met aanpassingen in de Mediawet omgezet in Nederlandse wetgeving.

Aanbieders van mediadiensten moeten bij het samenstellen van hun media-aanbod volgens de Mediawet voldoen aan een aantal quotabepalingen. Dit geldt voor de landelijke en regionale publieke media-instellingen en de commerciële media-instellingen, en zowel voor hun omroepdiensten als hun mediadiensten op aanvraag. De Mediawet heeft per televisieprogrammakanaal voorschriften voor Europese quota, Nederlands- en Friestalige quota en ondertitelingsquota. Voor (commerciële) mediadiensten op aanvraag gelden alleen voorschriften voor Europese quota. De voorschriften verschillen per type mediadienst. Specifiek voor de landelijke publieke omroep, regionale omroepen en commerciële omroepen gelden quota van 10% voor onafhankelijke productie voor de televisieaanbodkanalen. Bijkomend geldt voor de landelijke publieke omroep een verplichting om 16,5% van het totaal van de budgetten in onafhankelijke productie te investeren.[83]

Een ander belangrijk element in de Mediawet is de wettelijke investeringsverplichting voor grote streamingdiensten (zie 5.2.5).

In volgende delen wordt het ondersteuningsinstrumentarium in meer detail beschreven. Hoe de verschillende maatregelen concreet steun hebben geboden aan cultureel AV-aanbod, wordt toegelicht in hoofdstuk 6.

5.2.1 Landelijke Nederlandse basisinfrastructuur voor cultureel AV-aanbod

Het Nederlands Filmfonds is de belangrijkste publieke financier van cultureel AV-aanbod. Het maakt als één van de Rijkscultuurfondsen deel uit van de landelijke culturele basisinfrastructuur. Het totaalbudget van de **culturele basisinfrastructuur 2025-2028 bedraagt 559 miljoen** euro per jaar. Daarvan is 98,15 miljoen euro per jaar beschikbaar voor film. Zoals onderstaande tabel weergeeft, is hiervan jaarlijks 89,84 miljoen euro gebudgetteerd voor het Filmfonds. Daarnaast worden met dit budget ook vier festivals voor film en documentaire en één filmmuseum/archief gefinancierd.[84]

Tabel 1: budget 2025-2028 in de culturele basisinfrastructuur voor film

Culturele basisinfrastructuur voor Film (2025-2028)	Jaarbudget (in milj. euro)
Festivals: Stichting Cinekid Amsterdam, Stichting International Documentary Filmfestival Amsterdam, Stichting International Filmfestival Rotterdam, Stichting Nederlands Film Festival	5,83
Stichting Eye Filmmuseum	2,48
Nederlands Filmfonds	89,84
Totaalbudget	**98,15**

Samen met een aantal andere extra middelen boven op dit bedrag uit de culturele basisinfrastructuur heeft het Nederlands Filmfonds een totaalbudget van jaarlijks 90,7 miljoen euro voor de periode 2025-2028. Het budget voor de ondersteuning van filmproducties, film- en overige activiteiten bedraagt met 83,6 miljoen euro, 92% van het totale budget.[85] In de eerder genoemde beleidsnota *Uitgangspunten cultuursubsidies 2025-2028* heeft het Filmfonds als doelstellingen:

- bevorderen van een gevarieerd, creatief en kwalitatief Nederlands cultureel AV-aanbod;

[83] https://www.cvdm.nl/sector/themas/wet-en-regelgeving/mediawet/quotabepalingen
[84] Prinsjesdagbrief cultuursubsidies 2025-2028.
[85] Nederlands Filmfonds (2024). Beleidsplan 2025-2028.

- versterken van de zichtbaarheid en de positionering van creatief en kwalitatief Nederlands cultureel AV-aanbod in binnen- en buitenland;
- stimuleren van talentontwikkeling en filmeducatie;
- stimuleren van vernieuwing van de vorm en inhoud van Nederlands cultureel AV-aanbod.

5.2.2 Filmfonds: selectieve regelingen en Film Production Incentive

Het Nederlands Filmfonds werkt voor de financiering van cultureel AV-aanbod met **selectieve subsidieregelingen** waarbij de kwaliteit van aanvragen inhoudelijk wordt getoetst. Bij het Filmfonds kunnen verschillende soorten subsidies aangevraagd worden voor de ontwikkeling, realisatie en distributie van producties en voor filmactiviteiten.

Tussen de periodes 2017-2020 en 2021-2024 is het financiële kader dat het ministerie van OCW aan het Filmfonds beschikbaar stelt, nagenoeg gelijk gebleven.[86] Het jaarbudget van het Filmfonds voor selectieve steun aan onafhankelijke filmproducties is in 2022 wel verhoogd met 5 miljoen euro en vanaf 2024 met 6,3 miljoen euro, maar die budgetstijging is het gevolg van een herschikking van bestaande publieke middelen. Middelen die voorheen waren geoormerkt als OCW-bijdrage aan het Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO – zie 5.2.3) worden voortaan via het Filmfonds ingezet.[87] In 2025-2028 stijgt de totale jaarlijkse normbegroting voor de verschillende regelingen naar 83,57 miljoen euro (t.o.v. 54,4 miljoen euro in de periode 2021-2024).[88] Het deelreglement Realisering kent de grootste absolute stijging, van 23,8 miljoen euro naar 37,5 miljoen euro.

Daarnaast heeft het Filmfonds sinds 2014 ook een semiautomatische subsidie (in de vorm van een cash rebate)[89]: de "**Stimuleringsmaatregel Filmproductie in Nederland**" (verder benoemd als Film Production Incentive).[90] De maatregel is erop gericht om de aantrekkingskracht van Nederland voor zowel majoritair als minoritair Nederlandse AV-producties te vergroten en bijgevolg de productieactiviteit van creatieve en technische filmprofessionals en filmbedrijven in Nederland te versterken. Daarnaast dient de maatregel de ontplooiing van filmtalent in Nederland en de diversiteit, kwaliteit en verspreiding van AV-producties te stimuleren. Zowel fictie als documentaire- en animatieprojecten komen in aanmerking.

In een evaluatie van de Film Production Incentive in 2025 is opgemerkt dat ondanks de groei van de sector, aantal aanvragers en stijging van de productiekosten door de jaren heen, de budgetomvang van de maatregel sinds de toevoeging van de high-end series niet gewijzigd is en ook niet is geïndexeerd voor inflatie.[91] Sinds 2014 is er jaarlijks 20 miljoen euro voor film en sinds 2023 structureel 7,5 miljoen euro extra beschikbaar gesteld, mede door de toevoeging van high-end series binnen de regeling. Op het moment van dit onderzoek (2026) bedraagt het Film Production Incentive budget jaarlijks in totaal 29,5 miljoen euro (waarvan 20 miljoen euro voor films en 9,5 miljoen euro voor series).

In 2024 kende de regeling voor het eerst een **overvraging**. Bij overvraging speelt een puntensysteem op diverse (kwaliteits)criteria een doorslaggevende rol voor toekenning. De overvraging maakte immers een rangschikking noodzakelijk om te beslissen welke projecten wel of niet kunnen worden gehonoreerd.

De **Film Production Incentive is in 2025 aangepast**, met als belangrijkste wijziging de mogelijkheid tot 10% verhoging bij vaststelling. Bij overvraging van de regeling is een positieve beoordeling niet meer voldoende en speelt een puntensysteem (voor o.a. talentontwikkeling en diversiteit) een

---

[86] Nederlands Filmfonds (2016). Beleidsplan 2017-2020; (2020). Beleidsplan 2021-2024.
[87] https://www.filmfonds.nl/actueel/met-aangepast-speelfilmbeleid-2022-2024-wil-het-fonds-de-slagkracht
[88] Het gaat hier om een begroting die op voorhand met richtbedragen is vastgelegd.
[89] Een cash rebate in de AV-sector is een financiële stimuleringsmaatregel waarbij de overheid of een filmfonds een deel van de gemaakte productiekosten direct terugbetaalt aan de producent.
[90] https://www.filmfonds.nl/subsidies/subsidie/netherlands-film-production-incentive.
[9191] Technopolis Group (2025). Evaluatie Dutch Film Production Incentive. Url: https://technopolis-group.com/nl/report/evaluatie-netherlands-film-production-incentive-2014-2024

bepalende rol voor toekenning. Ook de onafhankelijkheid van filmproducties en series wordt op vernieuwde wijze getoetst. Op het vlak van creatie, intellectueel eigendom en zichtbaarheid kunnen punten behaald worden waarmee de filmproductie of serie kwalificeert.

Het **beleidsplan 2025-2028** van het Filmfonds bevestigt opnieuw het versterken van de kwaliteit van Nederlandse producties als speerpunt.[92] [93] Er wordt meer creatieve en financiële ruimte geboden voor het ontwikkel- en productieproces, om de kwaliteit van het scenario te stimuleren en het aantal draaidagen te vergroten. Het Filmfonds is een aantal jaar geleden begonnen met de **ondersteuning van een kleiner aantal producties met een groter budget** en inbreng vanuit het Filmfonds, om de *production value* en het concurrentievermogen op het (inter)nationale speelveld te doen stijgen. Deze focus bouwt voort op een beleidslijn die al sinds 2013 wordt gevolgd (mede ingegeven door budgettaire beperkingen). Ook zet het Filmfonds verder in op meer aandacht voor het beoogde publiek van een productie. De keuze voor een sterker geconcentreerde inzet van middelen sluit ook aan bij de bevindingen uit het Olsberg SPI-onderzoek van 2023, waarin werd vastgesteld dat Nederland in vergelijking met landen als België, Denemarken, Zweden en Oostenrijk relatief veel speelfilms produceert, maar minder sterk presteert op het vlak van internationale festivalselecties, prijzen en internationaal publieksbereik.[94]

5.2.3 Nederlandse Publieke Omroep

De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) vervult vanuit zijn wettelijke taak (zoals vastgelegd in de Mediawet) een functie als **openbaar platform en als financier voor Nederlands cultureel AV-aanbod**. Daarbij is de omroep gebonden aan het **dienstbaarheidsverbod,** een wettelijke regel uit de Mediawet die bepaalt dat de publieke omroep (NPO, RPO en lokale omroepen) met haar activiteiten en middelen niet mag bijdragen aan de winst of concurrentievoordelen van commerciële partijen. Het voorkomt oneerlijke concurrentie en misbruik van publiek geld voor derden**.** In de begrotingsbrief van 14 november 2025 is door de minister van OCW een verduidelijkende passage opgenomen over het dienstbaarheidsverbod. Kort samengevat wordt daarin aangegeven dat het dienstbaarheidsverbod samenwerking tussen publieke omroepen en commerciële partijen niet verbiedt, maar juist een kader biedt waarbinnen zulke samenwerking mogelijk is. [95]

---

[92] Nederlands Filmfonds (2025). Beleidsplan 2025-2028.

[93] Bij het beoordelen van de inhoudelijke kwaliteit van een filmplan kijkt het Fonds naar originaliteit (in hoeverre is een plan onderscheidend of vernieuwend te noemen binnen het huidige filmaanbod?), urgentie (overtuigt de persoonlijke of maatschappelijke betekenis van het plan en de visie en motivatie hierbij?), authenticiteit (overtuigt de geloofwaardigheid van de gekozen arena, de thematiek en de personages omschreven in het filmplan? En is het duidelijk hoe die geloofwaardigheid gedurende het maakproces wordt gewaarborgd?), zeggingskracht (overtuigt de zeggingskracht die onder meer spreekt uit de gekozen thematiek, structuur, personages en verhaallijn?), cinematografische kwaliteit(spreekt uit de vorm en stijl een overtuigende cinematografische kwaliteit?), publieksvisie (Wat is de visie op de positionering van de film ten opzichte van het bestaande filmaanbod en het beoogde publiek?) en creatief team (vult het creatieve team elkaar goed aan in ervaring, vakmanschap en samenstelling? Spreekt uit de aanpak de eigenheid en herkenbaarheid van de artistieke signatuur van de makers?).

[94] Olsberg SPI. (2023). International benchmark study: Report to the Netherlands Film Fund. Url: https://www.o-spi.com/news/spi-launch-study-global-performance-dutch-films

[95] De minister stelt hierover het volgende in de begrotingsbrief: “Publieke omroepen kunnen ten aanzien van al hun activiteiten, dus zowel bij de uitvoering van hun publieke hoofdtaak als bij toegestane nevenactiviteiten, samenwerken met derden. Het dienstbaarheidsverbod stelt wel als voorwaarde dat het daarbij moet gaan om marktconform en normaal economisch handelen. Dat commerciële partners winst behalen uit samenwerking is geen probleem, zolang dat het resultaat is van marktconform en normaal economisch handelen. Het is aan de publieke omroep om te besluiten of, en zo ja met wie, en op welke terreinen hij wil samenwerken. Ik teken daarbij wel aan dat het dienstbaarheidsverbod geen algemeen verbod inhoudt, maar juist een kader biedt om samen te werken. Het dienstbaarheidsverbod op zich is dus geen argument om op voorhand elke samenwerking of gesprekken daarover uit te sluiten. Om (juridische) haalbaarheid van de plannen van NPO, RTL en Talpa voor publiek- private samenwerking in te kunnen schatten, hebben partijen de mogelijkheid om met het Commissariaat in gesprek te gaan over de kaders en de eventuele risico’s van beoogde samenwerkingen.”

De NPO investeert op verschillende manieren in film, series en documentaires, door middel van financiële bijdragen aan productie en talentontwikkeling. De investeringen lopen zowel via de genrefinanciering en via het NPO-fonds.

Met het budget voor het **NPO-fonds**[96] stimuleert de NPO hoogwaardige fictieproducties, documentaires en talentontwikkeling bij de landelijke publieke omroep. In 2024 werd een budget van 79,5 miljoen euro vrijgemaakt voor de productie van drama- en documentaireseries (los van de middelen van het NPO-fonds). In 2025 ging het om een bedrag van 82,1 miljoen euro (inclusief Telefilm, exclusief de investeringen in speelfilm binnen de speelfilmconvenant – zie hieronder).[97]

Het NPO-fonds heeft sinds de start in 2017 een jaarbudget van 16,6 miljoen euro.[98] In 2023 steeg dit naar 19,5 miljoen euro, maar daarvan is 2,9 miljoen euro voor talentontwikkeling voorzien. De beschikbare middelen voor de ontwikkeling en productie cultureel AV-aanbod zijn sindsdien quasi ongewijzigd gebleven. Deze middelen worden toegekend op basis van verschillende regelingen. De voorstellen moeten bestemd zijn voor uitzending of verspreiding via de radio, televisie en online aanbodkanalen van de NPO. Het beschikbare budget is onderverdeeld in:

- 7,6 miljoen euro voor ontwikkeling en productie van video fictie;
- 8,06 miljoen euro voor ontwikkeling en productie voor video documentaire;
- 0,95 miljoen euro voor ontwikkeling en productie van podcast fictie en documentaire;
- 2,85 miljoen euro voor talentontwikkelingsprojecten

De stichting **Co-productiefonds Binnenlandse Omroep** (CoBO) stimuleert coproducties van films en documentaires, die gemaakt worden door publieke omroepen onderling of in samenwerking met onafhankelijke producenten.[99] Alleen omroepen van de Nederlandse landelijke publieke omroep kunnen financiële steun aanvragen bij CoBO. Het fonds draagt maximaal 20% van het productiebudget bij, met een maximum van 180.000 euro. Het totale budget voor CoBO is vastgesteld op 5,7 miljoen euro voor het jaar 2025, afkomstig uit middelen van het ministerie van OCW en vergoedingen van Belgische en Duitse kabelmaatschappijen die uitzendingen van de Nederlandse publieke zenders doorgeven.

Binnen het fonds bestaan onder meer regelingen voor speelfilms, documentaires en coproducties. Voor de regeling voor speelfilms is een raamovereenkomst (het zogenaamde "**Speelfilmconvenant**") afgesloten tussen de Nederlandse Publieke Omroep (NPO), de Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA) en de Vereniging van Nederlandse Contentproducenten (NCP), waarin is afgesproken dat er jaarlijks 18 Nederlandse speelfilms worden geproduceerd voor televisie en bioscoop. CoBO is de uitvoerder van dit convenant (2021-2026). De NPO-bijdrage bedraagt sinds 2021 4,1 miljoen euro voor 18 speelfilms. Voor elke speelfilm betaalt de betreffende omroep een bedrag van € 95.000 te vermeerderen met BTW. Dit bedrag wordt, afhankelijk van de categorie waarin een speelfilm kwalificeert (silver, gold, gold+/platina), vermeerderd met een zichtbaarheidsbijdrage van CoBO (waarop geen BTW van toepassing is). Opgeteld zijn dit per film de bedragen zoals genoemd in onderstaande staffel (ex BTW).

[96] https://npo.nl/npofonds/over-npo-fonds.
[97] Nederlands Filmfonds (2026; 2025). Film Facts & Figures.
[98] https://npo.nl/pers/persberichten-en-publicaties/npo-fonds-eerste-drie-miljoen-euro-naar-documentaire-en-dramaproducties
[99] https://www.cobofonds.nl.

Tabel 2: Omroepbijdragen in het Speelfilmconvenant (2021-2026)

Categorie	Aantal	Omroep-bijdrage	Zichtbaarheids-bijdrage CoBO	Totale bijdrage/ film	Totaal	Ambitie in bezoekers
Silver	8	€ 95.000	€ 21.250	€ 116.250	€ 930.000	Tot 50.000
Gold	6	€ 95.000	€ 150.000	€ 245.000	€ 1.470.000	50.000 tot 200.000
Gold+/ platina	4	€ 95.000	€ 330.000	€ 425.000	€ 1.700.000	200.000 en meer
Totaal	18				€ 4.100.000	

Bron: CoBO (Bijlage III: hoofdlijnen Speelfilmconvenant)

Voor documentaires sloten publieke omroepen en DPN (de rechtsvoorganger van NAPA) in 2018 het ***Dealmemo Omroepen en Documentaire Producenten***. Dit memo bepaalde dat wanneer omroepen (inclusief bijdragen van NPO-fonds en CoBO) meer dan 80% van de financiering leveren, omroep en producent elk 50% eigenaar zijn, de omroep onbeperkte Nederlandse exploitatierechten heeft en VOD-exploitatie voor het Nederlandse publiek uitsluitend via de omroep verloopt.

Verder is de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) volgens de Mediawet verplicht een percentage van haar budget te besteden aan onafhankelijke producties. Dat percentage is per 1 juli 2022 verhoogd van 16,5 procent naar 25%. De NPO besteedde in 2025 35% (36,7% in 2024) van het totale programmabudget aan onafhankelijke productie.[100]

In 2025 werden in de Mediabegrotingsbrief **forse bezuinigingen op de publieke omroep** aangekondigd. De rijksmediabijdrage wordt vanaf 2029 structureel met 158,9 miljoen euro verlaagd. Het grootste deel van de verlaging van de rijksmediabijdrage vanaf 2027, 156,7 miljoen euro, gaat ten laste van het budget van de landelijke publieke omroep. In het Regeerakkoord (2026) van Kabinet Jetten (D66, VVD, CDA) werd echter 45 miljoen van die bezuinigingen op de NPO geschrapt. De bezuinigingen leiden tot ingrepen in programmering, vermindering van kanalen en werkgelegenheid, en raken vooral het lineaire aanbod.

Tegelijk blijft de NPO inzetten op digitalisering via NPO Start en NPO Luister. In het publieke debat wordt gewezen op spanningen tussen de timing van de bezuinigingen en de langetermijndoelen van een aangekondigde stelselwijziging, evenals op mogelijke gevolgen voor journalistieke kwaliteit en pluriformiteit.

5.2.4 Abraham Tuschinski Fonds

Het BTW-convenant is een overeenkomst tussen het ministerie van OCW, het Nederlands Filmfonds en brancheorganisaties van audiovisuele producenten, bioscoopexploitanten en filmdistributeurs: resp. NAPA en NCP, NVBF en NVPI Film. Daarin is onder meer afgesproken dat exploitanten en distributeurs investeren in Nederlandse filmproductie in ruil voor een laag btw-tarief (9%). Het Abraham Tuschinski Fonds (ATF) ontvangt daarom van filmdistributeurs en bioscoopexploitanten op basis van het convenant een afdracht per verkocht bioscoopkaartje.[101] Het ATF heeft als doel om de realisatie en het bereik van Nederlandse publieksfilms in Nederlandse bioscopen en filmtheaters te

[100] NPO (2026). Terugblik 2025. Url: https://npo.nl/overnpo/openbare-documenten?document=15
[101] https://www.abrahamtuschinskifonds.nl.

bevorderen en gemiddeld 10 publieksfilms per jaar te ondersteunen.[102] In 2025 droegen distributeurs en vertoners via het Abraham Tuschinski Fonds in totaal **4,1 miljoen euro** bij aan de Nederlandse filmproductie, een daling met 8,7% ten opzichte van 2023 (4,5 miljoen euro). De daling is het resultaat van een afname in het aantal betaalde bioscoopbezoekers (31,4 miljoen bezoeken gedurende 2023 naar 27,7 miljoen bezoeken gedurende 2024). Daartegenover is in 2024 de afdracht per betaald bioscoopkaartje geïndexeerd en door de besturen van de NVBF en NVPI Film vastgesteld op 0,160 euro (2023: 0,155 euro per kaartje).

5.2.5 Wettelijke investeringsverplichting voor grote streamingdiensten

Op 1 januari 2024 is de Nederlandse investeringsverplichting voor grote streamingdiensten in werking getreden. Op basis van de Mediawet 2008 moeten streamingdiensten met een relevante jaaromzet[103] in Nederland van minimaal tien miljoen euro vijf procent van hun in Nederland gegenereerde relevante omzet investeren in Nederlands cultureel AV-product.[104] Streamingdiensten mogen investeren in alle typen producties met uitzondering van sport. Ten minste de helft van dit te investeren bedrag dient te worden aangewend ten behoeve van media-aanbod dat kwalificeert als Nederlands cultureel AV-product (zoals omschreven in de Mediawet) en een documentairefilm, documentaireserie, dramaserie of speelfilm is. Daarnaast geldt dat minimaal 60% van de investeringen ten goede moet komen aan onafhankelijke producenten.[105] Streamingdiensten dienen omzet en investeringen te rapporteren bij het Commissariaat voor de Media. De Nederlandse investeringsverplichting onderscheidt zich van vergelijkbare regelingen in andere Europese landen door haar relatief brede toepassingsgebied. Daarnaast zijn verschillende investeringsvormen toegestaan, waaronder directe investeringen in nieuwe producties, licenties en investeringen in reeds bestaande titels die tot vier jaar oud zijn.

Een **evaluatie van de regeling** is voorzien in twee fasen: de eerste fase is gestart in het najaar van 2025 en loopt tot en met einde 2027. De gegevens over de volledige eerste investeringscyclus zijn namelijk pas in de loop van de tweede helft van 2027 beschikbaar. De tweede fase zal eind 2027 starten.[106]

5.2.6 Regionaal filmbeleid en fondsen

---

[102] Publieksfilm is “een bioscoopfilm waarbij de nadruk ligt op publiekpotentie, dat wil zeggen de grootte van het publieksbereik in samenhang met de beoogde bioscoop- exploitatieresultaten en die daarnaast voldoet aan het meest recente puntensysteem van NFF” (Uitvoeringsregeling 2023). Ieder jaar wordt een top 10 vastgesteld van de meeste succesvolle publieksfilms, uitgebracht in de Nederlandse bioscopen in het voorafgaande kalenderjaar.

[103] Artikel 3.29e, derde lid, van de Mediawet: “de relevante omzet per boekjaar bestaat uit alle in Nederland gegenereerde omzet die verband houdt met het aanbieden van de betreffende commerciële mediadienst op aanvraag. Hiertoe wordt gerekend omzet uit: reclameboodschappen; abonnementen; gebruikerstransacties; sponsoring; en productplaatsing.”

[104] In artikel 3.29f van de Mediawet is opgenomen wat de wetgever verstaat onder ‘Nederlands cultureel audiovisueel product’: “een Europese productie in de zin van artikel 1, onderdeel n, van de Europese richtlijn, niet zijnde een verslag of de weergave van een of meer sportevenementen of sportwedstrijden, die voldoet aan ten minste twee van de volgende voorwaarden, waarvan ten minste één van de onder a of b genoemde voorwaarden: a. het scenario is voor ten minste 75 procent geschreven in de Nederlandse of Friese taal; b.de hoofdpersonages drukken zich voor ten minste 75 procent uit in de Nederlandse of Friese taal; c. het scenario is gebaseerd op een origineel literair werk in de Nederlandse of Friese taal; d. het hoofdthema houdt verband met de Nederlandse cultuur, geschiedenis, maatschappij of politiek.”

[105] Als onafhankelijke productie wordt in de Mediawet media-aanbod aangemerkt dat niet geproduceerd is door: a. een publieke media-instelling; b. een commerciële media-instelling; c. een buitenlandse omroepinstelling; d. een rechtspersoon waarin een instelling als bedoeld in de onderdelen a tot en met c, al dan niet door middel van een of meer dochtermaatschappijen, een belang van meer dan vijfentwintig procent heeft; e. een rechtspersoon waarin twee of meer instellingen als bedoeld in de onderdelen a tot en met c, al dan niet door middel van een of meer van hun onderscheidene dochtermaatschappijen, samen een belang van meer dan vijftig procent hebben; of f. een vennootschap waarin een instelling als bedoeld in de onderdelen a tot en met c, dan wel een of meer van haar dochtermaatschappijen, als vennoot volledig jegens schuldeisers aansprakelijk is voor de schulden.

[106] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2024/11/07/rapportage-input-voor-evaluatieontwerp

Zowel in Zuid- als Noord-Nederland is er een **groeiende aandacht voor een regionaal filmbeleid**. In beide delen is de sector nog vrij kleinschalig, maar groeit die wel sneller dan de totale economie. In studies naar deze regionale ecosystemen wordt aangegeven dat dit kansen biedt voor het ontwikkelen van nieuw audiovisueel talent dat kan bijdragen aan het articuleren en zichtbaar maken van regionale cultuur en identiteit via filmtaal die juist het lokale en regionale zichtbaar en toegankelijk maakt voor een bovenregionaal en zelfs internationaal publiek. [107]

In combinatie hiermee ontwikkelen zich ook een aantal regionale filmfondsen en -initiatieven die zich richten op de ontwikkeling, realisering en distributie van filmproducties binnen specifieke regio's. Ze werken vaak samen met het landelijke Nederlands Filmfonds:

- Het **Limburg Filmfonds** is onderdeel van Limburg Film Office en ondersteunt Limburgse filmmakers en filmmakers waarvan hun project (deels) in Limburg geproduceerd wordt. Het fonds heeft een jaarlijks werkingsbudget van ca. 400.000 euro. In 2024 ging daarvan 310.000 euro naar 25 projecten.[108]
- Het **Frysk Film Fûns**[109] investeert in films en series die de Friese taal, cultuur, identiteit, makers én infrastructuur versterken. Het fonds is opgericht in 2024 en heeft een jaarlijks werkingsbudget van ca. 340.000 euro, waarvan 280.000 euro voorzien is voor projecten.
- Daarnaast ontstaan ook in andere regio's nieuwe initiatieven. In **Zuid-Holland** werd begin 2026 Scope gelanceerd, een samenwerkingsplatform van onder meer Rotterdam, Den Haag en sectorpartners dat zich richt op talentontwikkeling en de versterking van het regionale film- en mediaklimaat. Gelijktijdig werd een gezamenlijke pilotregeling aangekondigd waarmee regionale cast en crew gekoppeld worden aan producties die gebruikmaken van de Film Production Incentive. Hiervoor werd een eerste budget van 100.000 euro voorzien.[110] Ook in **Utrecht** worden stappen gezet richting een meer structurele ondersteuning van de filmsector. De gemeente liet in 2025-2026 verkennen hoe een Utrechts fonds of ondersteuningsregeling vorm kan krijgen. Naast een verkenning van het film- en beeldcultuurklimaat wordt gewerkt aan een tijdelijke regeling voor Utrechtse filmmakers, waarvan de start voorzien is in de zomer van 2026.[111]

5.2.7 Fair Pay als norm sinds 2025

Sinds 2025 geldt Fair Pay als uitgangspunt voor subsidieaanvragen binnen de culturele en creatieve sector. De Ketentafel Film & AV (onderdeel van het programma FairPACCT) brengt makers, producenten en omroepen samen om werkvoorwaarden en beloning te verbeteren.[112] Dit is gekoppeld aan de **Fair Practice Code**, een gedragscode en richtlijn voor eerlijk, duurzaam en ethisch ondernemen en werken in de culturele en creatieve sectoren. Binnen de Ketentafel is eind 2024 overeenstemming bereikt tussen opdrachtnemers en opdrachtgevers over een aantal praktijkinstrumenten voor zelfstandigen. Sinds 1 januari 2025 zijn onder meer een richtlijn voor veilig en gezond werken en een jaarlijks te indexeren honorariumrichtlijn beschikbaar.

Uit onderzoek blijkt dat de invoering van Fair Pay in de Nederlandse film- en AV-sector gepaard gaat met **aanzienlijke kostenstijgingen**: de meerkosten komen uit op gemiddeld 42% van de totale verloning en 23% van de totale productiekosten.[113] Daarmee kent de sector de grootste achterstand ten opzichte van andere onderzochte culturele en creatieve sectoren.

---

[107] Rutten. P, Manshanden W. (2025). Hollywood onder de rivieren. Url: https://screen-talent.nl/artikel/hollywood-onder-de-rivieren/; Rutten P., Derksen L., Lahaut D. (2023). Hollywood aan de Wadden: een onderzoek naar stimulering van een ecosysteem voor audiovisuele productie in Fryslân/Noorden. Url: https://hollywoodaandewadden.nl

[108] https://limburgfilmoffice.nl/film-fund.

[109] https://fryskfilmfuns.nl/

[110] https://www.denhaag.nl/pers/persberichten/den-haag-en-rotterdam-versterken-samen-regionaal-film-en-mediaklimaat/

[111] https://ureka.utrecht.nl/app/instrument/4dc4fb15-dda3-4f01-ad5f-ae5ebcb402ad

[112] https://fairpacct.nl

[113] PPMC Economisch advies (2025). Meerkosten van Fair Pay in de film- en AV-sector.

Het realiseren van Fair Pay vraagt om structurele financiering en inzet van alle betrokken financiers. Het Nederlands Filmfonds heeft zijn bijdrage reeds verhoogd en daarbinnen gemiddeld 25% geoormerkt voor Fair Pay. Andere fondsen, omroepen, distributeurs en marktpartijen worden eveneens opgeroepen hun bijdragen structureel te indexeren, in lijn met stijgende lonen en productiekosten.

Ter ondersteuning van de implementatie van deze afspraken werd in 2026 het initiatief **Filmwerkwijs** opgestart met een projectsubsidie van het ministerie van OCW.[114] Filmwerkwijs fungeert als een onafhankelijk sectorloket en digitaal platform voor werkenden, opdrachtgevers, financiers en andere stakeholders in de film- en AV-sector. Het initiatief heeft als doel de bekendheid en toepassing van Fair Pay- en Fair Practice-afspraken te vergroten, praktische ondersteuning te bieden bij de implementatie ervan en de verdere professionalisering van de sector te stimuleren.

5.3 Deelconclusies

- **Het Nederlandse AV-beleid functioneert niet los van Europa:** doelstellingen zoals het bevorderen van culturele diversiteit, het versterken van Europese producties, het waarborgen van mediapluralisme, het creëren van een gelijk speelveld tussen traditionele en digitale spelers en het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking vormen terugkerende pijlers van het Europese beleid. Deze doelstellingen komen rechtstreeks terug in Nederlandse regelgeving, onder meer via de Mediawet en de investeringsverplichting voor streamingdiensten. Daarnaast bieden Europese programma's zoals Creative Europe MEDIA, Eurimages en MediaInvest aanvullende financieringsmogelijkheden voor Nederlandse producenten. Europese kaders zijn daardoor een structureel onderdeel van het Nederlandse ondersteuningssysteem voor audiovisuele producties.
- **Het Nederlands beleidskader voor cultureel AV-aanbod vertrekt vanuit een combinatie van culturele en economische doelstellingen:** enerzijds staat het versterken van kwaliteit, talentontwikkeling, culturele diversiteit en zichtbaarheid van Nederlandse producties centraal in het Nederlandse AV-beleid. Anderzijds beoogt het beleid ook een gezond productieklimaat en een sterke internationale concurrentiepositie van de Nederlandse AV-sector. Via de Mediawet worden daar bovendien maatschappelijke doelstellingen aan gekoppeld, zoals pluriformiteit, toegankelijkheid, onafhankelijkheid en een kwalitatief media-aanbod voor alle burgers. Maatregelen voor de garantie van passende aandacht van Nederlandse titels in catalogi van streamingdiensten en voor de zicht- en vindbaarheid van Nederlandse diensten in het aanbod van smart-tv bestaan nog niet in Nederland.
- **Nederland beschikt over een relatief uitgebreid financieringsinstrumentarium voor de ondersteuning van cultureel AV-aanbod:** naast het Filmfonds en de NPO zorgen onder meer de Film Production Incentive, de investeringsverplichting voor streamingdiensten, het Abraham Tuschinski Fonds en Europese programma's zoals Creative Europe MEDIA en Eurimages voor bijkomende financieringsmogelijkheden. Nederland beschikt niet over bijkomende fiscale maatregelen voor de ondersteuning van cultureel AV-aanbod.
- **Het Nederlandse filmbeleid heeft zich ontwikkeld naar een "meer voor minder"-strategie.** In het beleid verschuift de focus van productievolume naar kwaliteit, zichtbaarheid en impact. Deze beleidskeuze sluit aan bij de ambitie om Nederlandse producties sterker te positioneren in een steeds competitievere internationale audiovisuele markt, maar vereist een duidelijke monitoring van zowel de baten als de mogelijke neveneffecten.

[114] https://filmwerkwijs.nl

6. Cultureel AV-aanbod: kenmerken, financiering en uitdagingen

Het vorige hoofdstuk belichtte de staat van de Nederlandse audiovisuele markt als geheel, zowel op marktniveau als op ondernemingsniveau. Dit hoofdstuk richt zich specifiek op de **kenmerken van het cultureel AV-aanbod**. Eerst worden de kenmerken van het aanbod besproken, met aandacht voor het aantal **uitgebrachte of beschikbare** Nederlandse titels, het **publieksbereik** en de **erkenning** van het Nederlandse cultureel AV-aanbod. Vervolgens wordt de financiering belicht, waarbij wordt ingegaan op het totale **productievolume**, de gemiddelde **productiekost** en de **stapeling** van financieringsbronnen. Tot slot wordt specifiek aandacht besteed aan de **publieke ondersteuning** van het cultureel AV-aanbod en de rol die deze kanalen spelen in de financiering van projecten.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op een selectie van relevante indicatoren.[115] Onze analyse richt zich zowel op films als op series, waarbij de nadruk ligt op majoritair Nederlandse producties, speelfilms en fictieseries. De gegevens voor dit hoofdstuk zijn voornamelijk afkomstig van het Nederlands Filmfonds, de NVPI, de NVBF, streamingdiensten en het Commissariaat voor de Media (voor de gegevens over de investeringsverplichting).

6.1 Kenmerken van het aanbod

6.1.1 Film

Tussen 2021 en 2025 werden jaarlijks **tussen de 50 en 84 majoritair Nederlandse langspeelfilms** uitgebracht in de Nederlandse bioscopen.[116] Het grootste deel zijn speelfilms, met daarnaast ook de release van heel wat documentaires in de bioscoop. In 2025 ging het om 42 speelfilms**.** Tussen 2021 en 2022 is een sterke toename te zien door uitgestelde bioscooprelease als gevolg van de Covid-beperkingen.[117]

Het Nederlands filmaanbod wordt gekenmerkt door een relatief groot aandeel speelfilms voor **kinderen en gezinnen**, een **uitgesproken commercieel aanbod** dat vaak voortbouwt op bestaande merken (bv. tv-series) en daartegenover een groot aantal auteursfilms met beperkter uitgesproken publiekskarakter. Cross-overfilms, die de kenmerken van hoge artistieke ambitie en eigenzinnigheid combineren met groot publieksbereik, lijken een stuk beperkter voor te komen. Kenmerkend is ook de jaarlijkse release van één of meerdere films rond de Sinterklaasperiode. Animatiefilms zijn minder sterk vertegenwoordigd binnen het Nederlandse aanbod.

In 2025 was **19% van alle bioscooprelease in Nederland een Nederlandse titel**. Hoewel het aantal Nederlandse films met bioscooprelease de **afgelopen tien jaar duidelijk is toegenomen** (58 in 2026;

[115] Zie B.3.3.
[116] De analyse van het aanbod film is gebaseerd op het jaar van bioscooprelease.
[117] Zie indicator B.3.3.9.

84 in 2025), geldt dat ook voor het totale bioscoopaanbod. In 2026 kwamen ruim 100 titels meer uit dan 10 jaar ervoor. In 2024 werd met 2.523 titels een recordaantal films geproduceerd, waaronder 953 fictiefilms en 1.570 documentairefilms.[118] De release van het toegenomen Nederlandse aanbod vond dus plaats binnen een toegenomen internationaal releaseaanbod, waardoor het aandeel ook relatief stabiel blijft.[119]

Amerikaanse producties nemen nog steeds het grootste aandeel van het bioscoopaanbod voor hun rekening, met 158 releases in 2025 (ruim 29% van het totaal). Daarna volgen Europese films exclusief Nederland (136 titels of ruim 25%) en Britse films (35 titels of ongeveer 6%). Hierdoor concurreren Nederlandse films om aandacht binnen een breed en divers internationaal aanbod.

6.1.2 Fictieseries

Figuur 7: Aantal verschenen fictieseries, 2021-2025 (alle aanbodkanalen)

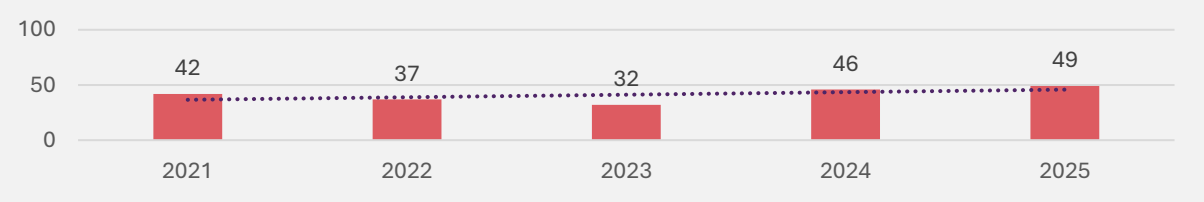

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

Tussen 2021 en 2025 verschenen **jaarlijks gemiddeld 41 fictieseries**. Na een terugval in 2023 nam het aantal uitgebrachte producties vanaf 2024 opnieuw toe, met een recordaantal verschenen titels in 2025.[120] Binnen dat aanbod zitten zowel shortformatseries (tot 20 minuten per aflevering), midformatseries (20 tot 35 minuten per aflevering), longformatseries (40 minuten en meer per aflevering) en jeugdseries (vaak korte speelduur en groot aantal afleveringen). De categorisering is belangrijk want series verschillen niet alleen in speelduur, maar ook in productiekosten en in de inhoudelijke insteek. Zo maken sitcoms (speelduur meestal tussen 20 en 30 minuten) doorgaans in veel mindere mate gebruik van externe opnamelocaties, buitenlandse opnames of visuele effecten.[121]

Shortformatseries kenden een tijdelijke populariteit in 2021, wellicht deels als gevolg van investeringen in online aanbod tijdens de coronapandemie. Over de gehele periode blijft hun aandeel het Nederlandse aanbod echter beperkt. Dit contrasteert met bijvoorbeeld de Vlaamse markt, waar shortformatseries tot 2025 bewust werden ingezet om jongere doelgroepen naar online platformen van omroepen te trekken.

Onder midformatseries vallen zowel sitcoms als tragikomische series. Vooral het segment van de **longformatseries** liet de voorbije jaren een groei zien. Gemiddeld verschenen tussen 2021 en 2025 14 van deze high-end series, waarbij 2025 het hoogste aantal kende (17). Ook het aantal kinderfictieseries nam opvallend toe en bereikte in 2025 een piek.[122]

Het **totale volume** bedroeg in 2025 17.442 minuten, of omgerekend 291 uur nieuw uitgebrachte fictie. Voor periodieke monitoring is het echter relevanter om specifiek te kijken naar het volume van longformatseries, aangezien deze tot de meest kapitaalintensieve audiovisuele producties behoren, zoals weergegeven in Figuur 23. In 2025 werd in totaal 95 uur aan fictieseries met afleveringen van 40

[118] European Audiovisual Observatory (2026a). Key trends. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/key-trends-2026-en/48802b0032
[119] Zie indicator B.3.3.10.
[120] Zie indicator B.3.3.1.
[121] Zie indicator B.3.3.2.
[122] Op basis van de wijze van dataverzameling die het Filmfonds hanteert, spreekt de Film Facts & Figures van het volgende aantal geproduceerde high-end series: 2022: 13 titels; 2023: 17 titels; 2024: 18 titels; 2025: 11 titels.

minuten of langer uitgezonden of beschikbaar gesteld via Nederlandse omroepen of streamingdiensten actief in Nederland.

Figuur 8: Aantal fictieseries naar commissioning speler (maj/alle fictie/2021-2025)*

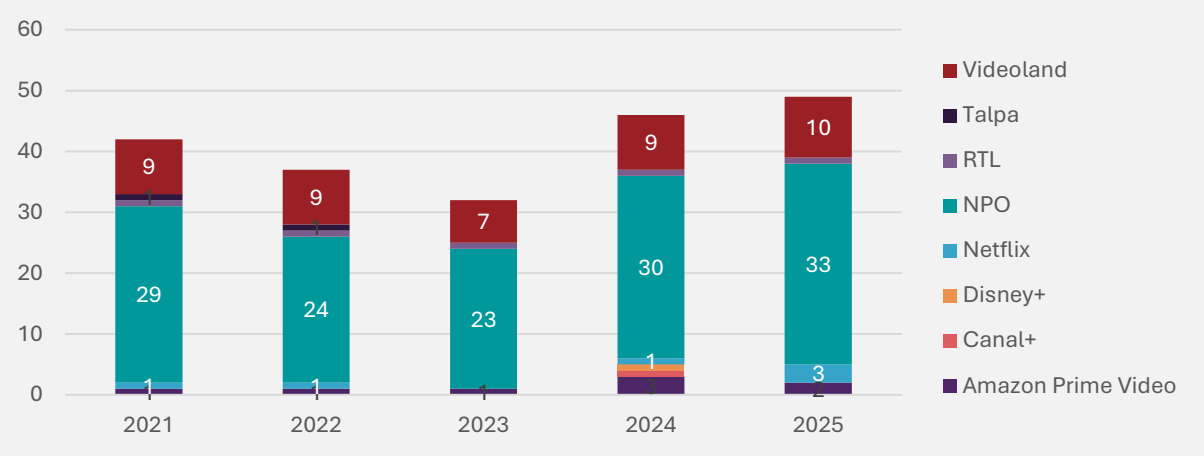

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch | * Dit geeft de 'hoofdbesteller' (commissioner) aan. Het is de belangrijkste financier. Dit betekent niet dat er geen coproducties kunnen bestaan tussen meerdere spelers of dat spelers niet bijdragen in de financiering van series. Zo komt binnen de sample een samenwerking voor tussen commerciële omroep Talpa en Videoland of tussen NPO en Netflix. **NPO is veruit de belangrijkste opdrachtgever van Nederlandse fictieseries**, en vervult daarmee een cruciale rol in de ontwikkeling en continuïteit van het genre. Daarnaast valt de sterke positie van Videoland op het vlak van fictieseries op. De streamingdienst is uitgegroeid tot een belangrijke investeerder in Nederlandse fictie en was, net als NPO, in 2025 goed voor het hoogste aantal uitgezonden of beschikbaar gestelde titels binnen de onderzochte periode. Binnen het aanbod van NPO zijn AVROTROS en BNNVARA de grootste (co)producenten van Nederlandse fictieseries, gevolgd door KRO-NCRV. Tussen 2021 en 2025 zonden zij met respectievelijk 37, 33 en 28 series uit.[123] Hoewel een groot aantal producenten betrokken is bij de realisatie van Nederlandse fictieseries, wordt een **aanzienlijk deel van het aanbod geproduceerd door een relatief beperkte groep spelers.**[124] NL Film & TV en Fiction Valley, Hollands Licht, Tuvalu Media, ITV Studios Nederland en Pupkin zijn samen goed voor 39% van het totale aantal uitgebrachte titels. Deze concentratie is niet uitzonderlijk en sluit aan bij patronen in andere Europese landen. De ontwikkeling en productie van fictieseries vereisen immers een hoge mate van specialisatie, ervaring en productiecapaciteit, waardoor een beperkt aantal producenten een relatief groot deel van het aanbod voor zijn rekening neemt.[125] **Internationale streamingdiensten spreiden hun investeringen over een breder scala aan genres** of kopen licenties in plaats van directe opdrachtgever te zijn. Netflix vormt hierop de belangrijkste uitzondering, met zes bestelde fictieseries tussen 2021 en 2025. Opvallend is bovendien dat commerciële lineaire omroepen nog nauwelijks nieuwe Nederlandse fictieseries laten produceren die enkel bedoeld zijn voor uitzending op de eigen lineaire kanalen. Om een beter zicht te krijgen op de activiteiten en het aanbod van internationale streamingdiensten actief in Nederland maakten we een mapping van het aanbod dat door de spelers gelabeld wordt als **Nederlandse originals.** De mapping van originals geeft, bij ontbreken van effectieve data, toch een goed overzicht van de prioritaire activiteiten van streamingdiensten, omdat de originals vaak de projecten zijn waar het grootste deel van de investeringen naartoe gaan in een specifieke markt. Dit betekent niet dat dit de enige Nederlandse titels zijn die in catalogi van streamingdiensten terug te vinden zijn. Streamingdiensten sluiten voor film en series licenties af met rechtenhouders om titels in de catalogus aan te bieden, soms exclusief in één catalogus, soms zijn titels beschikbaar in meerdere catalogi.[126]

---

[123] Zie indicatoren B.3.3.36 en B.3.3.37.

[124] Zie indicator B.3.3.7.

[125] Zie bijvoorbeeld: Raats, T. & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamse fictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen

[126] Sinds 2025 is in Nederland een investeringsverplichting afgesloten. De impact van die maatregel is nog niet zichtbaar in de dynamieken die hier weergegeven worden. Financiële data is voor deze studie niet beschikbaar, maar de inzichten geven alvast inzicht in de activiteiten en het aanbod van 2021-2025. Methodologische noten bij de data: (i) we hebben een dataset met het aanbod van streamingdiensten in Nederland samengesteld op basis van analyse van beschikbare catalogi (JustWatch; Lumière; the movie database; IMDb, aangevuld met data beschikbaar via de websites van productiehuizen en de Film Facts & Figures; (ii) we hebben vervolgens lijsten voorgelegd en bijkomende lijsten opgevraagd van de titels en hebben die ook verkregen van de verschillende grote in Nederland gevestigde streamingdiensten; (iii) in deze analyse zijn enkel de globale streamingdiensten opgenomen die actief zijn in Nederland. Data is gebaseerd op aanbod van Netflix, Amazon Prime, Disney+ en HBO Max; het aanbod van Videoland werd niet meegerekend omdat dit de resultaten zou vertekenen (door de grote aantallen titels aan Nederlandse content) (iv) een analyse van het volledig beschikbaar Nederlands aanbod in catalogi is wenselijk, maar is door het ontbreken van consistente data, erg tijdsintensief. Meest volledige overzichten zijn te vinden bij JustWatch en de

Figuur 9: Nederlandse originals global streamingdiensten in Nederland (2021-2025)

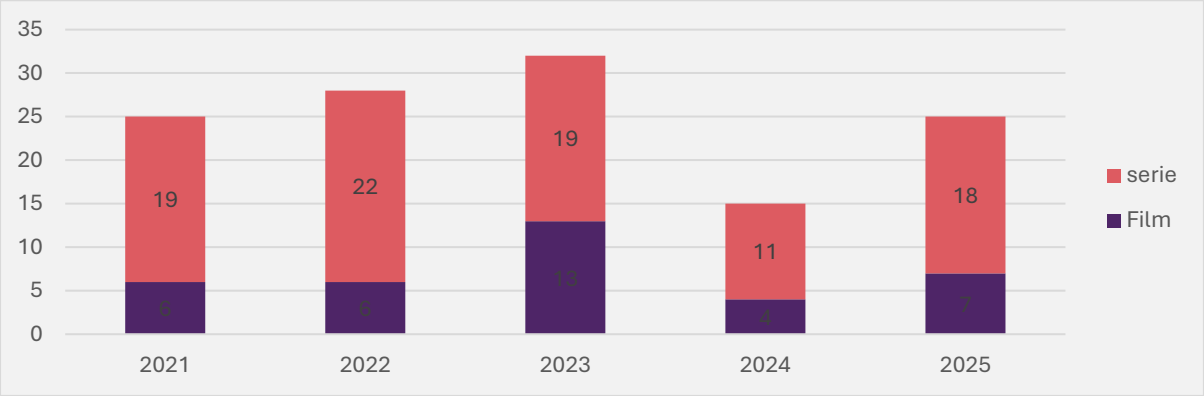

Bron: eigen analyse en data aangeleverd door streamingdiensten

In totaal werden **125 titels als nieuwe Nederlandse originals toegevoegd** in de catalogi van global streamingdiensten actief in Nederland tussen 2021 en 2025. **89 titels waren series**.[127] Voor de titels die tussen 2021 en 2025 verschenen werd met 65 verschillende producenten samengewerkt, een combinatie van gevestigde grote productiehuizen, kleine producenten, en creative agencies. Ruim 1/3e van het totaal aantal Nederlandse originals toegevoegd tussen 2021 en 2025 waren fictietitels. Binnen het fictiegenre zijn duidelijke verschillen op te merken. Voor fictieseries gaat het om combinaties van series hoofdzakelijk gefinancierd door een streamingdienst en series waarbij de streamingdienst cofinancierde. Opvallend is dat de titels expliciet op de Nederlandse markt zijn gericht. Originals die ook coproducties zijn met andere landen en die Nederlands majoritair zijn, komen nagenoeg niet voor. Binnen het genre documentaire en human interestseries zijn voornamelijk breed toegankelijke publiekstitels terug te vinden. 33 van de 70 titels gelabeld als documentaire/human interest zijn culinaire series; 24 titels belichten het (vaak controversiële) leven van Nederlandse popartiesten, rappers, sporters, modellen en influencers. Ook aanwezig in dit aanbod zijn specifieke documentaireseries over sportclubs, vaak ook deels gefinancierd door sportclubs, en het true crime genre. Streamingdiensten kiezen dus duidelijk voor bekende mediapersoonlijkheden binnen een toegankelijk human interest-aanbod dat zich vaak ook expliciet richt op een jonger publiek.

De mapping toont wel duidelijke **verschillen tussen de verschillende streamingdiensten**. Hier speelt vaak ook de link tussen **streamingdiensten die ook nog een televisieomroepaanbod** hebben; titels gelabeld als original in de catalogus zijn vaak titels die ook te zien zijn binnen het lineaire aanbod van die streamingdiensten (wat het geval is bij HBO met lineaire kanaal TLC en Disney+ met lineair kanaal 24Kitchen) die al langer te zien zijn op de Nederlandse markt.

Lumière Database van het European Audiovisual Observatory, maar beide zijn niet steeds volledig of bevatten mogelijke inconsistenties; (v) de analyse focust op de nieuwe originals die toegevoegd zijn in een bepaald jaar, met andere woorden: waarin geïnvesteerd is in die jaren. Eerder bestelde originals die nog beschikbaar zijn in de catalogus worden niet meegeteld; (vi) De opgegeven date zijn de data waarop titels in een catalogus werden opgenomen, niet waarop de titel werd besteld of geproduceerd.

[127] 36 titels waren films of zgn. one-offs (bv. documentairefilm of een captatie van een comedy show). Voor films gaat het in de meeste gevallen om projecten waarbij de streamingdienst bijdroeg aan de financiering in de vorm van een prebuy (waarbij een streamingdienst dan rechten verwerft om bijvoorbeeld na afloop van een bioscoopwindow de film op te nemen in de catalogus, en dit ofwel voor het Nederlandse territorium, de Benelux of grotere territoria) (17 van de 25 titels); beperkter zijn de titels waarbij de streamingdienst een volledige fictiefilm bestelde en financierde. Van deze laatste zijn slechts bij één streamingdienst titels terug te vinden.

6.1.3 Publieksbereik film

Figuur 10: ontwikkeling aantal bezoekers aan films in miljoen (2021-2024)

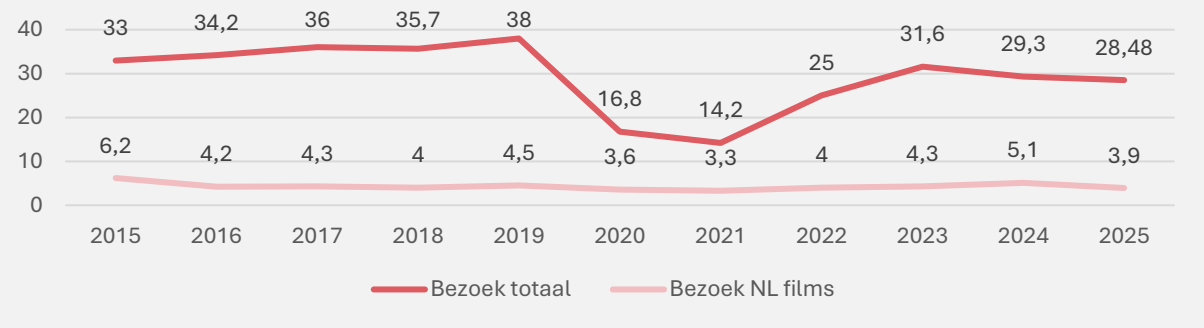

Bron: Bioscoopmonitor NVPI

In 2025 trok de **Nederlandse film 3,9 miljoen bioscoopbezoekers** op een totaal van 28,5 miljoen bezoeken. Daarmee daalde het aantal bezoeken aanzienlijk tegenover het jaar ervoor (5,1 miljoen bezoeken). Die terugval volgt op enkele jaren van herstel na de lockdowns tijdens de Covid-pandemie. Ter vergelijking: in de vier jaren voorafgaand aan Covid-maatregelen schommelden de bezoekersaantallen voor Nederlandse films tussen 3,9 en 4,4 miljoen.

Net als in voorgaande jaren wordt een **groot deel van het bioscoopbezoek gedragen door een beperkt aantal succesvolle titels**. Voor de Nederlandse film is het echter niet alleen van belang dat enkele uitschieters succesvol zijn, maar ook dat een bredere groep titels een aanzienlijk publiek weet te bereiken. Een relevante indicator hiervoor is het aantal films met meer dan 100.000 bezoekers. Dat aantal daalde van 18 titels in 2022 naar 12 titels in 2025.

De 20 meest bezochte films tussen 2021 en 2025 trokken tussen de 253.114 (plaats 20) en 694.014 bezoeken (plaats 1), goed voor respectievelijk 2,6 miljoen euro en 7,5 miljoen euro aan box office-opbrengsten. **Opvallend is de sterke vertegenwoordiging van franchisefilms**: vervolgfilms, spin-offs en andere afgeleiden van bestaande succesvolle film-, televisie- of streamingformats domineren de top 20. Het grootschalige oorlogsepos *Slag om de Schelde* (2021) vormt hierin eerder een uitzondering. Samen met *Voor de Meisjes* (2025), *De Terugreis (*2024*), De Film van Rutger, Thomas en Paco (2025)* en de *Z van Zus* (2024*),* zijn dit de enige titels in de top 20 die geen vervolgfilm, spin-off of remake zijn. Deze films sluiten sterk aan bij de traditie van Nederlandse romantische komedies, die jarenlang een belangrijke publieksmotor vormde in de bioscoop.[128]

Hoewel bioscoopbezoek een belangrijke indicator blijft voor het bereik van Nederlandse films, vindt de consumptie van AV-content steeds vaker plaats via andere kanalen. De sterke verspreiding van streamingdiensten en online video verandert de manier waarop Nederlanders films, series en documentaires bekijken en ontdekken. Uit de VOD-monitor van de NVPI en het Filmfonds blijkt dat in 2025 **drie op de vier Nederlandse huishoudens gebruikmaken van een SVOD-dienst**.[129] Netflix is daarbij veruit het populairste platform (met naar schatting 3,8 miljoen abonnees), gevolgd door Videoland (naar schatting 1,7 miljoen abonnees) en Disney+ (1,3 miljoen abonnees). Streamingdiensten worden vooral gebruikt voor series (79%) en films (71%), maar ook documentaires bereiken via deze weg een aanzienlijk publiek (27%). Voor Nederlandse films is Videoland de meest gebruikte dienst, terwijl Nederlandse series vooral via NPO Plus worden bekeken. Over de consumptie van Nederlandse titels op de diensten is weinig geweten. Netflix rapporteert wereldwijde cijfers over de meest bekeken titels, maar die geven onvoldoende inzicht in de effectieve consumptie van Nederlands aanbod in Nederland.[130]

[128] Zie indicator B.3.3.45.
[129] https://cms.nvpi.nl/uploads/nvpi/files/new_files/1747315935_vod-monitor-highlights-q1-2025.pdf
[130] Zie *Film Facts & Figures* van het Nederlands Filmfonds voor overzichten van kijkbereik van Nederlandse Netflix-titels.

Ook bredere kijkcijfers van het Nationaal Media Onderzoek[131] wijzen op een **verdere verschuiving naar een hybride kijkgedrag**. Vrijwel alle Nederlanders kijken nog televisie (98%), maar daarnaast consumeert 87% ook online video (films of series via streamingdiensten en/of video's op video- of sociale mediaplatformen). Vooral bij jongere generaties neemt het aandeel kijkers dat uitsluitend online video kijkt langzaam toe van 1% in 2017 naar 5% in 2025. Tegelijkertijd blijft lineaire televisie een belangrijk bereikskanaal: Nederlanders kijken gemiddeld 118 minuten per dag naar televisiezenders. Sport- en entertainmentprogramma's domineren daarbij de kijktijd, terwijl fictie goed is voor gemiddeld 14% van de totale kijktijd.

6.1.4 Culturele erkenning film

Een belangrijke indicator voor de culturele erkenning van Nederlandse cultureel AV-aanbod is hun internationale erkenning op festivals. Daarbij zijn vooral het aantal selecties van Nederlandse films op internationale festivals, het aantal Nederlandse projecten dat festivalaandacht genoot en het aantal gewonnen prijzen (met uitsplitsing naar categorieën) relevante maatstaven.

Het Nederlands Filmfonds rapporteert hierover in *Film Facts & Figures* op basis van gegevens van EYE. In 2025 werden Nederlandse projecten geselecteerd op **411 internationale festivals**, het op één na hoogste aantal van de voorbije jaren, en enkel overtroffen in 2019. Die sterke internationale aanwezigheid vertaalt zich ook in een hoog aantal festivalvertoningen van Nederlandse films.[132]

In 2025 wonnen Nederlandse projecten samen **123 prijzen**, het hoogste aantal in de periode 2021-2025). Wanneer ook de jaren voor de coronapandemie (2018-2019) worden meegenomen, ligt dit aantal echter nog hoger. Vooral speelfilms behaalden toen meer erkenningen. In 2025 waren het vooral de kortfilms en korte documentaires die in de prijzen vielen, gevolgd door fictiefilms.[133]

Deze cijfers bieden een waardevolle indicatie van de internationale zichtbaarheid en waardering van Nederlandse producties, maar kennen ook beperkingen. Ze geven bijvoorbeeld geen inzicht in de **spreiding van selecties en prijzen over verschillende titels**. Eenzelfde film kan immers op meerdere festivals worden geselecteerd en bekroond. Daarnaast verschillen festivals sterk in omvang, prestige en internationale uitstraling, waardoor niet elke selectie of prijs dezelfde betekenis heeft. Tot slot hebben de cijfers betrekking op zowel majoritair als minoritair Nederlandse coproducties. Voor periodiek onderzoek is een focus op de majoritair Nederlandse producties aangewezen.

6.2 Totaal productievolume

Het Nederlands Filmfonds berekent jaarlijks het totale productievolume (de totale optelsom van productiebudgetten) van films en series. Het Filmfonds doet dit op basis van de productiekosten van zowel majoritair als minoritair Nederlandse coproducties. In de periode 2021-2025 schommelde het **totale productievolume tussen de 179 en 188,5 miljoen euro** (zie Tabel 3), met een uitschieter van 259,6 miljoen euro in 2024. Deze fluctuaties moeten echter voorzichtig worden geïnterpreteerd.[134]

Voor speelfilm, documentaire, animatie en experimentele film geven de cijfers een relatief betrouwbaar beeld van de productieactiviteit (de totale waarde van alle producties binnen een specifieke categorie), gezien het belang van de selectieve steun en de Film Production Incentive voor deze genres. Ook hier zijn de jaarlijkse schommelingen aanzienlijk. Die worden niet alleen bepaald door veranderingen in het aantal producties, maar ook door de aanwezigheid van enkele uitzonderlijk kapitaalintensieve projecten, met name binnen de minoritaire coproducties. Hierdoor weerspiegelen

[131] Nationaal Media Onderzoek (2025). NMO Kijken: jaarrapport 2025. Url: https://www.nationaalmediaonderzoek.nl/nieuws/nmo-kijken/240-nieuwe-publicatie-nmo-kijken-jaarrapport-2025-nu-beschikbaar De kijkcijfers van NMO zijn in 2025 gebaseerd enkel op het kijkgedrag gemeten via alle TV-toestellen in het huishouden. Het kijken via een smartphone, tablet, laptop en PC zit vooralsnog niet in deze cijfers.
[132] Zie indicator B.3.3.46.
[133] Zie indicator B.3.3.47.
[134] Zie indicator B.3.3.30.

veranderingen in het productievolume niet noodzakelijk een evenredige toe- of afname van de feitelijke productieactiviteit.

De cijfers hebben uitsluitend betrekking op projecten die binnen de steunregelingen van het Filmfonds vallen en worden daardoor beïnvloed door zowel het aantal aanvragen als de omvang van de ondersteunde projecten. Bovendien omvatten de cijfers ook minoritaire coproducties, waarbij een belangrijk deel van de productiebestedingen buiten Nederland plaatsvindt. Voor een periodieke monitoring lijkt het daarom in de toekomst aangewezen om naast het totale productievolume ook afzonderlijk te rapporteren over majoritair Nederlandse producties.

Tabel 3: Productievolume, in miljoen euro (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal productievolume	**179**	**219,4**	**229,6**	**259,6**	**188,5**
waarvan speelfilm	126	124,16	135,26	175,0	128,8
waarvan documentaire	7,4	11,7	9,49	10,6	9,4
waarvan animatie kortfilms	0,8	0,88	1,62	0,5	1,6
waarvan experimentele film en kortfilm	2	15,89	3,33	3,1	3,4
waarvan high-end series	45,3	61,86	79,89	70,4	45,3

Bron: Nederlands Filmfonds

Eén van de vooropgestelde indicatoren was om een totale productiebesteding te kunnen bereken voor alle speelfilm, documentaire, animatie en kortfilm en alle fictieseries (inclusief mid- en shortformat series). Om confidentialiteitsredenen bleek het niet mogelijk om data over niet-gesteunde titels te verkrijgen binnen deze studie.

6.3 Toegekende steun aan cultureel AV-aanbod

6.3.1 Totale publieke steun vanuit de Rijksoverheid en Europese programma's

De totale publieke steun vanuit de Rijksoverheid en Europese programma's nam tussen 2021 en 2025 over de hele lijn toe. De **grootste financieringsstromen** komen van het **Nederlands Filmfonds en de NPO**. De steun van het Filmfonds steeg van 61,5 miljoen euro in 2021 naar 83 miljoen euro in 2025, met een piek van 97 miljoen euro in 2024. Deze schommelingen zijn voornamelijk toe te schrijven aan de toegekende steun via de Film Production Incentive. De tabel hieronder geeft niet de totale cijfers weer van het Filmfonds, wel de berekening van investeringen in audiovisuele producties.

Ook de bijdragen van de NPO namen toe, van 65,3 miljoen euro in 2021 tot 84,7 miljoen euro in 2025. CoBO kende de sterkste relatieve groei, met een verdubbeling van 8,6 miljoen euro naar 16,8 miljoen euro. De middelen van het NPO-fonds stegen beperkter, van 16 miljoen euro naar 19,5 miljoen euro. De steun vanuit Creative Europe MEDIA kende over de beschouwde periode een duidelijke stijgende trend, van 0,8 miljoen euro naar een piek van 3,3 miljoen euro. Hoewel de steun in het laatste jaar terugviel tot 2,7 miljoen euro, lag deze nog steeds ruim boven het niveau aan het begin van de periode. De bijdrage vanuit Eurimages bleef relatief beperkt en fluctueerde tussen 0,9 en 4,2 miljoen euro.

Tabel 4: Totale toegekende steun cultureel AV-aanbod vanuit overheidsbeleid (2021-2025, in miljoen euro)

	2021	2022	2023	2024	2025
Nederlands Filmfonds Selectieve steun + Film Production Incentive (fictiefilm, -serie, documentairefilm, -serie, animatie, experimentele film) (excl. Eurimages)	61,5	61,4	73,5	97	83
CoBO	8,6	10	10	11,6	16,8
NPO	65,3	67,1	67,1	83,1	84,7
NPO-fonds	16	16	16	19,3	19,5
Eurimages	1,9	4,2	0,9	2,1	2,4
Creative Europe MEDIA	0,8	1,7	2	3,3	2,7
Totaal	**154,1**	**160,4**	**169,5**	**216,4**	**209,1**
Inkomsten uit investeringsverplichting streamingdiensten, met tussen haakjes inkomsten uit investeringsverplichting bedoeld voor fictie en documentaire	*NVT*	*NVT*	*NVT*	*43,2 (21,6)*	*N.B**
Inkomsten uit ATF	6,80	3,68	2,12	2,79	3,64
Totaal incl. investeringsverplichting en ATF	**160,9**	**164,08**	**171,62**	**262,39**	**212,74**

Bron: Nederlands Filmfonds en fondsen/ Commissariaat voor de Media (enkel cijfer inkomsten uit investeringsverplichting). * Nog niet beschikbaar tijdens de uitvoering van dit onderzoek

6.3.2 Toegekende steun via de selectieve regelingen van het Filmfonds

Tussen 2021 en 2025 ontvingen jaarlijks 369 tot 447 projecten steun binnen de selectieve regelingen van het Filmfonds. De slaagkans bedroeg gemiddeld 58%, met beperkte schommelingen tussen 54,6% en 61,6%. De tabel hieronder geeft het totaal aantal toekenningen weer voor alle selectieve steunmaatregelen ontwikkeling en productie (fictie, documentaire, animatie, langspeel- en kortfilms, majoritair en minoritair).

Tabel 5: Ontwikkeling aantal toekenningen en toegekende steun via selectieve regelingen van het Nederlands Filmfonds (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal toekenningen	369	441	452	438	447
Totaal	31.386.495	40.242.666	45.382.746	53.891.843	47.011.203

Bron: eigen berekening op basis van gegevens van het Nederlands Filmfonds

Jaarlijks ontvingen 33 tot 40 majoritair Nederlandse fictieprojecten productiesteun. In 2025 ging het om 37 projecten, waaronder 32 speelfilms, drie Cinescoop-projecten en twee Caleidoscoop-projecten. Sinds 2023 is een lichte daling zichtbaar in het aantal ondersteunde projecten en ontwikkelingsbijdragen. Deze evolutie moet echter voorzichtig worden geïnterpreteerd, aangezien de coronaperiode gepaard ging met een uitzonderlijk hoog ontwikkelingsvolume en nadien nieuwe instrumenten, zoals pitches, werden ingevoerd.[135]

Voor documentairefilms werden jaarlijks tussen 18 en 26 majoritair Nederlandse projecten ondersteund, aangevuld met minoritaire coproducties en projecten binnen de Teledoc-regeling. Het aantal ondersteunde animatiekortfilms bleef relatief stabiel (22 tot 34 projecten per jaar), terwijl bij experimentele film grotere jaarlijkse schommelingen zichtbaar zijn.

Binnen de reguliere selectieve steun bedraagt de maximale productiesteun 950.000 euro voor projecten met een budget onder 2 miljoen euro en 1,2 miljoen euro voor grotere producties. In de praktijk ontvangen de meeste speelfilms het maximumbedrag van 1,2 miljoen euro. Daarnaast kunnen producenten via de impulsregeling eerder opgebouwde succesmiddelen inzetten voor de ontwikkeling van nieuwe projecten.

Tussen 2021 en 2025 werd jaarlijks tussen 19 en 28 miljoen euro toegekend aan majoritair Nederlandse fictiefilms, inclusief lange animatiefilms (Tabel 25). Voor minoritaire coproducties varieerde dit tussen 3,3 en 5,7 miljoen euro. Hieronder valt ook de samenwerking met het Vlaams Audiovisueel Fonds. De steun voor documentaireproducties fluctueert sterker en hangt nauw samen met het aantal ondersteunde projecten. Ook de steun voor animatiekortfilms en experimentele film nam over de periode toe.

6.3.3 Toegekende steun Film Production Incentive

Tabel 6: Ontwikkeling aantal toekenningen en toegekende steun Film Production Incentive (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal aanvragen	143	126	122	165	170
Aantal toekenningen	125	110	119	152	152
Toegekende steun (in € milj.)	30.088.737	21.150.482	28.135.115	43.109.742	36.041.441

Bron: Nederlands Filmfonds

De toegekende middelen via de Film Production Incentive schommelen sterk van jaar tot jaar en bereikten in 2024 een **recordniveau van 43 miljoen euro**. Het grootste deel van deze middelen gaat naar speelfilms, gevolgd door high-end dramaseries. Documentairefilms en -series nemen een beperkter aandeel in, wat samenhangt met hun doorgaans lagere productiebudgetten. De jaarlijkse

[135] Zie indicator B.3.3.15.

verschillen worden vooral verklaard door schommelingen in het aantal en de omvang van de ingediende aanvragen.[136]

De slaagkans van aanvragen ligt over de hele periode hoog. Documentairefilms kennen met 93,6% de hoogste slaagkans, gevolgd door fictiefilms (92,8%) en documentaireseries (90,6%). Voor high-end dramaseries bedraagt de slaagkans 82,6%. De regeling staat open voor zowel majoritair als minoritair Nederlandse producties en kan worden gecombineerd met andere steunbronnen, zoals selectieve steun van het Filmfonds, Europese fondsen en buitenlandse coproductiesteun.[137]

6.3.4 Toegekende steun NPO en CoBO

NPO investeert zowel in fictieserie, speelfilm, documentaireserie en documentairefilm. Cijfers in dit hoofdstuk toonden al dat NPO het grootste aandeel fictieseries vertegenwoordigt dat in Nederland wordt uitgezonden of beschikbaar wordt gesteld. NPO is ook de **belangrijkste financier van documentaire in Nederland**. Middelen voor cultureel AV-aanbod zijn afkomstig uit de eigen NPO-middelen, middelen afkomstig van het NPO-fonds, en de regelingen via CoBO (zie toelichting over NPO, NPO-fonds, CoBO en speelfilmconvenant in 5.2.3). Exacte bedragen voor de investeringen van NPO per project in fictieseries en documentaire zijn niet bekend. Via de Speelfilmconvenant is wel een vaste regeling uitgewerkt voor de investering in film met quasi-vaste vorken per project.

Via CoBO wordt film (speelfilm, documentaire, animatiefilm en korte film) ondersteund.[138] Enkel omroepen van de landelijke publieke omroep kunnen indienen en dragen ook bij tot de financiering. Het gaat telkens om coproducties met een Nederlandse producent. Projecten worden gefinancierd door middelen uit het contingent, al dan niet met bijkomende bijdrage uit de Mediabegroting. Bij opbrengsten uit exploitatie van de productie, ontvangt CoBO daar een deel van.[139] In 2024 werden 18 speelfilms en 33 documentaires via regelingen van CoBO ondersteund. In 2025 ging het om **17 speelfilms en 31 documentaires**, voor een totaalbedrag van respectievelijk 3.372.500 en 3.710.699 euro. Middelen werden **verdeeld over 30 producenten** (podiumproducenten en -stichtingen niet meegerekend). 4 producenten ontvingen 3 of meer keer steun.[140] Middelen werden verdeeld over 8 omroepverenigingen. NTR (10 goedgekeurde projecten) en AVROTROS (8 goedgekeurde projecten) vertegenwoordigen het hoogste aandeel. Toegekende steun voor documentaire gaat van 30.000 euro tot 150.000 euro. Voor speelfilm gaat het om bedragen tot 330.000 euro (6 projecten in 2025), 150.000 euro (9 projecten in 2025) of 21.250 (2 projecten in 2025). Indicator B3.3.21 geeft een overzicht van de gesteunde projecten in 2025.[141]

---

[136] Zie indicator B.3.3.18.
[137] Zie indicator B.3.3.19.
[138] Voor speelfilm geldt dat die een release in de bioscoop krijgen voorafgaand aan uitzending op televisie. Specifiek voor documentaire wordt ook impact beoogd via een afzonderlijk impacttraject waarbij gezocht wordt naar manieren om een optimaal publiek te bereiken.
[139] In 2024 werd ging het om een bedrag van € 0,6 mln.
[140] Tangerine Tree: 6 goedgekeurde aanvragen, Witfilm: 4 goedgekeurde aanvragen: The Scenery: 3 goedgekeurde aanvragen; Memphis Features: 3 goedgekeurde aanvragen.
[141] Onder CoBO vallen ook Telefilm, Teledoc en afgeleiden. Telefilm realiseert jaarlijks 6 films (met een beschikbaar budget van in totaal 1,9 miljoen euro), nadat eerst 12 projecten uitgewerkt worden tot eerste versie van een scenario. Vanuit CoBO wordt ook Teledoc ondersteund. Teledoc is gestart in 2009 voor de stimulering van getalenteerde documentairemakers. Vanaf 2024 werden hiervoor extra middelen vrijgemaakt, maar werden ook het aantal projecten verlaagd (van 10 naar 6 voor ontwikkeling, met een budgetverhoging per project van 25.000 euro naar 45.000 euro; van 5 naar 4 voor realisering, met een budgetverhoging van 300.000 euro naar 425.000 euro.) Sinds 2013 bestaat ook Teledoc Campus. Het gaat om films die intensief worden begeleid, ontwikkeld en gefinancierd door Filmfonds, NPO/publieke omroepen, NPO-fonds en CoBO. In 2024 werden 15 plannen voor ontwikkeling en 7 Teledoc Campus films voor realisering geselecteerd. Zappdoc Campus bestaat sinds 2023 en ondersteunt ontwikkeling van getalenteerde jeugddocumentairemakers. In 2024 zijn er 5 producties voor ontwikkeling geselecteerd (tegenover 3 in 2023) en 4 voor realisering (tegenover geen in 2023).

6.3.5 Financiering via de investeringsverplichting

De Nederlandse investeringsverplichting geldt vanaf 1 januari 2024. Voor het boekjaar 2024 is de Nederlandse investeringsverplichting op acht media-instellingen van toepassing. Dit is het geval wanneer de media-instelling minimaal één commerciële mediadienst on-demand (cmoa) verzorgt en de relevante omzet van minimaal één cmoa in boekjaar 2024 10 miljoen euro of meer bedroeg.

De **totale relevante omzet voor boekjaar 2024 - waarvan 5% door de media-instellingen moet worden geïnvesteerd in Nederlands cultureel audiovisueel product - is 864.587.986 euro**. Deze omzetgegevens zijn gecontroleerd door een onafhankelijke externe accountant. Op basis van deze totale relevante omzet, dienen de **media-instellingen gezamenlijk 43.229.399 euro te investeren**. Minimaal de helft daarvan moet worden geïnvesteerd in documentairefilm, documentaireserie, dramaserie of speelfilm (gezamenlijk 21.614.700 euro). Daarnaast moet minimaal 60% ervan worden aangewend ten behoeve van onafhankelijke producties (gezamenlijk 25.937.640 euro).

6.3.6 Toegekende steun Abraham Tuschinski Fonds

De toegekende middelen van het Abraham Tuschinski Fonds schommelen sterk van jaar tot jaar. Na hoge toekenningsbedragen in 2018 (5,2 miljoen euro) en 2019 (5,1 miljoen euro) daalde het totaal tot 1,4 miljoen euro in 2020, waarna een piek van 6,8 miljoen euro werd bereikt in 2021. In de daaropvolgende jaren stabiliseerden de toekenningen tussen ongeveer 2 en 4 miljoen per jaar. De jaarlijkse verschillen hangen samen met het aantal toegekende projecten en de hoogte van de individuele bijdragen.

Tabel 7: Toegekende steun ATF (2018-2025)

	2018	2019	2020*	2021*	2022**	2023	2024	2025
Toekenningen	9	7	2	17	8	5	6	9
Toegekende steun (€ mln.)	5,20	5,14	1,39	6,80	3,68	2,12	2,79	3,64

Bron: www.abrahamtuschinskifonds.nl | * Ronde II 2020 valt samen met Ronde I 2021; om dubbeltelling te vermijden zijn deze bedragen alleen bij 2021 opgenomen. Voor 2020 telt daardoor enkel Ronde I mee. Voor 2022 bevat de data de toekenningen tot en met Ronde II / sluiting 11 juli 2022; dit is dus mogelijk geen volledig jaarbeeld.

6.3.7 Toegekende Europese steun

Creative Europe MEDIA

In 2024 haalde Nederland 8,4 miljoen euro aan steun uit het Creative Europe MEDIA-programma binnen en behoorde daarmee tot de vijf best presterende landen in Europa, na Frankrijk, Duitsland, België en Denemarken.[142] Een overzicht van de toegekende steun in de verschillende onderdelen van het MEDIA-programma:

- **Contentontwikkeling en -productie:** De contentcluster ondersteunt de ontwikkeling van Europese films, documentaires, series en interactieve content via instrumenten voor coproductieontwikkeling, slate development, televisie- en online content en games. Van de circa 57 miljoen euro die in 2024 binnen deze cluster werd toegekend, vloeide ongeveer 3 miljoen euro naar Nederlandse producenten.
- **Publieksbereik en distributiekanalen:** De audience cluster richt zich op het vergroten van het bereik van Europese audiovisuele werken. Nederlandse organisaties participeren hierin zowel via

[142] Zie indicator B.3.3.24.

Europese festivalnetwerken als via initiatieven voor video-on-demand. Zo waren Nederlandse partners betrokken bij drie van de vijftien ondersteunde festivalnetwerken en ontving DocsOnline steun voor het project *World Map of Conflict*.

- **Professionalisering, innovatie en samenwerking:** De businesscluster ondersteunt opleidingen, internationale samenwerking, marktontwikkeling en innovatieve projecten. De focus ligt op het versterken van ondernemerschap, het stimuleren van nieuwe vormen van publieksbereik en het bevorderen van digitale innovatie binnen de AV-sector.
- **Circulatie van Europese werken:** De distribution cluster ondersteunt onafhankelijke distributeurs bij de verspreiding van Europese films buiten hun thuismarkt. In 2024 werd hiervoor 34 miljoen euro verdeeld onder 254 distributeurs. De middelen zijn niet gekoppeld aan specifieke projecten, maar kunnen worden ingezet voor onder meer de acquisitie van distributierechten, promotie- en marketingactiviteiten en herinvesteringen in coproducties. Voor veel onafhankelijke distributeurs vormt deze steun een belangrijke basis voor de exploitatie van Europese films.

Eurimages

In 2024 ontvingen vijf majoritair en zeven minoritair Nederlandse films steun. Eurimages-financiering fungeert voornamelijk als sluitstuk van de financiering en wordt doorgaans toegekend wanneer een aanzienlijk deel van het productiebudget al verzekerd is. De steunbedragen liggen meestal tussen 100.000 en 500.000 euro per project.[143]

6.4 Productiekost en stapeling financiering

6.4.1 Fictieseries

Op basis van data van het Nederlands Filmfonds over projecten die steun ontvingen via de Film Production Incentive kan de ontwikkeling van het productievolume (optelsom van de productiekost van alle titels) van Nederlandse series in kaart worden gebracht. De cijfers zijn gebaseerd op het jaar van aanvraag en niet op het jaar van release.[144]

Sinds 2020 werd voor majoritair Nederlandse series een **totaal productievolume van bijna 266 miljoen euro** gerealiseerd. Het jaarlijkse productievolume varieerde daarbij van 27 miljoen euro in 2025 tot 69 miljoen euro in 2022. Het grootste deel van dit volume komt voor rekening van fictieseries, terwijl documentaire- en animatieseries een aanzienlijk beperkter aandeel vertegenwoordigen. Dit hangt zowel samen met het lagere aantal projecten als met hun lagere gemiddelde productiekost. De productievolumes van fictieseries liggen daardoor ongeveer tien keer hoger dan die van documentaires. De opvallend hogere productievolumes in 2022 en 2024 zijn toe te schrijven aan twee projecten met een uitzonderlijk hoog budget in 2022 en een hoger aantal goedgekeurde aanvragen in 2024.[145]

De **gemiddelde productiekost voor dramaseries** geproduceerd tussen 2020 en 2025 varieert van **3,6 miljoen** euro tot **5,9 miljoen** euro. Door de grote verschillen tussen projecten in aantal afleveringen, speelduur en format is het moeilijk om op basis van deze cijfers een eenduidige trend vast te stellen.[146] De beschikbare data suggereren wel **een stijging van de gemiddelde productiekost over de tijd**. Voor **longformatseries** (40 minuten of meer per aflevering) loopt de **gemiddelde productiekost op tot 5,7 miljoen euro**. Dit hangt samen met hun langere speelduur per

[143] Zie indicator B.3.3.26.
[144] Belangrijk: berekend op basis van datum aanvraag, niet datum uitzending.
[145] Zie indicator B.3.3.31.
[146] Daarbij moet worden opgemerkt dat de cijfers uitsluitend betrekking hebben op projecten die steun ontvingen via de Production Incentive. Omdat een aanzienlijk deel van de Nederlandse dramaseries niet van deze regeling gebruikmaakt, vormen de cijfers geen volledig beeld van de gemiddelde productiekost van alle Nederlandse dramaseries. Daarnaast kunnen één of enkele uitzonderlijk dure producties de gemiddelden in een bepaald jaar aanzienlijk beïnvloeden.

aflevering, maar ook met verschillen in productieopzet, zoals hogere production value, meer buitenopnames, uitgebreidere crews en een grotere inzet van visuele effecten. Voor **midformatseries** (25 tot 35 minuten per aflevering) bedraagt de **gemiddelde productiekost 2,6 miljoen euro**. De gemiddelde productiekost voor **jeugdseries** geproduceerd tussen 2020 en 2025 bedraagt **1,8 miljoen euro**.[147]

Omdat formats sterk verschillen in aantal afleveringen en speelduur, biedt de **kostprijs per uur geproduceerde content** een nauwkeuriger vergelijkingspunt. Gemiddeld bedroegen de productiekosten tussen 2020 en 2025 ongeveer **1 miljoen euro per uur geproduceerde dramaserie**. Voor longformatseries lag dit op 1,2 miljoen euro per uur, tegenover 749.000 euro voor midformatseries en 630.000 euro voor jeugdseries. De gegevens wijzen bovendien op een stijging van de gemiddelde kostprijs per uur, van ongeveer 1,1 miljoen euro naar 1,3 miljoen euro voor projecten die in 2025 werden geproduceerd.[148]

Onderstaande Figuur 11 toont de **stapeling van financiering van fictieseries** die steun ontvingen via de Film Production Incentive. De cijfers benadrukken het grote belang van de publieke omroep en het NPO-fonds voor de financiering van high-end dramaseries. Daarnaast spelen Nederlandse streamingdiensten (dus niet de internationale streamingdiensten in Nederland gevestigd) een prominentere rol: in sommige jaren bedraagt dit aandeel tot 30% van het totale productievolume. De Film Production Incentive zelf vertegenwoordigt gemiddeld ongeveer een vijfde van de financiering.

De figuur bevestigt dat Nederlandse high-end fictieseries doorgaans worden gefinancierd via een **combinatie van de Film Production Incentive, publieke omroepmiddelen** of **Videoland**. Daarnaast blijft buitenlandse financiering een belangrijke hefboom. Vooral de combinatie van het VAF, Creative Europe MEDIA en de Belgische Tax Shelter speelt een belangrijke rol bij internationale coproducties. De bijdrage van internationale streamingdiensten via minimum guarantees, licenties of coproductie-investeringen varieert sterk tussen projecten, maar blijft doorgaans beperkt. In 2025 bereikte deze financieringsbron haar hoogste aandeel, goed voor ongeveer 20% van het totale productievolume.

Figuur 11: Totalen financiering fictie (long format) (absoluut) (2021-2025) (x000)

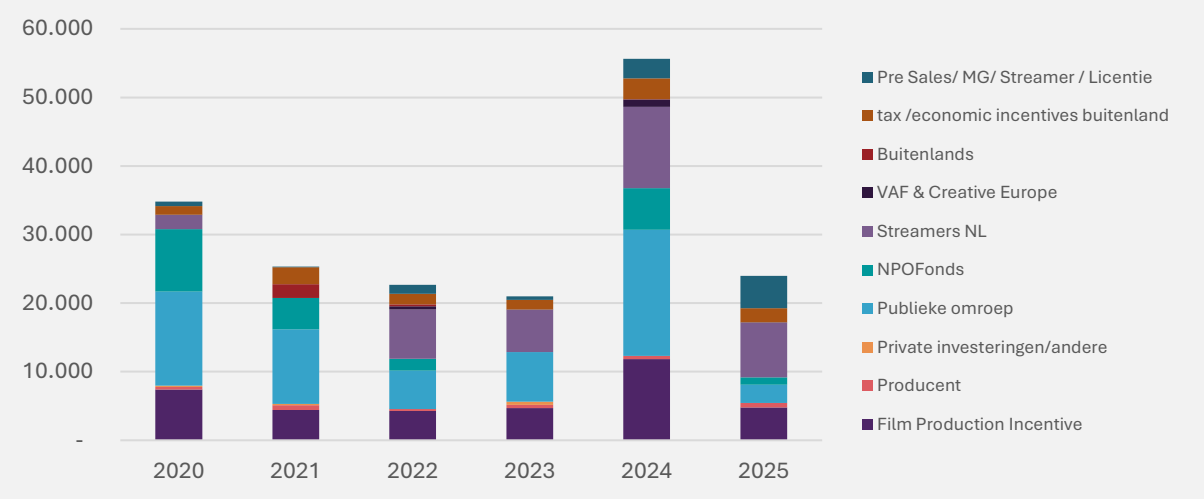

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

[147] Zie indicator B.3.3.33.
[148] Zie indicator B.3.3.3.

6.4.2 Speelfilm

Voor de berekening van de gemiddelde productiekost en stapeling voor speelfilm, biedt een opsplitsing van majoritair Nederlandse films in vier categorieën een beter inzicht. We onderscheiden vier types:

Type 1: films met steun Film Production Incentive en selectieve steun Filmfonds

Type 2: films met steun Film Production Incentive

Type 3: films met selectieve steun Filmfonds

Type 4: films zonder Film Production Incentive of selectieve steun Filmfonds

Tussen 2021 en 2024 werd iets minder dan de helft van alle Nederlandse films gerealiseerd met steun van het Nederlands Filmfonds. De grootste groep (24%) combineerde selectieve steun met middelen uit de Film Production Incentive.

Daarnaast ontving 14% van de films uitsluitend steun via de Film Production Incentive en 10% uitsluitend selectieve steun van het Filmfonds. Ruim de helft van het aanbod (52%) kwam tot stand zonder directe steun van het Filmfonds. Daarmee onderstreept de figuur zowel het belang van de publieke steuninstrumenten voor een aanzienlijk deel van de productie als het bestaan van een substantiële markt van films die zonder Filmfondssteun worden gerealiseerd.

Figuur 12: Aanbod maj. NL films op basis van financieringstype (2021-2024, fictie, majoritair)

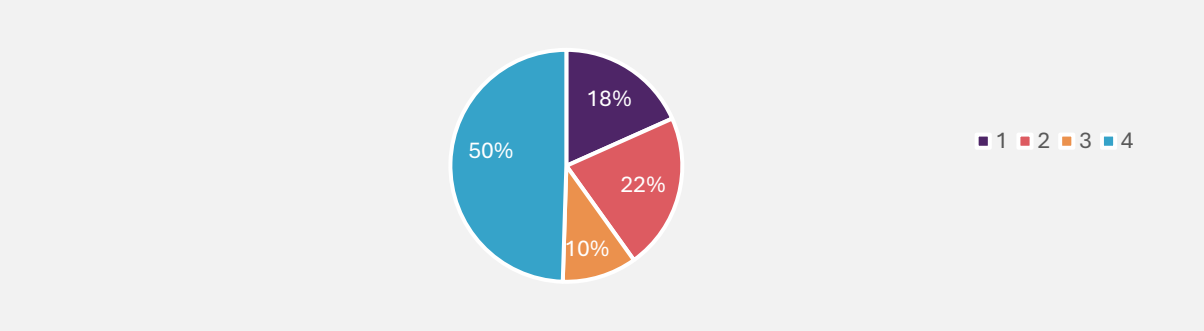

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Type 1: films met steun Film Production Incentive en selectieve steun Filmfonds

Figuur 13: Gemiddelde productiekost films type 1 (selectieve steun/Film Production Incentive) (x000 euro; 2021-2024; fictie)

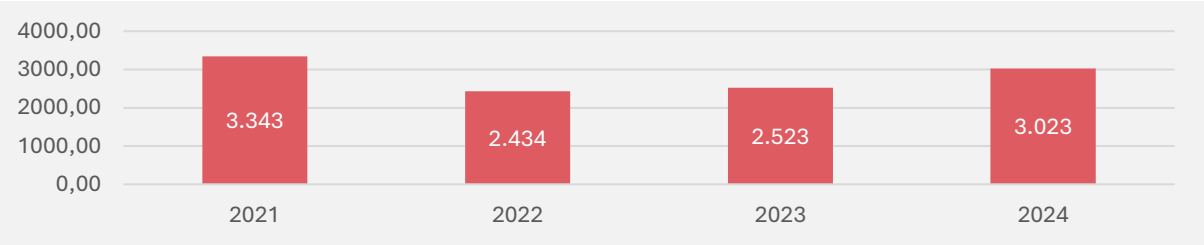

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Producties van type 1 werden gerealiseerd door **44 verschillende producenten** en vertegenwoordigen 73 films. Het gaat om een diverse groep, met onder meer **crossoverfilms**, **familiefilms, vervolgfilms en majoritair Nederlandse animatiefilms**.

Opvallend is het grote aandeel publieke financiering in deze producties. Gemiddeld is 55% van het budget afkomstig van publieke steun. Wanneer ook de bijdragen van de publieke omroep worden meegerekend, loopt dit aandeel voor veel projecten op tot 70 à 80% van het totale budget. Ondanks de aangegeven stijgende kosten in de sector, blijft de gemiddelde productiekost van deze films relatief stabiel, tussen de 2,4 miljoen euro in 2022 en 3,3 miljoen euro in 2024.

Gemiddeld ontvangen deze producties 792.000 euro selectieve steun van het Filmfonds en 469.000 euro via de Film Production Incentive. De gemiddelde eigen inbreng van producenten bedraagt 143.000 euro, terwijl de publieke omroep gemiddeld 443.000 euro bijdraagt. De gemiddelde buitenlandse financiering bedraagt 596.000 euro per project, al wordt dit cijfer beïnvloed door enkele grotere coproducties met een aanzienlijk buitenlands aandeel.

De meeste producties **combineren verschillende financieringsbronnen**. Zo ontvingen 54 van de 73 films steun van een omroep en beschikten evenveel projecten over buitenlandse financiering, in de vorm van coproducties, Europese steun, buitenlandse fondsen of economische stimuleringsmaatregelen. Hiermee illustreert deze categorie het belang van financiële stapeling voor de realisatie van Nederlandse filmproducties.

Figuur 14: Stapeling type 1 films (Filmfonds/Film Production Incentive) (x000 euro, maj, fictie, 2021-2024)

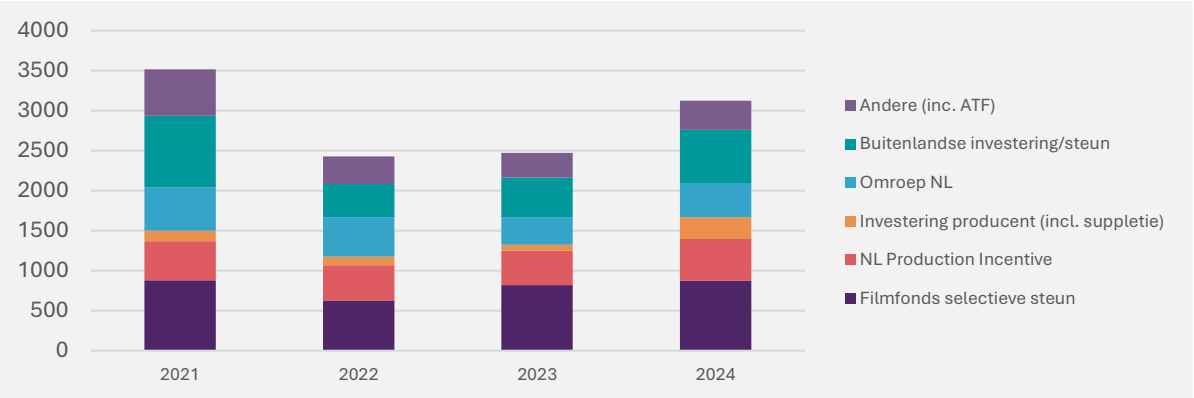

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Type 2: films met steun Film Production Incentive

Tussen 2021 en 2024 werden 44 films binnen deze categorie gerealiseerd, geproduceerd door slechts 14 verschillende producenten. In vergelijking met type 1 gaat het om een veel beperktere groep spelers, voornamelijk grotere productiehuizen zoals Johan Nijenhuis & Co, NL Film & TV en Kaap Holland. Dat hangt samen met het uitgesproken publieksgerichte karakter van deze films, maar ook met het beperktere beroep op publieke steun, waardoor producenten over voldoende financiële draagkracht moeten beschikken om een groter deel van de financiering zelf te organiseren.

Het gemiddelde productiebudget is een stuk lager en **varieert tussen 1,4 miljoen euro in 2021 en 1,8 miljoen euro in 2023.** Over de periode 2021–2024 bedroeg het gemiddelde budget van type 2-producties 1,6 miljoen euro, tegenover gemiddeld 2,8 miljoen euro voor producties uit type 1. Hierdoor lijken deze producties minder afhankelijk van publieke financiering, maar worden ze tegelijk door een beperktere groep producenten gerealiseerd.

Figuur 15: Gemiddelde kost films type 2 (Film Production Incentive) (x000 euro; 2021-2024; fictie)

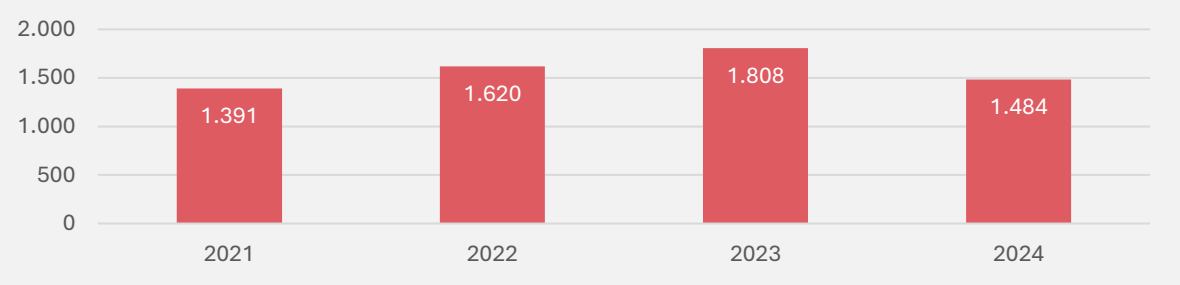

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Het verschil met type 1-producties wordt niet alleen verklaard door het ontbreken van selectieve steun van het Filmfonds, maar ook door een hogere inbreng van andere financieringsbronnen.

Slechts 15 van de 44 films ontvingen steun van een omroep. De bijdrage varieert sterk, van 60.000 euro tot 415.000 euro, met een gemiddelde van 254.000 euro per project. Onder de categorie ‘omroep’ zitten de omroepbijdragen en -licenties, maar ook de bijdragen van CoBO en het NPO-fonds.

Dat ligt aanmerkelijk lager dan bij type 1-producties, waar de gemiddelde omroepbijdrage 443.000 euro bedraagt. Ook buitenlandse financiering komt minder vaak voor: slechts acht projecten maakten gebruik van Europese steun, coproductiefinanciering, Tax Shelter-middelen of andere buitenlandse fondsen. De gemiddelde buitenlandse inbreng bedraagt 286.000 euro per project, ongeveer de helft van het gemiddelde bij type 1-producties. Verklaring is dat het vaker gaat om films met een uitgesproken Nederlands karakter, gebaseerd op in Nederland herkenbare IP; en het katalysatoreffect van selectieve steun, Film Production Incentive en coproductieafspraken met buitenlandse fondsen.

De eigen inbreng van producenten ligt met gemiddeld 156.000 euro iets hoger dan bij type 1-films (143.000 euro), al blijft het verschil beperkt. Opvallender is het grotere aandeel van de categorie ‘andere financiering’. Daaronder vallen onder meer bijdragen vanuit het Abraham Tuschinski Fonds, de minimum guarantees (MG’s), distributievoorschotten, die voor dit type film belangrijker zijn, en investeringen van streamingdiensten. Aangezien het vaak gaat om publieksfilms en commerciële titels, spelen deze financieringsvormen een grotere rol dan bij type 1-producties. Voor films uit 2021 omvat deze categorie bovendien ook een deel van de tijdelijke Covid-steunmaatregelen.

Type 2-producties steunen daarmee minder op klassieke publieke steun en meer op marktgerichte financieringsbronnen, al blijft ook hier sprake van een combinatie van verschillende financieringsstromen.

Figuur 16: stapeling type 2 films (Film Production Incentive) (x000 euro, maj, fictie, 2021-2024)*

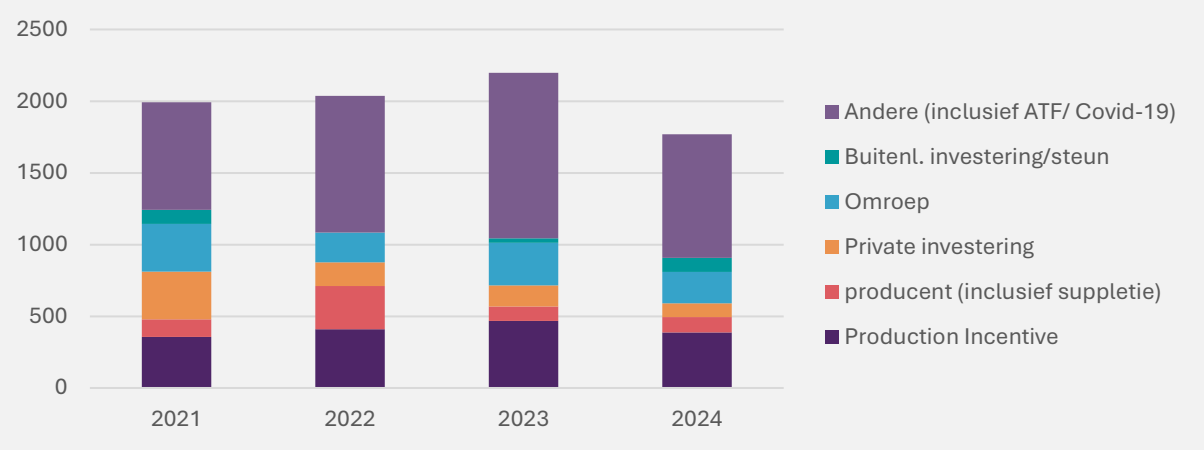

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds. *Onder de categorie 'Andere' zitten de bijdragen van distributeurs vervat. Zij nemen een belangrijk deel in binnen deze categorie, maar exacte data over inbreng van distributeurs was niet beschikbaar. Onder de categorie 'omroep' zitten de omroepbijdragen en -licenties, maar ook de bijdragen van CoBO en het NPO-fonds.

Type 3: Films met selectieve steun Filmfonds

Tussen 2021 en 2024 werden 14 films gereleaset met enkel selectieve steun van het Filmfonds. De gemiddelde productiekost ligt een stuk lager dan bij films van type 1 en 2, en schommelt tussen de 469.000 euro in 2021 en 642.000 euro in 2024.

Figuur 17: Gemiddelde kost films type 3 (selectieve steun) (x000 euro; 2021-2024; fictie)

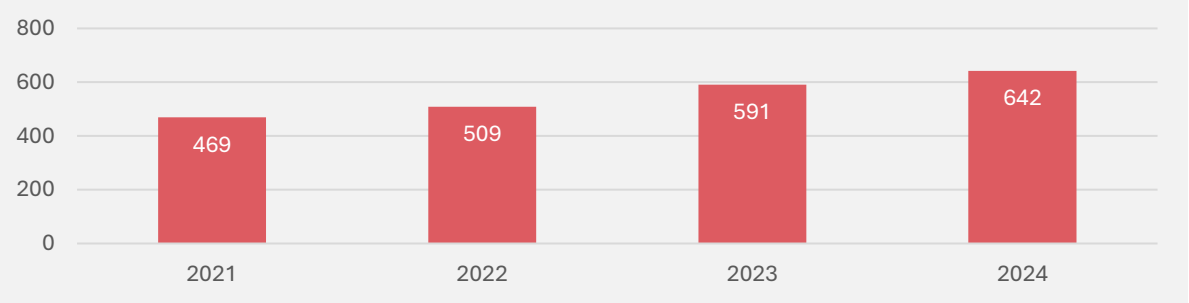

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Opvallend is de **sterke afhankelijkheid van Filmfondssteun**. Gemiddeld is 81% van het productiebudget afkomstig van het Filmfonds.[149] Slechts twee van de veertien projecten ontvingen daarnaast een bijdrage van een omroep, goed voor respectievelijk 116.000 euro en 219.000 euro. Andere financieringsbronnen, zoals investeringen van streamingdiensten, MG's en private middelen, spelen slechts een beperkte rol. De veertien films werden gerealiseerd door tien verschillende hoofdproducenten. In vergelijking met de andere categorieën steunt dit type productie daarmee het sterkst op publieke financiering en het minst op aanvullende markt- of coproductiemiddelen.

[149] Eén productie werd niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde omdat de inbreng van het Filmfonds hier slechts 9% bedroeg.

Figuur 18: Stapeling type 3 films (Selectieve steun Filmfonds)) (x000 euro, maj., fictie, 2021-2024)

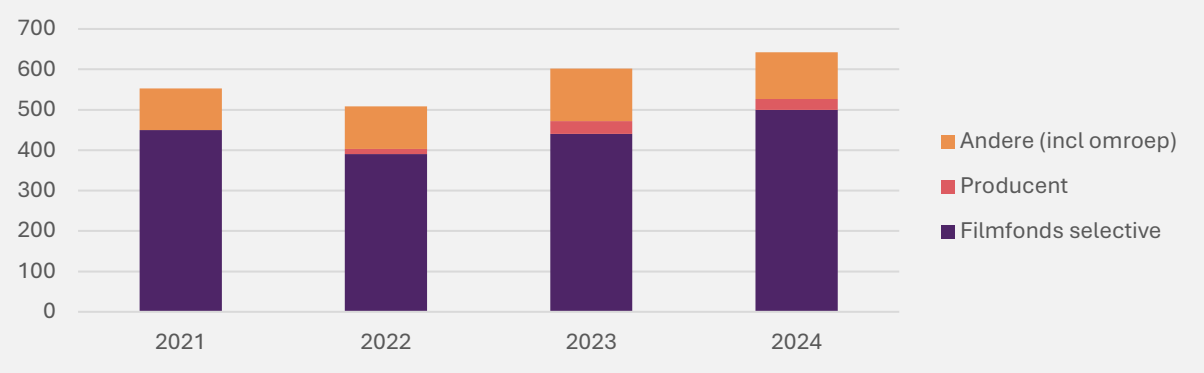

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

Type 4: Films zonder Film Production Incentive of selectieve steun Filmfonds

Categorie 4 omvat 51 films, gerealiseerd door 34 verschillende hoofdproducenten. Binnen deze groep is een duidelijk onderscheid zichtbaar tussen enerzijds een beperkt aantal producenten die regelmatig commerciële publieksfilms uitbrengen en anderzijds stichtingen of tijdelijke productie-entiteiten die voor één specifieke titel worden opgericht. Deze producties maakten geen gebruik van steun van het Nederlands Filmfonds of de Film Production Incentive, of kwamen hiervoor niet in aanmerking. Daardoor is slechts beperkt publieke informatie beschikbaar over hun financiering. Op basis van de gegevens in Film Facts & Figures kan voor een deel van de films wel een inschatting van de productiekosten worden gemaakt.

Opvallend binnen deze categorie is het grote aandeel familie- en jeugdfilms, waaronder jaarlijks meerdere Sinterklaasfilms, evenals vervolgfilms op succesvolle televisieformats. De gemiddelde productiekost ligt in dezelfde orde als bij type 3-producties en schommelt van ongeveer 475.000 euro in 2023 tot 528.000 euro in 2024. Achter deze gemiddelden gaat echter een grote variatie schuil: van lokale lowbudgetproducties met budgetten rond 100.000 euro tot commerciële franchisefilms en afgeleiden van succesvolle televisieseries met budgetten die kunnen oplopen tot ongeveer 2 miljoen euro. Tot deze categorie behoren ook de zogenaamde streaming originals: films die in opdracht van een streamingplatform worden geproduceerd en veelal grotendeels door dat platform worden gefinancierd. Deze producties worden vaak niet alleen in Nederland, maar ook internationaal via de catalogus van de streamingdienst beschikbaar gemaakt.

Figuur 19: Gemiddelde kost films type 4 (x000 euro; 2021-2024; fictie)

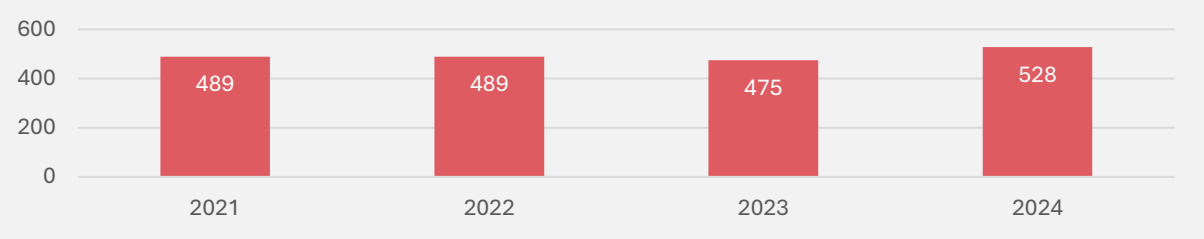

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds

6.5 Deelconclusies

- **Het Nederlandse aanbod heeft een duidelijk profiel:** het aanbod wordt sterk gedragen door familiefilms, kinderfictie, tragikomedies en series met een breed publieksprofiel. Binnen fictieseries groeit het aantal high-end dramaseries. Tegelijkertijd zijn bepaalde genres minder zichtbaar, zoals animatiefilms. De grootste publiekssuccessen worden vooral gerealiseerd door franchises, spin-offs, vervolgfilms en formats die voortbouwen op bestaande merken.
- **De concurrentie om de aandacht van de kijker neemt toe:** Nederlandse films trekken nog steeds een substantieel publiek naar de bioscoop, maar het bioscoopbezoek blijkt sterk afhankelijk van een beperkt aantal succesfilms, zoals ook in hoofdstuk 5 werd beschreven. Het aantal films dat de grens van 100.000 bezoekers overschrijdt, daalt sinds 2022. Voor een deel verschuift de consumptie van audiovisuele content steeds sterker naar streamingplatformen. Drie op de vier huishoudens gebruiken inmiddels SVOD-diensten. De omroepen blijven weliswaar relevant, maar de aandacht van kijkers wordt steeds meer verdeeld over een groeiend aantal platformen en contentvormen. Succes wordt dus minder vanzelfsprekend en meer afhankelijk van zichtbaarheid, marketing en distributie.
- **Er is nog ruimte om artistieke waardering en publieksbereik sterker met elkaar te verbinden:** het aantal festivalselecties en prijzen voor Nederlandse films ligt in 2025 hoog en bevindt zich opnieuw op een niveau dat vergelijkbaar is met de sterkste jaren van vóór de pandemie. Tegelijk toont de vergelijking met Vlaanderen en vooral Denemarken aan dat er ruimte bestaat om publieksbereik en artistieke waardering sterker met elkaar te verbinden. Daar slagen meer films erin zowel publiek succes als internationale culturele erkenning te behalen.
- **De totale publieke steun voor cultureel AV-aanbod tussen 2021 en 2025 is toegenomen, maar deze groei doet zich vooral vanaf 2023 voor:** het Nederlands Filmfonds en de NPO vormen de grootste financieringsstromen en verhoogden beide hun steun (in 2023 resp. 2024). Daarnaast leveren onder meer de Film Production Incentive, het NPO-fonds, CoBO, Europese fondsen en buitenlandse financiers belangrijke bijdragen.
- **Meerdere financieringsbronnen zijn nodig voor de realisatie van producties:** zowel bij films als bij series blijkt dat producties doorgaans worden gerealiseerd via een combinatie van Filmfondssteun, Film Production Incentive, omroepmiddelen, investeringen van streamingdiensten en buitenlandse financiering. Vooral bij grotere producties spelen meerdere financieringsbronnen tegelijkertijd een rol.
- **Publieke steun fungeert vaak als hefboom** voor het aantrekken van aanvullende financiering uit binnen- en buitenland. Producties die steun ontvangen via de Film Production Incentive slagen er bovendien doorgaans beter in om buitenlandse middelen aan te trekken en kennen gemiddeld een hogere eigen inbreng van producenten.
- **Er zijn aanwijzingen van stijgende productiekosten bij series:** de beschikbare gegevens voor dramaseries wijzen op een stijging van de gemiddelde productiekost tussen 2020 en 2025. Zowel de gemiddelde kost per project als de kost per geproduceerd uur nemen toe. De analyses geven geen eenduidige aanwijzingen voor een stijging van de gemiddelde productiekost van Nederlandse films.

7. Knelpunten en uitdagingen in de financiering van cultureel AV-aanbod

De voorgaande hoofdstukken brachten de ontwikkeling van het Nederlandse AV-ecosysteem, het bestaande ondersteunend instrumentarium, het aanbod en de financiering in kaart. Dit hoofdstuk bouwt daarop voort en bespreekt vijf belangrijke aandachtspunten in de financiering van cultureel AV-aanbod die naar voren komen uit de combinatie van deze analyses en de sectorconsultatie (interviews, bevraging en validatieworkshop).

7.1 Financiering onder druk door stijgende productiekosten

7.1.1 Inzichten uit de data- en documentanalyse

Uit de analyse in hoofdstuk 6 blijkt dat de totale publieke steun voor cultureel AV-aanbod tussen 2021 en 2025 is toegenomen. De groei deed zich echter vooral pas vanaf 2023 voor; in 2021 en 2022 bleef het ondersteuningsniveau grotendeels gelijk. Tegelijk stegen in diezelfde periode de kosten:

- Tussen 2021 en 2025 bedroeg de cumulatieve inflatie in Nederland ongeveer 25%. Een indexatie van publieke middelen werd de voorbije jaren ongelijkmatig toegepast en is ook naar de toekomst toe niet structureel gegarandeerd.[150] [151]
- Naast inflatie zorgt ook de inhaalbeweging rond Fair Pay voor kostenstijgingen. Uit het rapport *Meerkosten van Fair Pay in de film- en AV-sector* (2025) blijkt dat de meerkosten om Fair Pay te realiseren gemiddeld oplopen tot ongeveer 23% van de totale productiekosten. Bij

[150] Het Nederlands Filmfonds ontving in de periode 2021-2023 loon- en prijsbijstellingen over de instellingssubsidie ter dekking van verhoogde bijdragen en kosten. Afhankelijk van het kabinetsbesluit neemt OCW een besluit over uitkering van indexatie aan de instellingen, waarbij zowel de ontwikkeling van arbeidskosten als prijsniveaus in overweging worden genomen. De toepassing van indexatie kan daarbij variëren van jaar tot jaar. Zo werd in 2025 enkel geïndexeerd op basis van arbeidskosten, terwijl een prijsbijstelling uitbleef. Tegelijkertijd zijn er in het verleden ook jaren geweest waarin geen indexatie werd toegekend. Volgens het Filmfonds worden de toegekende indexeringen ingezet om budgetten verder te versterken in functie van stijgende kosten. Zo zijn extra middelen onder meer aangewend om de toegenomen kosten als gevolg van Fair Pay deels op te vangen. Daarnaast werd indexatie in eerdere jaren ook gebruikt om het budget van de Film Production Incentive te verhogen, met het oog op het beperken van overvraging. Inmiddels voorziet het Filmfonds in een structurele indexatie van het Incentivebudget. In 2026 is er opnieuw sprake van een gecombineerde indexatie. Verder kent OCW indexatie toe aan de NPO, maar het is aan de NPO om te besluiten over de inzet daarvan. Bij de publieke omroep is door de NPO in 2024 een indexering van 2,77% toegepast op de basisbegroting van het NPO-fondsbudget.

[151] In haar advies “Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector” geeft de Raad voor Cultuur aan dat de indexatie van cultuur, in tegenstelling tot enkele andere beleidsterreinen binnen het ministerie van OCW, geen wettelijke verankering heeft en daardoor in 2025 maar deels is uitgevoerd. Url: https://www.raadvoorcultuur.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/11/24/advies-financien/rvc-advies-ieder-zijn-aandeel.pdf

documentaires loopt de achterstand op tot 67% van de totale beloning; bij speelfilms is dat 40%.[152] De stijging weerspiegelt een correctie van historisch gegroeide onderbetaling binnen delen van de sector.

- Verder geeft het *European Media Industry Outlook*-rapport van de Europese Commissie aan dat kosten ook stijgen door de groeiende inzet op "kwalitatief hoogwaardige" inhoud, de concurrentie met wereldwijde spelers en de noodzaak voor investeringen in nieuwe technologieën.[153]

Tegen deze achtergrond valt op dat de totale toegevoegde waarde van de Nederlandse AV-sector tussen 2022 en 2024 terugviel van 3,8 miljard euro naar 3,1 miljard euro (zie paragraaf 4.4). De stijging van de publieke middelen moet dan ook worden bekeken in het licht van een bredere kostenstijging, waardoor de feitelijke investerings- en productieruimte voor cultureel AV-aanbod niet noodzakelijk in dezelfde mate is toegenomen.

7.1.2 Signalen uit de sector

- Stakeholders wijzen erop dat kostenstijgingen niet alleen het gevolg zijn van inflatie, Fair Pay-afspraken en hogere kwaliteitseisen, maar ook van **toenemende schaarste op de arbeidsmarkt**. Daarbij wordt ook verwezen naar de groei van het productievolume tijdens de expansie van streamingdiensten, die de vraag naar gekwalificeerd personeel verder doen toenemen. Daardoor zijn bepaalde profielen en creatieve talenten duurder geworden.
- De **implementatie van de Fair Practice Code** en de praktijkinstrumenten die binnen de Ketentafel Film/AV worden ontwikkeld (zie 5.2.7), moeten bijdragen aan meer transparante en eerlijke arbeidsvoorwaarden voor filmprofessionals. Naarmate deze principes verder worden verankerd, is het volgens geconsulteerde stakeholders aannemelijk dat zij ook een structurele impact zullen hebben op de kostenstructuur van producties. Het Filmfonds stimuleert het gebruik van Fair Practice en heeft sinds 2023 de bijdragen in de ontwikkelings- en realisatiefase met gemiddeld 25% verhoogd, waarbij het verhoogde deel specifiek is geoormerkt voor een correcte vergoeding van betrokken professionals. Tegelijkertijd benadrukt het Filmfonds dat het doorgaans niet de enige financier is binnen projecten en dat een evenwichtige bijdrage van alle financiers nodig is om deze hogere kosten structureel te kunnen dragen.
- Binnen de sector leeft verder ook **bezorgdheid over recente ontwikkelingen in de sociale wetgeving**. Verschillende stakeholders wijzen erop dat strengere arbeidsrechtelijke verplichtingen moeilijk verenigbaar zijn met de projectmatige financiering en organisatie van audiovisuele producties, waardoor de kostendruk in de sector verder dreigt toe te nemen.[154]
- Ook andere schakels (rondom productie) in de waardeketen worden getroffen door stijgende kosten. Zo melden in het bijzonder bioscopen en filmtheaters **sterk stijgende energiekosten** (die gemiddeld met factor 2,5 à 3x oplopen), naast stijgende loon-, huur en inkoopkosten.[155] Post-

[152] PPMC Economisch advies (2025). Meerkosten van Fair Pay in de film- en AV-sector.
[153] European Commission: Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. (2025). The European media industry outlook: September 2025. Publications Office of the European Union. Url: https://data.europa.eu/doi/10.2759/0606593
[154] Sinds 1 januari 2025 handhaaft de Nederlandse Belastingdienst volledig op schijnzelfstandigheid. Bedrijven en organisaties die mensen als zzp'er inhuren voor werk dat zij niet zelfstandig uitvoeren, kunnen daardoor een boete en naheffingen krijgen. Een vast dienstverband wordt als uitgangspunt gezien, wat op gespannen voet staat met de projectmatige werkwijze bij filmproducties, waarbij cast en crew per project worden geselecteerd. film-facilitaire bedrijven werken doorgaans met een combinatie van vaste medewerkers en een flexibele inzet van zzp'ers om piekbelasting op te vangen. Binnen de huidige productiebudgetten is geen ruimte voorzien voor extra kosten die gelden voor werknemers bij bv. ziekte, ontslag en herplaatsing. Ook de aangekondigde "Wet meer zekerheid flexwerkers" baart zorgen. Producentenverenigingen onderschrijven het belang van meer zekerheid voor werkenden, maar zien het in veel gevallen financieel onhaalbaar om arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd aan te gaan. Makersorganisaties benadrukken dat er voldoende ruimte nodig is voor duurzame loopbaanopbouw, ondernemerschap en vermogensvorming. Film-facilitaire bedrijven ervaren eveneens dat de handhaving onzekerheid en administratieve druk creëert.
[155] NVBF (2023). Jaarverslag.

productiebedrijven, die aangeven doorgaans energie-intensief te werken, ervaren eveneens dat hun kosten hierdoor ook met een gelijkaardige factor toenemen.

- Film-facilitaire bedrijven signaleren dat de **transitie naar vergroening** bijkomende investeringen vergt in infrastructuur en processen, zoals de verduurzaming van servercapaciteit, aanpassingen in energiebeheer en de elektrificatie van transportmiddelen. Stakeholders geven aan dat deze investeringen noodzakelijk zijn in het kader van de bredere verduurzamingsdoelstellingen van de sector. Tegelijk wordt benadrukt dat deze kosten momenteel slechts beperkt weerspiegeld worden in bestaande productiebudgetten, die reeds onder druk staan door de andere kostenstijgingen.
- In een context van stijgende productiekosten, geven spelers verder aan dat ze actief op zoek zijn naar manieren om kostenefficiënter te worden door **gebruik van AI**. Tegelijkertijd vrezen ze dat de druk op spelers in de keten door opdrachtgevers hier ook door zal vergroten.
- Makers ervaren dat **de financiële druk** in het systeem in toenemende mate wordt doorgeschoven **naar de uitvoerende schakels** in de keten. Ze ondervinden dit onder meer in het gebruik van uitgestelde vergoedingen, ondergeprijsde arbeid en het opnemen van bijkomende financiële en organisatorische risico's. Volgens hen bemoeilijkt deze dynamiek de opbouw van een duurzame beroepspraktijk met economische continuïteit, professionele autonomie en vermogensvorming. Ook film-facilitaire spelers ervaren dat hun tarieven onder druk worden gezet of dat er wordt uitgeweken naar goedkopere buitenlandse leveranciers. In bredere zin signaleren deze stakeholders dat de economische waardering van het creatieve kapitaal (gevormd door makers en creatieve professionals) onvoldoende weerspiegeld wordt in de huidige financierings- en exploitatiestructuren. Makers geven daarbij aan dat zij een meer expliciete rol zouden kunnen opnemen als medecontractant bij toekenningen van publieke middelen, onder meer vanuit hun positie als oorspronkelijke makers in auteursrechtelijke zin en hun betrokkenheid in het ontwikkelproces.

7.2 Een uitdagende en complexe financieringspuzzel

7.2.1 Inzichten uit de data- en documentanalyse

De analyse van de financiering van het Nederlandse cultureel AV-aanbod (zie paragraaf 6.4) toont dat veel producties slechts tot stand komen dankzij een **stapeling van verschillende publiek-private financieringsbronnen**. Bovendien werkt het stapelen van financiering cumulatief: als één financier zich verbindt, is het makkelijker om andere partners te betrekken, of zijn andere vormen van ondersteuning mogelijk. De betrokken financiers verschillen daarbij in de mate waarin zij investeringsrisico nemen en (creatieve) invloed uitoefenen op een productie. Dat kan variëren van een aankoop van exploitatierechten tot een actieve rol als coproducent met substantiële creatieve inspraak, doorgaans in verhouding tot de omvang van de financiële bijdrage. De afhankelijkheid van een groot aantal financiers maakt de financiering van producties complex en kwetsbaar. Wanneer één financier wegvalt of een beslissing later neemt dan voorzien, kan dit gevolgen hebben voor de volledige financieringsconstructie en de realisatie van een project vertragen of bemoeilijken.

Door de **combinatie van stijgende productiekosten, afnemende inkomsten uit traditionele exploitatievormen, nieuwe spelers als streamingdiensten** en **toenemende concurrentie** voor EU-middelen, wordt de stapeling van financiering steeds uitdagender. De Film Production Incentive is daarbij voor veel producties uitgegroeid tot een noodzakelijke basisvoorwaarde om financiering rond te krijgen. Hierdoor fungeert de regeling steeds minder als sluitstuk van de begroting en steeds vaker als een kernonderdeel van de financieringsstructuur.[156] In 2024 is de maatregel voor het eerst

[156] Technopolis Group (2025). Evaluatie Dutch Film Production Incentive. Url: https://technopolis-group.com/nl/report/evaluatie-netherlands-film-production-incentive-2014-2024

overvraagd, wat leidt tot onvoorspelbaarheid over de toekenning ervan. Daardoor ontstaat onzekerheid over de totale financieringsmix.

7.2.2 Signalen uit de sector

- Algemeen wordt door verschillende sectoractoren bevestigd dat het stapelen van publiek-private financiering zich afspeelt binnen een **complex veld van uiteenlopende belangen en afhankelijkheidsrelaties** tussen betrokken partijen. Verschillende actoren in de waardeketen geven aan dat publiek-private samenwerking in de praktijk daarin op meerdere vlakken wordt bemoeilijkt door verschillen in werkwijzen, marktlogica's, belangen en institutionele kaders tussen betrokken partijen.

- Producenten wijzen op **dalende minimumgaranties van distributeurs.** Concrete data over evoluties in minimumgaranties zijn op het moment van dit onderzoek echter niet beschikbaar. Distributeurs benadrukken dat de daling samenhangt met een bredere druk op de exploitatieomgeving, in het bijzonder door veranderingen in het bioscoopbezoek en de impact van streamingdiensten. Daarnaast wordt gesignaleerd dat distributeurs steeds vaker niet over alle exploitatierechten kunnen beschikken, wat hun investeringsbereidheid en mogelijkheden tot risicospreiding beperkt.

- Producenten ervaren dat het combineren van publieke en/of private middelen **organisatorisch en juridisch complex** is. De huidige juridische, beleidsmatige en contractuele kaders zijn daarbij volgens producenten onvoldoende ingericht op gestapelde financiering. Het combineren van financiering vereist afstemming tussen uiteenlopende criteria, definities[157] en tijdslijnen. Ze geven aan dat de **doorlooptijden per financieringsstap lang zijn** en niet altijd op elkaar aansluiten. Wanneer besluiten van verschillende fondsen of omroepen niet synchroon lopen, vertraagt dit het ontwikkel- en productietraject aanzienlijk. Hierdoor ontstaat inefficiëntie in een systeem dat juist afhankelijk is van samenhang. Dit werd eerder ook in de evaluatie van de Film Production Incentive aangehaald als aandachtspunt.[158] Hybride constructies, bijvoorbeeld coproducties waarin zowel de NPO als commerciële omroepen, streamingdiensten of distributeurs participeren, worden ook als **juridisch ingewikkeld ondervonden**.

- Wanneer producties door deze lange doorlooptijden of onzekere besluitvorming vertraging oplopen, heeft dat **ook effecten op andere schakels in de waardeketen**. Film-facilitaire spelers, die ingesteld zijn op een zeker productievolume en een bepaalde planningszekerheid, ervaren een direct economisch risico wanneer producties worden uitgesteld, reserveringen geannuleerd en/of budgetten verlaagd. Ook voor makers en andere creatieve professionals kunnen dergelijke vertragingen aanzienlijke gevolgen hebben. Uitstel of het wegvallen van projecten leidt tot onzekerheid over toekomstige opdrachten en inkomsten.

- Commerciële omroepen signaleren dat **veranderend kijkgedrag en de verschuiving naar on-demand consumptie hun investeringsafwegingen** in cultureel AV-aanbod beïnvloeden, waardoor hun bijdrage aan de financiering minder vanzelfsprekend wordt. Zij geven aan dat investeringen in Nederlandse speelfilms (en in mindere mate dramaseries) steeds vaker moeten worden afgewogen tegen andere strategische prioriteiten. Voor Talpa ligt de nadruk daarbij op de

[157] Zo bestaan verschillen tussen de nationale definitie van "onafhankelijke producent" en de criteria die binnen Creative Europe worden gehanteerd. Dit leidt ertoe dat producenten nationaal wel, maar Europees niet in aanmerking kunnen komen voor steun. Het ontbreken van harmonisatie bemoeilijkt de aansluiting tussen nationale en Europese financieringsstromen.

[158] "Naast het Filmfonds en de Film Production Incentive maken veel producties gebruik van andere fondsen, zoals CoBO en het Abraham Tuschinski Fonds (ATF). Producenten prijzen de waarde van deze fondsen, maar wijzen ook op het gebrek aan heldere afstemming. Zo kan het gebeuren dat bepaalde posten wel zijn toegelaten bij het Filmfonds, maar niet bij CoBO of ATF, of dat de timing en aanvraagrondes elkaar overlappen op een manier die het budgetteren bemoeilijkt. Er ontbreekt kortom een gestroomlijnde keten van financiering. Hierdoor ontstaat veel administratieve last en lopen producenten het risico dat het uiteindelijke budget niet opgehaald wordt als één van de schakels hun deel niet toekent." Technopolis Group (2025). Evaluatie Dutch Film Production Incentive.

internationale exploitatie van formats, terwijl RTL investeert in de verdere uitbouw van Videoland en hierbij sterk inzet op Nederlandse fictieseries. Volgens de betrokken omroepen maakt dit het belangrijker dat investeringen niet alleen culturele of maatschappelijke waarde creëren, maar ook bijdragen aan de langetermijnhoudbaarheid van hun bedrijfsmodel.

7.3 Uitdagingen m.b.t. de rol van en samenwerking met de NPO

7.3.1 Inzichten uit de data- en documentanalyse

De analyse in hoofdstuk 6 toont dat de NPO, rechtstreeks en via het NPO-fonds, een cruciale rol speelt in de financiering van films, documentaires en vooral dramaseries. Voor verschillende genres en formats fungeert de **omroepbijdrage bovendien als een belangrijke hefboom** voor het aantrekken van aanvullende publieke en private financiering. Tegelijk brengt deze centrale rol ook uitdagingen met zich mee. De in 2025 aangekondigde bezuinigingen op de publieke omroep creëren onzekerheid over de toekomstige beschikbaarheid van middelen voor cultureel AV-aanbod en over de impact daarvan op het bredere financieringsecosysteem. Daarnaast brengen de publieke opdracht van de NPO en de wettelijke kaders waarbinnen zij opereert afwegingen met zich mee tussen publieke belangen en de verwachtingen van producenten en andere marktpartijen. In de praktijk komt dit onder meer tot uiting in discussies over de verdere uitbouw van NPO Start, afspraken over rechtenverdeling in ruil voor investeringen en de voorwaarden voor samenwerking met commerciële partijen, die bepaald worden door het dienstbaarheidsverbod (zie 5.2.3). Het dienstbaarheidsverbod verbiedt daarbij samenwerking met commerciële partijen niet, maar stelt wel voorwaarden aan de wijze waarop dergelijke samenwerking wordt vormgegeven.

7.3.2 Signalen uit de sector

- Producenten geven aan dat **rechtenverdeling en -toewijzing in samenwerkingen met de publieke omroep niet altijd in verhouding staan tot de financiële inbreng** van de verschillende partijen. Dit verzwakt volgens hen de incentives voor private investeringen en zo de mogelijkheden tot verdere valorisatie van producties. Door het onevenwicht in rechtenafspraken voelen producenten zich momenteel soms gereduceerd tot uitvoerende producenten en beperkt in hun ondernemingsruimte. Zichtbaarheidseisen en afspraken rond *windowing* met de publieke omroep worden door producenten en distributeurs in sommige gevallen als beperkend ervaren voor een flexibele en marktgerichte exploitatie van AV-producties.
- Het Nederlands Filmfonds merkt op dat **afspraken met de NPO over exploitatie en zeggenschap regelmatig op gespannen voet staan met de eigen vereisten van het Filmfonds**. Het Filmfonds hanteert immers als uitgangspunt dat gesteunde producties zo breed mogelijk zichtbaar moeten zijn. Volgens het Filmfonds doet dit spanningsveld zich vooral voor binnen de ‘zilveren categorie’ van het huidige Speelfilmconvenant dat afloopt in 2026. De bijdrage van de publieke omroep in deze categorie (met kleinere art house- en jeugdfilms) is laag en het vastgelegde rechtenpakket verhindert dat producenten aanvullende financiers kunnen aantrekken (zoals distributeurs) en andere exploitatiemogelijkheden kunnen benutten. Hierdoor blijft breed publieksbereik uit, dalen inkomsten en beperkt dit herinvesteringen. Ook bij bioscoopdocumentaires doet zich dit voor. Het Filmfonds pleit voor een zo breed mogelijke zichtbaarheid van films en documentaires, niet alleen vanuit de bijzondere publieke taak van Filmfonds en NPO maar ook om te zorgen dat geïnteresseerd publiek via alle mogelijke platforms bereikt wordt. Door verbondenheid van een omroep en andere partners, en door ruimte te geven in plaats van het opleggen van beperkingen, ontstaat volgens het Filmfonds crossmediale zichtbaarheid en promotie via alle platforms waarbij ook omroepen zichtbaar zijn als inhoudelijke partij.
- Producenten ervaren dat samenwerking met de NPO vaak botst op trage, complexe en onduidelijke besluitvormingsprocessen, wat ook in de Filmpolitieke Bijeenkomst van 2025 door

streamingdienst Netflix werd vermeld.[159] Ook worden door producenten onduidelijkheden ervaren over **de interpretatie en toepassing van het dienstbaarheidsverbod.** Het gaat hierbij met name over de afbakening tussen hoofdtaak en nevenactiviteiten,[160] gecombineerd met uiteenlopende toetsingscriteria bij enerzijds de NPO en anderzijds het Commissariaat voor de Media dat hierop toeziet. In de praktijk leidt dit tot onzekerheid over de toelaatbaarheid van samenwerkingsvormen. Hierdoor ontstaan risicomijdend gedrag en complexe constructies, wat de totstandkoming van publiek-private samenwerking bemoeilijkt.

- De NPO wijst erop dat haar investeringen in het publieke media-aanbod gepaard gaan met de verplichting om dit aanbod gedurende een bepaalde periode vrij toegankelijk te houden voor het publiek. Deze publieke toegankelijkheid kan de flexibiliteit in commerciële exploitatie beperken en maakt onderhandelingen over rechtenverdeling en *windowing* complexer. De door de NPO gemaakte afwegingen op dit vlak vloeien daarbij niet uitsluitend voort uit beleidskeuzes van de organisatie zelf, maar hangen ook samen met het wettelijke kader waarbinnen de publieke omroep opereert. Dit spanningsveld wordt volgens de NPO versterkt doordat **publieke en private partijen binnen de Nederlandse markt zich op hetzelfde publiek richten.** In internationale samenwerkingsverbanden, waarbij partners in verschillende territoria opereren, ervaart de NPO dat samenwerking doorgaans eenvoudiger te organiseren is, omdat concurrentie om dezelfde exploitatierechten daar minder speelt. De NPO geeft aan open te staan voor publiek-private samenwerking, maar benadrukt dat ze haar rol niet beschouwt als een aanvullende financieringsbron voor marktpartijen, maar primair handelt vanuit haar publieke opdracht. Daarbij wordt benadrukt dat samenwerking idealiter vertrekt vanuit **gelijkwaardigheid tussen partners** en moet leiden tot meerwaarde voor het publiek. In de gesprekken verwees ze daarbij naar **succesvolle eerdere samenwerking met streamingdiensten**, op het vlak van cofinanciering, of in exploitatiedeals. Voorbeelden hiervan zijn samenwerkingen binnen platforms zoals NLZiet en coproducties voor dramaseries. Voor de NPO is samenwerking om schaal te creëren sowieso cruciaal; er wordt daarom ook gekeken naar buitenlandse omroepen en partners. Verder geeft NPO aan dat samenwerking voor spelers sowieso aantrekkelijker wordt, wanneer het interessanter wordt om te investeren in de Nederlandse markt. Het uitblijven van een fiscale hefboom om privaat kapitaal aan te trekken of buitenlandse cofinanciering/coproductie aan te trekken zien ze daarom als een belangrijke barrière (zie ook paragraaf 7.4).
- Streamingdiensten ten slotte, benadrukken het belang van zoveel mogelijk flexibiliteit in de onderhandelingen met producenten, **zo weinig mogelijk wettelijke bepalingen** gekoppeld aan termijnen voor windows en hold back periodes, en vragen maximale mogelijkheden om ook samenwerkingen met omroepen aan te gaan. Ze geven aan dat op dit moment beperkingen bepaalde vormen van exploitatie in de weg staan (onder meer door het dienstbaarheidsverbod of regels van het Filmfonds).
- Voor producenten en makers is het essentieel dat **rechtenpakketten in verhouding staan tot de financiële bijdrage van betrokken partijen**. Dat veronderstelt dat de investeringen van zowel omroepen als streamingdiensten voldoende substantieel zijn om de rechten te rechtvaardigen waarop zij aanspraak maken.

[159] Verslag Filmpolitieke Bijeenkomst 2025.
[160] De Mediabegrotingsbrief 2026 verduidelijkt dat dit verbod in de eerste plaats bedoeld is om het non-commerciële karakter van de publieke omroep te waarborgen, concurrentieverstoring te voorkomen en te voldoen aan Europese staatssteunkaders. Publieke omroepen kunnen samenwerken met private partijen, zowel binnen hun publieke taak als bij toegestane nevenactiviteiten, mits dit gebeurt op basis van marktconform en normaal economisch handelen. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/11/14/aan-de-tweede-kamer-mediabegrotingsbrief-2026

7.4 Geen instrumenten om privaat kapitaal aan te trekken

7.4.1 Inzichten uit de data- en documentanalyse

Waar verschillende andere landen/regio's in Europa naast een investeringsverplichting ook beschikken over fiscale maatregelen die zowel particulieren als bedrijven stimuleren te investeren in nationale producties, is er in Nederland **geen vergelijkbaar mechanisme om privaat kapitaal aan te trekken**.[161] Volgens verschillende evaluaties hebben tax incentives een duidelijke positieve impact op bijkomende productie-uitgaven, werkgelegenheid, bruto toegevoegde waarde en internationale aantrekkelijkheid:

- In 2024 haalden de vier grootste Belgische Tax Shelter-intermediairs samen ongeveer 146,4 miljoen euro op voor film, podiumkunsten en videogames, waarbij audiovisuele producties het grootste aandeel bleven opnemen.[162]
- In Spanje toont een evaluatie dat de rebates voor internationale film- en televisieproducties tussen 2019 en 2022 ongeveer 1,8 miljard euro bruto toegevoegde waarde genereerden en dat elke euro incentive ongeveer 9 euro economische opbrengst opleverde.[163]
- In Frankrijk stelde een studie over de Franse tax credits dat zij tussen 2017 en 2021 ongeveer 2,9 miljard euro extra bestedingen in Frankrijk genereerden, waarvan de Tax Rebate for International Productions alleen ongeveer 1,14 miljard euro vertegenwoordigde.[164]
- De Ierse Section 481-maatregel stimuleert film, televisie, animatie en creatieve documentaire via een tax credit. Screen Ireland rapporteert dat producties die Section 481 gebruikten in 2021 een record van 500 miljoen euro aan productie-uitgaven in Ierland bereikten.[165]

7.4.2 Signalen uit de sector

- Verschillende stakeholders geven aan dat ze door het ontbreken van een dergelijk instrument een **ongelijk speelveld** ervaren. Volgens film-facilitaire bedrijven leidt dit ertoe dat binnen hun branche structureel omzet wordt misgelopen, doordat productieactiviteiten naar het buitenland verschuiven of grote buitenlandse producties Nederland als productieland minder economisch interessant vinden en kiezen voor landen waar maatregelen bestaan. Brancheverenigingen geven aan dat voornamelijk postproductiewerk naar het buitenland verdwijnt omdat dit relatief makkelijk te verplaatsen is. Tegelijk ervaren zij dat de huidige Film Production Incentive **onvoldoende bijdraagt aan het aantrekken van buitenlandse investeringen**.
- Een fiscale maatregel zou volgens de sector toelaten om meer ambitieuze projecten te realiseren met hogere budgetten, zou meer zuurstof geven in een productie en druk op financiering van verschillende departementen en makers verkleinen, en zou toelaten om meer projecten te realiseren die noodgedwongen niet meer gefinancierd kunnen worden. Over welke uitwerking of welk systeem de voorkeur geniet, zijn brancheverenigingen minder uitgesproken, maar de Tax Shelter in België of het Ierse tax credit-systeem worden het vaakst als voorbeeld genoemd.

---

[161] Europese landen met *tax credit*-systemen: Cyprus, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Litouwen, Spanje, Tsjechië, Verenigd Koninkrijk; diverse regionale fondsen in Italië en Frankrijk; landen met *taxshelter*-systeem: België, Frankrijk (voor videogames). Zie ook: Council of Europe (2026). Fiscal incentives and cash rebates in the audiovisual sector. Url: https://www.obs.coe.int/en/web/observatoire/-/new-free-report-fiscal-incentives-and-cash-rebates-in-the-audiovisual-sector

[162] https://www.brusselstimes.com/1383683/belgiums-tax-shelter-firms-raised-over-e146-million-in-2024

[163] https://www.screendaily.com/news/spains-film-and-tv-incentive-generated-18bn-in-gross-value-added-between-2019-2022/5197 436.article

[164] https://www.screendaily.com/news/cnc-ramps-up-bid-to-make-france-into-a-global-production-hub-as-tax-credits-boost-spending/5184583.article

[165] https://www.screenireland.ie/industry-insights/section-481-data

7.5 Overkoepelende uitdaging: spanningsveld tussen culturele en economische ambities

7.5.1 Inzichten uit de data- en documentanalyse

Een meer overkoepelende uitdaging tot slot betreft de vraag welke doelstellingen het publieke financieringsbeleid van de Rijksoverheid wil realiseren en hoe culturele en economische ambities daarin worden afgewogen. Publieke financiering voor Nederlands cultureel AV-aanbod vertrekt vandaag hoofdzakelijk vanuit een cultuurbeleid dat gericht is op het duurzaam versterken van de kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlandse films, documentaires, animatiefilms en innovatieve mediaproducties, het bevorderen van een gezond productieklimaat en het versterken van de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse filmindustrie. Deze doelstellingen geven richting aan het beleid, maar bieden slechts beperkte houvast om vast te stellen welke resultaten precies prioritair worden nagestreefd. Begrippen als *kwaliteit*, *een gezond productieklimaat* en *internationale concurrentiepositie* laten ruimte voor verschillende interpretaties en omvatten zowel culturele als economische ambities.

Tegelijk maakt het beleidskader ook niet altijd expliciet hoe deze culturele en economische doelstellingen zich tot elkaar verhouden en waar de grootste beleidsambities liggen. Dit spanningsveld tussen culturele en economische ambities beïnvloedt welke knelpunten als prioritair worden beschouwd, welke resultaten publieke financiering moet opleveren en wanneer financieringsinstrumenten als effectief worden gezien.

7.5.2 Signalen uit de sector

- Naargelang waar sectoractoren de klemtoon leggen (economisch of cultureel), bestaan verschillende perspectieven over wanneer en hoe het publieke financieringsbeleid en -instrumentarium effectief zijn of kunnen zijn.[166]
- Streamingdiensten en commerciële omroepen geven aan dat het AV-financieringsbeleid veel breder als een industrievraagstuk dient benaderd te worden en niet beperkt mag worden tot de productie van cultureel AV-aanbod. Ze benadrukken hun rol in de productie van titels die aansluiten bij wat de kijker wil en die volgens hen eveneens sterk geworteld zijn in de Nederlandse samenleving.

7.6 Deelconclusies

- **Stijgende kosten beperken de groei van de reële financieringsruimte:** hoewel de publieke middelen sinds 2023 zijn gestegen, worden deze extra middelen deels geabsorbeerd door inflatie, Fair Pay-maatregelen, hogere loonkosten en andere stijgende productiekosten. Hierdoor neemt de reële financieringsruimte minder sterk toe dan de budgetgroei doet vermoeden.
- **De juiste balans vinden tussen investeringsbereidheid, risicodeling en exploitatierechten is complex:** veel producties komen enkel tot stand dankzij een uitgebreide stapeling van publieke en private financieringsbronnen. De afstemming tussen verschillende financiers, voorwaarden, rechtenstructuren en besluitvormingstrajecten leidt tot hoge transactiekosten en langere doorlooptijden.
- **De NPO vervult een sleutelrol bij het vinden van die juiste balans:** de publieke omroep is een cruciale financier en hefboom voor aanvullende investeringen, maar discussies rond rechten, exploitatie, *windowing* en het dienstbaarheidsverbod zorgen regelmatig voor

[166] Waarbij de effecten van de investeringsverplichting in de loop van dit onderzoek nog niet bekend zijn.

spanningen in publiek-private samenwerking. De aangekondigde bezuinigingen vergroten bovendien de onzekerheid over toekomstige financiering.

- **Er zijn onvoldoende instrumenten in Nederland om privaat kapitaal aan te trekken voor AV-producties:** in vergelijking met verschillende andere Europese landen beschikt Nederland nauwelijks over fiscale stimuleringsmaatregelen voor investeerders. Hierdoor blijft de sector relatief afhankelijk van publieke steun en ervaren stakeholders een ongelijk speelveld met andere landen.
- **De doelstellingen en reikwijdte van het AV-beleid zijn niet altijd eenduidig:** het beleidskader combineert culturele en economische ambities, zonder dat steeds duidelijk is hoe deze zich tot elkaar verhouden of welke prioriteit zij krijgen. Daardoor bestaan uiteenlopende verwachtingen over wat publieke financiering moet realiseren, welke spelers en activiteiten zij moet ondersteunen en hoe de effectiviteit van financieringsinstrumenten moet worden beoordeeld.

8. Internationale vergelijking

In dit hoofdstuk onderzoeken we hoe Nederland zich verhoudt tot vier andere omliggende AV-markten: **Vlaanderen, Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk**. De landen zijn gekozen op basis van een aantal criteria: (i) vergelijkbare structurele kenmerken van markten, (ii) beschikbaarheid van bronnenmateriaal, (iii) markten waar relevante recente ontwikkelingen op het vlak van beleid en ondersteuning plaatsvonden de voorbij jaren.

De inzichten zijn voornamelijk gebaseerd op een combinatie van publiek beschikbare bronnen (jaarverslagen, memo's, webportalen) en inzichten uit onderzoeks- en beleidsrapporten. We analyseren welke financiële instrumenten in deze landen bestaan en welke leerlessen getrokken kunnen worden voor het Nederlandse financieringslandschap.

In dit hoofdstuk belichten we beknopt de kerninzichten uit de landenanalyse. In de bijlagen zijn analyses uitgebreid opgenomen. Referenties en bronnen waarop de analyse gebaseerd is, worden ten behoeve van de overzichtelijkheid, niet opgenomen in dit hoofdstuk, maar wel in de bijlagen.

8.1 Kerninzichten vergelijking AV-markten

8.1.1 Vlaanderen

- De Vlaamse audiovisuele markt richt zich op een afzetgebied van 6,8 miljoen inwoners.[167] De sector ondervindt daarbij de typische **beperkingen van een kleine markt**: een beperkte thuismarkt, een grote afhankelijkheid van publieke en gereguleerde financiering, beperkte exportmogelijkheden en een relatief zwakke onderhandelingspositie tegenover internationale spelers. De beperkte schaal vertaalt zich bovendien in lagere inkomstenmogelijkheden voor commerciële omroepen en lokale streamingdiensten, wat ook de investeringscapaciteit onder druk zet. Tegelijk wijzen recente analyses erop dat de kleinschaligheid van de Vlaamse markt mee aan de basis ligt van haar specifieke dynamiek: lokale content blijft sterk gewaardeerd, kwetsbare genres genieten relatief veel ondersteuning en het aanbod aan fictieseries is de voorbije jaren gegroeid. Het blijft echter een uitdaging om op die basis voldoende schaal en financiële duurzaamheid op te bouwen.[168]
- Belangrijke ontwikkelingen zijn de stijgende productiekosten, de toenemende druk op de financiering van fictie-, documentaire- en animatieseries, de onzekerheid rond de wettelijke verankering van de aangepaste investeringsverplichting en de teruglopende of beperkte bezoekersaantallen voor Vlaamse films in de bioscoop. Dat drie omroepen actief investeren in lokale audiovisuele productie wordt gezien als een belangrijke motor achter de **sterke dynamiek**

[167] https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-omvang-en-groei
[168] Raats, T., & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamsefictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen

van de sector. Tegelijk wordt deze situatie als kwetsbaar beschouwd en rijst de vraag in welke mate zij, gezien de huidige ontwikkelingen, op langere termijn houdbaar blijft.

- De Vlaamse audiovisuele markt wordt ondersteund door een combinatie van publieke en fiscale instrumenten. Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) verstrekt via het Filmfonds, Mediafonds en Gamefonds selectieve steun aan onafhankelijke audiovisuele creaties en ondersteunt daarnaast talent- en publieksontwikkeling. Screen Flanders biedt economische ondersteuning aan AV-producties in het Vlaamse Gewest, terwijl de Belgische Tax Shelter private investeringen in audiovisuele producties stimuleert. Daarnaast geldt er een Vlaamse investeringsverplichting voor aanbieders van digitale televisie, streamingdiensten en videoplatformdiensten. Ook de publieke omroep VRT speelt een belangrijke rol via haar investeringsverplichting voor onafhankelijke producties. VRT investeert substantieel in fictieseries, maar in beperktere mate in documentaires en films. Voor documentaire- en animatieseries is VAF-steun daarbij vrijwel steeds een noodzakelijke financieringsbron.
- Het gemiddelde budget voor een Vlaamse longformat fictieserie bedroeg in 2023 ongeveer 4,8 miljoen euro, of 837.902 euro per uur high-end fictie. Tussen 2014 en 2023 steeg het gemiddelde budget met meer dan 1 miljoen euro. Vlaamse fictieseries genieten een sterke internationale reputatie en vinden vaak hun weg naar buitenlandse markten, mede dankzij het grote aantal coproducties. Voor high-end dramaseries is samenwerking met streamingdiensten, buitenlandse omroepen en publieke financiers inmiddels eerder regel dan uitzondering.
- **Meer dan voor fictieseries, is het een grote uitdaging om de financiering van Vlaamse film gestapeld te krijgen**. Filmproducties zijn steeds sterker afhankelijk van het VAF, terwijl puur commerciële films minder frequent voorkomen doordat financiering moeilijker beschikbaar is. De afnemende bijdrage van distributeurs en omroepen wordt bovendien niet gecompenseerd door investeringen vanuit streamingdiensten.
- De **grootste Vlaamse filmsuccessen** bevinden zich vaak **op het snijvlak van artistieke waardering en publieksbereik**. Films als Zillion (703.613 bezoekers) en Close combineren een breed publiek met nationale en internationale erkenning. Tegelijk wordt de top van de Vlaamse box office gedomineerd door familiefilms en bekende franchises, zoals de K3- en Sinterklaas-films. Door het beperkte productievolume is het totale bioscoopresultaat van Vlaamse films sterk afhankelijk van een klein aantal succesvolle titels. Opvallend is daarnaast dat veel films in de Vlaamse top 20 een relatief beperkt publiek bereikten of een uitgesproken artistiek profiel hebben. Het uitblijven van nieuwe grote publiekstrekkers en tegenvallende resultaten van potentiële kaskrakers maken het bioscoopbezoek van Vlaamse films tot een aandachtspunt.[169]
- Ondanks een voorzichtig herstel van het bioscoopbezoek na de Covid-pandemie kampen veel **Vlaamse vertoners** met **aanhoudende financiële druk**. Stijgende energie-, huur- en personeelskosten, gecombineerd met noodzakelijke investeringen in infrastructuur, zetten de rendabiliteit onder druk. Een studie uit 2024 pleitte daarom voor een gezamenlijk masterplan voor de bioscoopsector, met aandacht voor zowel extra schermcapaciteit als gerichte ondersteuning van infrastructuur.[170] Binnen het huidige beleid ligt de nadruk echter vooral op creatie, waardoor bijkomende middelen voor vertoners uitblijven. Dezelfde studie wees ook op een tekort aan vertoningslocaties.
- Het Vlaamse audiovisuele beleid kent een **sterke focus op het beschermen en versterken van lokale content** en het bewaken van evenwichten tussen de belangrijkste spelers op de markt. Tegelijk vertrekt het **mediabeleid vanuit een meer economische benadering**, waarbij steunmaatregelen expliciet worden gemotiveerd vanuit hun bijdrage aan de ontwikkeling van de volledige audiovisuele sector, eerder dan vanuit specifieke culturele doelstellingen.
- Recente beleidsontwikkelingen zijn het voorstel om Vlaamse mediadiensten meer zichtbaarheid te geven en de herziening van de investeringsverplichting voor niet-lineaire omroeporganisaties

[169] https://www.vaf.be/files/Jaarverslagen/Jaarverslag-2025.pdf
[170] https://www.vaf.be/files/Publiekswerking/documenten/Analyse-van-Filmexploitatie-in-Vlaanderen_def.pdf

en dienstenverdelers. Beide initiatieven moeten bijdragen aan een versterking van de financiering en zichtbaarheid van Vlaamse audiovisuele producties.

- De monitoring van de sector is relatief sterk ontwikkeld. Het VAF publiceert uitgebreide gegevens over gesteunde projecten en hun impact, aangevuld met dashboards over bioscoopbezoek, festivalselecties, prijzen, streamingbeschikbaarheid en internationale rechtenverkoop. Daartegenover staat dat informatie over de werking en effectiviteit van de stimuleringsregeling slechts beperkt beschikbaar is en dat gegevens over productievolumes, gemiddelde budgetten en de samenstelling van financieringsmixen voornamelijk via ad-hoc studies worden verzameld. Een systematische, periodieke monitoring van deze indicatoren ontbreekt vooralsnog.

8.1.2 Verenigd Koninkrijk[171]

- Het Verenigd Koninkrijk behoort tot de grootste en meest dynamische AV-markten van Europa. Met een bevolking van ongeveer 69 miljoen inwoners beschikt het land over een omvangrijke binnenlandse markt die tegelijk sterk georiënteerd is op internationale productie en export. Engels is een wereldtaal, wat het Britse productiesysteem een uitzonderlijk voordeel geeft op het vlak van internationale distributie en coproductie. Het Britse AV-ecosysteem combineert een historisch **sterke publieke omroeptraditie** met een omvangrijke **onafhankelijke productiesector**, een competitief **fiscaal incentivesysteem** en een **sterke inbedding in wereldwijde media-en entertainmentnetwerken**. Het VK is daarmee een centrale productiehub binnen Europa en één van de belangrijkste exporteurs van AV-content wereldwijd.
- **Investeringen in Britse content stegen de laatste tien jaar merkelijk**. De Britse markt is goed voor in totaal 6,8 miljard Britse pond. 4 miljard daarvan betreft bestedingen in high-end fictieproducties. Het totale productieniveau (film en series) heeft recordhoogtes bereikt in 2025 met een productie-uitgave van 7,7 miljard euro, een stijging van 22% ten opzichte van 2024. Dat productievolume wordt in belangrijke mate gedomineerd door investeringen in producties die gefinancierd of aangestuurd worden door buitenlandse studio's of internationale streamingplatformen maar (grotendeels) in het VK worden gemaakt.
- Het financieringslandschap wordt gekenmerkt door een **sterke nadruk op fiscale incentives**. Publieke fondsen, zoals die van het British Film Institute (BFI), spelen een aanvullende rol, vooral voor culturele en onafhankelijke projecten. Het publieke omroepsysteem kent verplichtingen voor uitgaven aan Britse content in diverse genres, verplichte uitgaven aan onafhankelijke productie en nieuw en divers talent, zowel voor BBC als voor Channel 4 en in mindere mate ITV en Channel 5.
- Tegelijkertijd staat de **onafhankelijke productiesector onder druk** door consolidatie en door veranderende contractlogica's bij internationale platforms, waarbij buy-outs en wereldwijde rechten vaker voorkomen. De expansie van internationale streamingdiensten heeft geleid tot een **intensere concurrentie om talent, studiofaciliteiten en technische expertise**. Hierdoor zijn de budgetten van televisiedrama's aanzienlijk gestegen, wat het voor publieke omroepen moeilijker maakt om dezelfde hoeveelheid content te financieren. Sommige analyses wijzen erop dat de kosten van high-end fictie in korte tijd sterk zijn gestegen, waardoor publieke omroepen steeds vaker afhankelijk worden van coproducties of externe financiering. Daarnaast heeft inflatie van productiekosten ervoor gezorgd dat vergelijkbare budgetten minder output genereren.
- **BFI-subsidies functioneren steeds meer als corrigerend instrument** binnen een markt die weliswaar jobs en investeringen aantrekt, maar waarin intellectuele eigendom, beslissingsmacht en distributiecontrole vaak elders liggen. Het BFI verdeelt in 2026–2029 in totaal 150 miljoen Britse pond (173,3 miljoen euro) aan financiering over zes grote pijlers.

[171] In dit rapport verwijst 'Brits' naar het audiovisuele ecosysteem van het Verenigd Koninkrijk als geheel. De term wordt gebruikt als een praktische verkorting voor de gezamenlijke beleids-, markt- en financieringscontext van Engeland, Schotland, Wales en Noord-Ierland.

8.1.3 Denemarken

- Denemarken is een relatief kleine markt met een beperkt binnenlands publiekspotentieel (ongeveer 6 miljoen inwoners). Het heeft echter een **uitzonderlijk sterke reputatie** opgebouwd op het vlak van **film- en televisiefictieproductie**. Dat succes steunt sterk op een institutionele infrastructuur van publieke omroepen, filmbeleid, regulering en sectorondersteuning. Een opvallend kenmerk van de Deense markt is de blijvende populariteit van lokale fictie, zowel voor series als voor film.
- In **Denemarken** valt vooral het grote aandeel van films dat werd ondersteund door het Deense Filmfonds (DFI) op. **Opvallender is dat commercieel succes vaak samengaat met artistieke waardering**. Verschillende populaire titels behaalden niet alleen hoge bezoekerscijfers, maar verwierven ook festivalnominaties, buitenlandse releases en sterke recensies. Nationale films hebben een opvallend hoog marktaandeel op de binnenlandse markt. In 2025 bereikte de Deense film in de bioscopen 40% marktaandeel, het hoogste aantal sinds 1980. 3,7 miljoen tickets werden verkocht (beste verkoop sinds 2025) voor Deense films, en 32 Deense feature films werden gereleaset, een recordaantal. Opvallend is ook de sterke vertegenwoordiging van jeugdfilms. 1,2 miljoen tickets werden verkocht voor jeugdfilms in 2025. In Bijlage 8 is de top 20 meest bekeken titels van Denemarken opgenomen (2021-2025).
- Op het vlak van filmproductie kenmerkte het Deense landschap zich al vroeg binnen de Europese markt door een **sterk filmbeleid** en de uitbouw van Deense film als merk en kwaliteitslabel (bijvoorbeeld de Dogma-films). Het Deense vertonerslandschap bestaat uit een combinatie van commerciële bioscoopketens, onafhankelijke zalen en een sterke institutionele ondersteuning via het Danish Film Institute (DFI). Denemarken beschikt over een relatief stabiele bioscoopinfrastructuur, een hoge participatie van het publiek en sterke aanwezigheid van vele doeken over verschillende geografische regio's.
- **Internationale export** is steeds belangrijk geweest voor de Deense AV-sector en lijkt de laatste jaren nog aan belang te hebben gewonnen. Volgens recente sectoranalyses bedroeg de waarde van de export van Deense televisieseries in 2023 31,1 miljoen euro, terwijl de internationale verkoop van Deense films 77,6 miljoen euro genereerde.
- Het **financieringslandschap van de Deense AV-sector** wordt gekenmerkt door een model waarin publieke financiering, reguleringsinstrumenten en, recent, verplichtingen voor internationale streamingdiensten samenkomen. De belangrijkste financieringsbron voor AV-productie in Denemarken blijft het DFI. Regionale financieringslagen spelen een aanvullende, maar strategisch belangrijke rol. Denemarken kent regionale fondsen die productie buiten Groot-Kopenhagen stimuleren, zoals FilmFyn en Den Vestdanske Filmpulje. Denemarken is ook ingebed in het Nordisk Film & TV Fond, een pan-Noord-Europees fonds dat topfinanciering biedt voor speelfilms, fictieseries en creatieve documentaires met distributiepotentieel in meerdere Noordse landen.
- In de afgelopen jaren onderging het Deense financieringslandschap belangrijke **hervormingen**. Eén van de belangrijkste maatregelen is de invoering van de Danish Cultural Contribution. Deze regeling verplicht streamingdiensten om een bijdrage te leveren aan de financiering van Deense content. Platformen die onder deze wet vallen, moeten een jaarlijkse bijdrage betalen van 2% van hun omzet in Denemarken. Een tweede belangrijke hervorming is de invoering van het Danish **Production Incentive Scheme** om buitenlandse film- en televisieproducties aan te trekken en te voorkomen dat Deense producties uitwijken naar andere landen met aantrekkelijkere fiscale steunregelingen.
- Tegen die achtergrond staat het Deense financieringslandschap vandaag zowel sterk uitgebouwd als onder druk. De sector kampt met een **gebrek aan private financiering**, terwijl de betrokkenheid van streamingdiensten tot dusver onvoldoende stabiel is gebleken om duurzame groei te ondersteunen. Als gevolg daarvan blijft de productie van Deense films en series sterk afhankelijk van publieke steun, omroepinvesteringen en andere beleidsinstrumenten. Vanuit de

sector wordt deze afhankelijkheid van publieke middelen steeds vaker als een kwetsbaarheid gezien. Analyses tonen aan dat Deense speelfilms doorgaans worden gefinancierd via een combinatie van publieke subsidies, televisiebijdragen en een relatief beperkte private inbreng. Tegelijk blijven discussies bestaan over het juiste evenwicht tussen culturele en commerciële doelstellingen. Opvallend is wel dat films die artistieke erkenning en kwaliteit weten te combineren met een breed publieksbereik, doorgaans ook commercieel succesvol zijn in de bioscoop.

8.1.4 Ierland

- De Ierse audiovisuele sector opereert in een relatief kleine markt van 5,4 miljoen inwoners, maar bevindt zich tegelijk in een context van snelle verandering. Het Ierse audiovisuele beleid steunt op **drie pijlers**: culturele ondersteuning via onder meer Screen Ireland, economische stimuleringsmaatregelen gericht op het aantrekken van investeringen en productieactiviteiten, en de publieke omroepen. De sector wordt gereguleerd door Coimisiún na Meán, die toezicht houdt op omroepen, streamingdiensten, toegankelijkheidsverplichtingen en online veiligheid. In 2024 introduceerde de regulator nieuwe en herziene regels in het kader van de implementatie van de AVMD-richtlijn en de Online Safety and Media Regulation Act. Daarmee wordt ook de weg vrijgemaakt voor een grotere financiële bijdrage van aanbieders van video-on-demanddiensten aan de Ierse audiovisuele sector.
- **Internationale coproducties, buitenlandse distributeurs en private financiering spelen een belangrijke rol.** Ierse culturele AV-productie kenmerkt zich door een ambivalente positie. Enerzijds is lokale fictie zeer zichtbaar en internationaal steeds succesvoller. Ierland toont de kenmerken van een kleine markt, maar deelt wel een taal die wereldwijd gesproken wordt en heeft één van de grootste markten als buur. Het Engels creëert mogelijkheden op het vlak van export en coproductie; maar de taal, verwantschap met de Britse cultuur en de dominantie van het VK, zorgen er ook voor dat Ierse spelers steeds moesten concurreren voor de aandacht van de kijkers met zenders als BBC en ander Britse kanalen, diensten en aanbod. Ierland kent daardoor ook een hoog aantal coproducties, maar vaak gaat het om minoritaire producties waarbij de IP/rechten in het VK blijven. Kosten voor talent liggen in Ierland ook hoger omwille van de invloed van de naburige markt. De Ierse markt is bijgevolg economisch afhankelijk van publieke steun, coproducties en beperkte binnenlandse afzetmogelijkheden.
- Ierse film kenmerkt zich daardoor ook door de **structurele stapeling van financiering**. Filmprojecten in Ierland worden zelden door één enkele bron gedragen, maar vereisen een combinatie van verschillende financieringsstromen die elk hun eigen voorwaarden, timing en logica hebben. Voor veel projecten, in het bijzonder bij fictie met middelgrote budgetten en bij documentaire, is toegang tot buitenlandse partners, fondsen en markten een noodzakelijke voorwaarde.
- Het **Ierse tax creditsysteem** speelt een belangrijke rol voor het aantrekken van coproducties naar Ierland. De incentives trekken productie naar Ierland, maar garanderen niet automatisch dat creatieve controle, intellectuele eigendom en langetermijnwaarde ook in Ierse handen blijven. Specifieke incentives en bijsturingen bij de steun van Screen Ireland zijn ontworpen om de dominantie van *inward production* te temperen en lokale producties voldoende kansen te geven.
- Bij RTÉ is deze financieringsrol wettelijk verankerd in de Broadcasting Act 2009, die de omroep verplicht jaarlijks 47,3 miljoen euro te investeren in onafhankelijke producties. Daarnaast vervult TG4 een belangrijke rol in de ondersteuning en promotie van de Ierse taal en cultuur via audiovisuele producties. De bioscoop heeft er nog steeds een cruciale functie voor nationale film, ook in een tijdperk van streaming.

8.2 Gemeenschappelijke kenmerken

- Ondanks verschillen in **marktgrootte, taal en exportpotentieel**, vertonen de vier markten een sterke afhankelijkheid van overheidsinterventie voor de ondersteuning van cultureel AV-aanbod. In Ierland, Vlaanderen en Denemarken dient beleid vooral om een kleine taal- en cultuurmarkt te beschermen en voldoende financiering te voorzien om volumes films en series in stand te houden. In het VK is het beleid duidelijk gericht op het aantrekken van grotere investeringen en de bescherming van onafhankelijke productie van meer kwetsbare genres. Het beleid in de vier markten is gestoeld op een combinatie van (i) een audiovisueel fonds, (ii) publieke omroep, (iii) economische maatregelen, (iv) investeringsverplichtingen. De maatregelen haken telkens op elkaar aan. In alle vier de markten wordt de financiering van cultureel AV-aanbod gestapeld, omdat de kosten voor realisatie hetzij te hoog, hetzij te risicovol zijn.
- De vier markten kennen een **audiovisueel fonds dat combinaties van selectieve steunpremies** geeft aan ontwikkeling en productie, dat gericht is op het geven van **kansen aan nieuw** en **gevestigd** talent, het investeren in **voldoende diverse artistiek kwalitatieve producties** en daarnaast ook **eigen accenten legt in functie van noden van de markt**. Vooral voor filmproductie zijn de fondsen erg belangrijk. Naast directe ondersteuning staan ze ook in voor talentontwikkeling, professionalisering, artistiek risico en binnen- en buitenlandse zichtbaarheid. Alle vier de ecosystemen ervaren druk op fondsen. De hogere kosten voor productie, hogere aantallen aanvragen en spreiding van de middelen over meer activiteiten zorgen voor druk op de financiering van de fondsenwerking. Fondsen leggen telkens **eigen accenten in functie van de noden**. Het DFI zet bijvoorbeeld erg sterk in op **verplichtingen in films voor jongeren en kinderen**. Zowel Vlaanderen als Ierland en Denemarken beschikken over een apart fonds of financieringslijn voor de ondersteuning van documentaire- en fictieseries. In die zin zijn de werking van het Vlaamse Mediafonds (VAF) en het Public Service Fonds (DFI) vergelijkbaar, al is dit laatste uitsluitend bedoeld voor projecten van commerciële omroepen en streamingdiensten die in de Deense markt gevestigd zijn.
- In alle onderzochte markten bestaan investeringsverplichtingen voor cultureel AV-aanbod voor de publieke omroepen. In de vier landen/regio's speelt de publieke omroep een **cruciale rol voor investering in series**, met bijzondere aandacht voor de meest **fragiele genres** (bv. fictie voor kinderen en documentaireseries). Alle hebben ze ook een specifieke rol te spelen op het vlak van **filmproductie**, **meestal in de vorm van coproductie**. Hoewel VRT in Vlaanderen een investeringsverplichting heeft voor film, blijft de omvang daarvan aanzienlijk beperkter dan de investeringsinspanningen die van publieke omroepen in Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk worden verwacht.
- De vier markten hebben ook **economische steunmaatregelen** gericht op het aantrekken van investeringen uit binnen- en buitenland of specifieke regionale investeringen. Vlaanderen, Ierland en het VK beschikken over fiscale of economische instrumenten, maar ze vervullen niet dezelfde rol. In Vlaanderen is de Belgische Tax Shelter een **noodzakelijke financieringslaag binnen een kwetsbaar productiemodel.** Ze helpt projecten rond te krijgen en is noodzakelijk voor het vergroten van volumes, budgetten en extra buitenlandse financiering. In Ierland en het VK zijn de taxmaatregelen sterker gericht op het **aantrekken van internationale producties**. Section 481 positioneert Ierland als aantrekkelijke productielocatie voor internationale film- en televisieprojecten. De Britse tax credits werken gelijkaardig, maar op een veel grotere schaal en met een diepere infrastructuur van studio's, crews, postproductie en internationale productiebedrijven.
- De vier markten verschillen sterk in schaal, taalpositie, institutionele architectuur en internationale aantrekkingskracht, maar ze delen eenzelfde basisprobleem: **de druk op het AV-ecosysteem neemt overal toe**. Die druk komt niet uit één bron, maar uit een combinatie van stijgende productiekosten, internationalisering van financiering, concurrentie om talent en crews, veranderende *commissioning*strategieën van streamingdiensten, druk op investeringen van publieke fondsen en omroepen, en onzekerheid over rechten en IP. Alle landen erkennen het

disruptieve karakter van streamingdiensten. In de drie kleine markten is om die reden overgegaan tot de invoering van een investeringsverplichting (of worden regelingen uitgewerkt). Rechtenkwesties vormen een terugkerend aandachtspunt in alle onderzochte landen en spelen een belangrijke rol bij de vormgeving van economische steunmaatregelen en investeringsverplichtingen, in het bijzonder in de relatie met streamingdiensten. In Vlaanderen en Denemarken betekenen **hogere productiekosten** dat dezelfde middelen minder projecten kunnen dragen of dat projecten meer financieringsbronnen moeten combineren. In Ierland en het VK betekenen hogere kosten enerzijds dat internationale productie-uitgaven stijgen, maar ook dat lokale of binnenlandse spelers moeilijker kunnen concurreren met streamingdiensten en grote studio's voor talent, crews, locaties en productieslots.

- Drie van de vier cases beschikken over een **investeringsverplichting** die internationale streamingdiensten verplicht tot investeringen in lokale productie. Elk heeft een eigen logica en legt andere accenten. In Vlaanderen zorgt de open-net koppeling dat investeringen met streamingdiensten voornamelijk coproducties zijn met Vlaamse omroepen, en tot de uitbreiding van 2025 vooral beperkt bleven tot fictieseries. Vlaanderen en Denemarken benaderen streamingdiensten vooral als externe spelers die waarde uit de lokale markt halen en daarom moeten bijdragen aan lokale productie. Investeringsverplichtingen en culturele bijdragen zijn daar correctiemechanismen. Ierland staat dubbelzinniger tegenover streamingdiensten. Het wil internationale platformproductie aantrekken omdat die werkgelegenheid, infrastructuur en uitgaven oplevert, maar zoekt tegelijk naar mechanismen om de opbrengsten sterker te verbinden met Europese en Ierse werken. In het VK zijn streamingdiensten cruciale opdrachtgevers en investeerders in film en high-end fictie. De taxmaatregelen en marktgrootte zorgen voor een extra aantrekking voor investeringen van streamingdiensten. Britse content is ook in catalogi van Europese streamingdiensten sterk vertegenwoordigd, waardoor de nood aan een extra investeringsverplichting zoals die in de andere markten is ingevoerd, minder groot is.

8.3 Kenmerkende verschillen

- De grootste **verschillen situeren zich op het vlak van bioscoopbereik van nationale film**, waar het Verenigd Koninkrijk en Denemarken veel hogere aandelen halen dan Ierland en Vlaanderen. Deels is dit te verklaren door hogere aantallen releases, maar ook per titel afzonderlijk zijn bezoekersaantallen in markten met vergelijkbare bevolkingsaantallen merkelijk hoger. De nabijheid van bioscopen in Denemarken is deels een verklaring, alsook de sterke nadruk op toegankelijke kwalitatief sterke scenario's en de uitbouw van Deense film als nationaal merk.
- Het systeem van de **Belgische Tax Shelter** onderscheidt zich van klassieke tax credit- en rebate-regelingen doordat het gericht is op het aantrekken van externe private investeringen, terwijl andere systemen doorgaans fiscaal voordeel koppelen aan in aanmerking komende productiekosten van producenten.
- **Denemarken** beschikt over een sterke traditie van **regionale fondsen** die, net als de Nederlandse Production Incentive, publieke steun koppelen aan investeringen en economische bestedingen in de eigen regio.
- De publieke omroep in Denemarken werkt binnen een uniek Scandinavisch **samenwerkingsverband** samen aan coproducties en aankoop en verkoop van rechten. Dit vormt een bijkomende financieringsbron voor de stapeling van financiering voor drama- en documentaireseries.
- In het VK is high-end fictie een economische groeisector waarin internationale investeringen vaak belangrijker zijn dan puur binnenlandse *commissioning*. In Ierland ligt bijkomend de klemtoon sterker op het uitbouwen van een voldoende competitieve AV-markt door de concurrentie tegenover de grote buurmarkt in het Verenigd Koninkrijk. Het beleid is er minder defensief en meer gericht op het beheren van een al grote, internationaal geïntegreerde productiemarkt. Daartegenover staat dat specifieke maatregelen moeten worden uitgewerkt in het Verenigd

Koninkrijk en Ierland om voldoende kansen te blijven garanderen voor kleine onafhankelijke producties. In het VK verschuift de druk naar binnenlandse *commissioning*: zelfs wanneer de totale productie-uitgaven zeer hoog zijn, kunnen de uitgaven van binnenlandse omroepen voor high-end fictie dalen en kan de sector sterker afhankelijk worden van Amerikaanse streamingdiensten en studio's.

- De Vlaamse **investeringsverplichting verplicht als enige in Europa videoplatformdiensten** om bij te dragen tot audiovisuele productie op dezelfde wijze als de streamingdiensten. Dit heeft voor verzet gezorgd bij de videoplatformdiensten, waardoor het Grondwettelijk Hof zich dient te buigen over de regeling. De uitspraak zal ongetwijfeld gevolgen hebben voor de uitwerking van andere regelingen in Europa.
- Het Verenigd Koninkrijk **heeft als enige al een regeling voor passende aandacht** van diensten van algemeen belang. Die geldt voor de publieke omroepen, die door de wetgever bepaalde passende aandacht, zichtbaarheid en vindbaarheid genieten. In Ierland en Vlaanderen zijn er plannen, maar is nog geen regeling doorgevoerd.
- Alle steunmaatregelen geven voorrang aan cultureel AV-aanbod en prioriteren fictie, documentaire en animatieseries of -films. Specifieke bijkomende financiële maatregelen worden genomen voor de **ondersteuning van jeugdfilms, debuterende makers, en het versterken van inclusie**. In Ierland en Vlaanderen zijn de voorbije jaren een aantal steunmaatregelen al uitgebreid zodat ook human interest (in het geval van Vlaanderen) of reality (in het geval van Ierland) in sommige gevallen steun kunnen genieten.

8.4 Deelconclusies

- **In vergelijking met de vier landen/regio's bevindt Nederland zich in een tussenpositie:** groter dan Vlaanderen, Denemarken en Ierland in bevolkings- en marktomvang, kleiner dan het Verenigd Koninkrijk, en zonder het taalvoordeel van Ierland.
- De vergelijking toont dat ook in Vlaanderen, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk de **totaalvolumes voor fictieseries omhoog** gegaan zijn. Voor film ligt het aantal gereleasete fictiefilms in Nederland merkelijk hoger dan in Vlaanderen en hoger dan in Denemarken (weliswaar een minder grote markt). De koers van verdikking van het Nederlands Filmfonds, waarbij hogere steuntoelagen worden toegekend om de productiewaarde en -impact van Nederlandse films te vergroten, en druk op financiering te verkleinen, lijkt in het licht van bovenstaande ontwikkelingen, een begrijpelijke keuze.
- **Het Nederlands Filmfonds vervult een vergelijkbare spilfunctie als de audiovisuele fondsen in Vlaanderen, Denemarken, Ierland en het Verenigd Koninkrijk**. Net als deze fondsen ondersteunt het de ontwikkeling en realisatie van producties, talentontwikkeling en projecten met artistieke, maatschappelijke of commerciële impact. Door stijgende productiekosten en een groeiend aantal aanvragen worden fondsen echter steeds vaker geconfronteerd met de keuze tussen een groter aantal projecten met beperkte steun of een kleiner aantal projecten met hogere financiering. Voor series beschikt Nederland niet langer over een afzonderlijk Mediafonds, zoals Vlaanderen met het VAF Mediafonds. De middelen zijn ondergebracht bij het NPO-fonds, terwijl CoBO nog steeds een aanvullende financieringsrol vervult. De benchmark maakt daarnaast zichtbaar dat Nederland twee beleidsdoelstellingen binnen één fondsensysteem combineert. Enerzijds vervult het Filmfonds, net als het VAF en het Danish Film Institute, een culturele opdracht gericht op kwaliteitsbewaking, talentontwikkeling, artistieke vernieuwing en risicovolle projecten. Anderzijds stimuleert de Production Incentive, binnen dezelfde institutionele context, economische meerwaarde, internationale coproducties en productieactiviteit in Nederland. Die combinatie biedt voordelen, maar brengt ook spanningen met zich mee tussen culturele en economische doelstellingen. Opvallend daarbij is dat economische stimuleringsmaatregelen in de meeste

onderzochte landen eveneens gedeeltelijk of volledig binnen de werking van de nationale filmfondsen zijn geïntegreerd.

- **De benchmark maakt duidelijk dat Nederland met dezelfde structurele spanning zit: het financieringsinstrumentarium groeit, maar de druk op financiering lijkt sneller te groeien.** Net als Vlaanderen combineert Nederland publieke omroep, fondssteun met selectieve en economische ondersteuning en investeringsverplichting, maar blijft het gevoelig voor versnippering en onvoldoende private kapitaalmobilisatie. Net als Denemarken moet Nederland zijn nationale productie beschermen in een kleine taalmarkt waar internationale concurrentie om talent en productieslots toeneemt. De cases tonen opnieuw de ambivalente situatie die zich ook in Nederland aftekent. Meer volume en groei van de sector op het vlak van totale investeringen leiden niet automatisch tot meer evenwichtige sectorgezondheid: meer geld kan ook leiden tot meer concurrentie, grotere druk, concurrentie voor zichtbaarheid van titels, of kannibalisering binnen de productiesector om kansen op een realisatie te vergroten, een concentratie bij grotere producenten.
- **De analyse toont dat de landen met fiscale maatregelen ook meer coproducties aantrekken dan Nederland**. Volumes aan titels voor films en series liggen niet noodzakelijk merkelijk hoger dan in Nederland, maar wel is de stapeling anders. In Ierland, het Verenigd Koninkrijk en België kunnen producties tussen de 20 en 50% extra middelen verwerven. Dat lijkt vooral de financiering zelf ten goede te komen. Net als Ierland gebruikt Nederland incentives en internationale coproducties om schaal te creëren, maar zonder het Engelstalige exportvoordeel. De Production Incentive verschilt van de Belgische Tax Shelter omdat zij geen brede fiscale markt voor private investeerders creëert. Ten opzichte van Ierland en het VK blijft de Nederlandse incentive bovendien kleinschaliger en sterker verbonden met een beperkte taalmarkt. De troeven van de Film Production Incentive kunnen hier moeilijker worden uitgespeeld naar buitenlandse investeerders, omdat ze niet kan gekoppeld worden aan stapeling met andere economische of fiscale maatregelen (zoals in Ierland en Vlaanderen het geval is).
- **De Nederlandse investeringsverplichting van 5% brengt Nederland dichter bij Vlaanderen en Denemarken**, waar streamingdiensten eveneens worden gezien als externe marktspelers die moeten bijdragen aan lokale productie. Tegelijk is het Nederlandse model nog jong: de eerste volledige investeringscyclus loopt tot 2027, waardoor nog niet kan worden vastgesteld of de regeling vooral extra financiering genereert of ook daadwerkelijk leidt tot bredere sectorversterking, betere rechtenposities en duurzame opbouw van Nederlandse IP. De benchmark toont dat andere markten met een investeringsverplichting explicieter accenten leggen voor investering in cultureel AV-aanbod (fictieseries, film, documentaire, animatie).

9. Slotconclusies en aanbevelingen

9.1 Slotconclusies

Deze studie had tot doel om een onderzoeksaanpak te ontwikkelen om op periodieke basis meer inzicht te krijgen in het financieringslandschap en aansluitend daarop te onderzoeken waar de belangrijkste kansen en knelpunten liggen voor het publieke financieringsbeleid voor Nederlands cultureel AV-aanbod. Hiervoor is de beschikbare informatie geïntegreerd samengebracht en zijn diverse stakeholders in het AV-ecosysteem bevraagd.

De studie stelt een aanpak voor periodiek onderzoek voor die zich richt op de analyse van structurele ontwikkelingen op het niveau van de markt, het ondernemingslandschap, het aanbod, de werking van financieringsinstrumenten en de bredere institutionele en internationale context. In dit laatste hoofdstuk presenteren we de belangrijkste concluderende inzichten uit een eerste toepassing van de onderzoeksaanpak en formuleren we aanbevelingen voor beleid en sector.

De conclusies hebben betrekking op zowel de werking van de financiering van cultureel AV-aanbod als op het publieke financieringsbeleid dat daarop inspeelt. Immers, niet alle vastgestelde ontwikkelingen zijn rechtstreeks het gevolg van beleidskeuzes of kunnen volledig beïnvloed worden door beleidskeuzes; verschillende bevindingen hangen samen met bredere markt-, sector- en internationale ontwikkelingen die mede het speelveld voor beleid bepalen.

De kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlands cultureel AV-aanbod worden ondersteund, maar staan onder druk

Het huidige financieringsmodel draagt aantoonbaar bij aan de realisatie van een vrij breed Nederlands cultureel AV-aanbod, dankzij de combinatie van selectieve steun, de Film Production Incentive, bijdragen van de NPO, het NPO-fonds, CoBO, Europese middelen en andere financieringsbronnen. Tegelijk laat de analyse zien dat deze doelstelling onder druk staat. Stijgende productiekosten, hogere loonkosten, Fair Pay-maatregelen en toenemende internationale concurrentie maken het duurder om cultureel AV-aanbod te realiseren. De publieke middelen zijn weliswaar sinds 2023 toegenomen, maar een deel van deze groei wordt geabsorbeerd door inflatie en structurele kostenstijgingen. Hierdoor ontstaat een spanning: als budgetten niet voldoende meegroeien, dreigen de slagkracht en zichtbaarheid van individuele producties onder druk te komen. Dat laatste is een belangrijk aandachtspunt: niet elke productie die wordt gerealiseerd, bereikt ook een breed publiek of weet zich sterk te positioneren in een steeds competitiever audiovisueel aanbod. Dit vraagt scherpere keuzes: niet alleen méér aanbod realiseren, maar vooral sterker inzetten op onderscheidende, voldoende gefinancierde en zichtbare producties.

De financiering van cultureel AV-aanbod vraagt om een samenhangend financierings-ecosysteem

Een onderscheidend, divers, internationaal concurrerend aanbod en een gezond productieklimaat vragen niet alleen voldoende middelen, maar ook betere regie, meer samenhang tussen de verschillende instrumenten en duidelijkere afspraken binnen het financieringsecosysteem. Het

onderzoek laat zien dat de financiering van cultureel AV-aanbod tot stand komt dankzij een stapeling van verschillende publiek-private financieringsbronnen. De afstemming tussen instrumenten, procedures, IP-rechten, exploitatieafspraken en beleidslogica's is complex. De publieke omroep is een belangrijke financier en hefboom, maar haar publieke opdracht, rechtenafspraken en het dienstbaarheidsverbod maken publiek-private samenwerking soms ingewikkeld. Ook de aangekondigde bezuinigingen op de publieke omroep creëren onzekerheid over de toekomstige financieringsbasis.

De financiering van cultureel AV-aanbod is uiteindelijk niet alleen een financiële, maar ook een strategische beleidsvraag

De huidige beleidsdoelstellingen over de publieke financiering van cultureel AV-aanbod omvatten zowel culturele als economische ambities, zonder altijd expliciet te maken hoe deze zich tot elkaar verhouden of welke prioriteit zij krijgen wanneer belangen onderling moeten worden afgewogen. Hierdoor is niet altijd eenduidig te bepalen welke resultaten publieke financiering in de eerste plaats moet opleveren. Een toekomstgerichte financiering van cultureel AV-aanbod vraagt daarom niet alleen om een goed functionerend financieringsecosysteem, maar ook om een explicietere (en voor de sector heldere) visie op de beoogde culturele en economische finaliteit van publieke financiering. Dit helpt ook als referentiekader om de bijdrage van financieringsinstrumenten op langere termijn te beoordelen.

Het Nederlandse AV-ecosysteem is niet vanzelfsprekend duurzaam

Het onderzoek toont dat Nederland beschikt over een omvangrijk en actief audiovisueel ecosysteem. Tegelijk laat de analyse zien dat omvang en activiteit niet automatisch gelijkstaan aan economische duurzaamheid. De sector bestaat uit verschillende schakels (van makers en producenten tot facilitaire bedrijven, distributeurs, omroepen, streamingdiensten, bioscopen en filmtheaters) die elk op een andere manier bijdragen aan de totstandkoming, verspreiding en exploitatie van Nederlands audiovisueel aanbod. De economische positie van deze schakels verschilt sterk. De sector kent een groot aandeel zelfstandigen en micro-ondernemingen, waaronder veel makers, die vaak afhankelijk zijn van projectmatige inkomsten en wisselende opdrachten. Dit beperkt de inkomenszekerheid en maakt het moeilijker om te investeren in professionele ontwikkeling, ondernemerschap en langetermijnopbouw van activiteiten. Terwijl op ecosysteemniveau sprake is van een aanzienlijke activiteit, blijft de financiële ruimte voor verschillende spelers beperkt en staat de rendabiliteit onder druk. De daling van de totale toegevoegde waarde tussen 2022 en 2024 wijst erop dat omzet of productieactiviteit zich niet vanzelf vertaalt in meer economische waardecreatie of sterkere marges. Die kwetsbaarheid hangt samen met de manier waarop producties worden gefinancierd en geëxploiteerd. Veel producties komen slechts tot stand via een complexe stapeling van publieke en private financieringsbronnen. Producenten moeten middelen combineren uit verschillende regelingen, met uiteenlopende criteria, procedures, tijdslijnen en rechtenafspraken. Dit verhoogt de administratieve lasten, verlengt doorlooptijden en vergroot de onzekerheid in ontwikkeling en productie. Het huidige financieringsmodel concentreert de inkomsten van producenten hoofdzakelijk in de productiefase, terwijl de mogelijkheden voor hen om waarde te creëren en te recupereren in de exploitatie beperkt blijven. Dit leidt tot een structurele afhankelijkheid van production fees en prikkelt met name het aantal geproduceerde films. Het versterken van exploitatie-inkomsten en de positie van producenten in rechten en inkomstenstromen is daarom essentieel om ondernemerschap te stimuleren en herinvesteringscapaciteit te vergroten.

De internationale concurrentiepositie wordt ondersteund, maar Nederland mist aanvullende hefbomen

Nederland presteert op verschillende punten goed in internationale context. Nederlandse producties maken gebruik van Europese financiering, de Film Production Incentive speelt een belangrijke rol in

het versterken van productieactiviteit en het aantrekken van aanvullende financiering. Ook de internationale positionering van Nederlandse makers en producties wordt ondersteund via festivals en coproducties. Toch blijft de internationale concurrentiepositie kwetsbaar. Verschillende andere Europese landen en regio's beschikken naast selectieve steun en incentives ook over fiscale instrumenten, zoals Tax Shelters, tax credits of rebates, die met name privaat kapitaal en buitenlandse productie-investeringen aantrekken. Nederland heeft momenteel geen vergelijkbaar aanvullend instrument. Daardoor beschikt de Nederlandse sector over minder financiële hefbomen dan concurrerende landen, wat de aantrekkelijkheid van Nederland als audiovisueel productie- en investeringsland kan beperken.

De kennisbasis over de sector is versterkt, maar blijft onvolledig

De ontwikkelde onderzoeksaanpak levert waardevolle inzichten op voor beleid en sector en maakt het mogelijk om ontwikkelingen over de tijd beter te volgen. De aanpak laat toe inzichten te integreren die nu al – vaak bijzonder omvangrijk – bij elkaar worden gebracht door verschillende actoren. Tegelijk blijft de kennisbasis op verschillende punten beperkt. Hierdoor blijft het moeilijk om de effectiviteit van beleidsinstrumenten en de realisatie van beleidsdoelstellingen volledig te beoordelen. Het onderzoek benadrukt niet alleen het verderzetten van de onderzoeksaanpak, maar evenzeer het aanpakken van beperkingen in beschikbaarheid en bruikbaarheid van data.

9.2 Beleidsaanbevelingen

In het licht van bovenstaande eindconclusies vraagt een toekomstbestendig financieringsbeleid voor drama-, animatie- en documentairefilms en -series en innovatieve mediaproducties om een duidelijke beleidsvisie van de overheid rond de verhouding tussen economische en culturele beleidsdoelen binnen het audiovisuele beleid om richting te geven aan keuzes over de inzet van publieke middelen, de rol van economische stimuleringsmaatregelen en de mate waarin cultureel waardevol aanbod ook bij beperkte marktpotentie ondersteund moet worden. Daarnaast zijn een het behoud en de versterking van publieke financiering, een betere afstemming tussen financieringsinstrumenten, meer ruimte voor private investeringen en een sterkere kennisbasis voor beleidsmonitoring van belang. Op basis daarvan formuleert het rapport aanbevelingen langs vijf sporen:

Noot: De aanbevelingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de analyse van het huidige financieringslandschap, de beschikbare onderzoeksgegevens en de internationale vergelijking. De resultaten van de evaluatie van de investeringsverplichting konden niet worden meegenomen omdat deze nog niet beschikbaar waren. Gezien deze maatregel deel uitmaakt van het financieringslandschap voor Nederlands audiovisueel aanbod verdient het aanbeveling om de uitkomsten van de lopende evaluatie mee te nemen bij eventuele beleidswijzigingen. Waar aanbevelingen raken aan onderdelen van het financieringslandschap waarop de investeringsverplichting mogelijk invloed heeft, bevelen we aan ze in samenhang met de resultaten van die evaluatie te bekijken.

1. **Versterk vanuit de overheid en het Filmfonds de randvoorwaarden om tot een onderscheidend, divers, zichtbaar en internationaal concurrentieel cultureel AV-aanbod te komen**

- Continueer de "meer voor minder"-verdikkingsstrategie van het Filmfonds. Ze geeft meer garanties op financiële zuurstof voor producties, en meer kansen voor groter bereik en erkenning.
- Versterk nog meer de ontwikkelingsfase door projecten meer tijd en ruimte te geven om te rijpen, meer instroom aan de voorkant (bij het scenario) te verkrijgen, voldoende ruimte te hebben voor

ontwikkeling voorafgaand aan het draaien van producties, en scherper te selecteren wanneer productiesteun wordt toegekend.

- Versterk in lijn met de “meer voor minder”-strategie ook verder talentontwikkeling als structurele randvoorwaarde voor kwaliteit, door in te zetten op een samenhangende infrastructuur, continue professionele ontwikkeling en een betere aansluiting tussen opleiding, praktijk en sector.
- Probeer de scherpe scheidingslijn die bestaat in het Nederlandse filmaanbod, tussen brede publieksfilms en artistieke auteursfilms te verkleinen. Nederlandse films hoeven niet, ofwel goed te scoren op internationale filmfestivals, of in de Nederlandse zalen. Prioriteer bij de toekenning van de grootste steunpremies projecten op het snijvlak tussen beide.
- Zorg ervoor dat publieke financiering mee evolueert met stijgende kosten, door deze systematisch te indexeren. Blijf daarnaast inzetten op eerlijke beloning en correcte arbeidsvoorwaarden via Fair Pay en Fair Practice, en toereikende budgetten hiervoor.
- Pak belemmeringen in de stapeling van financiering aan door meer regie te voeren op de samenhang van het instrumentarium, transparantie in besluitvorming te vergroten en procedures, definities, criteria en doorlooptijden verder te optimaliseren in samenwerking met de sector.
- Verduidelijk de rol van de publieke omroep binnen publiek-private samenwerkingen en bevorder proportionele en transparante rechten- en exploitatieafspraken tussen de NPO en andere financierende partijen. Bekijk daarnaast hoe middelen voor fictie, documentaire en talentontwikkeling structureel kunnen worden geborgd met heldere uitvoeringsregelingen.
- Richt het beleid niet alleen op het realiseren van producties, maar ook op het versterken van de economische en professionele ontwikkeling van makers en andere creatieve professionals in het AV-ecosysteem. Besteed daarbij aandacht aan inkomenszekerheid, ondernemerschap, doorgroeimogelijkheden en de positie van zelfstandigen en micro-ondernemingen binnen het audiovisuele ecosysteem.

2. Vergroot vanuit de overheid de mogelijkheden om private investeringen aan te trekken en creëer een concurrentieel investeringsklimaat

- Het huidige concurrentienadeel van Nederland, de stijgende productiekosten en de toenemende internationale concurrentie maken een verkenning van aanvullende fiscale instrumenten noodzakelijk. Onderzoek samen met de sector de invoering van een aanvullend fiscaal instrument (Tax Shelter of tax credit) dat optimaal aansluit bij de Nederlandse beleidsmatige en wetgevende context en helpt om de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse sector te versterken en productie- en investeringsactiviteiten aan te trekken.
    - Verwacht wordt dat de invoering van zo’n maatregel positieve gevolgen zal hebben voor: (i) het beperken van het weglekken van productieactiviteiten naar andere markten, (ii) het verhogen van productiekost van projecten, met positieve gevolgen voor makers verbonden aan de productie, (iii) het totale aanbod aan titels dat gerealiseerd worden, (iv) het vergroten van buitenlandse investeringen in de Nederlandse AV-sector door een verhoging van het aantal minoritaire producties, (v) een versterking van de professionalisering van de sector als gevolg daarvan.
    - Bij invoering kunnen volgende dynamieken ook spelen: (i) genres die in aanmerking komen voor fiscale gunstmaatregelen zullen aantrekkelijker worden; dit kan leiden tot meer productie, meer aanvragen bij het Filmfonds en de Production Incentive. Dit kan er ook toe leiden dat producenten sterker met elkaar gaan concurreren om opdrachten te verzekeren en dus op de productiekost gaan duwen; (ii) het sneller kunnen stapelen van financiering zorgt er in principe voor dat er sneller tot productie kan worden overgegaan. Dit is een belangrijk

voordeel, maar mag niet ten koste gaan van de nodige tijd voor ontwikkeling, om alle kansen op een kwalitatief hoogstaand AV-product te verzekeren; (iii) de toename van minoritaire coproducties in de Nederlandse markt zal voor een grotere concurrentie leiden voor bepaalde sectorprofielen, wat ook de prijzen omhoog kan stuwen en de beschikbaarheid van bepaalde categorieën talent bemoeilijken voor majoritair Nederlandse producties; (iv) meer beschikbare middelen mag niet leiden tot een grotere terughoudendheid bij de verschillende deelnemers aan stapeling van financiering. Deze studie toont het belang van een 'vliegwieleffect': hoe meer bijdragen van een speler, hoe groter de bijdrage van andere speler, hoe meer kansen op coproductie en exportkansen, hoe groter de kans op herverdienen.

- Ontwikkel een regeling die eenvoudig, voorspelbaar en administratief beheersbaar is, met duidelijke voorwaarden, snelle besluitvorming en voldoende budgettaire zekerheid voor producenten en investeerders. Voorzie heldere culturele en economische doelstellingen, een transparante governance en een robuust controlemechanisme om misbruik te voorkomen en een zo hoog aandeel van de opgehaalde middelen te doen vloeien naar de productie. Waak over de coherentie met de definities en genrecategorieën van de investeringsverplichting. Kies bij de uitrol van een fiscale maatregel expliciet voor de prioritering van speelfilm, dramaseries en documentaireseries en -films. Waak over een consistente definitie van documentaire, die voorrang geeft aan auteursdocumentaire (en dus voorwaarden volgt van de titels gesteund door het Filmfonds en Film Production Incentive).
- Positioneer dit instrument complementair aan de Film Production Incentive, met een duidelijke taakverdeling tussen beide maatregelen, maar maak stapeling van beide mogelijk; waarborg daarbij het automatische, voorspelbare karakter van de bestaande regeling en waak over een duidelijke scheiding tussen de voorwaarden voor de Production Incentive en de selectieve steun van het Filmfonds. Stem de omvang van de Film Production Incentive af op de noden van de sector. Verken ingeval er gekozen wordt voor een aanvullend fiscaal instrument, een tijdelijke verhoging van de middelen van het Production Incentive tot de nieuwe maatregel in werking is getreden, om de huidige financieringsnoden en competitieve nadelen op te vangen. Ingeval niet gekozen wordt voor een aanvullend fiscaal instrument, lijkt een substantiële verhoging van de middelen van het Production Incentive aangewezen.

3. Concretiseer en verduidelijk de beleidsdoelstellingen en positionering van het audiovisuele beleid van de overheid, in het bijzonder de verhouding tussen culturele en economische ambities.

- Maak explicietere beleidskeuzes in de verhouding tussen culturele en economische ambities, en vertaal deze naar duidelijke prioriteiten binnen het financieringsinstrumentarium. Bepaal duidelijk in hoeverre economische ambities ondersteunend zijn voor de culturele ambities of ook een doel op zich zijn.
- Verduidelijk en stroomlijn definities van 'cultureel AV-aanbod', 'cultureel AV-product', 'filmsector' en waak bij toekenning van steun of rapportering van investeringen goed over de invulling van specifieke genres (met name documentaire), om arbitraire keuzes en interpretatieverschillen te vermijden en om te vermijden dat maatregelen hun doel voorbijschieten.
- Communiceer deze positionering en keuzes helder en consistent naar de sector.
- Evalueer periodiek de realisatie van de doelstellingen en stuur het beleid bij waar nodig, op basis van monitoring en sectorfeedback.

4. Versterk de ondernemerschapsruimte voor producenten en optimaliseer kansen voor exploitatie en zichtbaarheid

- Herbekijk in het speelfilm- en documentaireconvenant hoe afspraken rond rechtenverdeling en exploitatie beter kunnen worden afgestemd op de bijdrage van partijen aan het totale productiebudget. Dit kan bijdragen aan een bredere beschikbaarheid en zichtbaarheid van Nederlands cultureel AV-aanbod via andere spelers en platformen.
- Verken manieren om producenten en makers meer voordelen te geven uit een succesvolle exploitatie van Nederlandse films, en middelen optimaal te laten terugvloeien naar producenten om in nieuwe projecten te investeren.
- Blijf producenten stimuleren om al in een vroeg stadium aandacht te besteden aan publieksbereik en marktpotentieel. Versterk waar relevant publieksgerichtheid en exploitatieperspectief in financieringscriteria en beoordelingskaders.
- Ondersteun de schakels die cruciaal zijn voor exploitatie — zoals distributeurs, bioscopen, filmtheaters en filmfestivals — en behoud minstens het huidige niveau van ondersteunende middelen. Erken hun essentiële rol in het bereiken van publiek en het creëren van vraag naar Nederlandse producties, en beschouw deze ondersteuning als een randvoorwaarde voor een goed functionerend exploitatiemodel.
- Organiseer gezamenlijke promotie van Nederlandse films om de zichtbaarheid te vergroten en een breder publieksbereik te realiseren. Coördineer promotie-inspanningen beter over de keten heen, zodat producties sterker worden gepositioneerd in een competitief medialandschap en exploitatiekansen en opbrengsten toenemen.
- Versterk de afstemming tussen wet- en regelgeving enerzijds en de projectmatige realiteit van de AV-sector anderzijds. Breng in samenwerking met de sector knelpunten en de impact van relevante regelgeving systematisch in kaart, monitor deze doorheen de tijd en vertaal de bevindingen naar concrete beleidsaanbevelingen richting betrokken departementen. Ontwikkel waar nodig richtlijnen of handvaten voor de toepassing van bestaande wetgeving, met blijvende aandacht voor de doelstellingen rond Fair Pay en Fair Practice. Overweeg hierbij verduurzaming van de huidige pilot voor een ondersteuningsloket met sectorspecifieke kennis voor Fair Practice en Fair Pay, als aanspreekpunt voor werkenden, werkverleners, financiers en andere stakeholders.
- Stimuleer vanuit de overheid, het Filmfonds en de sector de organisatie van periodiek overleg waarin alle schakels van de waardeketen vertegenwoordigd zijn, met als doel om perspectieven vanuit de verschillende schakels uit te wisselen en zo de samenwerking in de keten te stimuleren.
- Werk binnen het mediabeleid maatregelen uit die de zichtbaarheid en vindbaarheid (*due prominence*) van Nederlandse omroepen en streamingdiensten garanderen op de interfaces van smart-tv's en andere audiovisuele interfaces. Een sterk cultureel AV-aanbod is pas maatschappelijk relevant als het er ook in slaagt voldoende de Nederlandse kijker te bereiken. Verken manieren om van streamingdiensten garanties te verkrijgen om het Nederlandse aanbod binnen de catalogi van streamingdiensten zichtbaar en vindbaar te maken, hetzij door verankering in de mediawet, een streamingconvenant of sectorafspraken.

5. Borg vanuit de overheid, het Filmfonds en de sector de continuïteit van bestaande sectoronderzoeken en monitoringinstrumenten en versterk verder de kennisbasis over de AV-sector.

- Betrouwbare en consistente data vormen een essentiële basis voor onderbouwd beleid en strategische besluitvorming in de sector. Een stabiele kennisbasis maakt het mogelijk om trends over tijd te volgen, beleidsimpact te evalueren en tijdig bij te sturen waar nodig. Daarbij is het van

belang dat er een duidelijke regie wordt opgenomen over dataverzameling, -analyse en -ontsluiting.

- Stimuleer het bestendigen van bestaande initiatieven, zoals het onderzoek en de dataverzameling van het Filmfonds, de VOD- en de Bioscoopmonitor, door deze organisatorisch en financieel duurzaam te verankeren.
- Moedig de sector aan om systematisch deel te nemen aan bestaande statistische bevragingen, zoals de conjunctuurenquête[172] van het Centraal Bureau voor de Statistiek, een vragenlijst die terugblikt en vooruitkijkt op economische ontwikkelingen.
- Borg het verderzetten van de voorgestelde aanpak voor periodiek onderzoek:
  - Faciliteer een werkgroep die de geïdentificeerde knelpunten uit dit onderzoek rond data, data-beschikbaarheid en -bruikbaarheid aanpakt en afspraken maakt over het aanleveren van data in dit periodiek onderzoek.
  - Definieer en borg een duidelijke regie- en uitvoeringsstructuur voor toekomstige edities van het onderzoek. Daarbij is het aangewezen om de uitvoerende rol onder te brengen bij een onafhankelijke, belangeloze externe partij, met aandacht voor vertrouwelijkheid en continuïteit in de dataverwerking.
  - Hanteer dit periodiek onderzoek niet enkel als monitoringinstrument, maar ook als platform voor sectorreflectie, zowel over de resultaten zelf als over (bijkomende) thematische accenten in de aanpak.

[172] https://www.cbs.nl/coen.

Bijlagen

Eindrapport – 6 juli 2026

In opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Bijlage 1. Lijst met gebruikte afkortingen

- ACM – Autoriteit Consument en Markt
- AGVV – Algemene Groepsvrijstellingsverordening
- AI – Artificiële intelligentie
- ATF – Abraham Tuschinski Fonds
- AV – Audiovisueel
- AVMS(D) – Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (Audiovisual Media Services Directive)
- BFI – British Film Institute
- BVOD – Broadcaster Video on Demand
- CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
- CoBO – Co-productiefonds Binnenlandse Omroep
- DAFF – Dutch Academy For Film
- DDG – Dutch Directors Guild
- DFI – Danish Film Institute
- DR – Denmark Radio
- EAO – European Audiovisual Observatory
- EIF – Europees Investeringsfonds
- EMFA – European Media Freedom Act
- EU – Europese Unie
- IDFA – International Documentary Film Festival Amsterdam
- IFFR – International Film Festival Rotterdam
- IMDb – Internet Movie Database
- IP – Intellectual Property
- MAAP – Media and Audiovisual Action Plan
- MG – Minimum Guarantee
- NAPA – Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie
- NCP – Nederlandse Content Producenten
- NFF – Nederlands Film Festival
- NMO – Nationaal Media Onderzoek
- NPA – Netherlands Producers Alliance
- NPO – Nederlandse Publieke Omroep
- NVBF – Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters
- NVPI – Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers
- OCW – Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- RTÉ – Raidió Teilifís Éireann

- SBI – Standaard Bedrijfsindeling
- SKO – Stichting KijkOnderzoek
- SVOD – Subscription Video on Demand
- TG4 – Teilifís na Gaeilge
- VAF – Vlaams Audiovisueel Fonds
- VFX – Visual Effects
- VOD – Video on Demand
- VTE – Voltijdse equivalenten

Bijlage 2. Afbakening AV-sector en selectie indicatoren voor periodiek onderzoek

B.2.1 Afbakening AV-sector

Tabel 8: afbakening AV-sector naar SBI-codes

Volgens SBI-indeling 2008	Volgens SBI-indeling 2025
59111- Productie van films (geen televisiefilms)	59111 - Productie van films (geen televisiefilms)
59112 - Productie van televisieprogramma's	59112 - Productie van televisieprogramma's
5912 - Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie	59120 - Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na de productie
5913 - Distributie van films en televisieproducties	59130 - Distributie van films en televisie- en videoproducties
5914 - Bioscopen	59140 - Vertoning van films
6020 - Televisieomroepen	60200 - Samenstellen en uitzenden van televisieprogramma's en distributie van video's
6010 - Radio-omroepen	60100 - Uitzenden van radioprogramma's en distributie van audio

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.2.2 Selectie relevantie indicatoren voor periodiek onderzoek

Kleurlegende bij de indicatoren	
	Bruikbare data is beschikbaar
	Data is beschikbaar, maar in onvoldoende detail
	Data is interessant voor analyse, maar vergt bijkomend onderzoek en/of dataverzameling
	Data is beschikbaar, maar wordt momenteel niet publiek vrijgegeven

Indicator	Bron	Ref.	
Marktniveau			
Totale omzet NL AV-markt	Film Facts & Figures	B.3.1.1	

Indicator	Bron	Ref.	
Totaal aantal bedrijven	CBS	B.3.1.2	
Aantal bedrijven naar bedrijfstak	CBS	B.3.1.2	
Aantal bedrijven naar regio	CBS	B.3.1.3	
Totale netto-omzet van bedrijven	Eurostat	B.3.1.4	
Totale toegevoegde waarde van bedrijven	Eurostat	B.3.1.5	
Totaal aantal banen van werknemers	CBS	B.3.1.6	
Totaal aantal zelfstandigen	CBS	B.3.1.7	
Aantal zelfstandigen naar bedrijfstak	CBS	B.3.1.7	
Aantal overnames en fusies	CBS	B.3.1.8	
Aantal bedrijven met buitenlands zeggenschap	CBS	B.3.1.9	
Marktaandelen landelijke, regionale en commerciële omroepen	Mediamonitor - Commissariaat voor de Media		
Marktaandelen filmdistributeurs, producenten	Film Facts & Figures		
Marktaandelen landelijke, regionale en commerciële omroepen Marktaandeel SVOD-diensten (op basis van abonnees) Marktaandeel VOD (inclusief BVOD) op basis van geregistreerde accounts/kijkcijfers	Mediamonitor - Commissariaat voor de Media; Nationaal Media Onderzoek; VOD-monitor		
Aantal bioscopen en filmtheaters (opdeling: plaats, doeken en zetels; berekening ratio scherm en stoelen per capita)	Bioscoopmonitor	B.3.1.10 B.3.1.11	

Indicator	Bron	Ref	
Ondernemingsniveau			
Aantal bedrijven naar omvang	CBS	B.3.2.1	
Omzetontwikkeling van bedrijven	CBS	B.3.2.2	
Resultaat voor belasting van bedrijven	CBS	B.3.2.3	
Aantal bedrijfsoprichtingen, -opheffingen en -faillissementen	CBS	B.3.2.4	
Aantal bedrijven met buitenlands zeggenschap	CBS	B.3.1.9	

Indicator	Bron	Ref	
Contentniveau			
Aantal fictieseries majoritair NL Met uitsplitsing naargelang format (longformat, midformat, shortformat) Totaal en gemiddeld volume in minuten Totaal en gemiddeld volume in afleveringen	Nederlands Filmfonds; NPO; NFF; Lumière Database (EAO); IMDbPro; JustWatch	B.3.3.1 B.3.3.2 B.3.3.3	
Aantal releases titels film in NL bioscopen (Maj/min) Aantal releases animatiefilm in NL bioscopen Aantal releases documentairefilm in NL bioscopen Aantal Releases kinder- en jeugdfilms in NL bioscopen	Nederlands Filmfonds; Bioscoopmonitor; NVPI; NVBF	B.3.3.9 B.3.3.10 B.3.3.11 B.3.3.12	
Aantal producenten betrokken bij fictieseries Aantal producenten betrokken bij documentaireseries Aantal producenten betrokken bij animatieseries Aantal producenten betrokken bij feature films Aantal producenten betrokken bij documentairefilm Aantal producenten betrokken bij animatiefilm	NPO; Nederlands Filmfonds; IMDbPro; Diverse datapunten	6.1 B.3.3.6 B.3.3.7 B.3.3.8	
Totale productievolume culturele audiovisuele producties	Nederlands Filmfonds	6.2 B.3.3.30	
Totale investering in nieuwe originele content (= investeringen regionale omroepen, landelijke publieke omroep, investeringen buitenlandse streamingdiensten in NL content, investeringen binnenlandse streamingdiensten, investering telecomspelers in televisieprogramma's excl. sportrechten) + aandeel publieke financiering	NPO jaarverslag; Nederlands Filmfonds; Film Production Incentive; CoBO rapportering; Rapportering omroepen; Rapportering investeringsverplichting streamingdiensten (via Commissariaat voor de Media)		
Totaalvolume productiekost Nederlandse film (maj) Totaalvolume productiekost Nederlandse documentairefilm (maj) Totaalvolume productiekost Nederlandse animatiefilm (maj)	Nederlands Filmfonds	6.2 6.4 B.3.3.30	
Gemiddelde productiekost Nederlandse film (maj) Gemiddelde productiekost Nederlandse documentairefilm (maj)	Nederlands Filmfonds	6.4 B.3.3.38	

Gemiddelde productiekost Nederlandse animatiefilm (maj) Pro			
Totaalvolume productiekost Nederlandse dramaserie (maj) Totaalvolume productiekost Nederlandse documentaireserie (maj) Totaalvolume productiekost Nederlandse animatieserie(maj) Budget per minuut	Film Production Incentive; NPO-fonds; NPO; CoBO	6.4.1 B.3.3.31 B.3.3.32 B.3.3.33 B.3.3.34 B.3.3.35	
Gemiddelde productiekost Nederlandse dramaserie (maj) Gemiddelde productiekost Nederlandse documentaireserie (maj) Gemiddelde productiekost Nederlandse animatieserie (maj) Productiekost per uur serie (high-end en alle fictie)	Film Production Incentive; NPO-fonds; NPO; CoBO	6.4.1 B.3.3.33 B.3.3.34 B.3.3.35	
Voor film (Nederlands Film Fonds gesteund: Mapping percentage publieke steun binnenlands, publieke steun buitenlands, inbreng producent, inbreng distributeur (presale/MG), inbreng streamingdiensten, inbreng omroep	Nederlands Filmfonds	B.3.3.39B.3.3.40	
Voor film (niet Film Fonds gesteund: Mapping percentage publieke steun binnenlands, publieke steun buitenlands, inbreng producent, inbreng distributeur (presale/MG), inbreng streamingdiensten, inbreng omroep	Producenten; Omroepen; Streamingdiensten		
Voor series Filmfonds gesteund: Mapping percentage publieke steun binnenlands, publieke steun buitenlands, inbreng producent, inbreng distributeur (presale/MG), inbreng streamingdienst, inbreng omroep	Nederlands Filmfonds; Producenten; Omroepen; Streamingdiensten		
Totale uitgaven NPO in Nederlandse content Totale uitgaven NPO in Nederlandse fictieseries Totale uitgave NPO in Nederlandse film Totale uitgaven NPO in documentaireseries/film Totale uitgaven CoBO	NPO; CoBO	5.2 6.3 6.3.4 B.3.3.20	
Totale uitgaven Nederlands Filmfonds in Nederlandse film (docu, feature, animatie) (majoritair + minoritair) Totale uitgaven Film Production incentive in Nederlandse film, documentaire, documentaireseries, dramaseries (majoritair + minoritair) Gemiddeld percentage steun als onderdeel totaalbudget	Nederlands Filmfonds	5.2.2 6.3 B.3.3.18 B.3.3.13 B.3.3.14 B.3.3.15	

		B.3.3.16 B.3.3.17 B.3.3.18 B.3.3.19 B.3.3.39	
Inkomsten Abraham Tuschinski Fonds	ATF jaarrekening	5.2.4 B.3.3.22	
Gesteunde projecten Abraham Tuschinski Fonds	ATF jaarrekening	6.3.6 B.3.3.23	
Investeringsverplichting streamingdiensten: totaal te besteden bedrag op basis van relevante inkomsten; totale investering in Nederlandse AV-product, met specifiek investering in fictie en documentaire, en onafhankelijke productie	Commissariaat voor de Media	5.2.5 6.3.4 B.3.3.20	
Overzicht aanbod Nederlandse 'originals' streamingdiensten in VOD-catalogi	JustWatch; IMDbPro; Lumière Database (EAO); rapportering door streamingdiensten	B.3.3.28	
Investeringsverplichting streamingdiensten projecten geïnvesteerd met afbakening originals als producent, of aankoop/licentie/prebuys	Data gerapporteerd aan Commissariaat voor de Media in het kader van de investeringsverplichting		
Creative Europe MEDIA aantal aanvragen, gesteunde projecten en verkregen steun Eurimages aanvragen, gesteunde projecten en verkregen steun Regionale fondsen	Rapporteringen MEDIA; Eurimages; Nederlands Filmfonds; FFF; Rapportering regionale fondsen	B.3.3.24 B.3.3.25 B.3.3.26	
Oplijsting belangrijkste coproductiemarkten voor majoritair en minoritair Nederlandse producties	Beschikbaar via Nederlands Filmfonds		
Aantal beschikbare NL titels op streamingaanbod in Nederland op SVOD-diensten, met aanduiding jaar van productie	JustWatch; IMDbPro; Lumière Database (EAO)		
Zichtbaarheid Nederlandse films en televisieproducties binnen streaming aanbod in Nederland	Vereist systematische interface analyse		
Zichtbaarheid apps van diensten met aanzienlijk volume Nederlands aanbod op smart-tv sets en aanverwanten (Chromecast, Firestick)	Vereist systematische interface analyse		
Gender verdeling in gesteunde producties (film, serie/animatie, documentaire/speelfilm); dramaserie) in kerncategorieën: Producent (aanvrager), Regie, Showrunner/Scenario	Nederlands Filmfonds	B.3.3.17	

Representatie etnisch-culturele diversiteit gesteunde producties (film, serie/animatie, documentaire/speelfilm); dramaserie) in kerncategorieën: Producent (aanvrager), Regie, Showrunner/Scenario		3.5	
Nederlandse films op filmfestivals Films opgenomen in selectie filmfestivals Prijzen Nederlandse films	EYE; Nederlands Filmfonds	B.3.3.46 B.3.3.47	
Aantal selecties A-list festivals (voor fictie, documentaire, animatie, film en series), met uitsplitsing majoritair en minoritair Winnaars A-list festivals (voor fictie, documentaire, animatie, film en series)	Nederlands Filmfonds; EYE	B.3.3.46	
Bezoekerscijfers NL film (majoritair) Bezoekcijfer NL kinder- en jeugdfilms (majoritair) Bereik NL speelfilms per leeftijdscategorie Totale box office films gereleaset in Nederlandse bioscopen (eventueel gebenchmarkt tegenover andere landen) Totaal aantal films gereleaset Percentage marktaandeel Nederlandse film tegenover alle releases	Nederlands Filmfonds; Bioscoopmonitor; European Audiovisual Observatory	B.3.3.41 B.3.3.42 B.3.3.43 B.3.3.44 B.3.3.45	
Aantal bioscoopreleases NL titels buitenlandse markt	Nederlands Filmfonds	B.3.3.46	
Beschikbaarheid Nederlandse titels op VOD-diensten	Nederlands Filmfonds; Usheru		
Kijkcijfers Nederlandse dramaseries, documentaireseries, animatieseries uitgezonden op Nederlandse omroepen Kijkcijfers eerste tv-release van NL bioscoopfilms op publieke en commerciële omroepen	SKO/ NMO		
Cijfers opvragingen, starts en bekeken titels van culturele producties Nederlandse gesteunde films of Film Production Incentive op BVOD - streamingdiensten			
Cijfers opvragingen, starts en bekeken titels van culturele producties Nederlandse gesteunde films of Film Production Incentive op SVOD streamingdiensten			
Totale jaarlijkse rechtenverkoop Nederlandse film (fictie, animatie, documentaire) aan buitenlandse streamingdiensten (niet als onderdeel van financiering) Totale jaarlijkse rechtenverkoop Nederlandse series (fictie, animatie, documentaire) aan			

buitenlandse streamingdiensten (ex post, niet als onderdeel van financiering)		
Totaal aantal bezoeken aan film	Bioscoopmonitor	

Bijlage 3. Data indicatoren

B.3.1 Marktniveau

B.3.1.1 Totale omzet NL AV-markt

Tabel 9: ontwikkeling totale omzet uit bioscoopbezoek, streaming en DVD/Blu-Ray verkoop in miljoen euro (2016-2024)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Video On Demand-inkomsten	212	261	324	392	543	822	1.005	1.139	1.386	1.392
Bioscoop- en theater-inkomsten	288	302	312	348	152	142	256	333	309	306
DVD Blu Ray verkoop	79	65	52	39	36	22	20	17	15	14
Totaal	**579**	**628**	**688**	**779**	**731**	**986**	**1.281**	**1.489**	**1.709**	**1712**

Bron: Film Facts & Figures

B.3.1.2 Totaal aantal bedrijven en aantal bedrijven naar bedrijfstak

Tabel 10: ontwikkeling totaal aantal bedrijven naar bedrijfstak (2021-2026)

	2022 Q4	2023 Q4	2024 Q4	2025 Q4*	2026 Q1*
59111 - Filmproductie, geen televisiefilms	13.405	14.355	15.095	15.920	16.255
59112 - Productie van televisieprogramma's	1.220	1.270	1.260	1.270	1.290
5912- Facilitaire diensten voor film, tv	4.795	5.090	5.230	5.325	5.315
5913 - Distributie films en tv-producties	125	130	145	150	150
5914 - Bioscopen	130	130	130	130	130
5920 - Maken en uitgeven geluidsopnamen	5.310	5.845	6.195	6.545	6.670
6010 - Radio-omroepen	260	275	285	280	280
6020 - Televisieomroepen	60	65	75	85	85
Totaal	**25.305**	**27.160**	**28.415**	**29.705**	**30.175**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.1.3 Aantal bedrijven naar regio

Provincie	Aantal bedrijven (2025)
Groningen	625
Fryslân	645
Drenthe	380
Overijssel	1.170
Flevoland	760
Gelderland	2.425
Utrecht	3220
Noord-Holland	10.530
Zuid-Holland	5.095
Zeeland	260
Noord-Brabant	2.865
Limburg	860

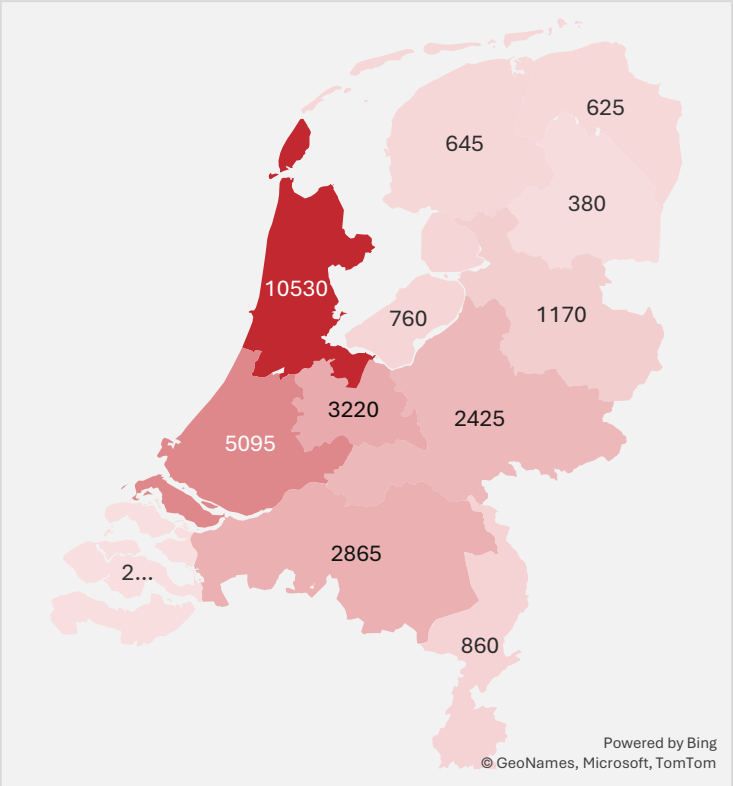

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.1.4 Totale netto-omzet van bedrijven

Tabel 11: ontwikkeling totale netto-omzet in miljard euro (2021-2024)

	2021	2022	2023	2024
591 - Productie, distributie van films, tv	8.637	6.932	7.308	8.178
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	733	1.057	1.135	1.082
601 - Radio-omroepen	492	411	414	557
602 -Televisieomroepen	1.649	1.770	1.758	2.094
Totaal	**11.511**	**10.171**	**10.615**	**11.911**

Bron: Eurostat

B.3.1.5 Totale toegevoegde waarde

Tabel 12: Ontwikkeling totale toegevoegde waarde (2021-2024)

	2021	2022	2023	2024
59 - Film- en tv-productie; geluidsopname	1.977	2.795	2.398	2.218
60 - Radio- en televisieomroepen	963	1.016	934	964

Totaal	**2.940**	**3.811**	**3.332**	**3.182**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.1.6 Totaal aantal banen van werknemers en aantal banen naar bedrijfstak

Tabel 13: ontwikkeling totaal aantal banen en voltijdse equivalenten (VTE) x 1000 (2021-2025)

	2021 Q4		2022 Q4		2023 Q4		2024 Q4		2025 Q3	
	Banen	VTE	Banen	VTE	Banen	VTE	Banen	VTE	Banen	VTE
59111 - Productie van films (geen televisiefilms)	4,5	3,9	4,7	4,1	4,3	3,7	4,0	3,4	3,8	3,5
59112 - Productie van televisie-programma's	2,3	2,1	2,4	2,2	2,2	2,0	2,1	1,9	2,5	2,0
5912 - Facilitaire activiteiten voor film- en televisie-productie	1,8	1,5	1,8	1,6	1,7	1,5	1,8	1,6	1,7	1,6
5913 - Distributie van films en televisie-producties	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,2
5914 - Bioscopen	5,0	2,3	5,3	2,6	5,3	2,6	5,4	2,7	4,9	2,4
5920 - Maken en uitgeven van geluids-opnamen	1,6	1,4	2,0	1,7	2,1	1,8	1,8	1,6	1,9	1,7
6010 - Radio-omroepen	2,7	2,4	2,3	2,1	2,4	2,1	3,0	2,7	3,2	2,8
6020 - Televisie-omroepen	5,2	4,6	5,2	4,7	5,3	4,8	5,1	4,7	5,3	4,8
Totaal	**24,1**	**19,3**	**24,8**	**19,9**	**24,4**	**19,6**	**24,8**	**20,1**	**24,9**	**19,9**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.1.7 Totaal aantal zelfstandigen en aantal naar bedrijfstak

Tabel 14: ontwikkeling totaal aantal zelfstandigen naar bedrijfstak (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
59111 - Productie van films (geen televisiefilms)	6.270	6.930	7.350	7.520	7.780	8.290	8.600	8.760
59112 - Productie van televisie-programma's	660	700	700	680	690	720	740	740
5912 - Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie	2.730	2.840	2.980	3.000	3.060	3.230	3.370	3.410
5913 - Distributie van films en televisieproducties	40	40	50	50	50	50	40	40
5914 - Bioscopen	20	20	20	30	30	20	20	20
5920 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	1.460	1.550	1.650	1.720	1.860	2.420	2.600	2.720
6010 - Radio-omroepen	20	20	20	30	30	30	30	30
6020 Televisie-omroepen	*	*	*	*	*	*	*	*
Totaal	**11.200**	**12.100**	**12.770**	**13.030**	**13.500**	**14.760**	**15.400**	**15.720**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek | * Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim.

B.3.1.8 Aantal overnames en fusies

Tabel 15: ontwikkeling aantal fusies en overnames naar bedrijfstak (2021-2024)

Bedrijfstak	2021	2022	2023	2024
591- Productie, distributie van films, tv	40	40	25	30
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	10	5	5	0
Radio-omroepen	0	0	0	0
Televisieomroepen	0	0	0	0
Totaal	**50**	**45**	**30**	**30**

B.3.1.9 Aantal bedrijven met buitenlandse zeggenschap

Tabel 16: ontwikkeling aantal bedrijven met buitenlandse zeggenschap (2021-2023)

	2021	2022	2023
59 Film- en tv-productie; geluidsopname	100	105	110
60 Radio- en televisieomroepen	5	5	10
Totaal	**105**	**110**	**120**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.1.10 Aantal vertonersplekken

Tabel 17: ontwikkeling aantal bioscopen, filmtheaters en doeken (2021-2024)

	2021	2022	2023	2024
Aantal bioscopen	154	156	155	158
Aantal doeken	812	835	843	852
Aantal filmtheaters	45	45	134	136
Aantal doeken	140	140	226	231

Bron: Jaarverslag 2024 NVBF

B.3.1.11 Verhouding doeken, bioscopen/filmtheaters en aantal inwoners

Tabel 18: verhouding doeken, bioscopen, filmtheaters en inwoners (2024)

	2024
Verhouding doeken Bioscoop/inwoners NL	1 doek per 21.126 inwoners
Verhouding doeken filmtheaters/inwoners NL	1 doek per 77.922 inwoners
Verhouding alle doeken/inwoners NL	1 op 16.620 inwoners
Aantal doeken	231

Bron: Jaarverslag 2024 NVBF

B.3.2 Ondernemingsniveau

B.3.2.1 Omvang van bedrijven

Tabel 19: Aantal bedrijven naar omvang (in werkzame personen) in het laatste kwartaal van 2025*

Aantal werkzame personen:	1	2	3 - 5	5 -10	10 - 20	20 - 50	50 - 100
59111 - Filmproductie, geen televisiefilms	14.955	925	220	95	40	15	0
59112 - Productie van televisieprogramma's	1.165	60	20	20	10	5	5
5912 - Facilitaire diensten voor film, tv	5.070	170	35	25	10	10	5
5913 - Distributie films en tv-producties	120	10	5	5	5	5	0
5914 - Bioscopen	55	10	15	15	15	10	5
5920 - Maken en uitgeven geluidsopnamen	5.830	485	160	40	15	5	0
6010 - Radio-omroepen	205	15	20	15	5	5	10
6020 - Televisieomroepen	55	5	0	5	0	5	5
Totaal	**27.455**	**1.680**	**475**	**220**	**105**	**60**	**30**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek | * Voorlopige cijfers

B.3.2.2 Omzetontwikkeling van bedrijven

Tabel 20: percentage bedrijven met een stijgende, stabiele of dalende omzetontwikkeling (2021-2023)

Bedrijfstak	Omzetstijging			Omzet stabiel			Omzetdaling		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
591 - Productie, distributie van films, tv	68%	61%	50%	1%	1%	2%	31%	38%	48%
5914 - Bioscopen	26%	95%	93%	4%	2%	2%	70%	4%	5%
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	64%	71%	58%	1%	1%	1%	35%	28%	40%
60 - Radio- en televisieomroepen	57%	56%	70%	3%	0%	4%	40%	44%	26%

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.2.3 Resultaat voor belastingen van bedrijven

Tabel 21: ontwikkeling resultaat voor belastingen in miljoen euro (2021-2023)

Bedrijfstak	2021	2022	2023
59 - Film- en tv-productie; geluidsopname	1.313	1.574	1.208
60 - Radio- en televisieomroepen	150	243	170
Totaal	**1.463**	**1.817**	**1.378**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

B.3.2.4 Aantal oprichtingen, opheffingen en faillissementen van bedrijven

Tabel 22: ontwikkeling aantal bedrijfsoprichtingen volgens bedrijfstak (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
591 - Productie, distributie van films, tv	2.375	1.995	2.190	2.090	2.195
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	865	665	700	625	605
601 - Radio-omroepen	30	15	25	15	15
602 – Televisieomroepen	5	10	5	5	0
Totaal	**3.275**	**2.685**	**2.920**	**2.735**	**2.815**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 23: ontwikkeling aantal bedrijfsopheffingen volgens bedrijfstak (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
591 - Productie, distributie van films, tv	735	1010	870	1.255	1.175
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	140	250	240	370	325
601 - Radio-omroepen	5	20	20	15	10
602 – Televisieomroepen	0	5	0	0	5
Totaal	**880**	**1.285**	**1.130**	**1.640**	**1.515**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Tabel 24: Ontwikkeling aantal faillissementen (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025*
591 - Productie, distributie van films, tv	5	5	8	8	10
592 - Maken en uitgeven van geluidsopnamen	3	1	0	4	3
601 - Radio-omroepen	0	0	0	1	0
602 - Televisieomroepen	1	1	0	0	0
Totaal	**9**	**7**	**8**	**13**	**13**

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek | Voorlopige cijfers

B.3.3 Contentniveau

Methodologische noot:

- Als fictie is hier gecategoriseerd: short format (bv. series voor verspreiding via sociale media), midformat (bv. sitcom en soap) en longformatseries. Onder die laatste categorie vallen de 'high-end series'. Het zijn de series met de hoogste productiekost, die ook het meest afhankelijk lijken van bijkomende publieke steun (voornamelijk de Production Incentive).
- Jeugdseries zijn ook meegerekend als fictieseries.
- Niet gecategoriseerd als fictieseries zijn scripted reality/docudrama, animatieseries en series beschikbaar op videoplatformdiensten of andere kanalen die niet door een omroep of streamingdienst worden aangeboden.
- Het gaat hier telkens over majoritair Nederlandse producties, en enkel fictie.
- De hieronder weergegeven data is gebaseerd op de releasedatum van series, niet het jaar van productie of het jaar van toekenning steun. Om die reden kunnen cijfers afwijken van data opgelijst in bv. de Film Facts en Figures.
- De dag van uitzending van de eerste aflevering geldt als het jaar waarin de serie werd uitgezonden
- re-releases of gerestaureerde heruitgaven Nederlandse films zijn niet meegenomen. Het gaat enkel om majoritair Nederlandse films. Voor films uitgebracht in een gegeven jaar die nog in de bioscoop te zien zijn in het daaropvolgende jaar, wordt dit niet meegerekend.

B.3.3.1 Aantal verschenen fictieseries

Figuur 20: Aantal verschenen fictieseries, 2021-2025 (alle aanbodkanalen)

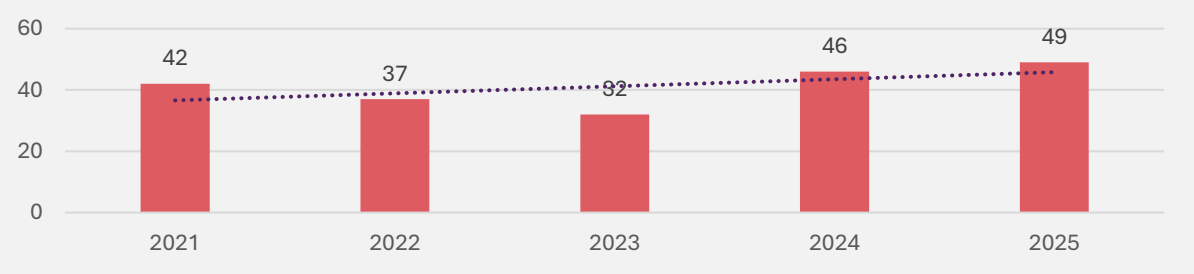

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

B.3.3.2 Aantal verschenen fictieseries naar format

Figuur 21: Aantal fictieseries naar format (alle fictie/maj/2021-2025)

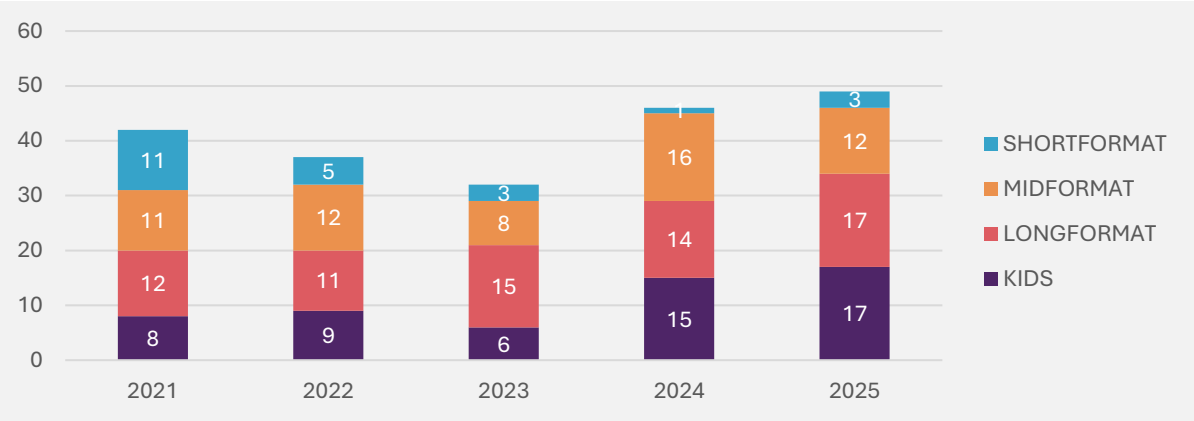

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

B.3.3.3 Totaalvolume fictieseries in minuten

Figuur 22: Totaalvolume fictieseries in minuten (alle fictie/maj/2021-2025)

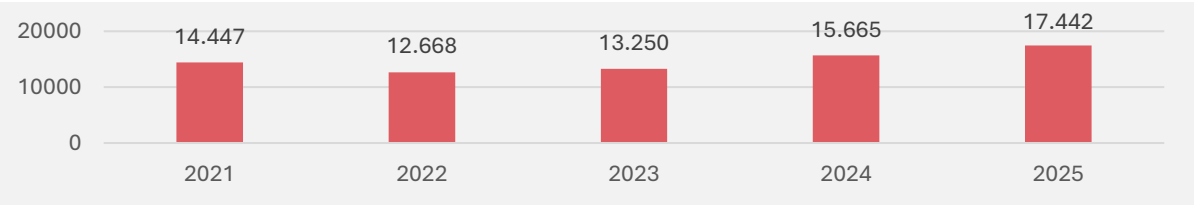

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

B.3.3.4 Totaalvolume long format fictieseries in minuten

Figuur 23: Totaalvolume long format fictieseries in minuten (maj/2021-2025)

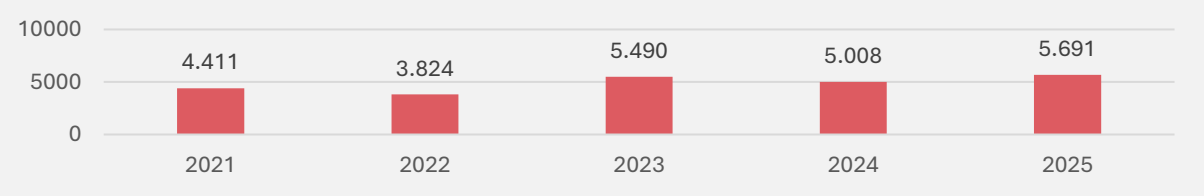

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

B.3.3.5 Aantal fictieseries naar commissioning speler

Figuur 24: Aantal fictieseries naar commissioning speler (maj/alle fictie/2021-2025)*

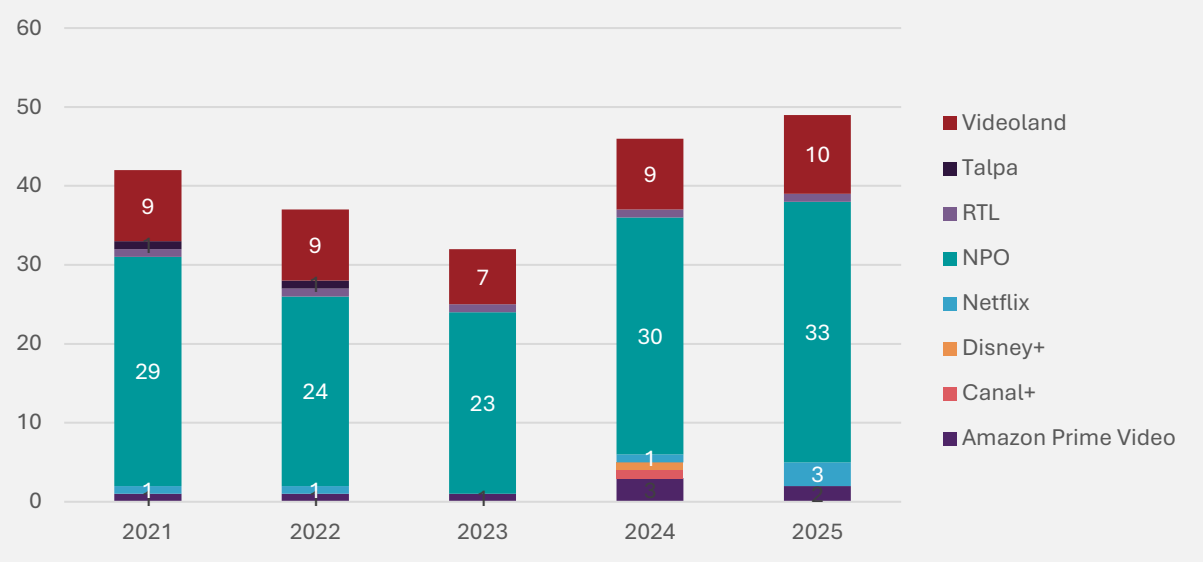

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch | * Dit geeft de 'hoofdbesteller' (commissioner) aan. Het is de belangrijkste financier. Dit betekent niet dat er geen coproducties kunnen bestaan tussen meerdere spelers of dat spelers niet bijdragen in de financiering van series. Zo komt binnen de sample een samenwerking voor tussen commerciële omroep Talpa en Videoland of tussen NPO en Netflix.

9.2.1 Commissioning van fictieseries door NPO

Figuur 25: Commissioning van fictieseries door NPO: aandeel omroepverenigingen (maj/alle fictie/2021-2025)

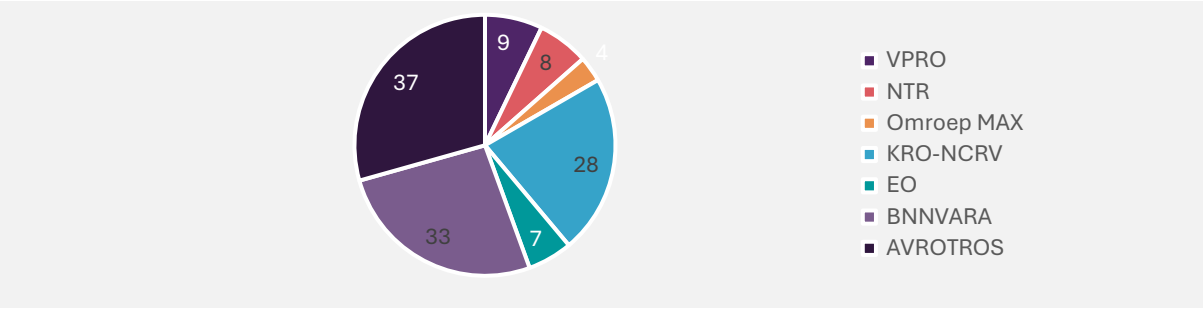

Bron: eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds, Jaarrapport NPO, data aangereikt door streamingdiensten en omroepen, IMDbPro, JustWatch

Methodologische noot: de berekening gaat hier uit van de hoofdproducenten. Bij sommige fictieseries zijn bijvoorbeeld nog buitenlandse producenten betrokken. In het geval een serie twee betrokken producenten had, telt in de telling die voor 0,5 per producent.

B.3.3.6 Aantal producenten fictieseries

Figuur 26: Aantal producenten fictieseries (majoritair, 2021-2025)

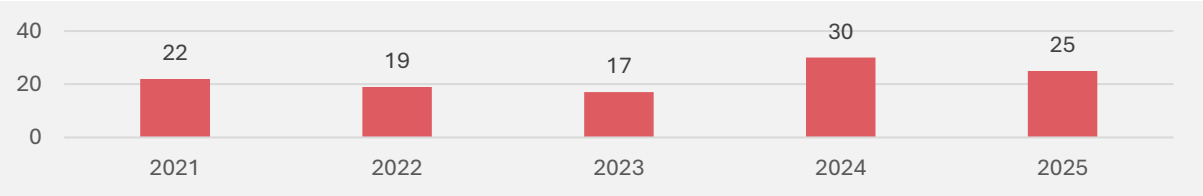

Bron: Nederlands Filmfonds, IMDbPro, websites en verslagen producenten

B.3.3.7 Aantal producties van fictieseries per producent

Figuur 27: Aantal producties van fictieseries per producent (2021-2025)

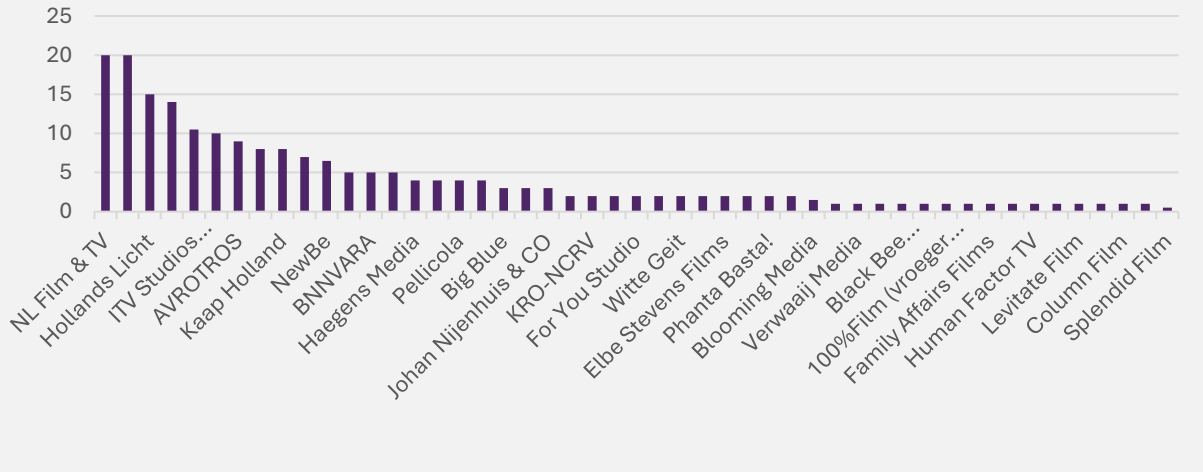

Bron: Nederlands Filmfonds, IMDbPro, websites en verslagen producenten

B.3.3.8 Percentage producties per hoofdproducent

Figuur 28: Percentage producties per hoofdproducent (maj/alle fictie/2021-2025)

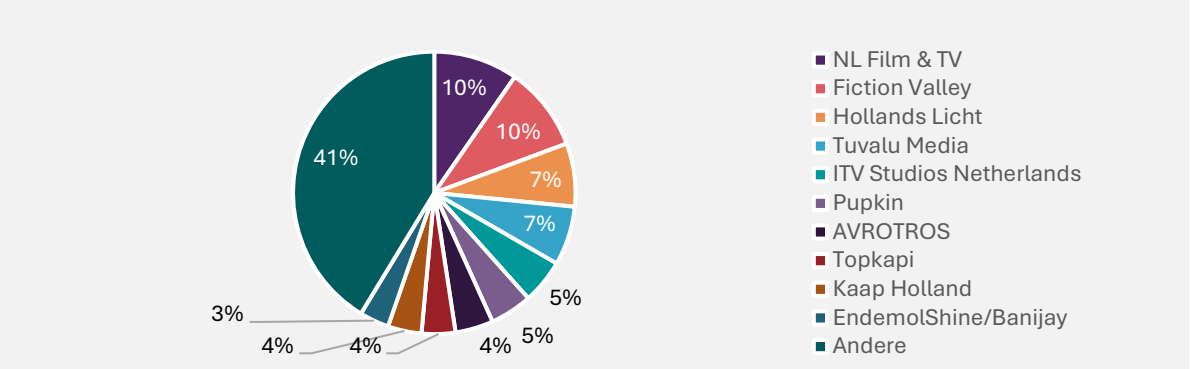

Bron: Nederlands Filmfonds, IMDbPro, websites en verslagen producenten

B.3.3.9 Aantal Nederlandse bioscoopreleases

Figuur 29: Aantal Nederlandse bioscoopreleases (majoritair, 2021-2025)

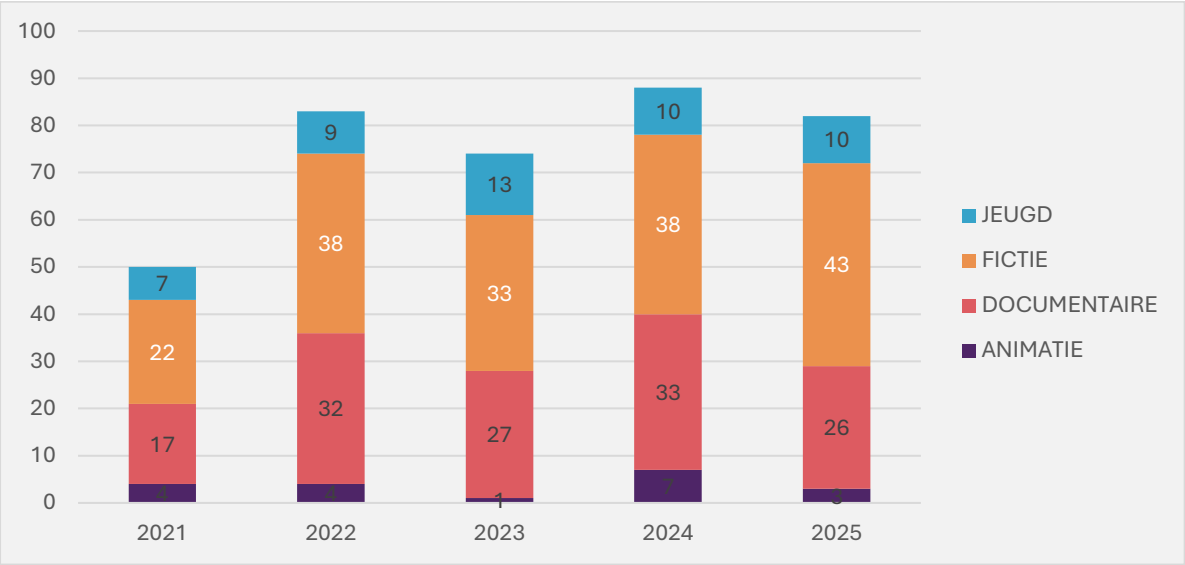

Bron: eigen analyse, gebaseerd op NVPI

B.3.3.10 Verhouding Nederlandse bioscoopreleases tgo. totaal aanbod

Figuur 30: Verhouding Nederlandse films tgv. totaal aanbod (/2016-2025)

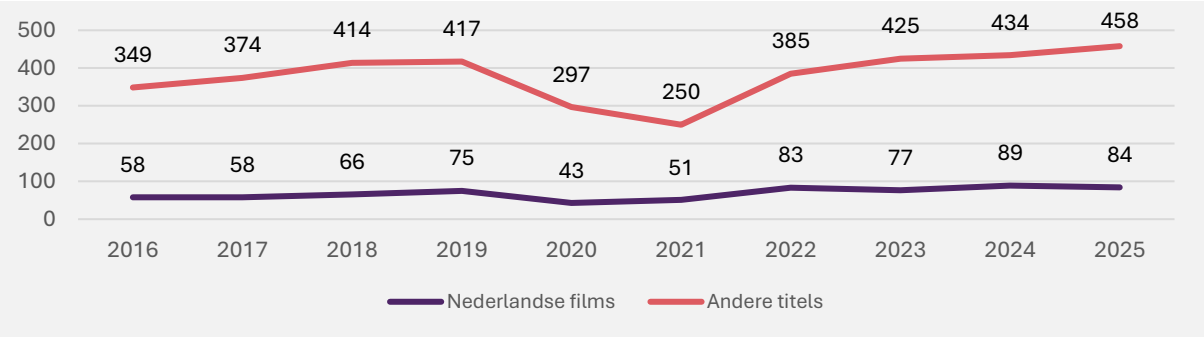

Bron: eigen analyse, gebaseerd op NVPI

B.3.3.11 Afkomst bioscoopfilms in Nederlandse bioscopen

Figuur 31: Afkomst bioscoopfilms Nederlandse bioscopen (2021-2025)

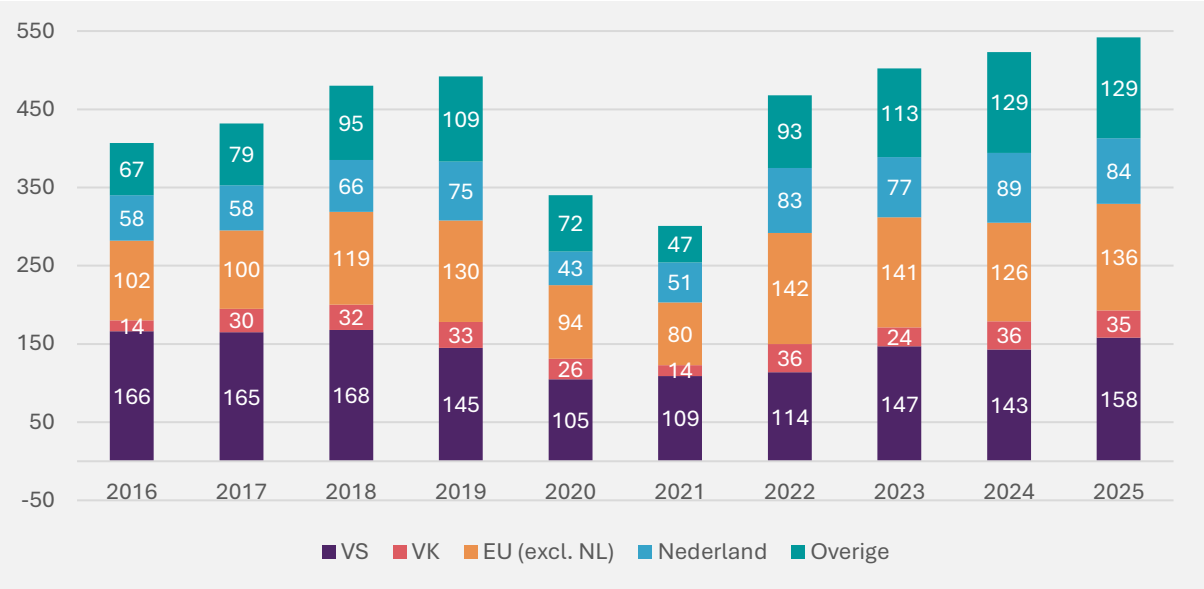

Bron: eigen analyse, gebaseerd op NVPI

B.3.3.12 Aantal gereleasete Nederlandse bioscooptitels per maand

Figuur 32: Aantal gereleasete Nederlandse bioscooptitels per maand (2022-2025)

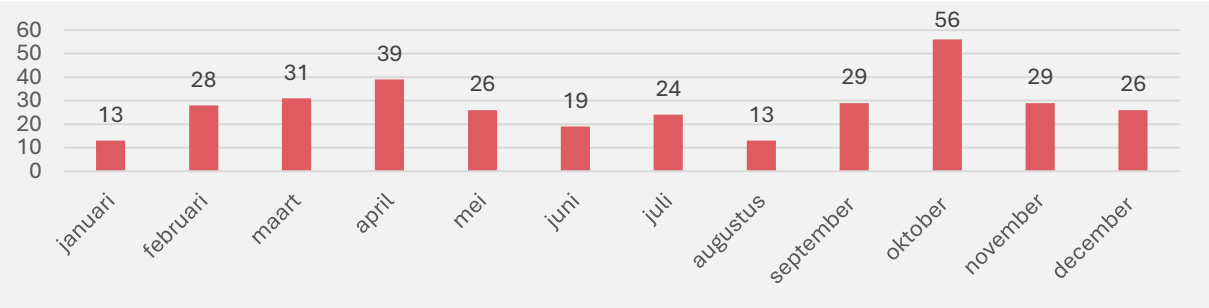

Bron: eigen analyse op basis van NVPI

B.3.3.13 Aantal behandelde aanvragen bij het Nederlands Filmfonds

Figuur 33: Aantal behandelde aanvragen bij het Nederlands Filmfonds (2019-2024)

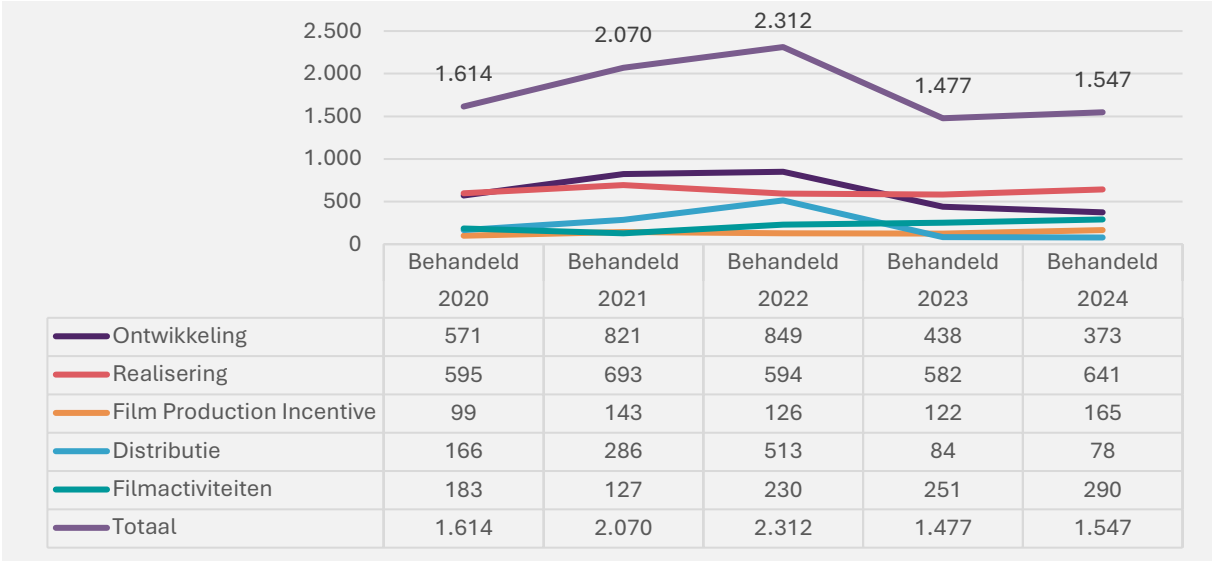

	Behandeld 2020	Behandeld 2021	Behandeld 2022	Behandeld 2023	Behandeld 2024
Ontwikkeling	571	821	849	438	373
Realisering	595	693	594	582	641
Film Production Incentive	99	143	126	122	165
Distributie	166	286	513	84	78
Filmactiviteiten	183	127	230	251	290
Totaal	1.614	2.070	2.312	1.477	1.547

Bron: jaarverslagen Nederlands Filmfonds 2019-2024

B.3.3.14 Verhouding aantal behandelde en toegekende aanvragen bij het Nederlands Filmfonds

Tabel 25: Verhouding aantal behandelde en toegekende aanvragen bij het Nederlands Filmfonds (2019-2024)

Jaar	Behandeld	Toegekend	Toekenningsratio
2019	1.303	711	54,6%
2020	1.614	965	59,8%
2021	2.070	1.148	55,5%
2022	2.312	1.425	61,6%
2023	1.477	874	59,2%
2024	1.547	884	57,1%

Bron: jaarverslagen Nederlands Filmfonds 2019-2024

B.3.3.15 Aantal toekenningen en toegekende steun selectieve regelingen

Tabel 26: Ontwikkeling aantal toekenningen en toegekende steun selectieve regelingen (2021-2025)

	2021 #	2021 € mln	2022 #	2022 € mln	2023 #	2023 € mln	2024 #	2024 € mln	2025 #	2025 € mln
Fictiefilm Productie[173]	33	19,4	35	23,3	40	28,2	37	27,5	37	24,1
Fictiefilm andere steun	26	0,8	43	1,4	48	1,5	52	2,2	49	1,6
Fictiefilm minoritaire co-producties	33	3,3	35	4,1	25	3,7	34	4,7	46	5,8
Fictiefilm script & project development	133	3,6	133	4	129	4,6	99	5,7	89	4,4
Documentaire Productie[174]	26	0,8	24	2,7	18	2	26	6	26	4,4
Documentaire minoritaire co-producties	10	0,4	10	0,5	7	0,4	12	0,7	9	0,6
Documentaire Teledoc productie (incl. campus productie)	13	0,5	19	0,4	11	0,2	21	0,6	24	0,9
Documentaire overige activiteiten	44	0,5	59	0,8	70	1,2	63	2	78	1,4
Animatiekortfilm (alle steuntypes)	22	0,7	29	1,3	33	1,8	29	1,9	34	1,9
Experimentele film (alle steuntypes)	29	1,2	54	1,6	71	1,8	65	2,7	55	1,9
Totaal	**369**	**31,2**	**441**	**40,1**	**452**	**45,4**	**438**	**54**	**447**	**47**

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens van het Nederlands Filmfonds

[173] Incl. cineskoop en low budget caleidoscoop.
[174] (incl. post productie, cinedoc en lowbudget)

B.3.3.16 Overzicht productiesteun regulier selectieve steun Filmfonds

Tabel 27: Overzicht productiesteun regulier selectieve steun Filmfonds, 2025

Productie	Producent	Steunbedrag	Datum toekenning
Deep Love	Sunny Pictures B.V.	€ 1.200.000	17 dec 2025
Wij zijn Licht	Family Affair Films B.V.	€ 1.200.000	17 dec 2025
Campingflight to Paradise	100% Scripted B.V.	€ 1.200.000	17 dec 2025
Marseille	Labyrint Film B.V.	€ 1.200.000	17 dec 2025
Wat doen we met de kat?	Witfilm B.V.	€ 1.200.000	17 dec 2025
Max & Moritz	Willy Waltz International B.V.	€ 1.200.000	13 okt 2025
Fading	Lemming Film B.V.	€ 1.200.000	13 okt 2025
Sterrenstof	Bind & Willink B.V.	€ 1.200.000	7 okt 2025
Meis	Witfilm B.V.	€ 1.200.000	7 okt 2025
TINA Town	PRPL B.V.	€ 1.200.000	9 jul 2025
Poesjes	Studio Ruba B.V.	€ 1.200.000	7 jul 2025
Stairway to Earth	Phanta Film B.V.	€ 1.200.000	7 jul 2025
Happy Days	Keplerfilm B.V.	€ 1.203.000	7 jul 2025
Honolulu King	NL Film & TV B.V.	€ 1.200.000	10 apr 2025
Charlie het Bomenmeisje	IJswater Films B.V.	€ 1.200.000	10 apr 2025
Confettiregen	De Familie B.V.	€ 1.203.000	7 apr 2025

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.17 Gender in kerncreatieve functies

Tabel 28: Gender in kerncreatieve functies, 2021-2025

Gender	2021	2022	2023	2024	2025
Aandeel vrouwen in gesteunde aanvragen filmfonds					
Producenten	45,7%	43,7%	47,8%	47,0%	49,6%
Regisseurs	39,4%	43,9%	42,1%	42,0%	39,2%
Schrijvers	42,1%	47,5%	43,8%	45,5%	41,4%
Non-binaire producenten	1	0	0	-	0
Non-binaire regisseurs	3	0	2	2	6
Non-binaire schrijvers	3	0	3	2	6

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.18 Toegekende steun Film Production Incentive

Tabel 29: toegekende steun Film Production Incentive, 2021-2025, in euro

	2021	2022	2023	2024	2025
Film	20.805.053	9.692.302	15.639.115	23.812.251	21.306.669
Series	7.492.257	9.204.669	9.837.790	16.200.268	10.887.612
Documentairefilm	1.051.736	556.971	2.065.390	2.046.946	2.371.523
Documentary series	739.691	1.696.540	592.820	1.050.277	1.475.637
Totaal	**30.088.737**	**21.150.482**	**28.135.115**	**43.109.742**	**36.041.441**

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.19 Aantal aanvragen en toekenningen Film Production Incentive

Tabel 30: aantal aanvragen en toekenningen Film Production Incentive (2021-2025)*

	2021	2022	2023	2024	2025
Film	88/97 (91%)	68/79 (86%)	71/71 (100%)	93/98 (95%)	95/103 (92%)
Series	14/21 (67%)	19/20 (95%)	18/21 (86%)	23/28 (82%)	20/24 (83%)
Documentaire-film	19/19 (100%)	19/23 (83%)	26/26 (100%)	26/27 (96%)	32/36 (89%)
Documentaire-series	4/6 (67%)	4/4 (100%)	4/4 (100%)	10/12 (83%)	5/7 (71%)
Totaal	**125/143 (87%)**	**110/126 (87%)**	**119/121 (98%)**	**152/165 (92%)**	**152/170 (89%)**

Bron: Nederlands Filmfonds | *Toegekend/Aangevraagd (percentage toegekend)

B.3.3.20 Toegekende financiering CoBO

Tabel 31: financiering CoBO (2025)

Titel	Omroep	Producent	Bedrag
Documentaire			
Behandelen of niet?	EO	Moondocs	€ 85.244
De Credible Messengers	KRO-NCRV	Mok & Uslu	€ 104.290
De tuinman van Auschwitz	Omroep MAX	Memphis Features	€ 150.000
De vijfde set	KRO-NCRV	Hollandse Helden	€ 112.889
Donkerblauwe rivier	EO	Doxy	€ 148.539
Door het oog van de valk	VPRO	Mint Film Office	€ 149.996
Fragile Future	NTR	Latitude	€ 150.000
Giovanni & Carmen	NTR	Prospektor	€ 70.000
I Know That You Know I Exist	HUMAN	Tangerine Tree	€ 45.000
Kusuma in Holland	AVROTROS	Memphis Features	€ 45.000
Look like Jackie	VPRO	Holland Harbour	€ 150.000
Missie Gaza/Mission Humanity	BNNVARA	Scenery	€ 115.543
Nollen-Melodieën	AVROTROS	Tomtit Film	€ 150.000
Nomadland	NTR	Moondocs	€ 150.000
Ongewapend	KRO-NCRV	Tomtit Film	€ 150.000
Ons kind	Omroep MAX	Witfilm	€ 150.000
Pabou en het wonder van Curaçao	NTR	New Ams	€ 99.000
Planeet riet	BNNVARA	Ispida Wildlife Productions	€ 150.000
Ruitenlikkers	HUMAN	Tangerine Tree	€ 145.002

Sexaholics	BNNVARA	ITV	€ 149.907
Tano	EO	Tangerine Tree	€ 150.000
Tegengas	HUMAN	Labyrint Film	€ 135.000
The Eight Continent	HUMAN	Scenery	€ 147.847
They Can't Control Us	KRO-NCRV	Scenery	€ 147.000
Tussen liefde en last	EO	Tangerine Tree	€ 97.196
Uit de as van een idee	AVROTROS	Witfilm	€ 80.000
Verstoten	Omroep MAX	Memphis Features	€ 95.000
Voor een eerlijke onderwereld	VPRO	Tangerine Tree	€ 150.000
Voorwaarts mars!	NTR	Witfilm	€ 150.000
Speelfilm			
Baraniya	KRO-NCRV	BALDR Film	€ 150.000
Bezetenen, De	VPRO	Studio Ruba	€ 150.000
Boomers	Omroep MAX	Kaap Holland Film	€ 330.000
Confettiregen	AVROTROS	De Familie	€ 330.000
Dikkie Dik en het ei	NTR	Catpaw Productions	€ 330.000
Dikkie Dik maakt het goed	NTR	Phanta	€ 21.250
Downtown	BNNVARA	Kaap Holland Film	€ 330.000
Floddertje	KRO-NCRV	Lemming Film	€ 330.000
In Alaska	EO	IJswater Films	€ 150.000
Jonge Vincent	AVROTROS	Submarine	€ 150.000
Maalstroom	NTR	Graniet Film	€ 150.000
Meis	AVROTROS	Witfilm	€ 150.000
Onder de Paramariboom	NTR	Keyfilm	€ 150.000
Poesjes	VPRO	Studio Ruba	€ 150.000
Spike	AVROTROS	Submarine	€ 330.000
Stairway to Earth	NTR	Phanta	€ 21.250
Sterrenstof	VPRO	Bind Film	€ 150.000

Bron: CoBO

B.3.3.21 Financiering via de Investeringsverplichting

Tabel 32: Financiering via de Investeringsverplichting (boekjaar 2024)

Investeringsverplichting	
Aantal media-instellingen	8
Boekjaar	2024

Totale relevante omzet – geaggregeerd	€ 864.587.986
Investeringsverplichting (5% van de relevante omzet) - geaggregeerd	€ 43.229.399
waarvan minimaal 50% moet zijn geïnvesteerd in documentairefilm, documentaireserie, dramaserie of speelfilm (2,5% van de relevante omzet)	€ 21.614.700
waarvan minimaal 60% moet zijn aangewend ten behoeve van onafhankelijke producties als bedoeld in artikel 3.22, eerste lid, Mediawet (3% van de relevante omzet)	€ 25.937.640

Bron: Commissariaat voor de Media

B.3.3.22 Inkomsten uit Tuschinski Fonds (ATF)

Tabel 33: Overzicht inkomsten ATF, in euro (2021-2025)

Inkomsten	2021	2022	2023	2024	2025
ATF uit BTW			4.569.221	4.172.137	4.105.294

Bron: Jaarrekeningen Abraham Tuschinski Fonds

B.3.3.23 Toekenningen van het ATF

Tabel 34: Overzicht toekenningen vanuit het ATF per film, in euro

Referentiefilm	Reserveringen 2025
Loverboy: Emoties uit	493.957
Verliefd op Bali	439.809
De Club van Sinterklaas film: Het Grote Sneeuwavontuur	437.548
De Terugreis	431.411
De Z van Zus	429.355
Juf Braaksel en De Geniale Ontsnapping	415.551
Scotoe	407.475
De Grote Sinterklaasfilm: stampij in de bakkerij	351.996
Een nieuwe vriend voor Dikkie Dik	348.536
De Wilde Noordzee	325.942

Bron: Jaarrekening Abraham Tuschinski Fonds[175]

[175] https://www.abrahamtuschinskifonds.nl/wp-content/uploads/ATF-jaarverslag-2025-website.pdf

B.3.3.24 Toegekende steun vanuit Creative Europe MEDIA aan Nederland

Tabel 35: Overzicht toegekende steun vanuit Creative Europe MEDIA aan Nederland (in euro), 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Content cluster	829.793	1.710.326	2.072.711	3.297.618	2.745.577
Audience cluster*	740.687	*2.030.308*	560.000	1.989.906	550.000
Business cluster **	2.567.610	8.584.008	N.B	913.502	8.873.473
Filmdistributie (automatic support)	1.455.339	2.118.602	2.095.305	2.245.398	N.B

Bron: Creative Europe Desk Nederland | * In 2022 gaat het om het totaalbedrag voor drie netwerken waar Nederlandse partners in betrokken zijn. ** 2022 was het eerste jaar van de oproep MEDIA 360° die drie jaar lang steun biedt aan grotere filmmarkten die diverse activiteiten bundelen. In Nederland profiteren IDFA, IFFR en Cinekid van deze nieuwe regeling.

B.3.3.25 Gesteunde Nederlandse projecten vanuit Creative Europe MEDIA

Tabel 36: Overzicht gesteunde Nederlandse projecten vanuit Creative Europe MEDIA, 2024

	Bedrag (in euro)	Toegekende aanvragen
Content cluster		
European Co Development	193.723	3
European Slate Development	1.735.000	7
TV & Online Content	1.368.895	4
Video Games & Immersive	0	0
Audience cluster		
Festivals Networks & Operators aanvrager	1.665.460	3 netwerken
European VOD Networks	324.446	1
Business cluster		
Fostering European Talent & Skills	0	0
Markets & Networks	0	0
Innovative Tools & Business Models	913.502	1
Distributie en vertoning		
Distributeurs	2.245.398	14
Bioscopen	1.072.000	

Bron: Creative Europe Desk Nederland

B.3.3.26 Productiesteun aan Nederlandse producties via Eurimages

Figuur 34: Productiesteun aan Nederlandse producties via Eurimages, in euro (2021-2024)

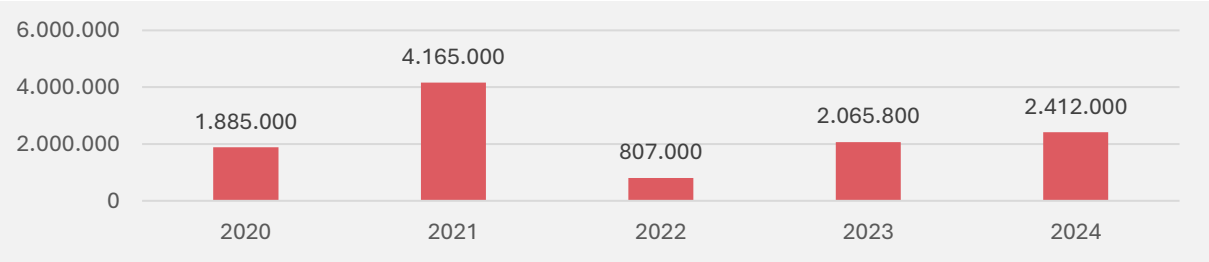

Bron: Film Facts & Figures 2021-2025

B.3.3.27 Internationale streamingdiensten in Nederland: fictieseries en -films (2021-2025)

Figuur 35: internationale streamingdiensten in Nederland: fictieseries en -films (2021-2025)

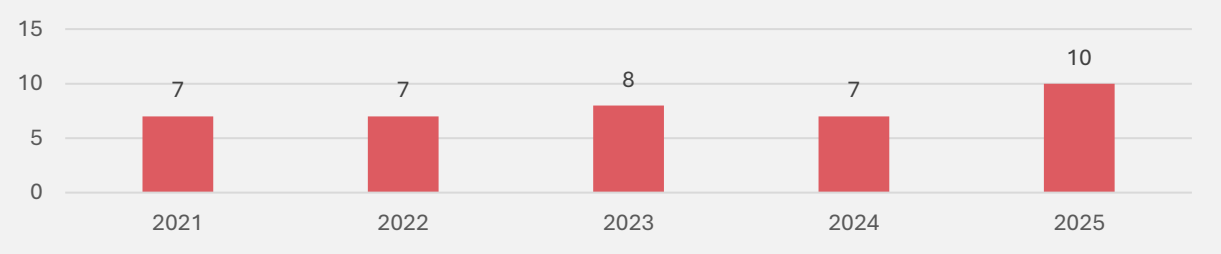

Bron: eigen analyse

B.3.3.28 Nederlandse originals naar genres (2021-2025)

Figuur 36: Nederlandse originals naar genres (2021-2025)

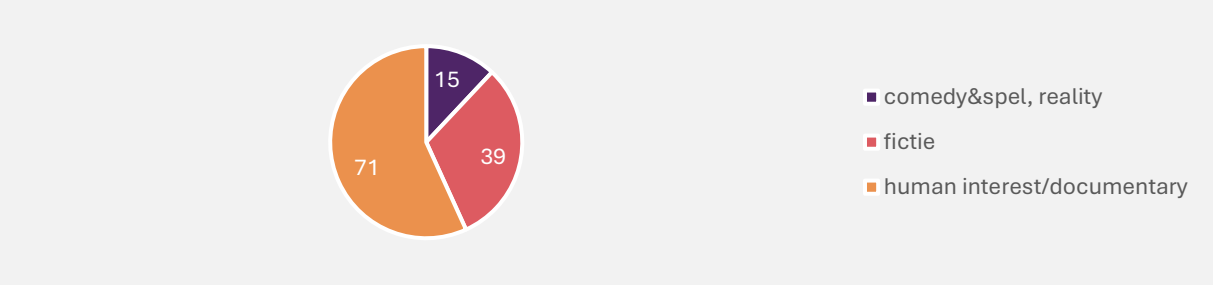

Bron: eigen analyse

B.3.3.29 Aanbod documentaire/human interest (2021-2025)

Figuur 37: Aanbod documentaire/human interest (2021-2025)

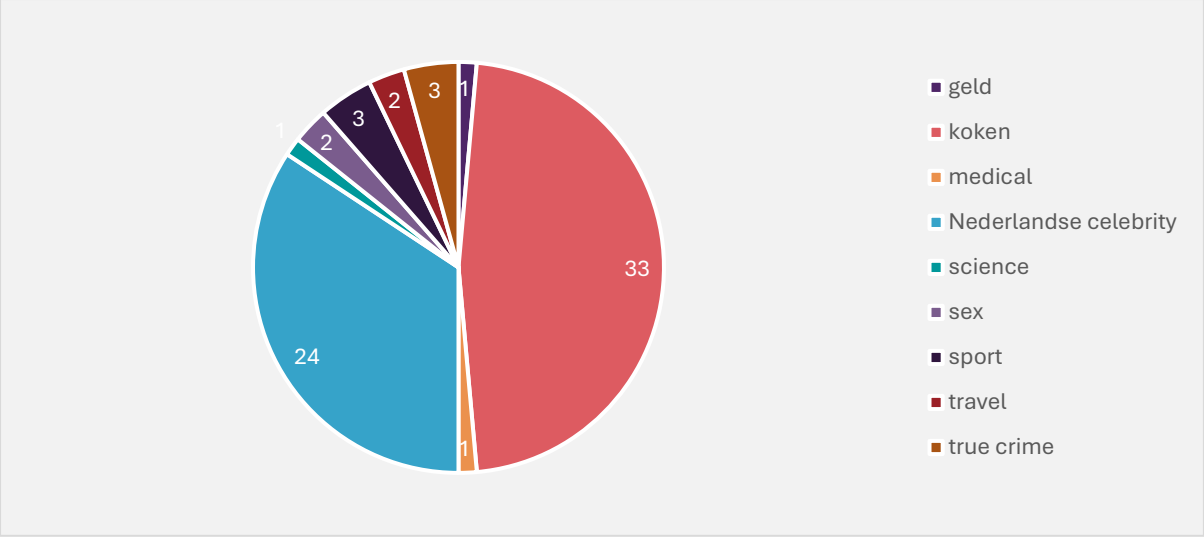

Bron: eigen analyse

B.3.3.30 Productievolume culturele audiovisuele content

Tabel 37: Productieactiviteit, in miljoen euro (2021-2025)

	2021	2022	2023	2024	2025
Totale productieactiviteit	179	219,4	229,6	259,6	188,5
waarvan speelfilm	126	124,16	135,26	175,0	128,8
waarvan documentaire	7,4	11,7	9,49	10,6	9,4
waarvan animatie kortfilms	0,8	0,88	1,62	0,5	1,6
waarvan experimentele film en kortfilm	2	15,89	3,33	3,1	3,4
waarvan high-end series	45,3	61,86	79,89	70,4	45,3

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.31 Productievolumes animatie-, documentaire-, dramaseries

Tabel 38: Productievolumes series (drama en documentaire) (2020-2025, x 000 euro)*

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aantal high-end series	11	9	14	7	14	13	18
Aantal high-end series met buitenlandse inbreng	6	2	7	5	7	8	8
Gemiddeld budget	3,1	2,9	2,9	4,6	4	3,8	5,3
Totale Nederlandse uitgaven high-end series	34	25,8	40	32,2	56,1	49,6	58,8
Uitgaven in buitenland	5,7	2,8	2,6	6,5	10,9	9,1	36,9
Gemiddelde uitgaven buitenland	0,9	1.4	0,4	1,3	1,6	1,1	1,3

Bron: Nederlands Filmfonds | * Data is berekend op basis van data ter beschikking gesteld door het Nederlands Filmfonds (en gepubliceerd in de Film Facts and Figures). Basisjaar is hier niet het jaar van release, maar jaar van aanvraag.

B.3.3.32 Productievolume van series over alle genres

Figuur 38: Productievolume van series over alle genres (aanvragen 2020-2025, x 000)

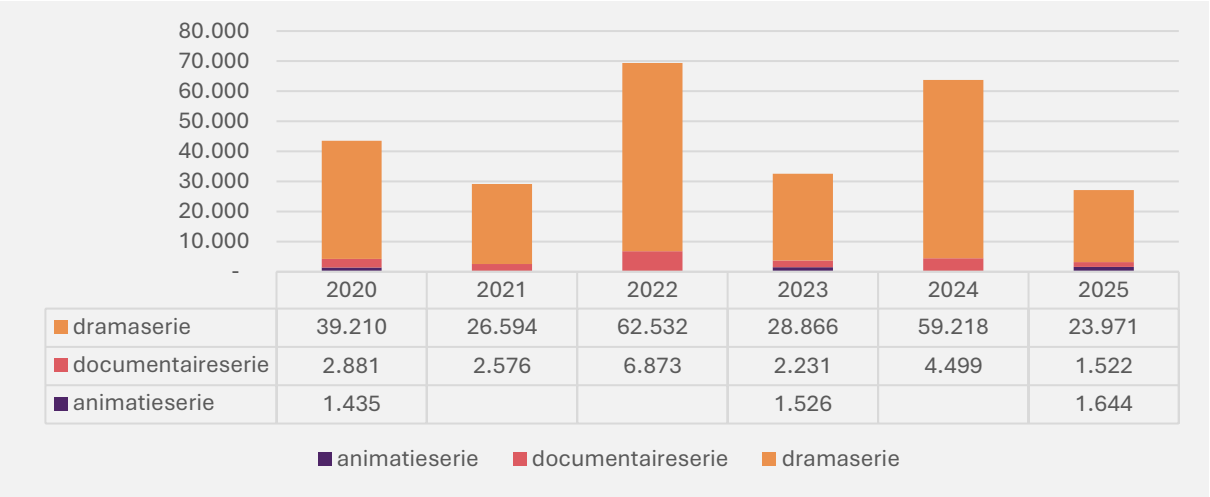

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
dramaserie	39.210	26.594	62.532	28.866	59.218	23.971
documentaireserie	2.881	2.576	6.873	2.231	4.499	1.522
animatieserie	1.435			1.526		1.644

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.33 Gemiddelde productiekost dramaserie

Figuur 39: Gemiddelde productiekost dramaserie (x 000) (aanvragen 2020-2025)

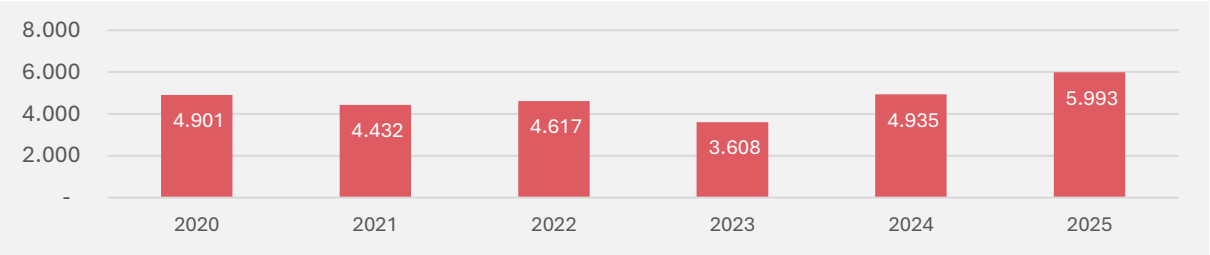

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.34 Gemiddelde productiekost dramaserie per formaat

Figuur 40: Gemiddelde productiekost dramaserie per formaat (x000) (aanvragen 2020-2025)

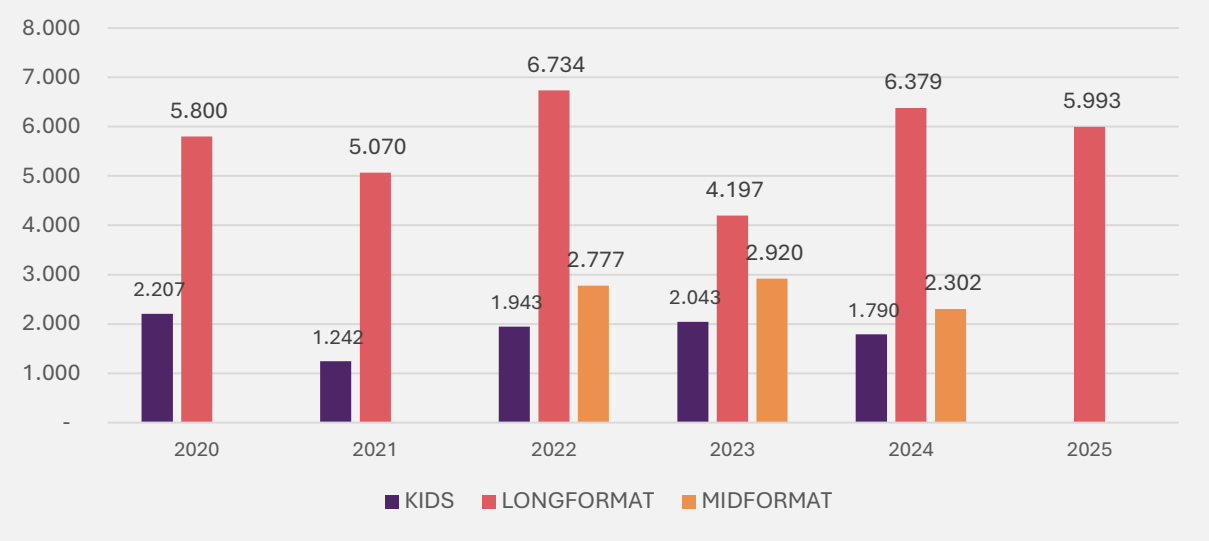

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.35 Gemiddelde kost/uur dramaserie

Tabel 39: Gemiddelde kost/uur dramaserie in euro (x000) (aanvragen 2020-2025/per formaat)[176]

Jaar	Kids	Longformat	Midformat	Totaal
2020	645,49	1.137,82		1.014,74
2021	745,20	1.049,05		998,41
2022	607,19	1.257,09	739,89	976,37
2023	612,90	1.009,19	783,57	903,25
2024	577,97	1.238,95	724,03	1.042,97
2025		1.303,75		1.303,75
Totaal	**630,32**	**1.161,81**	**749,16**	**1.020,98**

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

[176] Waar de cellen in de tabel leeg zijn, geldt dat hier geen specifieke projecten binnen dit formaat werden gesteund en kan dus ook geen gemiddelde kost/uur gemaakt worden.

Figuur 41: Gemiddelde kost/uur dramaserie (x000) (aanvragen 2020-2025/per formaat)

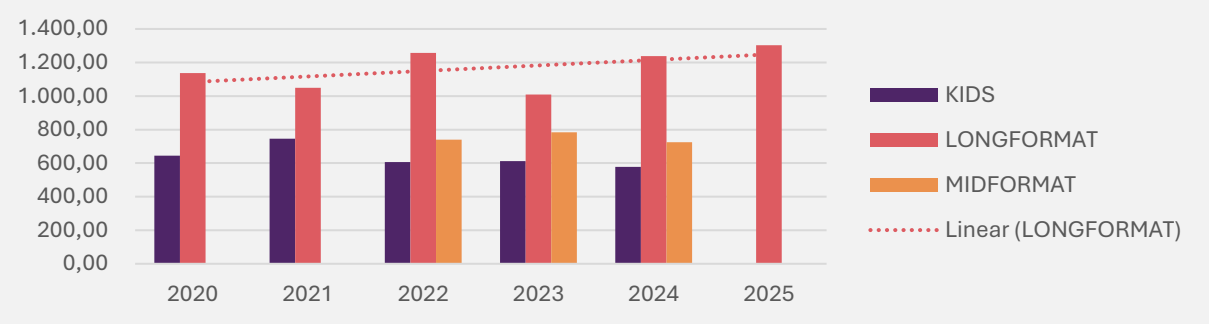

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.36 Totalen financiering fictie (absoluut)

Figuur 42: Totalen financiering fictie (long format) (absoluut) (2021-2025) (x000)

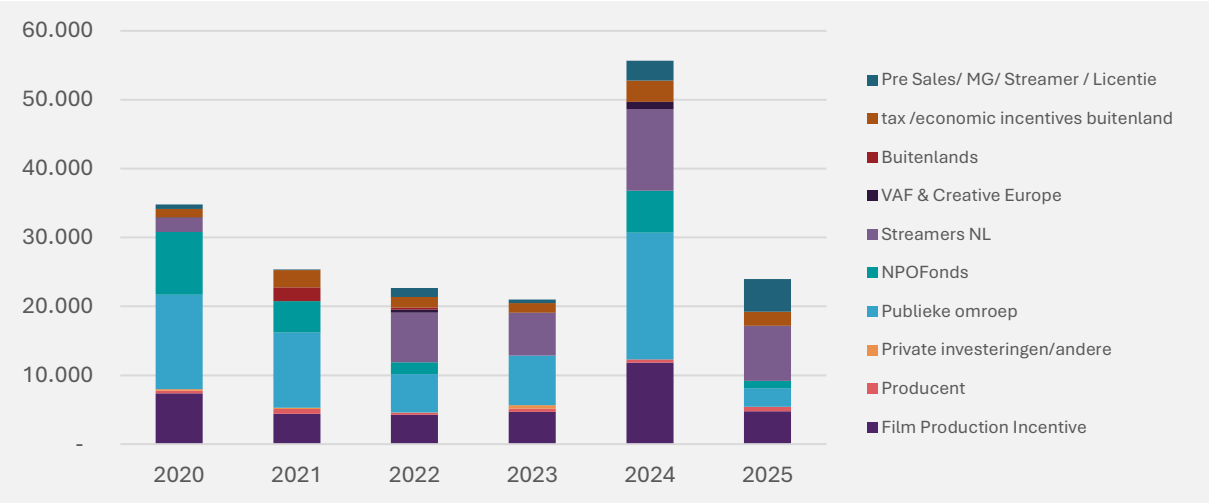

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.37 Totalen financiering fictie (relatief)

Figuur 43: Totalen financiering fictie (long format) (relatief) (2021-2025) (%)

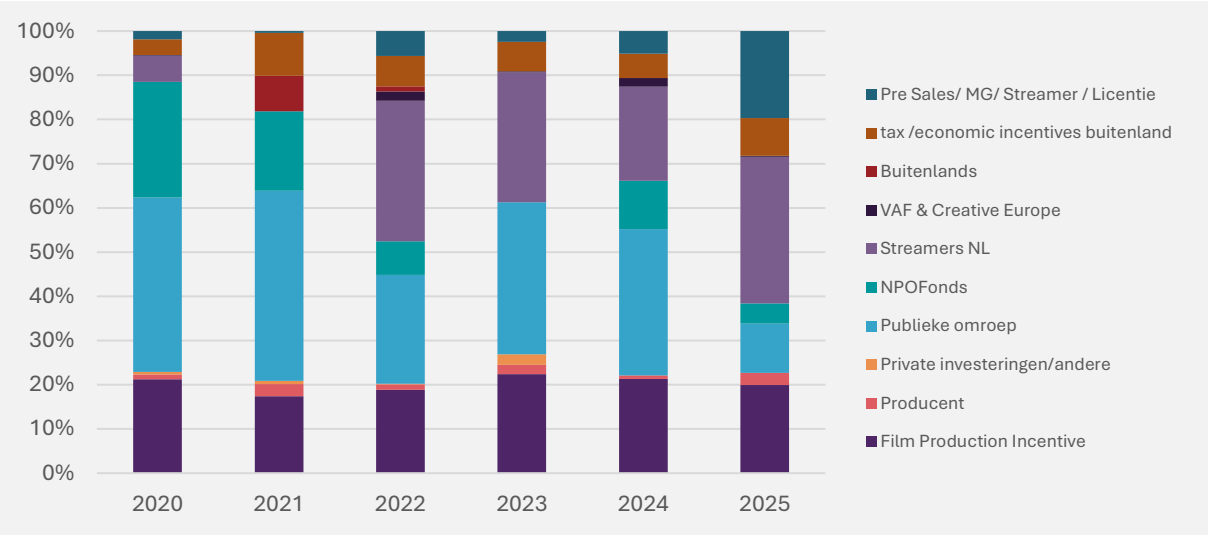

Bron: eigen analyse, op basis van Nederlands Filmfonds

B.3.3.38 Gemiddelde productiekost Nederlandse film

Figuur 44: Gemiddelde productiekost Nederlandse film in miljoen euro (2021-2024)

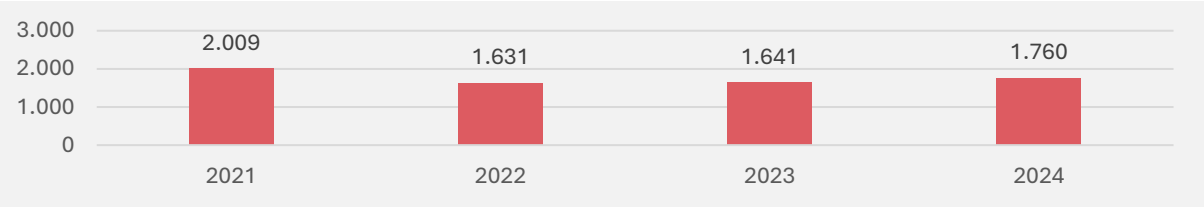

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.39 Samenstelling financiering producties met selectieve steun en/of Film Production Incentive

Tabel 40: Samenstelling financiering producties met selectieve steun en/of Film Production Incentive, 2021-2023 (x 000 euro)

Jaar	2021	2022	2023
Filmfonds	14.052	17.928	20.079
Film Production Incentive	9.682	14.116	13.345
Producent	2.263	3.882	2.229
Privaat	1.202	831	901
Omroep	5.843	9.146	5.655
ATF	1.661	6.032	5.156
Europese steun	2.535	3.644	2.836
Ander buitenl.	4.198	1.317	1.475
Tax/economische incentive	5.784	3.360	3.739
Andere	12.469	11.517	11.637

Bron: Nederlands Filmfonds

B.3.3.40 Totalen stapeling financiering film

Figuur 45: Totalen stapeling financiering film (x000 euro) (2021-2024)

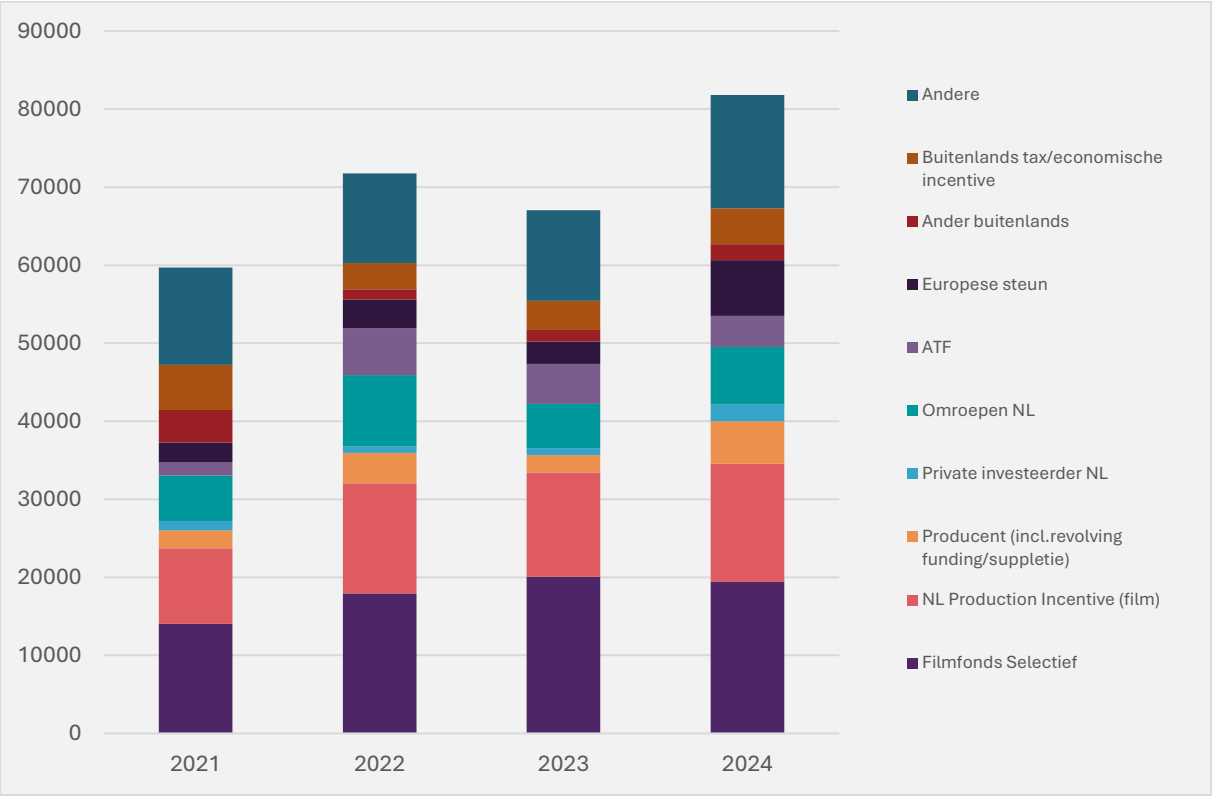

Bron: Eigen analyse op basis van Nederlands Filmfonds. *Daarbij geldt: Filmfonds Selectief: selectieve steun van het Filmfonds (ontwikkeling en realisatie); Film Production Incentive: steun van de Film Production Incentive voor speelfilm; Producent: financiële inbreng van de producent in de productie, inclusief terugverdiende middelen voorbehouden voor nieuwe producties; Private investeerder NL: private investeringen van derden in speelfilm; Omroepen NL: omroepbijdragen in licentie en in bijdragen van fondsen (CoBO en NPO-fonds); ATF: bijdragen van het Abraham Tuschinski Fonds; Europese steun: bijdragen van Eurimages en/of Creative Europe; Ander buitenlands: inbreng van buitenlandse omroepen, streamingdiensten, sales of distributeurs; Buitenlands tax/economische incentives: financiering uit publieke maatregelen buiten Nederland, exclusief Europese steun; hoofdzakelijk fiscale incentives (vnl. Tax Shelter in België of economische fondsen in Europa); Andere: andere financiële inbreng, voornamelijk de inbreng van distributeurs via minimum guarantees en inbreng van streamingdiensten.

B.3.3.41 Publieksbereik Nederlandse film

Figuur 46: Aantal bioscoopbezoekers Nederlandse film (majoritair, alle genres; 2016-2025)

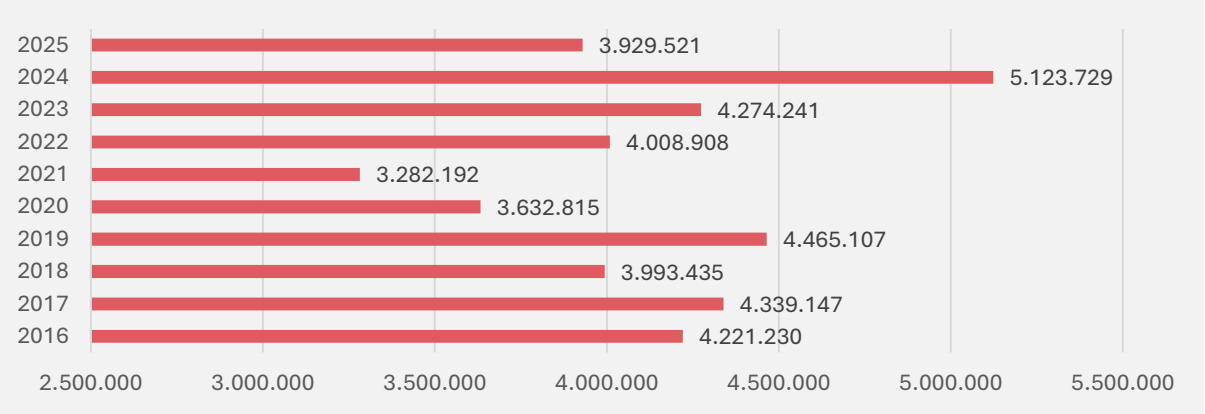

Bron: NVPI

B.3.3.42 Box office Nederlandse film

Figuur 47: Box office Nederlandse film (majoritair, alle genres, 2016-2025)

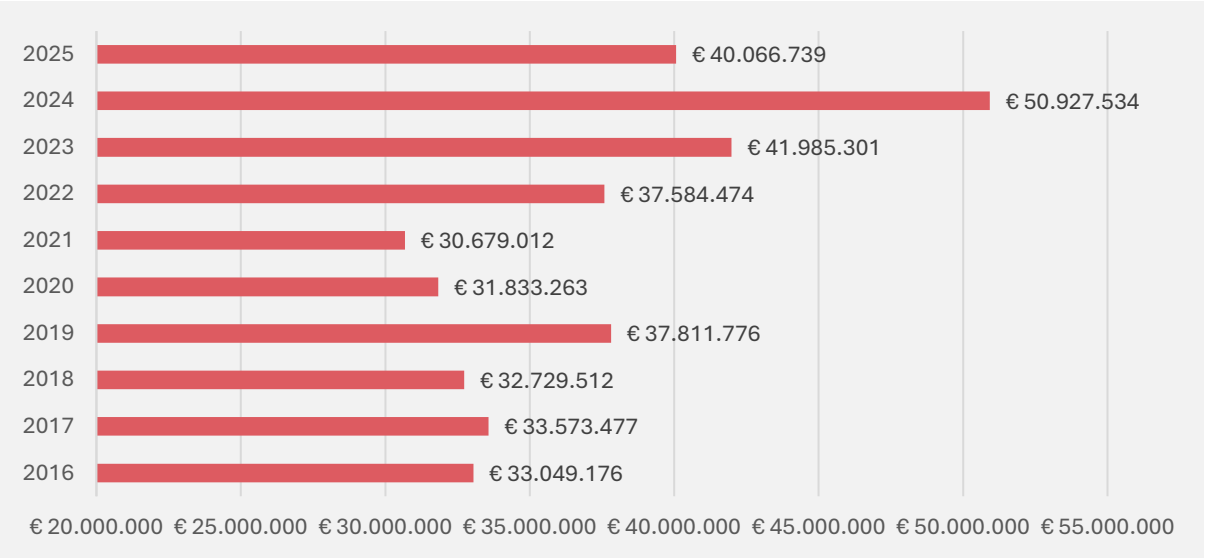

Bron: NVPI

B.3.3.43 Aandeel van top 3 meest bezochte films in totaal aantal bioscoop bezoekers

Tabel 41: Aandeel van top 3 meest bezochte films in totaal aantal bioscoop bezoekers (2021-2025)

Jaar	Totale bezoekers	Bezoekers top 3	% van totale bezoekers
2021	3.282.192	1.262.521	38,5
2022	4.008.908	1.632.451	40,7
2023	4.274.241	1.306.035	30,6
2024	5.123.729	918.096	17,9
2025	3.929.521	915.921	23,3

Bron: analyse, op basis data NVPI

B.3.3.44 Aantal Nederlandse films met meer dan 100.000 bezoekers

Tabel 42: Aantal Nederlandse films met meer dan 100.000 bezoekers (2021-2025)

Films met > 100.000 bezoekers	Aantal
2021	11
2022	18
2023	15
2024	15
2025	12

Bron: analyse, op basis data NVPI

B.3.3.45 Overzicht 20 meest bezochte Nederlandse bioscoopfilms

Tabel 43: overzicht 20 meest bezochte Nederlandse bioscoopfilms (majoritair, 2021-2025)

Jaar	Titel	Release	Bezoek*	Box office*
2022	De Tatta's	22/12/2022	694.014	€ 7.540.243
2023	Bon Bini Bangkok Nights	20/12/2023	550.552	€ 6.017.103
2021	Slag Om De Schelde, De	05/06/2021	510.450	€ 5.228.590
2023	De Tatta's 2	14/12/2023	510.262	€ 5.661.887
2022	Soof 3	15/09/2022	497.529	€ 4.977.682
2021	Luizenmoeder - De Film	28/07/2021	470.112	€ 4.645.996
2022	Bon Bini Holland 3	30/06/2022	440.908	€ 4.474.575
2024	Loverboy: Emoties uit	29/08/2024	377.001	€ 4.282.145
2025	Voor de Meisjes	02/10/2025	319.981	€ 3.422.485
2025	Amsterdamned II	04/12/2025	301.030	€ 3.618.836
2025	De Film van Rutger, Thomas & Paco	03/07/2025	294.910	€ 2.775.240
2021	Alles op Tafel	04/11/2021	281.959	€ 2.822.380
2025	De Tatta's 3	11/12/2025	279.286	€ 3.219.336
2024	Verliefd op Bali	01/02/2024	272.710	€ 2.851.905
2025	Club van Sinterklaas film: Een Dolle Beestenboel	02/10/2025	271.407	€ 2.515.834

2024	Club van Sinterklaas film: Het Grote Sneeuwavontuur	03/10/2024	268.385	€ 2.445.801
2022	Costa!! (2022)	28/04/2022	261.010	€ 2.682.604
2022	Grote Sinterklaasfilm: Gespuis In De Speelgoedkluis	05/10/2022	258.663	€ 2.220.825
2024	De Terugreis	21/03/2024	257.439	€ 2.595.374
2024	De Z van Zus	07/11/2024	253.114	€ 2.601.197

Bron: analyse, op basis van NVPI

B.3.3.46 Selecties Nederlandse films op festivals en andere evenementen

Tabel 44: Selecties Nederlandse films op festivals

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Internationale festivals met Nederlandse film selectie	452	569	262	288	351	315	341	411
Selectie van Nederlandse films op internationale filmfestivals	1248	1435	796	872	1 106	1 094	1279	1468
Selectie Nederlandse films op andere evenementen (festivals, ambassades, theaters, archieven, kunstencentra, etc)	193	149	64	26	39	143	40	50
Totaal Nederlandse films vertoond internationaal (op festivals en andere culturele vertoningsplekken, met gemiddeld 3 screenings per vertonersplek)	4323	4752	NVT in 2020	NVT in 2021	3 435	3 282	3957	4554
Data voor 2025 gebaseerd op meest recent beschikbare data (tot april 2026).								

Bron: Nederlands Filmfonds, gebaseerd op Eye international

B.3.3.47 Aantal prijzen Nederlandse films op festivals

Tabel 45: Aantal prijzen Nederlandse films op festivals

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal	**226**	**200**	**61**	**84**	**116**	**81**	**99**	**123**
feature	114	77	35	36	30	36	45	39
documentaire	40	18	4	18	24	7	12	19
shorts + short docs	50	53	12	22	45	11	26	37
animatie	20	51	10	8	16	9	13	26
virtual reality	0	0	0	0	1	2	3	3
prizes for persons	2	1	0	0	1	1	10	7

Bron: Nederlands Filmfonds, gebaseerd op Eye international

Bijlage 4. Inzichten uit de internationale vergelijking

B.4.1 Vlaanderen

B.4.1.1 Het audiovisuele landschap in Vlaanderen

Op de Vlaamse televisiemarkt zijn **drie omroepen actief** in financiering van Vlaamse AV-productie: de publieke omroep VRT, VTM als grootste commerciële omroep (onderdeel van DPG Media) en Play (onderdeel van Telenet). VRT1, VTM en Play4 nemen 56% van het televisiemarktaandeel in Vlaanderen in.[177] DPG Media is in Vlaanderen één van de twee grote nieuwsuitgeversgroepen (samen met Mediahuis); Telenet is één van de belangrijke aanbieders van digitale televisie en internet. Telenet behoort, net als het Nederlandse Ziggo tot Liberty Global. In februari 2026 kondigde Liberty Global aan Telenet onder Ziggo te brengen binnen de organisatie. Het feit dat er drie spelers actief inzetten op lokale AV-productie wordt gezien als verklarend voor de sterke dynamiek van de sector, maar wordt tegelijkertijd gezien als fragiel en wellicht in het licht van de huidige ontwikkelingen, erg moeilijk houdbaar. Moederbedrijf Telenet kondigde begin 2026 aan een extra 30 miljoen te investeren in Play Media. Investeringen van regionale omroepen (die in Vlaanderen een gemengd statuut als publiek-private samenwerking kennen) zijn beperkt tot nieuws, duiding en lifestyle. Het aanbod van Vlaamse omroepen kleurt sterk lokaal, wat ook een gevolg is van de populariteit van Vlaamse content. Uitzendingen van sportwedstrijden niet meegerekend, zijn alle programma's in de top 100 van meest bekeken programma's Vlaamse titels.[178]

De **productiesector bestaat uit een relatief groot aantal spelers**, ondanks de weinige potentiële afnemers van AV-content. VOFTP is de enige belangenvereniging voor de productiesector en overkoepelt onafhankelijke televisie-, documentaire-, animatie- en filmproducenten. VOFTP telt in 2026 40 leden.[179] Sinds 2010 vindt een opvallende toename van **concentratievorming** binnen de productiesector plaats, met binnen- en buitenlandse omroepen en mediaconglomeraten die productiehuizen overnemen (Woestijnvis, Caviar, Roses are Blue, Eyeworks, DeMensen) of erin participeren (Panenka). Daarnaast vindt er consolidatie binnen de sector plaats door het bundelen van krachten tussen productiehuizen (Hotel Bonka, Ded's it) of door overnames en participaties van grote productieconglomeraten (Banijay Belgium, Jonny De Pony, A-Team Productions). De Vlaamse regelgever heeft in 2025 een nieuwe definitie van 'onafhankelijke producent' opgenomen in het Mediadecreet die beter moet tegemoetkomen aan de veranderingen in de sector. De belangrijkste niet-onafhankelijke televisieproducent is Woestijnvis, die deel uitmaakt van de Vijver Media, op zijn beurt eigendom van Telenet.

Netflix is sinds 2014 actief op de Belgische markt. Cijfers over marktaandelen en aantal abonnees van streamingdiensten zijn niet bekend. In 2020 lanceerden DPG Media en Telenet gezamenlijk (als joint venture) Streamz, dat zich profileert als de streamingdienst met eigen content. Streamz bestaat vandaag meer dan vijf jaar en laat volgens berichten voor het eerst winst optekenen in 2025. De contentstrategie is nog steeds die van eigen content, maar Streamz kondigde wel aan het volume kwaliteitsseries meer af te wisselen met het kostenefficiëntere *reality* en *true crime*. De VRM meldde dat Streamz in 2024 een groei van **52% in kijktijd** kende, dat de top 10 op het platform volledig uit Vlaamse series bestond en dat **80% van de kijktijd** naar lokale producties ging.[180] Volgens het laatste

[177] https://www.cim.be/nl/nieuws/2167-nl-kijkcijfers-in-2023
[178] https://www.cim.be/nl/televisie?type=daily&date=2026-7-2&region=north
[179] https://www.voftp.be/leden
[180] VRM (2025). Rapport Mediaconcentratie in Vlaanderen 2025. Url: https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/rapporten/mediaconcentratie-in-vlaanderen-2025

Digimeter-rapport maakt **73% Vlamingen regelmatig gebruik van streamingdiensten**, inclusief SVOD en VOD-diensten van omroepen.[181] Die laatste winnen aan belang.

Het Vlaamse vertonerslandschap (vertoners gevestigd in Vlaanderen en de spelers in Brussel die zich ook richten tot een Nederlandstalig publiek) bestaat uit multiplexen (waarvan Kinepolis de belangrijkste speler is), arthousebioscopen, een dalend aantal onafhankelijke profitbioscopen, culturele vertoners (vertoners die op continue basis film vertonen) en culturele centra (die wekelijks of maandelijks film programmeren). Bioscopen slagen sinds de coronapandemie niet de bezoekerscijfers van 2019 te evenaren, wat de sector voornamelijk toeschrijft aan een onvoldoende sterk commercieel aanbod aan blockbusters en de concurrentie met streamingdiensten. Arthouse en stadsbioscopen zijn op het vlak van publieksbereik sterker dan de multiplexen, maar zijn afhankelijk van publieke ondersteuning van steden, het VAF en de Europese Unie (Europa Cinemas). Binnen de Vlaamse bioscoopsector wordt vaak naar Nederland verwezen, zowel op het vlak van aantal doeken, als in de ondersteuning van filmtheaters of het succes van initiatieven zoals Cineville.

Wat monitoring betreft, bevat het jaarverslag van het VAF steeds uitgebreidere overzichten van gesteunde projecten en impact. De organisatie heeft op haar website **dashboards voor bioscoopbezoek, festivalselecties en prijzen**, **streamingbeschikbaarheid en internationale rechtenverkoop**. Het dashboard internationale rechtenverkoop registreert de verkoop van Vlaamse titels aan buitenlandse sales agents op basis van jaarlijkse producentenbevragingen. Informatie over de werking en effectiviteit van de stimuleringsregeling wordt niet systematisch gedeeld (enkel de goedgekeurde projecten door de VRM) en het Departement Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse overheid rapporteert jaarlijks over de bestedingen van de Tax Shelter. Over de productieaantallen, gemiddelde budgetten van titels of stapeling wordt beperkt in ad hoc-studies belicht, maar niet periodiek verzameld.

B.4.1.2 Publieke ondersteuning en beleid

Mediabeleid is in België een **bevoegdheid van de gemeenschappen**. Film behoort tot het beleidsdomein cultuur; beleid rond omroepen, streamingdiensten (‘niet-lineaire omroeporganisaties’) en videoplatformdiensten behoort, samen met videogames tot het beleidsdomein ‘media’. Audiovisueel beleid valt in Vlaanderen onder de bevoegdheid van de ministers, bijgestaan door een kabinet, en het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Het Mediadecreet is het belangrijkste regelgevend document (equivalent van de Mediawet in Nederland). Overheidsbeleid rond de AV-sector is gericht op het behoud van lokale AV-content en het waken van evenwichten tussen de grootste spelers in de markt. Mediabeleid kenmerkt zich ook door een meer **economische insteek**, met duidelijkere motivering van steuninstrumenten ten voordele van de volledige AV-sector, en niet als onderdeel van doelstellingen gelinkt aan een specifiek cultureel AV-aanbod. De Vlaamse Regulator voor de Media (equivalent van Commissariaat voor de Media) ziet toe op de naleving van het Mediadecreet en reikt vergunningen en erkenningen uit aan mediaspelers. Mediarte.be is het sociaal fonds voor de sector en brengt ook geregeld informatie over werknemers en genderverdeling in de sector.

Recente beleidsinitiatieven belangrijk voor de financiering van cultureel AV-aanbod zijn de hernieuwde beheersovereenkomsten voor de VRT en het Vlaams Audiovisueel Fonds, die de financiering voor de komende vijf jaar vastleggen; de lancering van een voorstel voor het garanderen van passende aandacht voor Vlaamse diensten (gelanceerd in 2025) en de herziening van de investeringsverplichting (stimuleringsregeling) voor niet-lineaire omroeporganisaties en dienstenverdelers.

[181] Imec (2025). Digimeter. Url: https://www.imec.be/nl/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter/imecdigimeter-2025#download

Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)

Het VAF is het sturende orgaan voor de ondersteuning van audiovisuele content in Vlaanderen, al zijn de beschikbare middelen niet zo hoog als het volume investeringen uit de Belgische Tax Shelter, of de investeringen van de VRT. Het VAF overkoepelt het Filmfonds, Mediafonds en Gamefonds. De fondsen werken op basis van een commissiesysteem (in tegenstelling tot het consulentensysteem in Nederland en Scandinavische landen).

Steun voor creatie wordt toegekend via **scenariosteun, ontwikkelingssteun, productiesteun** en **steun na opstart productie**. Voor het Film- en Mediafonds bestaat een pitchcomité vooraleer projecten kunnen ingediend worden voor scenariosteun. Specifiek voor het Mediafonds geldt een multiplicatorregeling: voor elke euro die VAF toekent, moet 1 euro geïnvesteerd worden door een omroep/streamingdienst. Voor documentaire geldt 2:1 en voor animatie 3:1.[182] Voor creatieprojecten is de indiener steeds een Vlaamse producent. Het VAF heeft ook een samenwerkingsovereenkomst met het Centre du Cinéma et de l'Audiovisuel de la Fédération Wallonie-Bruxelles in Franstalig België en het Nederlands Filmfonds voor de ondersteuning van minoritair-Vlaamse projecten, op voorstel van een beperkte commissie.

De huidige budgetten van het VAF laten toe te investeren in **8 speelfilmproducties per jaar en 3 tot 4 fictieseries per jaar**. Het VAF en de sector pleitten in hun memorandum voor een versterking van de middelen van het Mediafonds. Sinds 2016 zijn geleidelijk ook de premies opgetrokken voor productie bij zowel het Film- als Mediafonds, maar de totale middelen van de fondsen werden niet geïndexeerd. In 2024 registreerde het VAF **714 creatiesteunaanvragen voor het Filmfonds en het Mediafonds samen**, wat wijst op een grote projectpipeline, maar ook op hoge druk op selectie en middelen.[183]

Naast creatie investeert het VAF ook in **talentontwikkeling** (door terugbetalingen van opleidingen, eigen coaching en het aanbieden van opleidingen en ateliers), **promotie** (steun voor marketing aan de producent en ondersteuning van buitenlandse promotie), **inclusie** (door sensibilisering en een impulspremie ter ondersteuning van gender, etnisch-culturele diversiteit en personen met een handicap). VAF Publiek overkoepelt initiatieven ter ondersteuning van **publieksontwikkeling, beleving en filmeducatie** en omvat steun aan festivals, vertoners van Vlaamse auteursfilm, filmnetwerken en -verenigingen, en andere publieksinitiatieven. Sinds de coronapandemie worden ook middelen vrijgemaakt voor een brede publiekscampagne voor de Vlaamse film, samen met de sector. Werkingskosten en overhead zijn in vergelijking met andere fondsen beperkt. Zoveel mogelijk middelen worden geïnvesteerd in creatie en besparingen worden zo weinig mogelijk afgewenteld op creatie.

Tabel 46: Totaal goedgekeurde steun per hoofddomein in 2025

Hoofddomein VAF	# toekenningen	Toegekende steun
Creatie, inclusief Filmfonds, Mediafonds en Gamefonds	400	€24.496.407
Promotie	51	€619.896
Publiek	93	€555.150
Talentontwikkeling	96	€399.742
Totaal VAF	**640**	**€26.071.196**

Bron: VAF

[182] Producenten kunnen indienen in scenariofase zonder expliciete bijdrage van een omroep of binnenlandse streamingdienst. Vanaf de ontwikkelingsfase geldt de multiplicator.
[183] VAF (2024). Jaarverslag. Url: https://www.vaf.be/files/Jaarverslagen/VAF_2024_jaarverslag.pdf

Tabel 47: Productiesteun Filmfonds en Mediafonds

	Filmfonds 2025	Mediafonds 2025
Beschikbaar totaalbudget	€23.274.930	€9.442.340
Dotatie / referentiebudget	€20.877.000	€7.173.000
Totaal creatie	€14.624.002 besteed aan creatie	€7.764.313 besteed aan creatie
Gesteunde producties	39 producties (28 fictie, 5 animatie, 6 documentaire)	14 producties (4 fictie, 5 animatie, 5 documentaire)
Premie/productiesteun	€1.000.000 fictie €190.000 documentaire €700.000 animatie	€1.300.000 fictie €500.000 documentaire €600.000 animatie

Bron: VAF

Screen Flanders

Screen Flanders is een **economisch fonds** gericht op het aantrekken van investeringen in de Vlaamse AV-sector. Zowel majoritair als minoritair Vlaamse projecten komen in aanmerking, op voorwaarde dat de aanvraag gebeurt via een Belgische onafhankelijke producent of via een buitenlandse producent die samenwerkt met een Belgische coproducent. De maatregel versterkt op die manier ook de coproductiepositie van België en Vlaanderen. Omdat internationale coproducties met België in aanmerking kunnen komen, kan een Vlaamse of Belgische coproducent Tax Shelter-financiering inbrengen in een groter internationaal financieringsplan. Dat maakt Belgische coproductiepartners aantrekkelijker voor buitenlandse producenten die Belgische uitgaven kunnen structureren.

Projecten kunnen **maximaal 400.000 euro steun** krijgen. Daartegenover staat minstens een besteding van 100% van het toegekende steunbedrag in het Vlaamse Gewest; daarnaast moet een project minstens 250.000 euro aan in aanmerking komende Vlaamse kosten realiseren. De regels bepalen welke kosten als Vlaamse AV-uitgaven worden erkend. Gelijkaardige economische fondsen bestaan in Brussel via screen.brussels en in Franstalig België/Wallonië via Wallimage. Aanvragen worden ingediend binnen open oproepen, en de selectie gebeurt door een jury van economische en culturele experten. De beoordeling focust vooral op het economische potentieel van het project en de impact op de Vlaamse AV-sector. Beschikbare middelen worden toegekend aan de hoogst gerangschikte projecten tot het budget van de oproep is uitgeput. De steun wordt toegekend als een terugbetaalbaar voorschot op netto-ontvangsten.[184]

Screen Flanders beschikt doorgaans over een jaarlijks budget van **3,5 miljoen euro**, verdeeld over twee oproepen. In 2025 werd dat budget door een bijkomende economische injectie verhoogd tot 4,9 miljoen euro toegekende steun. Over de twee oproepen van 2025 werden 39 projecten ingediend en **22 projecten** gesteund. De gesteunde projecten bestonden uit **11 series** en **11 langspeelfilms**, verdeeld over **18 fictieprojecten**, **3 animatieprojecten** en **1 documentaire**. De verdeling tussen Belgische majoritaire en Belgische minoritaire coproducties was in 2025 gelijk: 11 majoritaire en 11 minoritaire projecten. De economische hefboom is de centrale troef van Screen Flanders.[185]

[184] VLAIO ontvangt een pro rata recoupmentpercentage van alle netto-ontvangsten uit de exploitatie van het audiovisuele werk, vanaf de eerste euro netto-ontvangsten en in eerste rang naast andere financiers. De steun wordt uitbetaald in drie schijven van 40%, 30% en 30%, gekoppeld aan bevestigde financiering, start van productie en volledige betaling van de in aanmerking komende uitgaven.

[185] In call 1 van 2025 werd 2 miljoen euro steun toegekend aan 7 projecten, die samen meer dan 15,7 miljoen euro aan in aanmerking komende Vlaamse AV-uitgaven zouden genereren. In call 2 van 2025 werd 2,95 miljoen euro steun toegekend aan 15 projecten, goed voor meer dan 24,7 miljoen euro aan verwachte Vlaamse AV-uitgaven. Volgens

Figuur 48: Evolutie Screen Flanders steunbedrag vs. Uitgaven

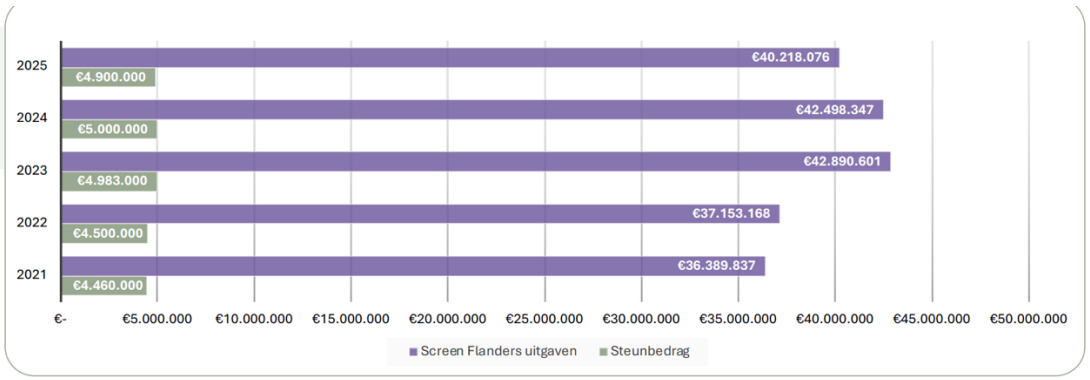

Bron: Screen Flanders

Tabel 48: Screen Flanders kerncijfers

Indicator	Cijfer / regel
Jaarlijks standaardbudget	3,5 miljoen euro
Budget 2025 effectief toegekend	4,9 miljoen euro
Ingediende projecten 2025	39
Ondersteunde projecten 2025	22
Projecttypes 2025	11 series, 11 langspeelfilms
Genres 2025	18 fictie, 3 animatie, 1 documentaire
Coproductiestatus 2025	11 maj. Belgisch, 11 min. Belgisch
Call 1 2025	2 miljoen euro steun voor 7 projecten
Vlaamse uitgaven call 1 2025	> 15,7 miljoen euro
Call 2 2025	2,95 miljoen euro steun voor 15 projecten
Vlaamse uitgaven call 2 2025	> 24,7 miljoen euro
Maximale steun per project	400.000 euro
Minimum Vlaamse uitgaven	250.000 euro exclusief btw
Minimum spending ratio	100% van steunbedrag
Minimum bevestigde financiering bij aanvraag	50% van totaal productiebudget

Bron: Screen Flanders

De Tax Shelter

De Belgische Tax Shelter bestaat sinds 2004 en is een federale fiscale maatregel die ondernemingen gevestigd in België stimuleert om te investeren in erkende Europese AV-werken, podiumkunsten en, sinds de uitbreiding van het stelsel, ook videogames. Voor de AV-sector vormt het systeem een belangrijke bron van aanvullende marktfinanciering, naast culturele steun, economische fondsen, omroepbijdragen, coproductie, voorverkoop en internationale sales. Voor producenten bestaat het voordeel uit toegang tot privaat kapitaal voor productie- en exploitatie-uitgaven. De meest recente

Screen Flanders genereerde de maatregel in 2025 minstens 40,4 miljoen euro aan verwachte Vlaamse AV-uitgaven tegenover 4,9 miljoen euro steun. Url https://www.screenflanders.be/en/news-events/results-call-1-2025

jaarrapportering vermeldt 759 erkende projecten en 154 miljoen euro aan investeringen.[186] Volgens het rapport ligt de geraamde **investering ongeveer 29 miljoen euro hoger dan in 2024**, wat neerkomt op een stijging van ruim 23% tegenover 2024. Het rapport positioneert 2025 daarmee als een sterk groeijaar voor het systeem.

Voor AV-werken **komen fictie, documentaire, animatiefilms en -series** in aanmerking (ook kortfilms); meer recent is ook human interest opgenomen als genre dat in aanmerking komt voor de maatregel.[187] De werken moeten door de bevoegde diensten van de betrokken gemeenschap erkend zijn als Europees werk. Internationale producties binnen diezelfde genres komen eveneens in aanmerking. Ze moeten vallen onder de Europese AVMD-richtlijn of onder een bilaterale coproductieovereenkomst die België of een Belgische gemeenschap met een andere staat heeft afgesloten. De cijfers in Figuur 49 tonen hoe de Tax Shelter (met uitzondering van human interest-titels) het vaakst in combinatie met andere steunmaatregelen worden gestapeld.

Figuur 49: Aandeel van de verschillende steunvormen per genre (2025)

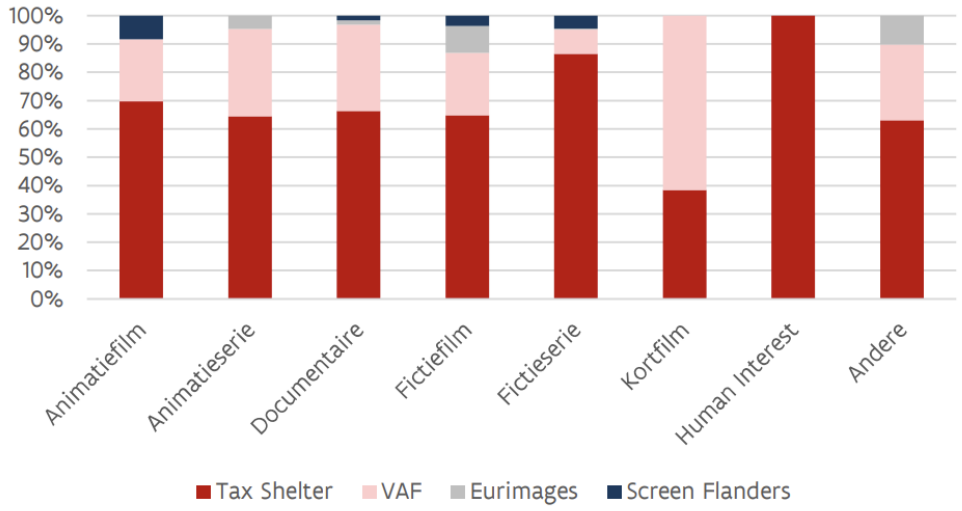

Bron: Departement Cultuur, Jeugd en Media

Producenten trekken via de Tax Shelter privaat kapitaal aan zonder exploitatierechten of creatieve controle af te staan aan de investeerder. Het Belgische Tax Shelter-systeem is sinds 2003 een grote stimulans geweest voor de professionalisering en internationale uitstraling van de Belgische AV-sector.[188] De Tax Shelter draagt bij aan productievolume. Voor de Vlaamse sector betekent dit dat een substantieel deel van de productieactiviteit mede afhankelijk is van een federaal fiscaal mechanisme. De maatregel draagt ook bij aan werkgelegenheid en technische capaciteit, maar de officiële bronnen formuleren dat vooral kwalitatief. De FOD Financiën vermeldt directe en indirecte werkgelegenheid als onderdeel van de economische activiteit die door verplichte Belgische uitgaven wordt gestimuleerd. Specifieke Vlaamse netto-jobcijfers per jaar zijn in de geraadpleegde officiële bronnen niet als één geconsolideerd cijfer beschikbaar.[189]

Hoewel de Tax Shelter belangrijke voordelen biedt voor de AV-sector, bestaan ook kritische kanttekeningen. Die hebben vooral betrekking op de afhankelijkheid van de sector van het fiscale regime, de complexiteit van de regelgeving, het risico op fiscale geschillen, de kosten van

[186] Departement Cultuur, Jeugd & Media (2026). Aanvullende financiering via Tax Shelter 2025. Url: https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2026-04/Jaarrapport_TaxShelter_2025.pdf
[187] Federale Overheidsdienst Financiën (2024) Belgian Tax Shelter audiovisuele werken. Url: https://finances.belgium.be/sites/default/files/downloads/121-brochure-tax-shelter-2024-nl.pdf
[188] https://www.screenflanders.be/en/financing/other-funds-incentives/tax-shelter
[189] Federale Overheidsdienst Financiën (2024) Belgian Tax Shelter audiovisuele werken. Url: https://finances.belgium.be/sites/default/files/downloads/121-brochure-tax-shelter-2024-nl.pdf

intermediaire structuren en de vraag in welke mate de opgehaalde middelen effectief leiden tot duurzame versterking van producenten en rechtenposities.

De AV-sector is dankzij het Tax Shelter-regime sterk gegroeid, maar ook voor een belangrijk deel afhankelijk geworden van het gunstregime.[190] Wijzigingen in het systeem zouden de sector hard kunnen treffen, inclusief de bedrijven die gespecialiseerd zijn in het ophalen van Tax Shelter-fondsen. Voor de Vlaamse AV-sector betekent dit dat veel producties hun financieringsplan waarschijnlijk niet rond krijgen zonder Tax Shelter-capaciteit. Een tweede kritiek is de complexiteit van het systeem. De maatregel vereist erkenningen, raamovereenkomsten, fiscale attesten, controle van productie-uitgaven, naleving van termijnen, erkenning van tussenpersonen en beperkingen op de fiscale vrijstelling.[191]

2025 kende een recordaantal erkende werken en een recordbedrag aan geraamde investeringen voor erkende werken (zie figuur hieronder), 103 miljoen euro. Belangrijk op te merken is dat hier ook een vergoeding voor investeerders en tussenpersonen van moet worden afgetrokken. Het resterend bedrag voor productie bedraagt 75 miljoen euro in totaal. Afhankelijk van het genre is tussen de 20 en 28% van de financiering afkomstig van de Tax Shelter.[192]

Figuur 50: Aandeel van de verschillende steunvormen per genre (2025)

Jaar	Aantal aanvragen	Aantal erkende werken	Geraamde investering erkende werken
2017	228	221	100.858.409
2018	207	198	92.004.152
2019	181	170	49.276.762
2020	170	164	59.039.577
2021	202	179	72.536.431
2022	231	211	97.063.167
2023	216	200	82.286.506
2024	229	209	88.190.149
2025	295	280	103.462.696

Bron: Departement Cultuur, Jeugd en Media

Publieke omroep VRT

De publieke omroep VRT is de belangrijkste investeerder in AV-productie in Vlaanderen. VRT heeft specifieke minimumverplichtingen voor investeringen in externe audio(visuele) producties. De beheersovereenkomst 2021-2025 legde de VRT op om **minimaal 18,25% van haar totale inkomsten**, met een **groeipad naar 20%**, te besteden aan externe productie.[193] De VRM rapporteert voor 2024 een totale VRT-investering van **125,8 miljoen euro** in de externe productie- en facilitaire sector, waarvan **105,6 miljoen euro** naar de Vlaamse productiesector ging. Dat bedrag omvat fictie, maar ook andere genres en facilitaire opdrachten.[194]

---

[190] Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (2025). Informatienota. Url: https://www.fsma.be/sites/default/files/prospectus/files/2025/2025-%2528123%2529-NL-SCS20250111-A01-B25-C21-NP-CD10_07.pdf

[191] VLAIO (2026). Tax Shelter audiovisuele werken, podiumkunsten en videogames. Url: https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/subsidiedatabank/maatregelen/tax-shelter-audiovisuele-werken-podiumkunsten-en-videogames

[192] Departement Cultuur, Jeugd en Media (2026). Aanvullende financiering via Tax Shelter 2025. Url: https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2026-04/Jaarrapport_TaxShelter_2025.pdf

[193] Exclusief ruil, Brussels Philharmonic en herstructureringskosten.

[194] VRM (2024). Toezichtsrapport VRT. Url: https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/rapporten/toezichtsrapport-vrt-2024

De rol van de VRT als investeerder in film is beperkter en heeft, zeker voor bioscoopfilm, vaak een **promotionele en aanvullende financieringsrol**. De beheersovereenkomst 2026-2030 verwacht van de VRT een actiever beleid voor de ondersteuning van Vlaamse film, onder meer via kosteloze mediaruimte, redactionele aandacht en heeft een bindende kritische prestatie-indicator rond Vlaamse AV-creatie.[195] Producenten van documentaires zijn bijzonder afhankelijk van de VRT als vrijwel enige structurele afnemer van auteursdocumentaire in Vlaanderen, zowel voor films als series. Documentairemakers en onderzoekers wijzen daarbij geregeld op de beperkte bedragen die vanuit VRT naar documentaire gaan. Specifiek voor investeringen in fictie en content voor kinderen speelt VRT, via Ketnet, een cruciale rol omdat commerciële zenders en internationale streamingdiensten dit genre minder vanzelfsprekend dragen.

Voor documentaire rapporteerde de VRM dat VRT in 2024 investeerde in 27 afleveringen documentaires, waarvan 18 auteursdocumentaires. Daarmee behaalde VRT de verplichting om jaarlijks minimaal 15 documentaire-afleveringen te coproduceren, waarvan minstens 8 auteursdocumentaires. Voor fictieseries blijft VRT een structurele schakel in de financiering. Mediapunt rapporteert dat de totale investering in Vlaamse fictieseries tussen 2014 en 2023 varieerde tussen **33 miljoen euro en 91 miljoen euro**, met 2023 als recordjaar.[196]

Voor 2024 werkte VRT met 54 externe producenten.[197] De samenwerking met onafhankelijke producenten werd in 2025 ook institutioneel vernieuwd. VRT en VOFTP ondertekenden in september 2025 een nieuw akkoord voor de periode 2026-2030. Volgens VRT engageert de publieke omroep zich daarin om een vast percentage van haar inkomsten te investeren bij onafhankelijke producenten.[198]

Tabel 49: Kerncijfers VRT en AV-productie

Indicator	Cijfer	Jaar / periode
Totaalbudget	ca. 508 miljoen	2024
Marktaandeel VRT televisie	29,6%	2024
Aandeel overheidsfinanciering in totale financiering	59,9%	2024
Investering in externe productie- en facilitaire sector	125.854.945 euro	2024
Investering in Vlaamse productiesector	105.665.300 euro	2024
Minimumverplichting externe productie	18,25% met groeipad naar 20%	Beheersovereenkomst 2021-2025
Documentaire-afleveringen waarin VRT investeerde	27 afleveringen	2024
Minimumverplichting documentaire	15 documentaire-afleveringen, waarvan 8 auteursdocumentaires	Beheersovereenkomst 2021-2025

[195] VRT. Beheersovereenkomst 2026-2030. Url: https://www.vrt.be/nl/over-ons/onze-opdracht/beheersovereenkomst
[196] Raats, T., & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamsefictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen
[197] VRT (2025). Beheersovereenkomst 2026-2030. Url: https://www.vrt.be/nl/over-ons/onze-opdracht/beheersovereenkomst
[198] https://www.vrt.be/nl/over-ons/nieuws-over-vrt/vrt-en-voftp-ondertekenen-nieuw-akkoord-samen-voor-een-ambitieuze-toekomst-van-onafhankelijke-productie

VRT-betrokkenheid bij VAF-gesteunde documentaires	22 van 28 documentaires	2023-2024
VRT-betrokkenheid bij VAF-gesteunde fictiebioscoopfilms	11 van 30 films	2023-2024

Bronnen: VAR, VRT, VRM

Stimuleringsregeling

Vlaanderen kent sinds 2014 een **investeringsverplichting voor dienstenverdelers** (aanbieders van digitale televisie in Vlaanderen), die per abonnee een bedrag moeten investeren in Vlaamse series, door te storten in het Mediafonds (VAF) of door rechtstreeks te investeren. Kleinere spelers kiezen voor de eerste optie, de grotere spelers investeren rechtstreeks.

In 2019 werd een **investeringsverplichting voor streamingdiensten** ingevoerd (niet-lineaire omroeporganisaties). Zij moesten 2% van de omzet gerealiseerd in Vlaanderen investeren in series (fictie, documentaire of animatie). Vlaanderen was daarmee na Frankrijk en Duitsland de derde markt in Europa. Met de omzetting van de AVMS-richtlijn, waarbij in diverse Europese landen gelijkaardige investeringsverplichtingen werden gelanceerd, en op vraag van de sector, werd in 2024 de investeringsverplichting uitgebreid en aangepast. De hervorming van 2024 verhoogde de bijdrage van dienstenverdelers, voerde progressieve omzetpercentages in voor streamingdiensten en voegde aanbieders van videoplatformdiensten toe.

Voor dienstenverdelers bestaat de bijdrage uit een forfaitair bedrag van 7 miljoen euro of een bedrag van **3 euro per abonnee**.[199] Beide bedragen worden jaarlijks geïndexeerd vanaf 1 januari 2025. Het aantal abonnees wordt bepaald op basis van de meest recente door de VRM aanvaarde gegevens. Voor streamingdiensten, bestaat de bijdrage uit een forfaitair bedrag van 7 miljoen euro of uit een percentage van de omzet. De percentages zijn progressief: 2% voor omzet tussen 0 en 15 miljoen euro, 3% voor omzet tussen 15 en 30 miljoen euro, en **4% voor omzet boven 30 miljoen euro**. De omzet heeft betrekking op het tweede jaar voorafgaand aan het jaar van de bijdrage.[200] Videoplatformdiensten moeten sinds 2024 ook bijdragen, wat uniek is in vergelijking met andere investeringsverplichtingen. TikTok, Meta en Google trokken na de aankondiging in 2024 naar het Grondwettelijk Hof, die zich moet uitspreken over de maatregel. Het Hof stelde daarvoor ook een prejudiciële vraag aan het Europees Hof van Justitie. De uitspraak wordt in 2026 of 2027 verwacht.

Voor de cyclus 2025 bedroeg het totale bedrag van de stimuleringsregeling **27 miljoen euro**. Daarvan werd **12 miljoen** gestort aan het VAF. Ongeveer **11 miljoen euro** van dat bedrag is onder voorbehoud door de beroepen van meerdere aanbieders van videoplatformdiensten bij het Grondwettelijk Hof.[201]

De stimuleringsregeling bepaalt dat rechtstreekse investeringen moeten gebeuren in Vlaamse fictie, documentaire- of animatieprojecten, in film- of serievorm. Minstens **60%** van de financiële bijdrage van een investeerder moet worden besteed aan Vlaamse productieprojecten van producenten die voldoen aan de onafhankelijkheidscriteria uit het besluit. De overige **40%** kan ruimer worden besteed, maar ook daarbinnen gelden beperkingen voor investeringen in niet-onafhankelijke producenten. Niet-onafhankelijke producenten zijn dus niet volledig uitgesloten, maar de regeling legt de nadruk op onafhankelijke productie. Voor dienstenverdelers die verbonden zijn met minstens één televisieomroeporganisatie bepaalt het besluit wel dat zij hun rechtstreekse financiële bijdrage over een periode van drie jaar moeten besteden aan Vlaamse productieprojecten die worden aangeboden door minstens drie verschillende televisieomroeporganisaties onder Vlaamse bevoegdheid, die niet allemaal verbonden zijn met de dienstenverdeler. Die bepaling moet vermijden dat de bijdrage

[199] Vlaams Parlement (2024). Verslag. Url: https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2036334
[200] Vlaams Parlement (2024). Verslag. Url: https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2036334
[201] Vlaams Parlement (2026). Schriftelijke vraag. Url: https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2315363

volledig binnen één geïntegreerde groep circuleert, zonder groepsinterne coproducties principieel onmogelijk te maken.[202]

De stimuleringsregeling maakt daarnaast een onderscheid tussen productie-investering en rechtenverwerving. Uitzendrechten kunnen slechts beperkt meetellen voor de bijdrageplicht: maximaal **30%** van de verschuldigde financiële bijdrage mag bestaan uit een bijdrage voor het verwerven van uitzendrechten. Bovendien moet de investeerder ook effectief participeren in de productie: minstens **20%** bij fictie- en documentaireprojecten en minstens **10%** bij animatieprojecten. Rechtenverwerving kan dus niet worden gebruikt als volledige vervanging van een echte productie-investering. De rechten, vensters, exclusiviteit, duur en territoriale exploitatie moeten bovenop de investeringsverplichting contractueel worden onderhandeld tussen producent en investeerder.[203]

Ten slotte bevat de regeling een open-net verplichting. In de Vlaamse markt betekent dit dat een project doorgaans met een Vlaamse omroep moet worden opgezet. Deze verplichting heeft een duidelijke structurerende impact op de markt: streamingdiensten, dienstenverdelers en andere bijdrageplichtige spelers kunnen hun investeringsverplichting niet volledig los van het Vlaamse omroepbestel organiseren. Daardoor ontstaat er een prikkel om projecten in coproductie met Vlaamse omroepen te ontwikkelen. De open-netverplichting zorgt er tegelijk voor dat gefinancierde content niet uitsluitend binnen een gesloten betaalomgeving circuleert, maar ook via het Vlaamse omroepvenster beschikbaar wordt gemaakt.[204]

B.4.1.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen

Vlaamse films genieten de afgelopen 10 jaar een relatief grote internationale erkenning en worden vaak opgepikt voor internationale export.[205] Daartegenover staat dat film binnen de Vlaamse AV-sector een **fragiel genre blijft**. Die fragiliteit heeft te maken met de economische structuur van filmproductie: hoge ontwikkelings- en productiekosten, beperkte binnenlandse markt, moeilijke recuperatie via bioscoopinkomsten, beperkte omroepbijdragen en een streamingmarkt die vooral belangrijk is voor exploitatie achteraf, niet voor structurele financiering vooraf. Cijfers over financiering van audiovisuele productie in Vlaanderen vermeldt dat de Vlaamse AV-sector dynamisch is ondanks haar beperkte marktgrootte, maar ook dat films en documentaires lagere budgetten hebben en de steun missen die tv-series wel genieten van omroepen of binnenlandse streamingdiensten.[206]

Het gemiddelde budget voor Vlaamse films varieert tussen de 1,5 miljoen euro (2020) tot 4,4 miljoen euro (2022).[207] Mediapunt rapporteert dat het gemiddelde budget van speelfilms in Vlaanderen in 2023 **2,5 miljoen euro** bedroeg, met gemiddeld **2 miljoen euro** voor auteursfilms en **3 miljoen euro** voor publieksfilms.

Voor een kleine markt als Vlaanderen betekent dit dat zelfs een succesvolle lokale release zelden volstaat om de volledige productiekost te recupereren. Film is ook fragieler dan fictieseries omdat er

---

[202] https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/2024/04/26/2024006440/staatsblad
[203] https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/2024/04/26/2024006440/staatsblad
[204] https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/2024/04/26/2024006440/staatsblad
[205] In 2025 werden drie films genomineerd voor de Academy Awards: *Soundtrack to a Coup d'État* van Johan Grimonprez, *Beautiful Men* van Nicolas Keppens en *Wander to Wonder* van Nina Gantz. De internationale erkenning van Vlaamse AV-producties beperkt zich niet tot de Oscars. Het VAF vermeldde dat Vlaamse producties in 2025 internationaal zichtbaar waren met drie Oscarnominaties en met prijzen en nominaties op onder meer Canneséries, de Berlinale en het Filmfestival van Venetië.[205] In 2025 werden twee Vlaamse VR-producties geselecteerd voor Venice Immersive, de competitie voor immersieve content binnen het Filmfestival van Venetië: *The Great Escape* van Joren Vandenbroucke en *A Long Goodbye* van Kate Voet en Victor Maes.
[206] Raats, T., & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamse fictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen
[207] Recente periodieke cijfers zijn niet beschikbaar.

minder structurele opdrachtgevers zijn. Tot de hernieuwde investeringsverplichting kwam film niet in aanmerking dus was film voor streamingdiensten minder interessant. In tegenstelling tot series zijn omroepbijdragen veel beperkter voor film. Het VAF vermeldt dat VRT in 2023-2024 investeerde in 11 van de 30 VAF-gesteunde films, met een gemiddelde bijdrage van 46.000 euro per film en een gemiddeld aandeel van 2,3% in het totaalbudget. Voor documentairefilm is de afhankelijkheid van publieke steun en VRT nog scherper, maar ook daar blijft de VRT-bijdrage beperkt. VAF meldt dat VRT in 2023-2024 investeerde in 22 van de 28 VAF-gesteunde documentaires, maar dat het gemiddelde bedrag slechts 21.178 euro per documentaire bedroeg en het gemiddelde aandeel in het totaalbudget 5,5% was. De fragiliteit van animatiefilm zit vooral in de kost en productieduur. Lange animatie vereist lange ontwikkelings- en productietrajecten, technische capaciteit, gespecialiseerde studio's en vaak internationale coproductie. De Vlaamse filmsector is bijgevolg bijzonder afhankelijk van het VAF Filmfonds. Puur commerciële titels gerealiseerd zonder VAF-steun zijn de laatste jaren beperkter geworden.

Streamingplatformen zijn belangrijk voor **exploitatie en beschikbaarheid van Vlaamse film**, maar minder belangrijk als primaire financier van Vlaamse filmproductie.[208] Internationale streamingdiensten bieden wel Vlaamse content aan, maar hun aanbod blijft beperkt of ongelijk. Het VAF-dashboard vermeldt voor 2025 25 VAF-gesteunde titels op Netflix, 12 op Disney+, 10 op HBO Max en 148 op Amazon Prime Video. Het VAF merkt daarbij op dat internationale spelers hun aanbod proberen te diversifiëren, maar dat Disney+ amper Vlaamse content aanbiedt en dat het vooral om mainstream en kwantiteit draait.[209] Streamz is relevanter voor lokale content dan de meeste internationale streamingdiensten, maar ook daar ligt de sterkste groei volgens VAF vooral bij fictieseries.

Documentairefilm is binnen de Vlaamse filmfinanciering een van de meest kwetsbare categorieën. Een uitdaging daarbij is dat documentairefilms vaak een lange en onzekere ontwikkelingsfase hebben. Dat maakt de ontwikkelingskost moeilijk voorspelbaar en verhoogt het risico voor producenten, zeker wanneer de ontwikkelingssteun beperkt blijft en er geen garantie is op productiefinanciering of uitzending.[210] Een tweede uitdaging is de lage commerciële aantrekkelijkheid van documentaire tegenover fictie en entertainment. Documentaires kunnen een groot maatschappelijk effect hebben, maar zijn doorgaans minder voorspelbaar in kijkcijfers, internationale verkoop en bioscoopopbrengsten. Daardoor zijn commerciële omroepen en streamingdiensten minder geneigd om structureel hoge bedragen in auteursdocumentaire te investeren. Een derde uitdaging is de afhankelijkheid van VRT. Voor documentairefilm is VRT vaak de enige omroep met structurele interesse in auteursdocumentaire, maar de bedragen blijven beperkt.

Ten slotte is de filmdistributiesector in Vlaanderen beperkt en zeer fragiel. In 2026 kondigde Belga Films, de oudste onafhankelijke filmdistributeur het faillissement aan. Een rapport uit 2024 signaleerde, ondanks een voorzichtig publieksherstel na de coronapandemie, een grote financiële nood voor vele Vlaamse vertoners, door oplopende energiekosten en noodzakelijke renovatiewerken en oplopende huurkosten en personeelskosten. De studie pleitte, in navolging van het VAF zelf, voor een gezamenlijk masterplan ter versterking van de bioscoop, met onder meer aandacht voor meer doeken en bijkomende aandacht voor de ondersteuning van infrastructuur. Binnen het huidig beleid lijkt de prioriteit echter vooral gericht op creatie en zijn geen bijkomende middelen vrijgemaakt ter

[208] Raats, T., & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamsefictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen

[209] https://www.vaf.be/over-de-sector/data/vlaamse-producties-in-cijfers/streamingdiensten

[210] Livémont, E. (2017). Naar een duurzaam beleid voor de Vlaamse documentairesector. SMIT. Url: https://smit.research.vub.be/sites/default/files/2024-07/Policy%20Brief%20%2313%20-%20Naar%20een%20duurzaam%20beleid%20voor%20de%20Vlaamse%20documentairesector%20-%20download.pdf

ondersteuning van de vertonerssector.[211] Binnen de Vlaamse bioscoopsector wordt vaak naar Nederland verwezen, zowel op het vlak van aantal doeken, als in de ondersteuning van filmtheaters of het succes van initiatieven zoals Cineville.

Tabel 50: Kerncijfers film (2025)

Vlaamse film	
Gereleasete Vlaamse titels (maj + minoritair)	50
Majoritair Vlaams	27
Waarvan feature films	13
Bezoekers Vlaamse film (2025)	843.256 (1.82 miljoen in 2022) (incl. Minoritair)
Vertoners (Vlaanderen en Brussel)	3 multiplex-, 9 arthouse-, 13 profitbioscopen, 16 culturele vertoners

Bron: VAF

B.4.1.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen

De toegenomen export van Vlaamse series moet worden begrepen als een gevolg van hogere productiekwaliteit, sterker genrebewustzijn en meer internationale coproductie- en verkoopstructuren. Vlaamse fictieseries zijn niet langer uitsluitend bedoeld voor binnenlandse lineaire uitzending, maar worden vaker ontwikkeld met latere exploitatie via streaming, buitenlandse remake- of formatverkoop, internationale festivals, sales agents of coproductiepartners in het achterhoofd. De exportgroei is vooral zichtbaar in fictie. Mediapunt wijst erop dat grotere Vlaamse series steeds vaker coproducties zijn met Streamz, buitenlandse zenders of streamingdiensten, wat aangeeft dat de binnenlandse financieringsbasis alleen onvoldoende is voor het huidige budgetniveau.[212]

De komst van streamingplatformen, een verschuiving van reclame-inkomsten richting online spelers, de afname van lineair kijken en druk op het bioscoopkijken, zetten bestaande vormen van financiering onder druk.[213] Dit toont zich niet in de cijfers, maar die zijn deels vertekenend omdat de budgetten geen rekening houden met toegenomen productiekosten en inflatie. Producenten signaleren sinds 2025 een bijzonder toegenomen druk, wat toegeschreven wordt aan een combinatie van terughoudendheid bij de streamingdiensten, druk op budgetten bij de commerciële omroepen.

[211] Voor een definitie en landschapstekening, zie Raats, T., Biltereyst, D., Meers, P., Van de Wouwer, S., Asmar, A. & J. Peeters (2024). Analyse van filmexploitatie in Vlaanderen. Studie in opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds. Url: https://www.vaf.be/files/Publiekswerking/documenten/Analyse-van-Filmexploitatie-in-Vlaanderen_def.pdf

[212] Raats, T. & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamse fictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen

[213] Econopolis. (2017). Doorlichting Vlaams audiovisueel beleid. Wilrijk: Econopolis/imec-SMIT-VUB; Econopolis (2018). Leefbaarheid van productie, aggregatie en distributie van audiovisuele content in Vlaanderen. Wilrijk: Econopolis/imec-SMIT-VUB; Delaere, S., Van den Bulck, H., Tintel, S., Braet, O., Van Dam, T & P. Ballon. (2021). Doorlichting van het Vlaams Audiovisueel beleid 2021. Brussel: imec-SMIT-VUB, i.s.m. Universiteit Antwerpen.

Figuur 51: Overzicht gereleasete fictiereeks volgens commissioner (2009-2023)

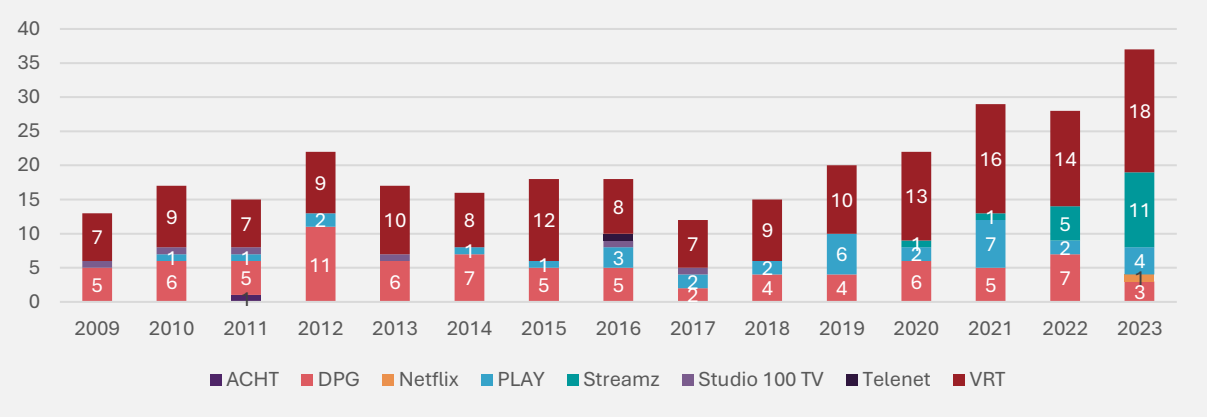

Bron: Mediapunt

Tussen 2009 en 2023 verschenen in Vlaanderen tussen de **12 en 37 fictieseries.** In 2023 verschenen **37 fictietitels**, meer dan alle jaren ervoor, maar voornamelijk verklaard door een hoog aantal shortformat fictieseries en series gesteund met bijkomende Covid-19 maatregelen. In 2025 verschenen 26 fictieseries. VRT is de belangrijkste besteller van fictieseries, gevolgd door de streamingdienst van DPG Media en Telenet, Streamz. Vaak gaat het bij die laatste ook om series die gecoproduceerd worden met de commerciële omroepen en gelijktijdig of later daar te zien zijn. Het aantal high-end series (met de hoogste productiekost en speelduur van >40 minuten) bedroeg 8 gereleasete titels in 2025. De stijging situeert zich voornamelijk op het vlak van shortformat en midformat series. Het productievolume in Vlaamse fictie steeg van 47,78 miljoen euro in 2014 naar 91,69 miljoen euro in 2023. In 2023 was het gemiddelde budget voor fictieseries zo'n 2,5 miljoen euro per reeks (alle formats samen) en 4,8 miljoen euro voor de longformat series (>40 minuten).[214]

Tabel 51: Kerncijfers fictieseries

Kerncijfers fictie	Aantal
Volume fictieseries in 2025	26
Totaalvolume in uur (2023)	200
Productievolume tv-fictie (2023)	92 miljoen
Gemiddeld budget (2023)	2,5 miljoen
Budget longformat (2023)	4,8 miljoen

Bron: Mediapunt

Het huidige financieringsmodel voor Vlaamse series staat onder druk door stijgende budgetten, fragmentatie van kijkgedrag, dalende lineaire reclame-inkomsten, *cord cutting* en concurrentie van internationale platformen. VRM stelt dat de Vlaamse mediasector op een kantelpunt staat en dat internationale giganten en digitalisering de sector financieel onder druk zetten en lokale diversiteit bedreigen.[215] Voor series betekent dit dat de vraag naar lokale content hoog blijft, maar dat de

[214] Raats, T. & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamse fictiereeksen, films en documentairereeksen. Mediapunt. Url: https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen

[215] Vlaamse Regulator voor de Media (2026). Mediaconcentratierapport. Url: https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/mediaconcentratie

klassieke financieringsbronnen van omroepen en distributeurs onder druk staan. In 2025 zien we voor het eerst die druk vertaald in een lager aandeel fictieseries.

Vlaanderen kende aanvankelijk sterke interesse als kleine markt van streamingdiensten. In 2021 was België de eerste kleine markt in Europa met het meest aantal 'Netflix originals.'[216] Producenten geven recent vaker een terughoudende of meer veilige houding van streamingdiensten aan. De meeste investeringen van streamingdiensten vandaag zijn projecten die onder de investeringsverplichting vallen. Streamz speelt in dit model een dubbele rol. De speler is belangrijk geworden als lokale streamingdienst en als bijkomende financierings- en exploitatiepartner voor Vlaamse fictieseries (ter vervanging van investeringen van lineaire omroepen). Tegelijk voelt Streamz sterke druk. Het platform opereert in een markt waarin Netflix marktleider blijft, internationale streamingdiensten schaalvoordelen hebben, YouTube en TikTok kijktijd opslorpen, en lokale omroepen hun eigen BVOD-platformen uitbouwen. De afhankelijkheid van lokale fictie maakt Streamz strategisch belangrijk voor producenten, maar ook kwetsbaar voor kosteninflatie. Vlaamse fictieseries zijn duurder geworden, terwijl Streamz moet concurreren met globale platformen die veel grotere catalogi, marketingbudgetten en technologie-investeringen kunnen spreiden over tientallen landen.

B.4.2 Verenigd Koninkrijk

B.4.2.1 Het audiovisuele landschap in het Verenigd Koninkrijk

Het Verenigd Koninkrijk behoort tot de grootste en meest dynamische AV-markten van Europa. Met een bevolking van ongeveer 69 miljoen inwoners beschikt het land over een omvangrijke binnenlandse markt die tegelijk sterk georiënteerd is op internationale productie en export.[217] Het totale productieniveau (film en series) heeft recordhoogtes bereikt in 2025 met een productie-uitgave van 6,8 miljard Britse pond (7,7 miljard euro**)**, een stijging van 22% ten opzichte van 2024.[218] Dat productievolume wordt in belangrijke mate gedomineerd door investeringen in producties die gefinancierd of aangestuurd worden door buitenlandse studio's of door internationale streamingplatformen, maar (grotendeels) in het VK worden gemaakt. Tegelijkertijd staat de **onafhankelijke productiesector onder druk** door consolidatie en door veranderende contractlogica's bij internationale platforms, waarbij buy-outs en wereldwijde rechten vaker voorkomen.[219]

Op televisievlak is het Britse landschap traditioneel gebouwd rond een combinatie van publieke en commerciële omroepen, met een bijzondere rol voor **publieke omroepen** BBC, ITV, Channel 4, STV in Schotland en S4C in Wales. De Britse markt kent een **sterke aanwezigheid van diverse streamingdiensten**, **pay-tv en commerciële omroepen**. Tegelijk is de positie van streamingdiensten intussen structureel geworden. Video-on-demanddiensten van omroepen, zoals BBC iPlayer, ITVX, Channel 4 Streaming en My5, vertegenwoordigen samen slechts 9% van alle kijktijd, terwijl streamingdiensten zoals Netflix, Amazon Prime Video en Disney+ goed zijn voor 15% en online video-sharing platforms zoals YouTube voor 19%.[220] Binnen de streamingmarkt nemen

---

[216] Afilipoaie, A., Iordache, C. & T. Raats (2021). The 'Netflix original' and what it means for TV drama production in Europe. In: *Critical studies in Television*, *16(3):* 304-325. https://doi.org/10.1177/17496020211023318

[217] https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/populationestimates/bulletins/annualmidyearpopulationestimates/mid2024#:~:text=1.,international%20migration%2C%20births%20and%20deaths

[218] https://www.bfi.org.uk/news/official-bfi-statistics-2025

[219] https://www.televisual.com/news/pact-census-tv-production-revenues-see-sluggish-growth/#:~:text=Pact%20census:%20TV%20production%20revenues,to%20make%20production%20more%20expensive.

[220] Ofcom (2025). Transmission critical: The future of Public Service Media. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/public-service-broadcasting/public-service-media-review/transmission-critical-the-future-of-public-service-media.pdf?v=400631

Netflix, Amazon Prime Video en Disney+ de sterkste positie in. Netflix, Amazon Prime Video en Disney+ vertegenwoordigden samen 95% van alle SVOD-kijktijd.[221] Deze cijfers verwijzen naar alle in-home viewing. Echter, binnen diezelfde totale kijktijd nemen enkele **grote commerciële spelers** nog steeds een duidelijke positie in. ITV/STV is de belangrijkste commerciële omroep. Volgens Ofcom was ITV/STV in 2024 goed voor 12% van alle in-home video viewing in het VK.[222] Daarmee staat ITV/STV achter de BBC (19%) en YouTube (14%), maar vóór Netflix (8%) en alle andere individuele commerciële streamingdiensten of omroepen. Binnen die 12% komt ongeveer 10% uit lineaire viewing en 2% uit BVOD, wat aangeeft dat ITV nog altijd sterk afhankelijk blijft van lineair bereik, maar dat ITVX inmiddels een zichtbaar onderdeel van zijn kijkvolume vormt. ITV heeft in 2024 de zelfstandige BritBox UK-app en de aanwezigheid via Amazon Prime Video Channels gesloten en de dienst geïntegreerd in ITVX Premium. BritBox functioneert vooral als bibliotheek- en heritage-aanbod binnen ITV's bredere streamingstrategie. ITV vermeldt zelf dat deze consolidatie een kortetermijneffect had op het aantal VK abonnees en op abonnementsinkomsten. Sky heeft een kleinere positie in totale kijktijd dan ITV, maar blijft belangrijk als pay-tv- en premium-contentspeler. In de Ofcom meting van 2024 is Sky goed voor ongeveer 6% van alle in-home video viewing, opgesplitst in ongeveer 4% lineair en 1% BVOD/online viewing.[223] Dat cijfer onderschat deels Sky's bredere marktfunctie, omdat Sky ook een distributieplatform is voor sport, film, entertainment en premiumkanalen, en omdat NOW (een toegangspoort tot Sky-content zonder klassiek pay-tv-contract) in Ofcoms categorisering niet onder de algemene SVOD/AVOD-categorie valt maar samen met Sky Go/Sky TV On Demand binnen BVOD wordt gemeten. Zijn marktpositie is vooral relevant in premiumsegmenten zoals sport, films en Sky-entertainment, eerder dan als brede algemene streamingdienst.

Het vertonerslandschap in het VK is groot en relatief fijnmazig, met een mix van multiplexketens en onafhankelijke cinema's (waaronder arthouse-zalen). In 2024 telde het VK **4.587 bioscoopschermen en 823 vertonersplekken.**[224] Arthousecinema blijft een belangrijke culturele pijler. Het Britse ecosysteem heeft een sterke traditie van filmtheaters, festivals en gespecialiseerde distributie, mede ondersteund door het BFI en lokale culturele infrastructuren.

Aan de productiezijde is het Britse landschap omvangrijk, maar sterk gelaagd. Voor het televisie- en bredere screenproductielandschap geeft Pact, de Britse sectororganisatie voor onafhankelijke productie- en distributiebedrijven, aan dat zij meer dan **700 onafhankelijke productie- en distributiebedrijven** vertegenwoordigt, actief in film, televisie en online content. Ongeveer 40% van deze bedrijven is gevestigd buiten Londen, al blijft Londen wel een dominante concentratiepool. Pact benadrukt ook dat haar leden variëren van kleine startende bedrijven tot gevestigde internationale super-indies.[225] [226] **Kleinere onafhankelijke producenten maken numeriek het grootste deel van de markt uit:** bedrijven met een jaaromzet onder 10 miljoen Britse pond (11,5 miljoen euro) vertegenwoordigen ongeveer 85% van de productiemarkt, terwijl producenten met een omzet tussen 10 miljoen Britse pond en 70 miljoen Britse pond (81,1 miljoen euro) nog eens ongeveer 12% uitmaken. Daartegenover staat een beperkte groep grote producenten en super-indies met jaaromzetten boven 70 miljoen Britse pond, die een disproportioneel groot aandeel van de

[221] Ofcom (2024). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2024/media-nations-2024-uk.pdf?v=371192
[222] Ofcom (2025). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2025/media-nations-2025-uk-report.pdf?v=401287
[223] Ofcom (2025). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2025/media-nations-2025-uk-report.pdf?v=401287
[224] https://www.cinemauk.org.uk/the-industry/facts-and-figures/uk-cinema-industry-infrastructure/sites-and-screens/
[225] https://www.pact.co.uk/about-us/our-members.html
[226] Ofcom onderscheidt vier types productiebedrijven: (1) in-house studios zoals BBC Studios en ITV Studios; (2) super-indies zoals All3Media en Banijay; (3) kleinere onafhankelijke producenten; en (4) Britse dochterbedrijven van mondiale studio's zoals Disney of Warner Bros. Discovery-labels. Zie: Ofcom (2023). Understanding the UK's TV production sector. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/tv-radio-and-on-demand-research/tv-research/uk-tv-production-sector/understanding-uks-tv-production-sector.pdf?v=330061

bestellingen en inkomsten uitmaken. Ofcom stelt dat de 19 grootste productiebedrijven in 2021 goed waren voor 54% van de commissions, terwijl de rest werd verdeeld over een lange staart van kleinere producenten. De Britse productiesector is niet uitsluitend op de binnenlandse markt gericht, maar functioneert in toenemende mate als een internationaal opererend ecosysteem. Grote Britse producenten en super-indies beschikken over buitenlandse productievestigingen, distributiearmen en formatcatalogi die wereldwijd worden geëxploiteerd. Internationale markten een belangrijke inkomstenbron vormen voor de Britse tv-productiesector: in 2021 bedroegen de inkomsten uit internationale markten, exclusief SVOD, meer dan 1,5 miljard Britse pond – 1,7 miljard euro.[227]

B.4.2.2 Publieke ondersteuning en beleid

Het Department for Culture, Media & Sport (DCMS) zet de beleidsmatige lijnen uit; Ofcom is de Britse regulator voor omroepen en streamingdiensten en het British Film Institute (BFI) speelt een sleutelpositie in voor de ondersteuning van film en high-end series. De Media Act 2024 is de grootste hervorming van de Britse mediawetgeving en voert een veel strenger regime in voor de grootste on-demanddiensten.[228] De belangrijkste pijlers in financiering zijn de culturele subsidies van het British Film Institute (BFI); de UK tax relief en de publieke omroepen**.** Het Britse financieringslandschap wordt gekenmerkt door een **sterke nadruk op fiscale incentives.** Publieke fondsen, zoals die van het BFI, spelen een aanvullende rol, vooral voor culturele en onafhankelijke projecten.[229] Het publieke omroepsysteem kent verplichtingen voor uitgaven Britse content in diverse genres, verplichte uitgaven aan onafhankelijke productie en nieuw en divers talent, zowel voor BBC als voor Channel 4 en in mindere mate ITV en Channel 5. Tot op heden bestaat er geen investeringsverplichting voor streamingdiensten en gelden de bepalingen van de 30% quota uit de AVMSD niet doordat het VK niet langer deel uitmaakt van de EU.

British Film Institute

De belangrijkste financieringsbron voor culturele subsidies is het BFI. Naast deze financiering ontvangt het BFI ook directe overheidsmiddelen (Grant-in-Aid), die worden ingezet voor archivering, educatie en strategische sectorontwikkeling.[230] Het BFI verdeelt haar ondersteuningsprogramma's over zes soorten subsidies: (1) Audiences, (2) Education and Heritage, (3) Skills and Workforce Development, (4) Filmmaking and Talent Development, (5) International, (6) Insights & Industry. Het Filmmaking fund beschikt over een **totaalbudget van 41,5 miljoen Britse pond** (47,4 miljoen euro) en is het kernfonds om onafhankelijke filmprojecten te ondersteunen. Het instrument combineert ontwikkelings-en productiefinanciering met gerichte talentprogramma's en gerichte documentaire-steun. Het Filmmaking Fund bestaat uit volgende deelcomponenten:

- Development Funding: ondersteunt vroege ontwikkelingsfasen van filmprojecten (o.a. scenario-ontwikkeling) die anders commercieel moeilijk gefinancierd kunnen worden. Dit maakt het mogelijk om projecten van uiteenlopende makers – inclusief debutanten – creatief en narratief te versterken voordat ze naar productie gaan.[231]

---

[227] Ofcom (2023). Understanding the UK's TV production sector. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/tv-radio-and-on-demand-research/tv-research/uk-tv-production-sector/understanding-uks-tv-production-sector.pdf?v=330061

[228] https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/15/contents

[229] BFI (2026). BFI National Lottery Funding Plan 2026-2029. Url: https://www.bfi.org.uk/strategy-policy/screen-culture-2033/national-lottery-strategy/bfi-national-lottery-funding-plan-2026-2029

[230] BFI (2025). Annual report and financial statements 2024/25. Url: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/6989fd6385bc7d6ba0fbc825/E03414769_British_Film_Institute_ARA_2024-25_ACCESSIBLE.pdf

[231] https://www.bfi.org.uk/get-funding-support/create-films-tv-or-new-formats-storytelling/development-funding

- Discovery Feature Funding: biedt bedragen tot 1 miljoen Britse pond (1,1 miljoen euro) voor fictiefilmprojecten van debuterende makers, gericht op het bevorderen van diversiteit en het vergroten van kansen voor nieuwe stemmen.[232]
- Impact Funding: steun tot 1,2 miljoen Britse pond (1,3 miljoen euro) voor projecten van ervaren regisseurs (vanaf hun tweede film) of debuterende regisseurs met een hoger budget.[233]

Specifiek voor documentaire is er het **Doc Society Fund** voor financiering en ontwikkeling van documentaire (totaalbudget: 7,2 miljoen Britse pond of 8,2 miljoen euro) omvat.[234] Het fonds geeft steun aan ontwikkeling en productie, R&D, kortfilms en immersieve documentaire (zie tabel hieronder). **Het BFI Network (totaalbudget: 9,3 miljoen Britse pond - 10,7 miljoen euro**) programma, biedt directe projectfinanciering te verkrijgen voor kortfilms en conceptontwikkeling. Het BFI verdeelt in 2026–2029 in totaal **150 miljoen Britse pond (173,3 miljoen euro)** financiering over zes grote pijlers.

Tabel 52: Steunmaatregelen BFI

Categorie	Instrument	Doel	Budget in miljoen euro
Audiences £33,5M - €38,7M			
Education and Heritage £13,3M - €15,7M			
Filmmaking and Talent Development £61M - €70,5M			
Skills and Workforce Development £35,5M- €40,7M			
International £1,4M – €1,6M			
Filmmaking Fund		Ontwikkeling en productie van onafhankelijke Britse films.	47,9
Documentary Funding and talent development		Ondersteuning van ontwikkeling en productie van documentaire	€8,3M
		BFI Doc Society Features Fund: subsidies voor onafhankelijke documentaires voor brede distributie (tot £150.000 (€171,707 per project).	
		BFI Doc Society RAD Fund: ondersteuning voor ontwikkeling van langspeeldocumentaires: tot £5.000 (€5724) voor makers die hun eerste of tweede documentaire ontwikkelen; tot £10.000 (€11,448) voor producenten met meerdere projecten in vroege ontwikkeling.	
		BFI Doc Society Shorts Fund – Made of Truth: steun voor kortfilms tot 40 minuten. Subsidies tot £25.000 (€286,178) per project.	
		Immersive Non-Fiction: subsidies voor fysieke of digitale non-fiction beleving buiten traditionele filmformaten, zoals VR, AR, MR en 360° verhalen (tot £150k/ €171,707 per project).	

[232] https://www.bfi.org.uk/get-funding-support/create-films-tv-or-new-formats-storytelling/bfi-filmmaking-fund-discovery-impact-feature-funding#:~:text=Awarding%20National%20Lottery%20funding%20to,updated%20on%2012%20January%202026.
[233] https://www.bfi.org.uk/get-funding-support/create-films-tv-or-new-formats-storytelling/bfi-filmmaking-fund-discovery-impact-feature-funding#:~:text=Awarding%20National%20Lottery%20funding%20to,updated%20on%2012%20January%202026.
[234] BFI. BFI National Lottery Funding Plan 2026-2029. Url: https://www.bfi.org.uk/strategy-policy/screen-culture-2033/national-lottery-strategy/bfi-national-lottery-funding-plan- 2026-2029

Creative Challenge Fund	Ondersteuning van ontwikkelingsprogramma's voor filmmakers in een vroege creatieve fase. Bestaat uit steun aan labs, workshops en incubatorprogramma's.	3,5
BFI Network	Identificatie, ondersteuning en ontwikkeling van nieuwe en opkomende filmmakers.	10,7
	Short Film Funding (tot £25,000/€28,617): steun voor de productie van kortfilms (live-action, animatie of immersive).	
	Early Feature Development Fund: Fase 1 (Treatment): Subsidies van £3.000 (€3434) – £5.000 (€5723) voor schrijvers; fase 2 (Eerste versie): Subsidies van £8.000 (€9157) – £12,500 (€14,308) voor een volledige eerste versie van het scenario.	
Totaal 150M Britse pond – 173,3M euro		

Bron: BFI

Hoewel het BFI over een **uitgebreid instrumentarium aan subsidies** beschikt, rijzen ook probleempunten en discussies. Een eerste en fundamenteel punt betreft de vraag of de beschikbare publieke middelen wel in verhouding staan tot de omvang van de problemen die ze moeten oplossen. Een ander pijnpunt betreft de toegankelijkheid van subsidies.[235] BFI probeert met de National Lottery-strategie een breed en inclusief ecosysteem te ondersteunen, maar in de praktijk blijft toegang tot fondsen een bron van discussie.[236] Veel steunmechanismen proberen wel degelijk buiten Londen en de klassieke hubs te werken, maar die decentralisatie is niet vanzelfsprekend en zou volgens sommigen beleidsmatig moet worden afgedwongen. Anderzijds is er de administratieve last en procedures. Signalen uit de sector wijzen erop dat de aanvraagprocessen en beoordelingscriteria niet altijd even transparant of gebruiksvriendelijk worden ervaren door aanvragers. Zo blijkt dat er behoefte bestaat aan duidelijkere richtlijnen en instructies voor het online aanvraagproces, evenals aan meer ondersteuning tijdens de aanvraagprocedure, bijvoorbeeld via een vast aanspreekpunt binnen het BFI.[237]

Investeringsverplichting

Er bestaat op dit moment **geen algemene wettelijke verplichting** voor streamingdiensten of andere VOD-aanbieders om een vast percentage van hun Britse omzet in AV-productie te investeren. Ook een heffing op SVOD-diensten is er niet. In zijn reactie van 3 juli 2025 op het parlementaire rapport *British film and high-end television* stelde de Britse regering dat zij nog geen plannen heeft om een heffing op SVOD-diensten in te voeren.[238] Dat antwoord kwam nadat de Culture, Media & Sport Committee had aanbevolen dat SVOD-diensten 5% van hun Britse abonnee-inkomsten zouden afdragen aan een cultureel fonds voor binnenlandse high-end tv-productie.[239] De regering erkende tegelijk dat de binnenlandse sector onder druk staat en dat cultureel relevante Britse content

[235] https://deadline.com/2025/04/bfi-underfunded-overstretched-uk-government-reports-1236364185/
[236] Merington, P., Hanchard, M., and Wessels, B. (2021) Inequalities in regional film exhibition: policy, place and audiences. *Journal of British Cinema and Television 18*(2): 198-222. Url: https://eprints.gla.ac.uk/218300/7/218300.pdf; Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/
[237] BFI (2021). Review of the BFI diversity standards. Url: http://bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/review-bfi-diversity-standards
[238] https://hansard.parliament.uk/commons/2025-07-03/debates/BA1CA245-076F-4218-A859-3AC01BC2F0D7/BritishFilmAndHigh-EndTelevision
[239] Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/

bescherming nodig heeft. De regering wees in haar reactie van juli 2025 op het belang van fiscale stimulansen en benadrukte dat het VK in een zeer competitieve internationale markt opereert.[240]

Audio-visual Expenditure Credit

De Audio-Visual Expenditure Credit (AVEC) overkoepelt de regeling voor film, high-end televisie, animatie en kindertelevisie.[241] Deze fiscale incentives maken het mogelijk voor productiebedrijven om een aanzienlijk deel van hun uitgaven terug te krijgen via het belastingstelsel, waardoor het VK een van de meest competitieve productielocaties ter wereld is geworden.[242] Vroeger bestond het Britse systeem uit verschillende afzonderlijke belastingregelingen voor specifieke sectoren. Sinds 2024 wordt dit systeem echter geleidelijk vervangen door een nieuw model gebaseerd op **expenditure credits**, waarbij meerdere sectorale regelingen worden samengebracht in een uniform systeem.[243] Om in aanmerking te komen moet een werk als Britse productie kwalificeren via een cultuurtoets. De cultural test is een puntensysteem bedoeld om vast te stellen of een film, tv-programma of videogame als een Britse productie kan worden erkend. De test is opgebouwd rond vier blokken, met een minimale drempel van 34 op 40 punten. De BFI Certification Unit verstrekt de certificaten.[244]

Figuur 52: Uitbetaalde belastingkredieten voor de creatieve industrieën (in miljoen £), 2021/22–2023/24.

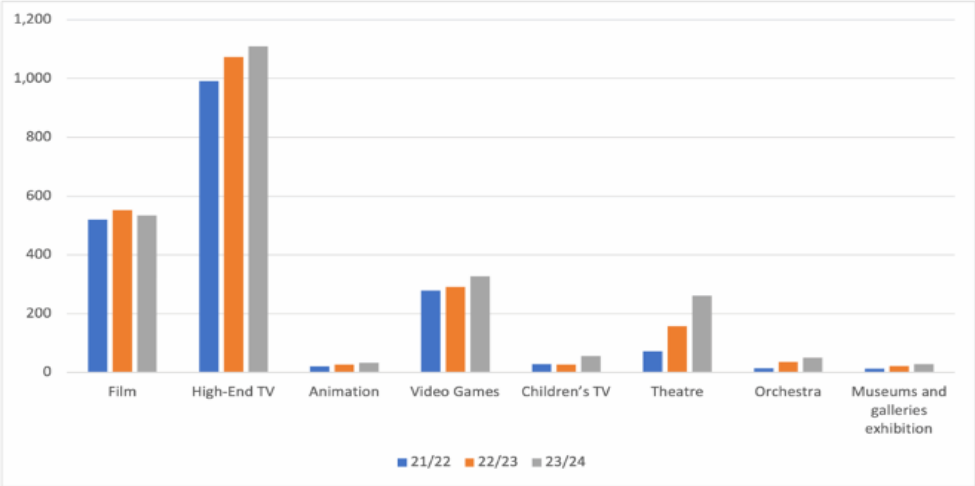

Bron: HMRC

De Audio-Visual Expenditure Credit (AVEC) overkoepelt de regeling voor film, high-end televisie, animatie en kindertelevisie. Productiebedrijven kunnen een percentage van hun “core production expenditure” terugkrijgen via het belastingstelsel. De steun wordt berekend op de uitgaven en uitgekeerd als een belastingkrediet dat kan worden gebruikt om vennootschapsbelasting te

[240] https://hansard.parliament.uk/commons/2025-07-03/debates/BA1CA245-076F-4218-A859-3AC01BC2F0D7/BritishFilmAndHigh-EndTelevision

[241] https://www.gov.uk/guidance/claim-audio-visual-expenditure-credits-for-corporation-tax

[242] House of Commons Library (2024). The creative industries tax reliefs: Policy and development. Url: https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10093/

[243] https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/creative-industries-expenditure-credit-manual/crec091000?&utm_source=bfi&utm_medium=referral&utm_campaign=cer

[244] Blok 1 — Culturele inhoud: Meet in welke mate de film, het tv-programma of de videogame het Britse of Europese leven weerspiegelt via het verhaal, de setting, de personages of de taal; blok 2 — Culturele bijdrage: Beoordeelt of het project bijdraagt aan de Britse cultuur of creatieve sector: Blok 3 — Culturele hubs: Meet in welke mate het VK wordt gebruikt als basis voor opnames, studiowerk en/of postproductie; Blok 4 — Culturele makers: Evalueert of belangrijke creatieve functies en crewposities worden ingevuld door Britse burgers of inwoners van het VK. Url: https://www.bfi.org.uk/apply-british-certification-expenditure-credits

verminderen of als cash rebate kan worden uitgekeerd.[245] Er gelden verschillende tarieven afhankelijk van het type productie: 34% krediet voor film en high-end televisie; 39% krediet voor animatie en kindertelevisie; 53% krediet voor bepaalde onafhankelijke films (Enhanced AVEC/Independent Film Tax Credit). De Video Games Expenditure Credit (VGEC) vervangt de Video Games Tax Relief.

Een belangrijke recente uitbreiding van het fiscale systeem is de **Independent Film Tax Credit (IFTC)**, die specifiek ontworpen is om onafhankelijke filmproductie te ondersteunen.[246] Onder deze regeling kunnen onafhankelijke films met een relatief beperkt budget (tot 15 miljoen Britse pond - 17,3 miljoen euro) een aanzienlijk hoger krediet ontvangen, tot 53% van de kwalificerende productie-uitgaven. Naast de algemene AVEC-regeling heeft de Britse regering extra incentives ingevoerd om het land aantrekkelijker te maken voor visual effects (VFX)-productie. Vanaf april 2025 kunnen film- en high-end televisieproducties een verhoogd belastingkrediet ontvangen voor VFX-kosten. Deze kosten kunnen worden teruggevorderd tegen een effectief tarief van ongeveer 29,25%.[247]

Tabel 53: Economische incentives in het Verenigd Koninkrijk

Stimulus	Steunintensiteit
Film Credit	± 34%
High-end tv (scripted) Credit	± 34%
Animation Credit (film/tv)	± 39%
Children's TV Credit	± 39%
Independent Film Tax Credit	± 53%
Video Games Credit	± 34%
Visual Effect credit	± 39%

Bron: BFI

Eén van de belangrijkste evaluaties werd uitgevoerd door HM Revenue & Customs (HMRC) en gepubliceerd in 2022.[248] De resultaten tonen aan dat de fiscale incentives een duidelijk '**additionality-effect**' hebben: veel producties zouden zonder deze fiscale steun niet, of op kleinere schaal, in het VK zijn gemaakt. Bevraagde buitenlandse producenten geven aan dat de incentives doorslaggevende zijn bij de keuze van het VK als productielocatie. Volgens de evaluatie droegen de maatregelen ook bij aan hogere investeringen, werkgelegenheidsgroei en een grotere stabiliteit van productiebedrijven binnen de sector.

[245] https://www.pact.co.uk/how-we-support-the-industry/lobbying-campaigning/introduction-of-audiovisual-tax-reliefs.html
[246] https://www.gov.uk/government/publications/uk-independent-film-tax-credit/hmt-hmrc-policy-note-uk-independent-film-tax-credit
[247] https://www.gov.uk/government/publications/corporation-tax-additional-tax-credit-for-visual-effects-vfx-expenditure/additional-tax-relief-for-visual-effects-vfx
[248] HMRC (2022) Creative industry tax reliefs evaluation. Url: https://www.gov.uk/government/publications/creative-industry-tax-reliefs-evaluation

Tabel 54: Economische impact van de fiscale steunmaatregelen voor film en high-end televisie 2021/22

Economische impact	FTR (in Britse pond)	HETV tax relief
Directe impact	£514 M - £686 M €593,9 M - €792,7 M	£333 M - £435 M €384,5 M - €502,4 M
Indirecte impact	£390 M - £520 M €450,45 M - €600,60 M	£252 M - £330 M €291,5 M - €381,5 M
Induced impact	£181 M - £302 M €209,16 M - €349 M	£117M - £191M €135,2 M - €220,7 M
Spillover impact	£159 M - £220 M €183,5 M - €254,2 M	<£1 M - £55 M <€1,15 M - €63,5 M
Totaal	£1,2 MLD - £1,7 MLD €1,38 MLD - €1,96 MLD	£0,7 MLD - £1,0 MLD €808,8 MLD - €1,1 MLD

Bron: Creative Industry Tax Reliefs Evaluation (HMRC)

Naast deze overheidsevaluatie analyseerde ook het BFI de bredere **economische impact** van de Britse screen sector en de rol van fiscale incentives daarin.[249] In het rapport wordt vastgesteld dat de tax reliefs een belangrijke motor zijn geweest achter de sterke groei van productie-uitgaven in het VK en de uitbreiding van studio-infrastructuur en AV-werkgelegenheid. De studie concludeert dat de fiscale ondersteuning niet alleen productie aantrekt, maar ook aanzienlijke **economische spillover-effecten** creëert in sectoren zoals postproductie, visuele effecten en regionale dienstverlening. In studies van het Britse parlement over film en high-end televisieproductie wordt bevestigd dat fiscale incentives een cruciale rol spelen in het aantrekken van internationale investeringen en het behouden van de internationale competitiviteit van de Britse AV-industrie.[250]

Figuur 53: Uitgaven tax relief aan de creatieve industrieën, 2006/07–2022/23

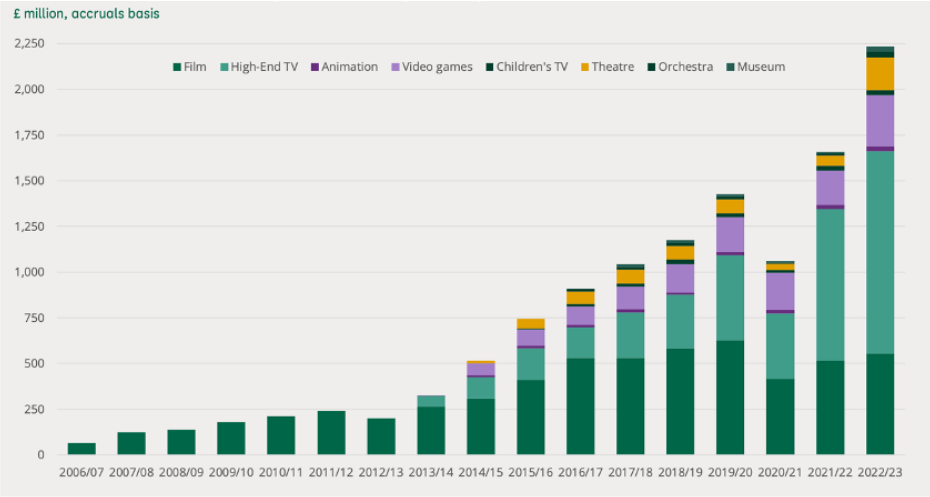

Bron: House of Commons Library

[249] BFI (2021). UK screen sector economy. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/uk-screen-sector-economy
[250] House of Commons Library (2024). The creative industries tax reliefs: Policy and development. Url: https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10093/

Cijfers tonen dat de totale uitgaven aan Britse creatieve industrie tax reliefs tussen 2006/07 en 2022/23 sterk zijn toegenomen. Waar de totale fiscale steun in 2006/07 nog minder dan 100 miljoen Britse pond -115,7 miljoen euro bedroeg, liep dit bedrag tegen 2022/23 op tot ongeveer 2,2 miljard Britse pond (2,6 miljard euro). Vooral vanaf het midden van de jaren 2010 is een sterke versnelling zichtbaar, parallel met de groei van streamingplatforms, high-end televisiedrama en internationale inward investment-producties. Vooral de tax reliefs voor film en high-end televisie (HETV) vertegenwoordigen het grootste deel van de totale fiscale uitgaven. De Film tax relief groeide van een relatief beperkt instrument in de late jaren 2000 tot een steunmechanisme van meer dan 500 miljoen Britse pond (579,3 miljoen euro) per jaar tegen 2022/23. Tegen 2022/23 bedroegen de fiscale uitgaven voor high-end televisie alleen al meer dan 1 miljard Britse pond (1,6 miljard euro). Animatie en kindertelevisie deel uitmaken van het systeem, al zijn hun totale volumes aanzienlijk kleiner dan die van film en high-end televisie. De jaren 2021/22 en 2022/23 weerspiegelen deels producties die tijdens de pandemie waren vertraagd, hervat of verschoven, waardoor claims en productie-uitgaven zich in latere jaren concentreerden. HMRC wijst erop dat de film tax relief in 2020/21 sterk terugviel door COVID-19 en nadien opnieuw toenam, terwijl de groei van de high-end TV tax relief vooral werd gedreven door duurdere producties en de toename van producties voor streamingdiensten.

Publieke Omroepen

De publieke omroepen (BBC, ITV1, STV, Channel 4, Channel 5 en S4C) vormen **de belangrijkste financieringspijlers** van de Britse AV-sector.[251] Onder het Britse model zijn de BBC, S4C en de commerciële omroepen (Channel 3/ITV, Channel 4 en Channel 5) onderworpen aan publieke omroepverplichtingen, die onder meer bestaan uit quota en verplichtingen in originele content, nieuw talent, film en televisiefictie, documentaire en regionale productie. Tot voor kort golden veel van die verplichtingen voor lineaire televisie. Sinds de implementatie van de Media Act mogen publieke en commerciële omroepen hun on-demanddiensten mee gebruiken om aan bepaalde quota te voldoen, waaronder hun quota voor onafhankelijke productie.[252] Deze veranderingen hebben voorlopig geen betrekking op de BBC, omdat zij opereert onder een ander regelgevend kader, namelijk het Royal Charter en het Framework Agreement.[253] Ofcom heeft voorlopig het percentagemodel behouden terwijl het samen met de regering werkt aan een actualisering van het bredere Framework Agreement van de BBC. De wijzigingen die de BBC wél rechtstreeks raken, hebben betrekking op haar quota voor onafhankelijke producties.[254]

[251] Alleen de lineaire kanalen van de commerciële omroepen hebben publieke omroep-status
[252] Ofcom (2025). Original production quotas. Draft guidance for public service broadcasters. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/consultations/category-1-10-weeks/proposals-to-update-the-psb-quotas/original-production-quotas-draft-guidance.pdf?v=397003
[253] Voor originele productie golden traditioneel percentages op de lineaire hoofdkanalen. De Media Act 2024 heeft dit systeem gemoderniseerd. Vanaf 1 januari 2026 ‘original productions’ ook programma’s kunnen zijn die eerst worden vertoond op een qualifying audiovisual service: de lineaire publieke omroepdienst of een designated internet programme service (IPS) van die omroep. Bovendien worden de quota nu in absolute uren omgezet in plaats van louter percentages van lineaire zendtijd. Voor content op on-demand geldt wel dat het gratis beschikbaar moet zijn gedurende minstens 30 dagen om te mogen meetellen.
[254] Ofcom (2025). Original production quotas. Draft guidance for public service broadcasters. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/consultations/category-1-10-weeks/proposals-to-update-the-psb-quotas/original-production-quotas-draft-guidance.pdf?v=397003

Figuur 54: Uitgaven publieke omroepen in Britse productie, per omroep: 2019-2024

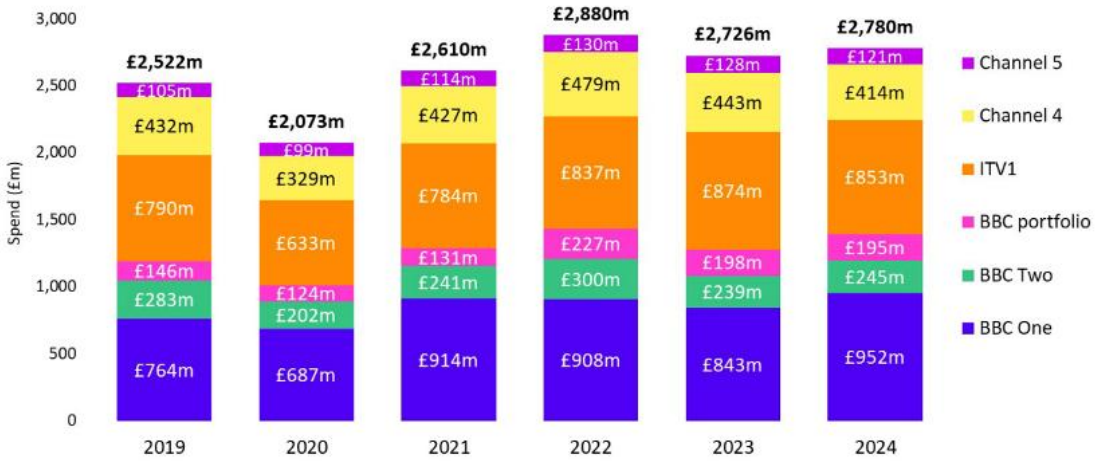

Bron: Ofcom

Op sectorniveau noteerde Ofcom een daling in de investeringen van omroepen in 2023 tegenover 2022 (**2,7 miljard pond of 3,1 miljard euro)** in UK titels.[255] Die daling is gedeeltelijk opgevangen door third-party funding (bv. Coproducties, tax credits)— vooral bij duurdere genres zoals drama—die in 2024 bijna 700 miljoen Britse pond - 810,7 miljoen euro bedroeg.

Daarnaast bestaan er ook **regionale productieverplichtingen.** Voor Ofcom zijn de regionale productiequota cruciaal om te garanderen dat *commissioning* zich niet volledig in Londen concentreert en de creatieve economie ook daarbuiten ondersteunen. Ofcom besloot bovendien de bestedingsquota voor regionale productie met 2% per jaar op te trekken om de stijging van productiekosten te weerspiegelen, al zal dat na drie jaar opnieuw worden geëvalueerd. Tegelijk behield Ofcom dat een deel van de relevante content op de lineaire hoofdkanalen in piekuren zichtbaar moet blijven.

Binnen het publieke omroepen-landschap is de BBC veruit de grootste financier. In haar Jaarverslag 2024/25 **rapporteert de BBC 3,8 miljard Britse pond** (4,3 miljard euro) licence fee-inkomsten en een totale content spend van 3 miljard Britse pond (3,4 miljard euro) in Britse content. Volgens het jaarverslag 2024–2025 van Ofcom blijft de BBC de belangrijkste aanbieder van 'at-risk'-content (kunst, comedy, kinderprogramma's, muziek, religie en ethiek, en factual programma's).[256] Deze categorieën waren goed voor 49% van het totale aantal uitzenduren op de BBC, wat meer is dan bij de andere publieke omroepen.[257] Dergelijke programmering staat onder druk door afnemende investeringen. Hoewel de BBC sterk blijft presteren in het vervullen van haar publieke opdracht, benadrukt het rapport dat investeringen in domeinen zoals nieuws, actualiteit en kinderprogramma's onder toenemende druk staan.

[255] Ofcom (2025). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2025/media-nations-2025-uk-report.pdf?v=401287
[256] Ofcom (2025). Annual report on the BBC 2024-2025. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/tv-radio-and-on-demand/bbc/bbc-annual-report/2025/ofcoms-annual-report-on-the-bbc-2024-25.pdf?v=411300
[257] Ofcom (2025). Annual report on the BBC 2024-2025. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/tv-radio-and-on-demand/bbc/bbc-annual-report/2025/ofcoms-annual-report-on-the-bbc-2024-25.pdf?v=411300

Figuur 55: Uitgaven van publieke omroepen aan nieuwe Britse producties, per genre: 2019-2024

Bron: Ofcom

Channel 4 speelt een grote rol in de financiering van de onafhankelijke productiesector. Sinds de oprichting opereerde Channel 4 als een publisher-broadcaster, wat betekent dat al zijn programma's werden besteld of aangekocht bij derde partijen, zoals onafhankelijke producenten of andere omroepen, die doorgaans de rechten op deze programma's behielden.[258] Het jaarverslag 2024 meldt een totale content investering van £643 miljoen Britse pond (744 miljoen euro) in 2024 en een productie-investering van 489 miljoen Britse pond (565,8 miljoen euro) of 62% van de inkomsten opnieuw in content.[259] Dit model maakte Channel 4 sterker afhankelijk van advertentie-inkomsten dan veel van zijn concurrenten, die hun inkomsten hebben kunnen diversifiëren door zelf te investeren in contentproductie. In 2023 besliste de regering Channel 4 meer commerciële flexibiliteit te geven, door de omroep toe te staan in-house programma's zelf te produceren.[260]

S4C is de Welsh-talige publieke omroep en is een relatief kleine omroep met een cultureel belangrijke financieringsrol. In het jaarverslag 2024/25 rapporteerde S4C 94,8 miljoen Britse pond (109,7 miljoen euro) aan inkomsten uit de licence fee via de BBC en een totale omzet van 96,6 miljoen Britse pond (111,8 miljoen euro).[261] Het kanaal zendt meer dan 115 uur per week uit op de lineaire dienst en rapporteerde 1.278 uur Welsh-talige programma's in peak time in 2024/25. Omdat S4C nagenoeg volledig in het Welsh opereert, financiert het niet zomaar programma's, maar ook een volwaardige taal- en productie-infrastructuur.[262]

B.4.2.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen

Een belangrijk kenmerk van de Britse filmfinanciering is de **sterke internationale oriëntatie** van de sector. Volgens officiële statistieken wordt het merendeel van de productie-uitgaven in de Britse filmindustrie gegenereerd door *inward investment productions*: films die voornamelijk worden

[258] House of Lords (2022). The future of Channel 4. Url: https://committees.parliament.uk/publications/7987/documents/82438/default/
[259] Channel 4 (2024). Report and financial statements. Url: https://assets-corporate.channel4.com/_flysystem/s3/2025-05/Channel%204%20Annual%20Report%202024%20-%20FINAL%20ACCESSIBLE.pdf
[260] https://www.gov.uk/government/news/channel-4-to-remain-publicly-owned-with-reforms-to-boost-its-sustainability-and-commercial-freedom?
[261] S4C (2025). Annual report and accounts. Url: https://media.cms.v3.s4c.cymru/media/media_assets/f7d13ec8-06de-4704-b02f-8459938d0610.pdf
[262] S4C (2025). Annual report and accounts. Url: https://media.cms.v3.s4c.cymru/media/media_assets/f7d13ec8-06de-4704-b02f-8459938d0610.pdf

gefinancierd door buitenlandse studio's maar in het VK worden geproduceerd.[263] Deze investeringen hebben geleid tot een sterke groei van studio-infrastructuur, werkgelegenheid en technische expertise in de Britse sector. Tegelijk betekent dit dat een groot deel van de financiering en de uiteindelijke economische waarde van deze films buiten het VK wordt gecontroleerd, aangezien internationale studio's vaak de rechten en distributie van deze producties beheren.[264]

In 2024 werden in het VK en Ierland **997 films uitgebracht in de bioscoop**. De totale box office voor deze releases bedroeg ongeveer 1 miljard Britse pond (1,1 miljard euro) voor het VK en Ierland.[265] Voor het VK alleen rapporteert de BFI een box office van 979 miljoen pond (1,1 miljoen euro) en 126,5 miljoen bioscoopbezoekers. Het aantal bioscoopbezoekers ligt nog steeds duidelijk onder het pre-pandemische niveau ligt: in 2019 telde het VK 176 miljoen admissions, waardoor 2024 ongeveer 28% lager lag dan 2019. In de markt draagt een relatief klein aantal grote titels een groot deel van de omzet.[266] De positie van onafhankelijke Britse film blijft kwetsbaar: de BFI rapporteert dat onafhankelijke Britse films in 2024 samen 69 miljoen pond (79,9 miljoen euro) opbrachten, goed voor een marktaandeel van 6,9% van de totale UK box office.[267]

Fictiefilms zijn de meest **kapitaalintensieve projecten en vereisen vaak internationale coproducties** of distributiedeals om hun financiering rond te krijgen.[268] Voor grotere producties kan de betrokkenheid van internationale studio's of streamingplatforms een belangrijke financieringsbron vormen. Voor kleinere onafhankelijke fictiefilms blijft de financiering echter complex en gefragmenteerd, omdat zij minder toegang hebben tot internationale investeringen en vaak afhankelijk zijn van publieke steun en beperkte private investeringen.[269]

Figuur 56: Uitgaven aan speelfilms geproduceerd in het VK, per financieringstype: 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
US studio/streamer-backed films	1,358.6	1,819.9	747.4	1,440.4	2,164.6
Non-US studio/streamer-backed films	624.9	809.9	803.4	816.2	607.3
Of which co-productions	*57.2*	*92.7*	*174.1*	*81.8*	*68.3*
Of which domestic features	*298.6*	*246.8*	*190.9*	*239.2*	*193.4*
Of which inward investment features	*269.1*	*470.4*	*438.4*	*495.3*	*345.7*
Total	**1,983.6**	**2,629.8**	**1,550.8**	**2,256.6**	**2,771.9**

Bron: BFI

De financiering van documentairefilms vertoont een ander patroon. Documentaires hebben doorgaans kleinere budgetten dan fictiefilms, maar hun financieringsstructuur kan even complex zijn. Ze zijn sterker afhankelijk van publieke fondsen, omroepinvesteringen en internationale coproducties. In het VK spelen **publieke omroepen een belangrijke rol in de financiering van documentaires**, terwijl **internationale coproducties steeds vaker noodzakelijk zijn om grotere documentaireprojecten te realiseren**. Tegelijk blijft de markt voor documentairedistributie relatief

[263] https://www.bfi.org.uk/news/official-bfi-statistics-2025#:~:text=High%2Dend%20television%20production%20in,introduction%20of%20HETV%20Tax%20Relief.
[264] Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/
[265] https://www.bfi.org.uk/news/official-bfi-statistics-2024
[266] In 2024 waren de top 20 releases waren samen goed voor 604,9 miljoen pond (700 miljoen euro), terwijl de top 20 Britse kwalificerende films 360,8 miljoen pond- (417,9 miljoen euro) opbrachten.
[267] Binnen dat segment was de concentratie nog sterker: de top 20 onafhankelijke Britse films waren goed voor 63,9 miljoen Britse pond - 74 miljoen euro, of 93% van de totale box office voor UK independent film releases.
[268] European Audiovisual Observatory (2024). Fiction film financing in Europe. Url: https://rm.coe.int/fiction-film-financing-in-europe-2023-edition-m-kanzler/1680af8262.pdf
[269] BFI (2022). Economic review of UK independent film. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/economic-review-uk-independent-film

beperkt, wat het moeilijk maakt om substantiële private investeringen aan te trekken.[270] Voor animatiefilms ligt de uitdaging voornamelijk in de lange en kapitaalintensieve productieprocessen. Britse animatiefilms zijn eveneens afhankelijk van internationale coproducties en langdurige financieringsstructuren. Tegelijk heeft het VK een sterke animatiesector ontwikkeld dankzij gespecialiseerde studio's en fiscale incentives die specifiek gericht zijn op animatieproducties.[271]

De sterke afhankelijkheid van buitenlandse investeringen genereert economische activiteit, maar betekent ook dat de sector gevoelig wordt voor strategische beslissingen van buitenlandse bedrijven. In veel gevallen behouden buitenlandse studio's de controle over intellectuele eigendom, distributierechten en exploitatie van de geproduceerde content.[272] Het Culture, Media & Sport Committee stelde in haar rapport van april 2025 dat er een kloof bestaat tussen bloeiende big-budget producties, vaak vanuit het buitenland gefinancierd en gecontroleerd, en de afnemende output van Britse content.[273] BFI-subsidies functioneren dus steeds meer als corrigerend instrument binnen een markt die weliswaar jobs en investeringen aantrekt, maar waarin intellectuele eigendom, *commissioning power* en distributiecontrole vaak elders liggen.

Die vaststelling leidde al eerder tot de oprichting van de Independent Film Tax Credit (IFTC) om specifieke steun te bieden aan onafhankelijke filmproducties. Door de sterke groei van grootschalige producties is de vraag naar studiofaciliteiten, technische crews en gespecialiseerde profielen sterk gestegen. Sectoranalyses geven bovendien aan dat de vraag naar grotere films en de buitenlandse investeringen leiden tot capaciteitsproblemen en stijgende productiekosten, waardoor kleinere Britse producties moeilijker toegang krijgen tot personeel en faciliteiten.[274] Een ander knelpunt is de druk op andere financieringsbronnen. BFI geeft aan dat dalende Lottery-inkomsten de mogelijkheden beperken om projecten te ondersteunen, en dat het wegvallen van Creative Europe MEDIA na Brexit de internationale netwerken en financiële steun voor onafhankelijke spelers heeft verzwakt.[275]

Ten slotte, is ook in het Verenigd Koninkrijk is de structurele uitdaging dat streaming en thuisconsumptie films sneller uit het bioscoopvenster duwen, terwijl bioscopen meer leunen op grote titels.[276]

B.4.2.4 Financiering van series (fictie, documentaire, animatie): kenmerken en uitdagingen

Investeringen in Britse content stegen de laatste tien jaar merkelijk. De Britse markt is goed voor in totaal 6.8 miljard pond. 4 miljard daarvan betreft bestedingen in **high-end dramaproducties**. Ook de productiebudgetten zijn de afgelopen jaren gestegen, vooral in high-end fictie. Dat is deels een gevolg van internationale concurrentie: premium scripted content wordt gezien als meest waardevol

[270] https://variety.com/2020/film/global/british-feature-documentary-sector-1234631374/;https://ukfd.org.uk/policy-reports/

[271] UK Parliament (2021). Written evidence submitted by UK Animation. Url: https://committees.parliament.uk/writtenevidence/125656/pdf/#:~:text=Explore%20&%20renew%20access%20to%20l,Media%20programme%20as%20associate%20members.; https://www.animationuk.org/news/animation-uk-mps-warning-on-british-film-and-tv-echoes-urgent-concerns-for-animation-sector/#:~:text=The%20UK%20animation%20sector%20is%20facing%20challenges,support**%20*%20**Investment%20in%20skills%20and%20education*

[272] Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/

[273] Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/

[274] BFI (2021). UK screen sector economy. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/uk-screen-sector-economy

[275] UK Parliament (2024). Written evidence submitted by the BFI. Url: https://committees.parliament.uk/writtenevidence/125687/pdf/

[276] Pact (2023). A review of the challenges facing the UK independent film and the impact of tax relief support. Url: https://www.pact.co.uk/static/e55cd6be-a885-4aee-b6f96a6f01770922/A-Review-of-the-Challenges-Facing-UK-Independent-Film-and-the-Impact-of-Tax-Relief-Support-2023.pdf

voor platforms en omroepen, wat leidt tot hogere productiewaarde, hogere cast- en crewkosten en grotere VFX- en postproductiebehoeften.[277]

Figuur 57: Productie-uitgaven film- en high-end televisieprojecten (in miljard £), 2016-2025

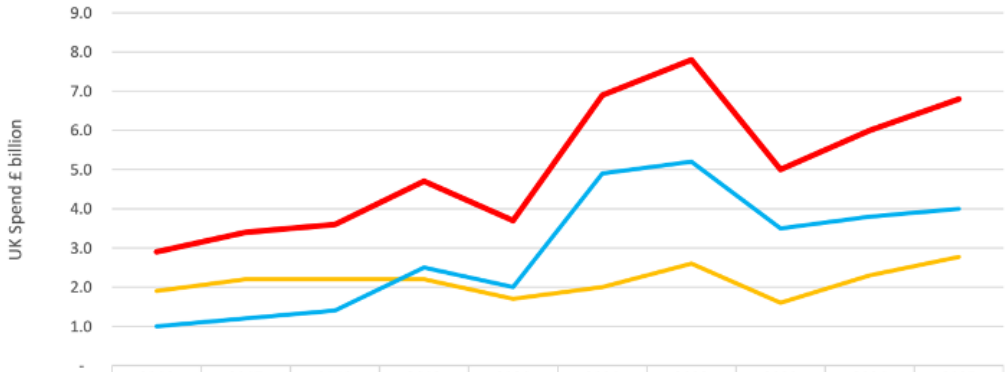

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Film	1.9	2.2	2.2	2.2	1.7	2.0	2.6	1.6	2.3	2.8
HETV	1.0	1.2	1.4	2.5	2.0	4.9	5.2	3.5	3.8	4.0
Total	2.9	3.4	3.6	4.7	3.7	6.9	7.8	5.0	6.0	6.8

Bron: BFI

Een belangrijk kenmerk van de financiering van televisieseries is de **centrale rol van publieke omroepen** als initiële financiers. Zij financieren een groot deel van de productie, waaronder drama, documentaires en kindercontent.[278] De rol van de Britse publieke omroepen in de financiering staat tegelijk onder aanzienlijke druk. Een structurele uitdaging betreft de financieringsmodellen van publieke omroepen. De BBC wordt gefinancierd via de licence fee, terwijl publieke omroepen ITV, Channel 4 en Channel 5 grotendeels afhankelijk zijn van advertentie-inkomsten. Beide financieringsmodellen staan onder druk. De licentievergoeding van de BBC werd gedurende meerdere jaren bevroren, wat reële budgetdalingen veroorzaakte in een context van stijgende productiekosten.[279] Lineaire kijkgewoonten nemen af, advertentie-inkomsten staan onder druk, en omroepen moeten tegelijk investeren in digitale infrastructuur, platforms en content om relevant te blijven. **Due prominence**, gebruiksvriendelijke interfaces en algoritmische zichtbaarheid worden even belangrijk als het productieproces zelf.[280] De **advertentiemarkt wordt voor omroepen steeds volatieler** door de verschuiving van advertentiebudgetten naar digitale platforms zoals Google en Meta. Ofcom stelt dat deze economische druk directe gevolgen heeft voor de financiering van Britse producties aangezien commerciële omroepen hun investeringen in first-run content in recente jaren hebben moeten verminderen.[281] De financiële capaciteit van deze omroepen is volgens hen onvoldoende om te concurreren met de investeringen van internationale streamingplatforms.[282]

Een tweede belangrijk kenmerk is de **sterke integratie van onafhankelijke productiebedrijven** in het financieringsmodel van televisieseries. Sinds de Communications Act 2003 zijn publieke omroepen verplicht om minstens 25% van hun programma's te laten produceren door onafhankelijke producenten.[283] Deze regel heeft geleid tot de ontwikkeling van een grote en internationaal

[277] https://www.economicsobservatory.com/why-is-the-uk-film-and-television-sector-struggling#:~:text=This%20surge%20in%20commissioning%20from,2%2C200%20per%20second%20of%20video.
[278] Ofcom (2025). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2025/media-nations-2025-uk-report.pdf?v=401287
[279] http://bbc.com/news/articles/cz9k27yy839o
[280] BBC (2025). Annual plan 2025/26. Url: https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/documents/bbc-annual-plan-2025-2026.pdf
[281] Ofcom (2025). Media Nations. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/multi-sector/media-nations/2025/media-nations-2025-uk-report.pdf?v=401287
[282] Culture, Media and Sport Committee (2025). Film and High-End Television. Url: https://publications.parliament.uk/pa/cm5901/cmselect/cmcumeds/328/report.html
[283] https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/contents

competitieve onafhankelijke productiesector in het Verenigd Koninkrijk. Verschillende producenten hebben zich ontwikkeld tot 'superindies' en richten zich op het produceren van internationale formats en titels die als ready made of als scripted format verkocht worden. Door het sterke internationale karakter nemen producenten gewoonlijk ook vaker participaties in producties, en kunnen daardoor ook meer rechten claimen.

Britse dramaseries genieten internationale erkenning en vormen een **belangrijk exportproduct.**[284] Internationale erkenning via prijzen en festivals versterkt het prestige van de sector en ondersteunt de wereldwijde positie van Britse productiebedrijven. Tegelijk tonen recente cijfers dat ook de structuur van die exportmarkt fundamenteel aan het veranderen is.[285] Traditionele verkoop van omroeprechten blijft de grootste exportcategorie voor Britse televisiecontent, maar streamingplatformen nemen een steeds groter aandeel van de internationale rechtenmarkt in.

Britse fictieseries blijven een van de belangrijkste motoren van de internationale verkoop van Britse televisiecontent. Volgens Pact doorbrak de export van British-owned TV programmes in 2024/25 voor het eerst de grens van 2 miljard Britse pond - 2,3 miljard euro, tegenover 1,8 miljard Britse pond - 2,1 miljard euro in 2023/24.[286] Binnen die export blijft scripted drama de dominante categorie: in 2024/25 vertegenwoordigde scripted drama 46% van alle exportinkomsten, een stijging met drie procent ten opzichte van het jaar ervoor. Omgerekend betekent dit dat drama alleen ruwweg 930 miljoen pond - 1,07 miljard euro aan exportwaarde vertegenwoordigt binnen de totale 2 miljard pond (2,3 miljard euro).

In 2019/20 vertegenwoordigde verkoop van omroeprechten 59% van alle exportverkopen, tegenover slechts 3% voor AVOD en 38% voor SVOD. Tegen 2024/25 was het aandeel gedaald naar 54%, terwijl streamingdiensten een structureel groter aandeel innemen: SVOD vertegenwoordigde ongeveer 33% van de exportmarkt en AVOD ongeveer 13%. Deze evolutie heeft belangrijke implicaties voor Britse producenten. Enerzijds creëren **streamingplatformen nieuwe internationale distributiemogelijkheden** en grotere financieringscapaciteit voor Britse dramaseries. Internationale streamingdiensten kunnen Britse content onmiddellijk wereldwijd circuleren en dragen bij aan de internationale zichtbaarheid van Britse producties. Anderzijds wijzigt de economische logica van export. Traditioneel konden Britse producenten inkomsten genereren via territoriale verkoop van rechten aan verschillende internationale omroepen. Streamingdiensten werken daarentegen vaker met wereldwijde buy-outs, waarbij internationale rechten in één keer worden opgekocht. Hierdoor ontvangen producenten sneller en vaak grotere initiële financiering, maar verliezen zij ook een deel van de controle over secundaire exploitatie en toekomstige internationale verkoopinkomsten.

Streamingplatformen hebben de financieringsstructuren hertekend, waardoor coproductiemodellen en internationale pre-sales steeds belangrijker zijn geworden. Sommige producenten en beleidsmakers vrezen dat Britse omroepen daardoor steeds vaker afhankelijk worden van coproducties met internationale partners, wat kan leiden tot een verlies van controle over intellectuele eigendom en creatieve beslissingen.[287]

De expansie van internationale streamingdiensten heeft geleid tot een **intensere concurrentie om talent**, **studiofaciliteiten en technische expertise**. Hierdoor zijn de budgetten van televisiedrama's aanzienlijk gestegen, wat het voor publieke omroepen moeilijker maakt om dezelfde hoeveelheid content te financieren. Sommige analyses wijzen erop dat de kosten van high-end drama in korte tijd sterk zijn gestegen, waardoor publieke omroepen steeds vaker afhankelijk worden van coproducties

[284] European Audiovisual Observatory (2018). The production and circulation of TV fiction in the EU 28. Url: https://rm.coe.int/the-production-and-circulation-of-tv-fiction-in-the-eu28-television-an/1680946229#:~:text=The%20United%20Kingdom%20is%20the%20primary%20country,are%20the%20two%20other%20main%20exporters%20for; https://www.bfi.org.uk/get-funding-support/funding-support-international-activity/uk-global-screen-fund-ukgsf
[285] Pact (2025). UK TV Exports. Url: https://www.pact.co.uk/resource/pact-uk-tv-exports-report-2025.html
[286] Pact (2025). UK TV Exports. Url: https://www.pact.co.uk/resource/pact-uk-tv-exports-report-2025.html
[287] Ofcom (2025). Transmission critical: The future of Public Service Media. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/public-service-broadcasting/public-service-media-review/transmission-critical-the-future-of-public-service-media.pdf?v=400631

of externe financiering.[288] Daarnaast heeft Inflatie van productiekosten ervoor gezorgd dat vergelijkbare budgetten minder output genereren. Dit leidt tot kortere seizoenen, minder afleveringen of grotere afhankelijkheid van cofinanciering. [289] Het aantal nieuwe bestellingen van streamingdiensten is sinds 2023–2025 tijdelijk gedaald, wat vooral mid-budget fictieproducties onder druk zet.[290]

De figuur hieronder illustreert de evolutie van de Britse uitgaven aan high-end television (HETV) tussen 2021 en 2025, samen met het totale aantal geproduceerde high-end televisieprogramma's. De cijfers van het BFI tonen een AV-sector die gekenmerkt wordt door een sterke internationale investeringsbasis, maar tegelijk ook door een toenemende concentratie van middelen in een kleiner aantal grote producties.

Een vaststelling is dat de totale HETV-spend in het VK zeer hoog blijft, ondanks schommelingen in productievolume. Na een piek van ongeveer 5,2 miljard pond (6,1 miljard euro) in 2022 daalde de totale spend sterk in 2023 tot ongeveer 3,5 miljard pond (4 miljard euro) gevolgd door een geleidelijk herstel naar ongeveer 4 miljard pond (4,6 miljard euro in 2025. Deze daling in 2023 moet worden begrepen in de context van bredere internationale marktcorrecties, waaronder de vertraging van streaminginvesteringen, de impact van de Amerikaanse stakingen en een algemene afkoeling van bestellingen in de internationale televisiemarkt. Terwijl de totale spend vanaf 2023 opnieuw stijgt, daalt het **totale aantal geproduceerde high-end programma's relatief sterk**. In 2021 en 2022 werden 250 à 260 programma's geproduceerd, terwijl dit aantal tegen 2025 terugvalt tot 170 à 180 producties. Dit betekent dat de sector steeds meer middelen concentreert in een kleiner aantal producties.

Figuur 58: Britse uitgaven en totaal aantal high-end televisieprogramma's geproduceerd in het VK

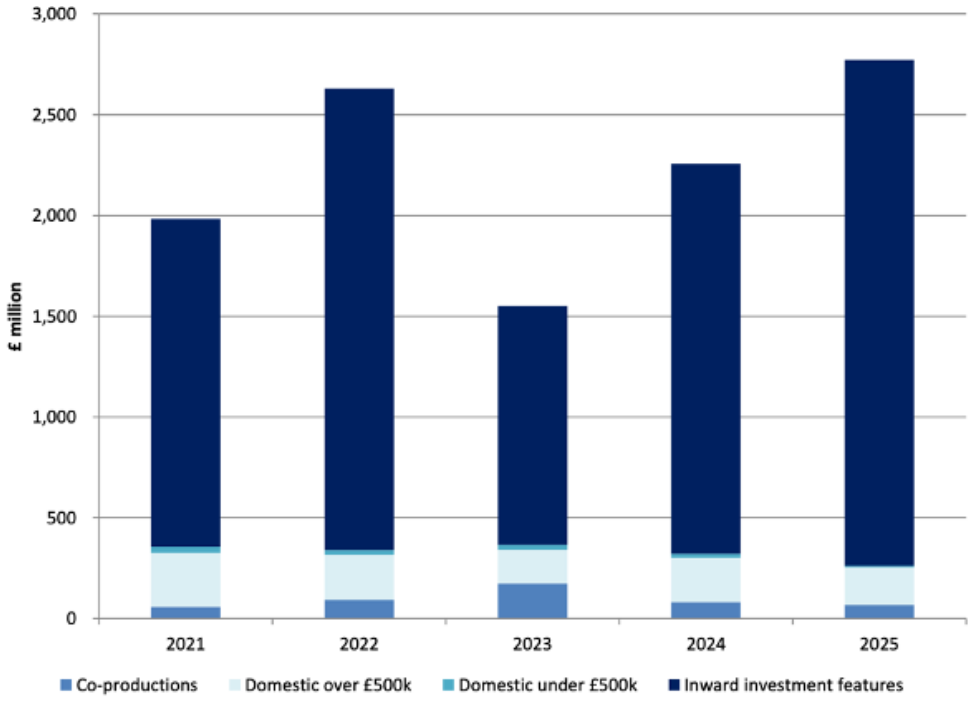

Bron: BFI

[288] UK Parliament (2021). Written evidence. Url: https://committees.parliament.uk/writtenevidence/39427/pdf/
[289] https://www.bfi.org.uk/news/official-bfi-statistics-2025
[290] https://www.ampereanalysis.com/insight/global-streamers-scripted-tv-commissions-fell-by-24-in-h1-2025

Ook binnen specifieke genres bestaan er **bijzondere financieringsuitdagingen.** Dramaseries vereisen doorgaans de grootste budgetten en zijn daardoor het meest gevoelig voor internationale concurrentie en kosteninflatie. Documentaireseries hebben kleinere budgetten, maar hun financiering is vaak afhankelijk van een combinatie van omroepinvesteringen, publieke fondsen en internationale coproducties. Animatieseries vereisen dan weer lange productieprocessen en gespecialiseerde technische expertise, wat het moeilijk maakt om financiering te verkrijgen zonder internationale partners of langdurige distributiedeals.[291]

De **publieke omroepen zijn de belangrijkste investeerder in projecten**, maar dat vooral dure fictie wordt steeds meer in samenwerking met bijvoorbeeld Netflix of andere streamingdiensten wordt gerealiseerd en wordt gebruikt gemaakt van de tax-maatregel. Publieke omroepen hebben hun investeringen verschoven naar een minder groot aanbod aan producties met een grotere impact, in een poging kijkers naar de eigen VOD-diensten te trekken. Dit is ten koste gegaan van bepaalde programma's uit het middensegment, zoals soaps en langlopende dramaseries.[292]

Tenslotte blijft een groot deel van de infrastructuur en **economische activiteit geconcentreerd** in **bepaalde regio's**, met name rond Londen en grote studiofaciliteiten in Engeland. Dit heeft geleid tot beleidsdiscussies over de vraag hoe de voordelen van AV-productie beter kunnen worden verspreid over de verschillende regio's van het Verenigd Koninkrijk.[293]

B.4.3 Denemarken

B.4.3.1 Het audiovisuele landschap in Denemarken

Denemarken is een relatief kleine markt met een beperkt binnenlands publiekspotentieel (ongeveer 6 miljoen inwoners), maar het heeft een uitzonderlijk sterke reputatie opgebouwd op het vlak van film- en televisiefictieproductie.[294] Dat succes steunt sterk op een **institutionele infrastructuur van publieke omroepen, filmbeleid, regulering en sectorondersteuning.**[295] Een opvallend kenmerk van de Deense markt is de blijvende **populariteit van lokale fictie, zowel voor series als voor film.**[296] Tegen die achtergrond is het financieringslandschap in Denemarken vandaag sterk uitgebouwd en onder druk: de Deense sector kampt met een schaarste aan private financiering en de betrokkenheid van streamingdiensten is tot nog toe onvoldoende consistent om duurzame groei te waarborgen. Het productielandschap blijft dus sterk afhankelijk van publieke steun, omroepinvesteringen en beleidsinstrumenten.[297]

De **publieke omroepen (DR en TV2) spelen een cruciale rol in de financiering van AV-productie**. Beide publieke omroepen hebben in hun huidige beheerovereenkomsten expliciete verplichtingen om te investeren in Deense culturele productie, waaronder drama, documentaire, film, muziek en aanbod voor kinderen en jongeren.[298] Voor veel producenten vormt de betrokkenheid van een publieke omroep een essentieel onderdeel van de financieringsstructuur van een project.[299] TV 2 is

[291] Culture, Media and Sport Committee (2025). Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/
[292] Ofcom (2025). Transmission critical: The future of Public Service Media. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/public-service-broadcasting/public-service-media-review/transmission-critical-the-future-of-public-service-media.pdf?v=400631
[293] BFI (2021). UK screen sector economy. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/uk-screen-sector-economy
[294] https://www.dst.dk/en
[295] Kulturministeriet (2022). DR's public service contract for 2022-2025. Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2022/Public_service-kontrakt_for_DR_endelig.pdf
[296] DFI (2023). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2023-06/Facts%20and%20Figures%202023_DanishFilmInstitute.pdf
[297] DFI (2023). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/english/numbers/facts-figures-2023
[298] Kulturministeriet (2022). DR's public service contract for 2022-2025. Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2022/Public_service-kontrakt_for_DR_endelig.pdf
[299] https://pro-f.dk/aktuelt/kortsigtet-investering-goer-markedet-usikkert-fiktionsproducenter

zelf een hybride speler: het combineert een public-serviceopdracht met commerciële inkomsten en een sterke positie via TV 2 Play.

De **sterke nationale positie van publieke omroepen** is ook zichtbaar in streaming. In 2025 was 55% van alle gestreamde videoconsumptie in Denemarken afkomstig van content van DR en TV 2. TV 2-content vertegenwoordigde 32% van alle gestreamde videoconsumptie, terwijl DR-content 23% vertegenwoordigde.[300] Naast DR en TV 2 bestaat er ook een commerciële televisiemarkt. De sterkste streamingdiensten in Denemarken zijn een combinatie van lokale en internationale spelers. Netflix blijft een van de belangrijkste internationale diensten, maar TV 2 Play, Viaplay, HBO Max en Disney+ behoren eveneens tot de centrale spelers. Deense huishoudens nemen gemiddeld 2,5 tot 3 streamingdiensten en Netflix, TV 2 Play, Viaplay, HBO Max en Disney+ behoren tot de populairste SVOD-diensten.[301]

Het productielandschap bestaat uit een combinatie van grote historische bedrijven, gespecialiseerde fictiehuizen en kleinere onafhankelijke producenten. De lokale productiehuizen zijn dus sterk, maar hun positie blijft **afhankelijk van opdrachtgevers en financieringsbronnen**. De markt is klein en daardoor geconcentreerd. Productiebedrijven zijn vaak afhankelijk van opdrachten van DR, TV 2, DFI-steun, het Public Service Fund, coproducties en in toenemende mate internationale streamingdiensten. Dit creëert kansen, omdat Deense producenten toegang krijgen tot internationale financiering en distributie, maar ook risico's: wanneer een streamingdienst zijn lokale strategie verandert of wanneer omroepbudgetten onder druk staan, heeft dat onmiddellijk gevolgen voor het productievolume.

Streamingdiensten zoals Netflix, HBO en Viaplay produceren of coproduceren content in de Scandinavische regio, ook in Denemarken. Dat heeft nieuwe kansen gecreëerd voor Deense productiehuizen, makers en technische professionals. Tegelijk zijn er spanningen geweest tussen de lokale industrie en multinationale bedrijven, onder meer rond rechten, investeringscontinuïteit en de mate waarin streamingdiensten structureel bijdragen aan de nationale productiebasis.[302]

Het Deense vertonerslandschap bestaat uit een combinatie van commerciële bioscoopketens, onafhankelijke zalen en een sterke institutionele ondersteuning via het DFI.[303] Denemarken beschikt over een relatief stabiele bioscoopinfrastructuur, een hoge participatie van publiek en een sterke aanwezigheid van vele doeken over verschillende geografische regio's. Volgens DFI Facts & Figures 2025 telde Denemarken in 2024 168 bioscopen, 491 bioscoopschermen en ongeveer 55.000 bioscoopzetels. Daarmee beschikt Denemarken, ondanks zijn beperkte bevolkingsomvang, over een relatief fijnmazige bioscoopinfrastructuur.[304] Denemarken heeft, in vergelijking met andere kleine Europese markten, een relatief hoge bioscoopdichtheid per inwoner. De spreiding wordt mede gedragen door kleinere en middelgrote bioscopen buiten de grote steden. Daardoor bestaat het Deense vertonerslandschap niet alleen uit multiplexen in stedelijke centra, maar ook uit een relatief sterke provinciale en lokale vertoningsstructuur.[305]

B.4.3.2 Publieke instrumenten en beleid

Het Deense audiovisuele ondersteuningsbeleid steunt op vier pijlers: culturele subsidies, waarvan de publieke steunmechanismen van het Danish Film Institute (DFI) de belangrijkste zijn, en het Public Service Fund voor commerciële omroepen en streamingdiensten; een investeringsverplichting;

---

[300] https://www.telecompaper.com/news/danish-public-service-content-dominates-streamed-video-viewing-in-2025--1559050

[301] Crescine. Small European film markets: Portraits and comparisons. Url: https://www.crescine.eu/small-film-industries/denmark?rq=Jakob

[302] Europe in Synch (2015). Market profile: Denmark. Url: https://europeinsynch.net/wp-content/uploads/2025/12/EIS_Report_Denmark_FINAL.pdf

[303] DFI (2023). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/english/numbers/facts-figures-2023

[304] DFI (2025). Facts & Figures. Url : https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2026-03/Facts%20and%20Figures%202025_DanishFilmInstitute.pdf

[305] https://www.crescine.eu/small-film-industries/denmark

economische incentives, waaronder productie-incentives die bedoeld zijn om investeringen aan te trekken en productieactiviteit te stimuleren; en de rol van de publieke omroep. In Denemarken spelen ook de regionale fondsen, die investeringen vereisen in ruil voor financiële steun, een belangrijke rol.

Danish Film Institute

De culturele subsidies van het DFI zijn ingebed in een bredere filmovereenkomst tussen de overheid en de sector. Voor de periode 2024-2027 voorziet deze overeenkomst in een jaarlijkse financiering van **622 miljoen Deense kroon (82,2 miljoen euro)** voor film, series en documentaireproductie, aangevuld met extra middelen uit de nieuwe culturele bijdrage van streamingdiensten.[306] Binnen dit kader beheert het DFI een complex systeem van subsidie-instrumenten dat verschillende doelstellingen combineert: ondersteuning van artistieke filmproductie, ontwikkeling van nieuwe talenten, versterking van filmcultuur en internationale promotie van Deense AV-content. Er is een sterkere focus op programma's voor kinderen en jongeren, waarvoor 30% van het fonds bestemd is. Het DFI omvat volgende grote steunmaatregelen:

- **Film Commissioner Scheme:** ondersteunt speelfilms op basis van artistieke kwaliteit en culturele waarde.[307] Projecten worden geselecteerd door filmconsulenten die de artistieke potentie van het project beoordelen. Films hoeven niet noodzakelijk een groot publiek te bereiken of commerciële winst te genereren; het primaire criterium is de artistieke en cinematografische kwaliteit van het project. Daardoor kunnen ook meer experimentele of auteursgerichte producties steun ontvangen. Onder deze regeling worden **jaarlijks twintig tot vijfentwintig speelfilms** ondersteund. Naast speelfilms omvat de regeling ook steun voor documentaires en kortfilms.
- **Market Scheme:** evalueert projecten op basis van artistieke kwaliteit en marktbereik.[308] De selectiecriteria omvatten de inhoudelijke kwaliteit, productiewaarde, distributiestrategie en economische levensvatbaarheid. Films die via deze regeling worden gefinancierd moeten aantonen dat ze een realistisch potentieel hebben om beter te presteren dan de gemiddelde Deense film aan de box office, of moeten een duidelijk gedefinieerd doelpubliek te bereiken. Het Market Scheme ondersteunt **vier tot zes speelfilms per jaar**.
- **New Danish Screen**: ondersteunt talentontwikkeling en experimentele film.[309] Dit programma biedt financiering voor debuterende filmmakers en innovatieve AV-projecten die buiten de traditionele productiemodellen vallen. Het doel is om nieuwe stemmen binnen de Deense filmindustrie te stimuleren en om ruimte te creëren voor artistieke experimenten en nieuwe vertelvormen.
- **Minor Co-Production Scheme**: ondersteunt Deense producenten die deelnemen als minoritaire partner in internationale coproducties.[310] Binnen het subsidiebeleid van het DFI wordt de Minor Co-Production Scheme vooral gebruikt voor fictiefilms, maar ook documentaires en animatieprojecten kunnen in aanmerking. De steun wordt toegekend in de vorm van selectieve subsidies. Het toegekende bedrag hangt af van het budget van het project en van het aandeel van de Deense producenten in de coproductie. In de praktijk ligt het Deense aandeel meestal tussen 10% en 25% van het totale productiebudget.

[306] Kulturministeriet (2023) Filmaftale for 2024-2027: En stærk filmnation. Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2023/Filmaftale_2024-2027.pdf
[307] https://www.dfi.dk/en/english/funding-danish-films
[308] https://www.dfi.dk/en/english/funding/feature-films-supported-marked-scheme
[309] https://www.dfi.dk/stoette/new-danish-screen
[310] https://www.dfi.dk/en/english/minor-co-production-feature-films

- **Games**: Het programma heeft een jaarlijks budget van 15 miljoen Deense kroon (2 miljoen euro) en ondersteunt de ontwikkeling en productie van Deense digitale games.[311] De subsidie dekt tot 60% van de ontwikkelingskosten en tot 50% van de productiekosten van een gameproject.[312]
- **Public Service Fund** - Deze selectieve subsidie ondersteunt dramaseries, documentaireseries en andere AV-producties bedoeld voor televisie-uitzending of digitale distributie en die een duidelijke publieke of culturele waarde hebben.[313] Het budget bedraagt ongeveer 48 miljoen kroon (6,4 miljoen euro) en het fonds ondersteunt **jaarlijks acht tot twaalf AV-producties**, afhankelijk van het type project en hun budgetomvang.[314] 50% van de middelen is bestemd voor drama, 40% voor documentaires (inclusief culturele programma's) en 10% voor audioprogramma's.

Tabel 55: Culturele subsidies in de Deense AV-sector in 2024

Subsidies	Budget	# toegekende steun	Type projecten
Film Commissioner Scheme	Deel van het totale DFI filmproductiebudget.	13 speelfilms 26 documentaires - korte films	Artistieke speelfilms, documentaires, korte films.
New Danish Screen	Klein deel van filmsteun (exact bedrag varieert binnen DFI-budget)	7 speelfilmdebuten + meerdere experimentele projecten per jaar	Talentontwikkeling, low-budget films, experiment
Public Service Fund	DKK 48M (€6,4M)	10 TV-drama 13 documentaires	TV-drama, documentaires voor commerciële zenders/platforms
Minor Co-Production Scheme	DKK 2,5M (€336) voor documentaires en korte films	9 speelfilms 8 documentaires-kortfilms	Internationale minority-coproducties
Games scheme (DFI)	DKK 15M (€2M)	38 gameprojecten	Game development & productie

Bron: DFI

De filmovereenkomst voor de periode 2024–2027 voorziet een specifieke versterking van CPH:DOX en van de nationale verspreiding van documentaires via DOX:Danmark.[315]

[311] European Commission (2023). Prolongation of scheme for the development, production and promotion of cultural and educational digital games. Url: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202402/SA_109683_7036F98C-0000-C9BE-B20B-21A68F216108_45_1.pdf

[312] European Commission (2023). Prolongation of scheme for the development, production and promotion of cultural and educational digital games. Url: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202402/SA_109683_7036F98C-0000-C9BE-B20B-21A68F216108_45_1.pdf

[313] https://www.dfi.dk/en/english/funding/public-service-projects-supported

[314] https://www.dfi.dk/stoette/stoette/public-service-puljen#:~:text=Del,indhold%2C%20form%20og%20udtryk%20repr%C3%A6senterer:

[315] Kulturministeriet (2023). Filmaftale for 2024-2027: En stærk filmnation. Url:https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2023-11/Filmaftale_2024-2027.pdf

Investeringsverplichting

De grootste recente hervorming in het Deense financieringslandschap is de **Danish Cultural Contribution**, die sinds 2025 bestaat.[316] Aanbieders die onder de wet vallen moeten jaarlijks 2% van hun omzet in Denemarken bijdragen aan het filmfonds. Als aanbieders 5% of meer van hun omzet investeren in Deense content, hoeven ze geen extra bijdrage te betalen. Investeren ze minder dan 5%, dan moeten ze **bovenop de 2% basisbijdrage nog 3% extra betalen**, zodat de totale verplichting 5% van hun omzet bedraagt.[317] Aanbieders vallen buiten de regeling wanneer zij een jaarlijkse omzet van minder dan 15 miljoen Deense kroon - 2 miljoen euro hebben of wanneer hun publiek minder dan 1% bedraagt van het totale aantal gebruikers van on-demand AV-diensten op de Deense markt. De inkomsten van de investeringsverplichting worden verdeeld tussen het Public Service fund (20%) en het DFI (80%).[318] Aanbieders hebben een zekere keuzevrijheid, maar die vrijheid is duidelijk afgebakend. Investeringen tellen alleen mee wanneer het gaat om nieuwe Deense films, series of documentaires. De wet heeft expliciet als doel de productie van nieuw Deens audiovisueel aanbod te bevorderen. Aankopen van bestaande catalogi of rechten op reeds afgewerkte producties tellen niet op dezelfde manier mee als investeringen in nieuwe productie. De regeling is niet bedoeld om streamingdiensten te belonen voor het aankopen van bestaand Deens aanbod, maar om nieuwe productiecapaciteit in Denemarken te stimuleren.[319]

Economische incentives

De Deense productie-incentive is in 2026 ingevoerd en heeft als doel om film- en tv-productie naar Denemarken te halen en in Denemarken te houden.[320] De kern van de regeling is dat producenten 25% van hun uitgaven in Denemarken kunnen terugkrijgen. Er is jaarlijks 125 miljoen kroon (16,7 miljoen euro) voorzien. Daarvan is 100 miljoen kroon (13,3 miljoen euro) bestemd voor live-action speelfilms, fictieseries, documentairefilms en documentaireseries; 25 miljoen kroon (3,3 miljoen euro) is gereserveerd voor animatiefilms en -series.[321] De productie-incentive is bedoeld voor projecten met minimumbudgetten van 25 miljoen Deense kroon (3,3 miljoen euro) voor speelfilms, 4 miljoen Deense kroon (535.400 euro) voor documentaires, 15 miljoen kroon voor dramaseries (2 miljoen euro), en 6,5 miljoen Deense kroon (870.000 euro) voor animatie. Daarbovenop gelden minimumniveaus voor uitgaven in Denemarken: 3 miljoen kroon (401.500 euro) voor film, series en animatie,) en 1 miljoen kroon (133.400 euro) voor documentaires.[322]

Publieke omroep

Deense publieke omroepen hebben een wettelijke investeringsverplichting ten aanzien van nationale audiovisuele productie. Deense publieke omroepen spelen een belangrijke rol als opdrachtgevers voor onafhankelijke productiebedrijven. Volgens het 2024-jaarverslag van DR ging **43,6%** van de uitgaven die extern konden worden uitbesteed effectief naar externe producenten. Dat komt overeen met 537,5 miljoen Deense kroon (71,9 miljoen euro) aan opdrachten voor de sector. Van dit bedrag werd 445,3 miljoen Deense kroon (59,5 miljoen euro) besteed aan coproducties en productiecontracten, waarvan 414,1 miljoen Deense kroon - 55,4 miljoen euro specifiek naar televisieproducties ging.

---

[316] https://nordiskfilmogtvfond.com/news/stories/new-danish-cultural-levy-is-up-and-running
[317] https://slks.dk/omraader/medier-og-tech/kulturbidraget
[318] European Commission (2024). Forslag til Lov om visse medietjenesteudbyderes bidrag til fremme af dansk kultur. Url: https://www.ft.dk/samling/20231/lovforslag/L159/spm/4/svar/2050451/2870353/index.htm
[319] https://slks.dk/omraader/medier-og-tech/kulturbidraget
[320] https://www.dfi.dk/en/english/funding/danish-production-incentive-scheme
[321] European Audiovisual Observatory (2025). New Danish production rebate. Url: https://merlin.obs.coe.int/article/10343
[322] European Audiovisual Observatory (2025). New Danish production rebate. Url: https://merlin.obs.coe.int/article/10343

Zowel DR als TV 2 hebben verplichtingen om Deense dramaseries en films te produceren en uit te zenden. Voor DR bepaalt de beheerovereenkomst voor 2024–2026 dat de omroep minstens 25 miljoen Deense kroon (3,3 miljoen euro) per jaar moet besteden aan de aankoop van rechten voor nieuwe Deense speel-, korte en documentaire films. Daarnaast moet DR zich jaarlijks engageren in **14 speelfilms en 23 korte en documentairefilms**.[323] Het contract verplicht DR bovendien om vroeg in te stappen wanneer producenten dat wensen, om als artistieke en professionele sparringpartner in filmontwikkeling op te treden, om samen te werken rond talentontwikkeling en om Deense film zichtbaar te maken op de eigen platformen. DR moet tussen 2024 en 2026 minstens **20 uur nieuw Deens TV drama** per jaar aanbieden, op tv of online. Daarnaast moet DR aandacht besteden aan TV drama voor kinderen en een aanbod voorzien van Deense audiofictie.

Voor TV 2 geldt een vergelijkbare, zij het iets lichtere, verplichting. De beheerovereenkomst voor 2024–2026 bepaalt dat TV 2 minstens 20 miljoen Deense kroon - 2,6 miljoen euro per jaar moet besteden aan rechten voor nieuw Deense speel-, korte en documentairefilms. Daarnaast moet TV 2 zich jaarlijks engageren in **12 speelfilms en 8 korte en documentairefilms**.[324] Ook TV 2 wordt expliciet aangespoord om vroeg in te stappen bij filmfinanciering, als partner in ontwikkeling, talentontwikkeling te ondersteunen en Deense film zichtbaar te maken op zijn platformen. TV 2 heeft een hogere verplichting en moet minstens **45 uur Deens TV drama** uitzenden binnen de vergunningsperiode.[325]

B.4.3.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen

Op het vlak van filmproductie kenmerkte het Deense landschap zich al vroeg binnen de Europese markt door een sterk filmbeleid en de uitbouw van Deense film als merk en kwaliteitslabel (bijvoorbeeld de Dogma-films). **Nationale films hebben een opvallend hoog marktaandeel op de binnenlandse markt**. In 2025 bereikte de Deense film in de bioscopen 40% marktaandeel, het hoogste aantal sinds 1980. 3,7 miljoen tickets werden verkocht (beste verkoop sinds 2025) voor Deense film, en 32 Deense feature films werden gereleaset, een recordaantal. Opvallend is ook de sterke vertegenwoordiging van jeugdfilms. 1,2 miljoen tickets werden verkocht voor jeugdfilms in 2025.[326]

Voor fictiefilm is een belangrijk kenmerk dat de financiering doorgaans wordt opgebouwd via een gelaagde mix van DFI-steun, omroepengagementen, regionale fondsen, internationale coproductie en rechtenverkoop. Het DFI rapporteert voor 2022 dat **22 speelfilms** productiesteun kregen**,** terwijl de gemiddelde productiebegroting van een Deense speelfilm 2,9 miljoen euro bedroeg en de gemiddelde subsidietoekenning 43% was.[327]

[323] Kulturministeriet (2024). DR's public service contract for 2024-2026.Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/2_Kulturomraader/Medier/DR/Public_service-kontrakt_for_DR_2024-2026.pdf
[324] Kulturministeriet (2024). DR's public service contract for 2024-2026.Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/2_Kulturomraader/Medier/DR/Public_service-kontrakt_for_DR_2024-2026.pdf
[325] TV2 (2024). Public Service redegoerelse. Url: https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Omraader/Medier/PS-redegoerelser/2024/TV_2_Public_Service-redegoerelse_2024.pdf
[326] https://www.dfi.dk/en/english/news/golden-year-danish-film
[327] DFI (2023). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/202306/Facts%20and%20Figures%202023_DanishFilmInstitute.pdf

Figuur 59: financieringsstructuur van Deense speelfilms in 2024

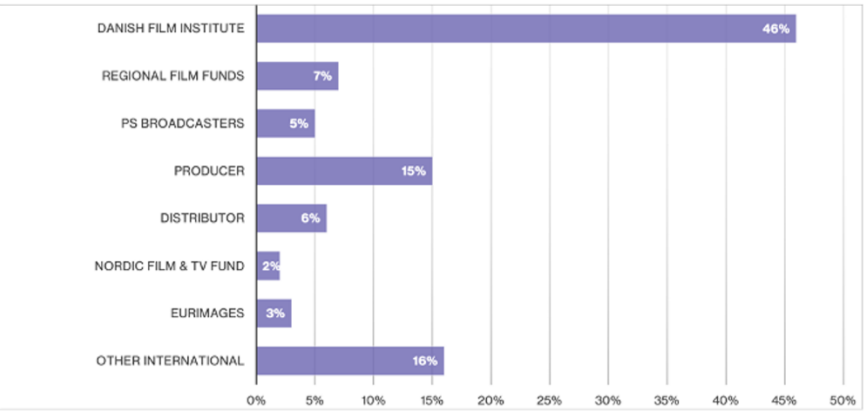

Bron: DFI

Voor documentairefilm is een belangrijk financieringskenmerk dat het genre sterk vertegenwoordigd blijft, maar financieel doorgaans met kleinere budgetten opereert dan fictie. Het DFI rapporteert dat in 2024 **25 documentaires** productiesteun ontvingen via Film Commissioner Scheme.[328] Documentaires worden daarnaast ook ondersteund via het Public Service Fund en via de rechtenaankopen en engagementen van DR en TV2.

Voor animatie is de situatie anders, en is het genre financieel meer precair. Animatie maakt deel uit van het Deense filmsysteem, maar heeft traditioneel minder centrale zichtbaarheid in de klassieke DFI-structuur dan fictie en documentaire. Tegelijk zijn animatiefilms vaak duurder, hebben ze langere ontwikkelingstrajecten en vereisen ze gespecialiseerde productiecapaciteit. De invoering van de Danish Production Incentive Scheme is daarom relevant voor animatie. Volgens het DFI zal vanaf 2026 een aparte jaarlijkse pool van 25 miljoen kroon (3,3 miljoen euro) beschikbaar zijn voor animatie binnen de productie-incentive, naast 100 miljoen kroon (13,3 miljoen euro) voor series, films en documentaires.

Een fundamenteel overkoepelend kenmerk van de financiering van Deense film is de kleine schaal van de markt. Het DFI stelt dat de Deense filmsector kampt met een **tekort aan private financiering** en dat de betrokkenheid van multinationale streamingdiensten inconsistent blijft voor duurzame groei.[329] Dat is een kernprobleem voor zowel fictie, documentaire als animatie. De nationale markt is sterk genoeg om cultureel relevante en zelfs populaire lokale films voort te brengen, maar niet groot genoeg om hoge productiekosten structureel via commerciële exploitatie terug te verdienen. De financiering blijft daardoor afhankelijk van publieke steun, omroepinvesteringen, export en coproductie.

De culturele subsidies staan ook centraal in diverse discussies, waarbij de pijnpunten rond het cultuurbeleid van het DFI aan het licht komen. Er is volgens de sector een te **sterke afhankelijkheid van publieke financiering.** Voor een aanzienlijk deel van de nationale filmproducties vormt deze publieke steun de centrale financieringsbron, terwijl private investeringen relatief beperkt blijven. Statistische analyses van de financieringsstructuur tonen dat Deense speelfilms doorgaans worden gefinancierd via een combinatie van publieke subsidies, televisiesteun en beperkte private middelen.[330] Discussies rijzen ook steeds tussen de evenwichten rond culturele en commerciële doelstellingen. Vast staat wel dat films die ook erg goed scoren op het vlak van erkenning en artistieke kwaliteit ook sterk scoren in de bioscoop.

[328] DFI (2025). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2026-03/Facts%20and%20Figures%202025_DanishFilmInstitute.pdf
[329] https://www.crescine.eu/small-film-industries/denmark
[330] https://www.dst.dk/Site/Dst/SingleFiles/GetArchiveFile.aspx?fi=5359113667971&fo=0&ext=kvaldel

B.4.3.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen

Omdat Denemarken een kleine taalmarkt is, kunnen series met hogere budgetten zelden volledig via de binnenlandse markt worden terugverdiend. Daarom wordt de productie van Deense series ondersteund via verplichtingen van DR en TV 2, het Public Service Fund van het DFI, de nieuwe Cultural Contribution voor streamingdiensten en vanaf 2026 ook via de nieuwe production incentive. Samen moeten die instrumenten de productie van Deense fictie, documentaires en in mindere mate animatie op peil houden. De Deense publieke omroep werkt binnen het **Nordvision-samenwerkingsverband** ook nauw samen met andere Scandinavische publieke omroepen op het vlak van rechtenaankoop en coproductie, wat toelaat ook binnen een kleine markt schaal te bouwen.[331] In de praktijk zijn **DR en TV 2 de belangrijkste commissioners en mede-investeerders** van Deense fictieseries.[332] Voor high-end dramaseries kunnen TV 2 en commerciële spelers aanvullende publieke steun van het Public Service Fund krijgen.[333] In 2024 kregen via het Public Service Fund **10 dramaprojecten en 13 documentaireprojecten** steun voor ontwikkeling en/of productie.[334]

Deense series vormen de meest **zichtbare exportproducten** van de Deense AV-sector. De internationale doorbraak van Deense series wordt meestal verbonden met titels zoals *Forbrydelsen* (*The Killing*), *Borgen* en *Bron/Broen* (*The Bridge*). De internationale impact van deze series had ook een bredere reputatie-effect. Deense fictie werd in de jaren 2010 een kwaliteitslabel binnen de internationale televisiemarkt. Het Deense productiemodel gaat uit van een combinatie van authentieke **Deense verhalen en een universeel exporteerbaar verhaal**, het betrekken van diverse cofinanciers in de financiering van series en de sterke creatieve controle van de scenarist als leider van een productie (naar het Amerikaanse showrunner model).[335] Internationale export is bijgevolg steeds belangrijk geweest voor de Deense AV-sector en lijkt de laatste jaren nog aan belang te hebben gewonnen.[336] In 2023 bedroeg de exportwaarde van Deense televisieseries ongeveer 233 miljoen kroon (31,1 miljoen euro) terwijl de internationale verkoop van Deense films ongeveer 580 miljoen kroon (77,6 miljoen euro) genereerde.[337]

Tegelijk wijzen recente sectoranalyses op **onzekerheid in de financiering van lokale fictie**. Volgens een analyse van de Deense fictiemarkt daalden de investeringen en is er onzekerheid over de strategieën van grote spelers.[338] De exportwaarde en de internationale erkenning zijn afhankelijk van een voortdurende productie van nieuwe titels. Wanneer het aantal producties daalt, wordt ook de toekomstige exportpijplijn smaller. Bovendien is dat de internationale markt competitiever geworden. Toen *Forbrydelsen* (*The Killing*), *Borgen* en *Bron/Broen* (*The Bridge*) internationaal doorbraken, was Deense fictie een opvallende “counterflow” tegenover dominante Amerikaanse en Britse televisie. Vandaag produceren veel landen high-end lokale series voor internationale distributie, vaak met steun van streamingdiensten. Daardoor is Deens drama niet langer even uitzonderlijk als tien jaar geleden. De markt waarin Deense series circuleren is voller, duurder en sterker gestuurd door platformstrategieën. Deze series werden ooit als een alternatief model van kwaliteitsdrama gezien,

---

[331] https://www.nordvision.org

[332] Kulturministeriet (2024). DR’s public service contract for 2024-2026.Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/2_Kulturomraader/Medier/DR/Public_service-kontrakt_for_DR_2024-2026.pdf

[333] https://www.dfi.dk/en/english/funding/public-service-projects-supported

[334] DFI (2025). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/2026-03/Facts%20and%20Figures%202025_DanishFilmInstitute.pdf

[335] Raats, T., & Jensen, P. M. (2021). The role of public service media in sustaining TV drama in small markets. *Television & New Media*, *22*(7), 835-855.; Redvall, E. N. (2015). Prime-time Public Service Crime: Forbrydelsen/The Killing. In *Writing and Producing Television Drama in Denmark: From The Kingdom to The Killing* (pp. 159-182). London: Palgrave.

[336] https://www.tvbizzmagazine.com/the-state-and-future-of-danish-fiction-production

[337] https://www.tvbizzmagazine.com/the-state-and-future-of-danish-fiction-production

[338] https://www.kosmorama.org/en/kosmorama/artikler/global-impact-danish-drama-series-peripheral-non-commercial-creative-counter

maar zijn ondertussen voor veel dramaseries de norm geworden; ondertussen is ook de internationale concurrentie sterk toegenomen.[339]

Voor documentaireseries ziet het financieringsprofiel er anders uit, maar het blijft even sterk institutioneel verankerd. Het DFI ondersteunt via het Public Service Fund ook tv-documentaires op commerciële zenders.[340] Daarnaast blijven documentaires traditioneel sterk verbonden met DR, vooral omdat het commerciële terugverdienpotentieel doorgaans beperkter is dan dat van fictie. Dat maakt documentaireseries vaak afhankelijk van een combinatie van DFI-steun, omroepenfinanciering, coproductie en soms internationale financiering.

De grootste uitdaging is dat de financiering van Deense series afhankelijk is van een beperkt aantal partijen. Volgens een recente sectoranalyse kende 2024 een jaar van historisch lage investeringen in lokale fictie, met **14 producties in 2024**, **12 in 2025 en 10 in 2026**.[341] Die analyse stelt ook dat investeringen in hoge mate worden gedragen door TV 2 en Netflix. Dat betekent dat de Deense seriesector sterk afhankelijk is van een klein aantal grote kopers en financiers.[342] Een tweede uitdaging is de kortetermijnlogica van streamingdiensten. De Deense streamingbijdrage vergroot wel de financiële betrokkenheid van platformen, maar garandeert niet dat ze stabiel en breed blijven investeren in Deense series. Het Deense model stimuleert investering, maar de strategische keuzes van streamingdiensten blijven internationaal gestuurd. Daardoor kunnen platformen cruciale financiers en onvoorspelbare partners zijn. De bijdrageplicht versterkt dus de middelen aan systeemkant, maar neemt de onderliggende afhankelijkheid van enkele grote platformen niet weg.[343]

B.4.4 Ierland

B.4.4.1 Het audiovisuele landschap in Ierland

De Ierse AV-sector opereert in een relatief kleine (5,4 miljoen inwoners), maar snel veranderende nationale markt. Het financieringslandschap steunt op vier grote pijlers: directe publieke investeringen via Screen Ireland, fiscale stimulansen via Section 481, publieke omroepinvesteringen via RTÉ en TG4, en aanvullende fondsen via de regulator Coimisiún na Meán.[344] Daarnaast spelen internationale coproducties, buitenlandse distributeurs en private financiering een belangrijke rol.[345]

Op de televisiemarkt speelt **RTÉ een centrale rol als publieke omroep**. In 2024 behaalde RTÉ een aandeel van 27,9% van de televisiekijktijd, het hoogste niveau in meer dan tien jaar, en RTÉ Player bereikte 142 miljoen streams, wat wijst op een duidelijke versterking van de publieke omroep binnen zowel lineair als digitaal kijken.[346] TG4 vervult een **specifieke publieke opdracht rond de Gaelic taal**. De zender is kleiner in marktaandeel, maar cultureel belangrijk: TG4 had in 2024 een kijkersaandeel van 2,2%, het hoogste sinds 2009, en bereikte volgens de eigen rapportering meer dan 80% van de Ierse bevolking minstens één keer per jaar.[347] Naast deze publieke spelers is Virgin Media Television de belangrijkste commerciële televisiespeler. Virgin Media opereert met zenders zoals Virgin Media One, Two en Three en blijft belangrijk voor entertainment, nieuws, sport en commerciële televisie. Tegelijk staat het commerciële model onder druk: de omzet van Virgin Media Television daalde in 2024

---

[339] https://www.kosmorama.org/en/kosmorama/artikler/global-impact-danish-drama-series-peripheral-non-commercial-creative-counter
[340] https://www.dfi.dk/stoette/stoette/public-service-puljen
[341] https://www.tvbizzmagazine.com/the-state-and-future-of-danish-fiction-production
[342] https://pro-f.dk/aktuelt/kortsigtet-investering-goer-markedet-usikkert-fiktionsproducenter
[343] https://pro-f.dk/aktuelt/kortsigtet-investering-goer-markedet-usikkert-fiktionsproducenter
[344] https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-pme/populationandmigrationestimatesapril2025/
[345] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf
[346] RTÉ (2024). Annual report. Url: https://about.rte.ie/2025/10/29/rte-publishes-2024-annual-report/
[347] https://www.tg4.ie/en/information/press/press-releases/2025-2/tg4-celebrates-outstanding-year-of-viewership-and-engagement-in-2024/

met 1,6% tot 58,2 miljoen euro, wat volgens de bedrijfsrapportering en persverslaggeving samenhing met disrupties in de advertentiemarkt.[348]

De bioscoopmarkt laat een gemengd beeld zien van herstel, dynamiek en blijvende schaalbeperkingen. Er werden in 2024 11,62 miljoen bioscooptickets gekocht – goed voor een box office van 102,5 miljoen euro.[349] De bioscoopmarkt is **hersteld ten opzichte van de zwaarste pandemiejaren**, maar het blijft een **middelgrote nationale markt met beperkte ruimte voor binnenlandse titels**.

In totaal stelde de sector 15.899 voltijdse equivalenten tewerk. De grootste werkgever binnen de sector is live-action productie met 7,375 VTE's, gevolgd door animatie, digitale productie en ontwikkeling met 3,802 VTE's. Dit bevestigt dat productieactiviteiten de kern vormen van de AV-economie in Ierland. Ook economisch vertegenwoordigt live-action productie het grootste segment. De totale arbeidsvergoeding in de AV-sector bedroeg 862 miljoen euro, waarvan bijna de helft afkomstig was uit live-action productie (405,5 miljoen euro). Animatie en digitale productie vertegenwoordigden eveneens een substantieel aandeel met 174,8 miljoen euro aan arbeidsvergoeding. De AV-sector genereerde een bruto toegevoegde waarde van ongeveer 1,06 miljard euro. Feature film productie was het belangrijkste segment met 412,6 miljoen euro, gevolgd door animatie en digitale productie met 203,7 miljoen euro.[350]

B.4.4.2 Publieke ondersteuning en beleid

Het Ierse AV-beleid kenmerkt zich door culturele subsidies, waaronder publieke steunmechanismen via Screen Ireland; economische incentives bedoeld om investeringen aan te trekken en productieactiviteit te stimuleren; en de rol van de publieke omroepen. De **Coimisiún na Meán** is de regulator die de omroepen, streamingdiensten, toegankelijkheidsverplichtingen en online veiligheid overziet. [351] In 2024 publiceerde Coimisiún na Meán nieuwe en herziene regels in het kader van de implementatie van de AVMSD en de Online Safety and Media Regulation Act.[352] Onder het vernieuwde kader vallen dus ook de VOD-spelers, die nu onderworpen zijn aan inhoudelijke en commerciële regels rond, o.a., beperkingen op reclame, sponsoring**,** een vereisten over toegankelijkheid. [353] De regulering opent de deur naar een bredere financiële bijdrage van VOD-spelers.

Screen Ireland

Fís Éireann/Screen Ireland is de centrale instantie voor de ontwikkeling van film, televisie, animatie, documentaire en digitale games.[354] De organisatie ontvangt het grootste deel van haar middelen via de overheid: in 2025 ging het om 40,8 miljoen euro, waarvan 35,1 miljoen euro bestemd is voor de sector en 5,7 miljoen euro voor de eigen werking. Het fonds bestaat uit diverse onderdelen afhankelijk van het type content dat wordt ondersteund. De tabel hieronder bundelt de verschillende steunmaatregelen en maximum steunhoogte.

---

[348] https://www.irishtimes.com/business/2025/10/23/revenues-decline-at-virgin-media-tv/
[349] Ifco (2024). Number of films classified for cinema releases increases in 2024. Url: https://www.ifco.ie/en/IFCO/IFCO-Press-Release-2024-Stats.pdf/Files/IFCO-Press-Release-2024-Stats.pdf
[350] Screen Ireland (2024). Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf
351 https://www.cnam.ie/
[352] https://www.gov.ie/en/department-of-culture-communications-and-sport/publications/online-safety-and-media-regulation-act-2022/
[353] https://www.cnam.ie/revised-media-services-codes-and-rules-published/
[354] https://www.screenireland.ie/

Tabel 56: selectieve steun voor ontwikkeling Screen Ireland

Lening	Max. budget per project	Doel	Type
Irish Feature Film Development	Tot €75.000 (zonder match funding) Tot €125.000 (met match funding)	Ontwikkeling van speelfilmscripts en projectontwikkeling van feature films richting productie.	Development loan
Additional Feature Film Development	Tot €75.000 extra Max. €125.000 totaal	Verdere ontwikkeling van projecten na eerste fase (herwerkingen, nieuwe drafts).	Development loan
Television Drama Development	Tot €25.000 per fase, tot ± €100.000 met match funding	Ontwikkeling van tv-series (bible, pilot, seriële structuur, marktpositionering).	Development loan
First Stage Documentary Development	Tot €15.000	Eerste fase documentaire ontwikkeling: research, toegang, concept en visuele exploratie.	Development loan
Additional Documentary Development Funding	Tot €10.000	Verdere ontwikkeling richting markt: pitching, trailer, festival- en financieringsvoorbereiding.	Development loan
Animation Development (TV Animation)	Tot €30.000	Ontwikkeling van animatieseries (concept, design, bijbel, visuele wereld).	Development loan
Screenplay Development (Established Talent)	Tot €15.000 (individueel) €20.000 (teams)	Ontwikkeling van speelfilmscripts door ervaren scenaristen zonder producent.	Development loan
Innovation in Storytelling Development Fund 2025	Tot €75.000 per project (meestal €25k–€50k))	Ontwikkeling van innovatieve, experimentele en technologische storytelling (VR, immersie, etc.).	Beurs

Bron: Screen Ireland

Het grootste aandeel van de steun gaat naar productiesteun. Ook deze komt in de vorm van terugbetaalbare voorschotten. Ook bestaan extra impulsen ter bevordering van gendergelijkheid in de AV-sector, in de vorm van financiële bonussen toegevoegd aan productiesteunpremies.

Tabel 57: selectieve steun voor ontwikkeling Screen Ireland

Lening	Steun per project	Wie kan aanvragen[355]	Type
Fictie: Ierse productie *(komt in aanmerking voor verhoogde productiefinanciering*	1. Voor projecten met een budget tot €3	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en	Speelfilms (live-action of animatie)

[355] Voor alle categorieën binnen *Fictie: Ierse productie* moeten een Ierse producent, Ierse scenarist(en) en Ierse regisseur aan het project verbonden zijn om in aanmerking te komen voor de maximale financieringsbedragen.

voor vrouwelijk talent)	miljoen: tot 70% van het budget, met een max. van €950.000.	regisseur(s) (indien van toepassing). Categorie 1: Projecten moeten markt- en/of festivalpotentieel hebben. Ook de staat van dienst van de regisseur wordt meegewogen.	
	2. Voor projecten met een budget van meer dan €3 miljoen en maximaal €7 miljoen: tot 65% van het budget, met een max. van €1.200.000.	Categorie 2: Projecten moeten vóór de aanvraag beschikken over een Ierse distributeur of internationale verkoopinteresse.	Speelfilms (live-action of animatie)
	3. Voor projecten met een budget van meer dan €7 miljoen en m**ax.** €20 miljoen: tot 65% van het budget, met een max. van €1.300.000.	Categorie 3: Projecten moeten vóór de aanvraag beschikken over aanzienlijke internationale verkoopinteresse én substantiële voorverkopen of een verkoopvoorschot.	Speelfilms (live-action of animatie)
Fictie: Creatieve coproductie	Uitgavenverhouding van 1,5:1 conform de richtlijnen voor toelaatbare Ierse uitgaven. Max. €350.000 per project. Voor uitsluitend postproductie: maximaal €150.000 per project.	Teams van producent(en), scenarist(en) en regisseur(s), waarbij de Ierse producent minderheidscoproducent is.	Speelfilms (live-action of animatie)
TV-dramaproductie *(komt in aanmerking voor verhoogde productiefinanciering voor vrouwelijk talent)*	Projecten met een budget tot €6,5 miljoen: 20% van het budget, tot max. €650.000.	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en regisseur(s) (indien van toepassing).	Live-action tv-drama
	Projecten met een budget van meer dan €6,5 miljoen: 10% van het budget, tot maximaal €950.000.	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en regisseur(s) (indien van toepassing).	Live-action tv-drama
Documentaire-productie *(komt in aanmerking voor verhoogde productiefinanciering voor vrouwelijk talent*	Tot 65% van het budget, met een investering van Screen Ireland tot maximaal €250.000 per project	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en regisseur(s) (indien van toepassing).	Bioscoop-documentaires

Documentaireserie-productie	Tot 65% van het budget, met een investering van Screen Ireland tot maximaal €250.000 per project.	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en regisseur(s) (indien van toepassing).	Documentaireseries
Documentaire: Creatieve coproductie	Tot 65% van het budget, met een investering van Screen Ireland tot maximaal €150.000 per project.	Teams van producent(en), scenarist(en) en regisseur(s), waarbij de Ierse producent minderheidscoproducent is.	Bioscoop-documentaires
TV-animatieproductie	Tot maximaal €400.000.	Teams van Ierse producent(en), scenarist(en) en regisseur(s) (indien van toepassing).	animatie tv-series of animatiefilm
Aanvullende financiering (Completion Funding)	Tot €100.000 voor een live-action of geanimeerde speelfilm. Tot €50.000 voor een documentaire van speelfilmlengte. Projecten moeten festival- en/of distributieverbintenissen kunnen aantonen.	Teams van Ierse producent(en), regisseur(s) en scenarist(en).	Live-action-, animatie- of documentaire-speelfilms

Voor 2026 becijfert Screen Ireland een slate van 87 projecten: 22 speelfilms, 17 documentaires, 13 tv-drama's en animatieseries, en meer dan 30 kortfilms.[356]

Broadcasting fund

Naast de subsidies van Screen Ireland beheert de Coimisiún na Meán ook het Broadcasting Fund.[357] Het fonds herverdeelt publieke middelen naar de sector en is ontworpen om audiovisuele producties te ondersteunen die bijdragen aan de publieke opdracht. Het creëert een parallel kanaal van publieke financiering voor onafhankelijke producenten. De financiering van het fonds is afkomstig uit een vaste toewijzing van **7% van de netto-opbrengsten van de TV-licentie**, aangevuld met bijkomende Exchequer-financiering. Binnen dit fonds vormt het **Sound & Vision Scheme** een belangrijk uitvoeringsmechanisme dat de middelen van het Broadcasting Fund vertaalt naar projectfinanciering.[358] Producenten en omroepen kunnen voorstellen indienen voor audiovisuele en radioprojecten, die vervolgens worden beoordeeld op basis van publieke criteria, zoals maatschappelijke relevantie, bijdrage aan pluralisme, of de versterking van de Ierse taal. Projecten moeten altijd gekoppeld zijn aan een erkende omroep. In 2024 werden onder Sound & Vision 403

[356] https://www.screenireland.ie/news/screen-ireland-launches-its-slate-of-productions-coming-to-audiences-in-2026
[357] Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2026/01/Coimisiun-na-Mean-Annual-Report-2024.pdf
[358] Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2026/01/Coimisiun-na-Mean-Annual-Report-2024.pdf

aanvragen behandeld, met een totale vraag van meer dan 45 miljoen euro, waarvan uiteindelijk 22,7 miljoen euro werd toegekend aan 210 projecten.[359]

Investeringsverplichting

Spelers betalen een **administratieve heffing** bedoeld om de kosten van regulering en toezicht te dekken.[360] Voor VOD-spelers wordt zij berekend op basis van kwalificerende inkomsten, met drempels en percentages die per levy-periode worden vastgesteld. Een nieuwe investeringsverplichting, de European Works Levy is nog niet gelanceerd en verplicht on-demand diensten die inkomsten halen uit de Ierse markt verplicht worden om financieel bij te dragen aan de productie van lokale content.[361] De Coimisiún na Meán stelt een gedifferentieerd tariefmodel voor, met een startniveau van 0,5% op advertentie-inkomsten, 0,5% op pay-tv-abonnementsinkomsten en 3% op VOD-inkomsten.[362] Op termijn zouden die tarieven kunnen oplopen tot 1%, 1% en 5%. De mediaregulator becijfert dat het aanbevolen model ongeveer 12,7 miljoen euro aan heffingen zou kunnen genereren, met ongeveer 11,5 miljoen euro netto-investering in audiovisuele productie; bij de hogere tarieven zou dat oplopen tot ongeveer 22,5 miljoen euro bruto en 20,3 miljoen euro netto. Ierland heeft dus gekozen voor een directe investeringsverplichting zoals in sommige andere Europese landen, waarbij streamingdiensten rechtstreeks een bepaald percentage van hun omzet in productie moeten investeren, maar uitgaat van een heffing.

Economische incentives

Section 481 bepaalt de fiscale ondersteuning voor film, televisie, animatie, creatieve documentaire, postproductie en VFX in Ierland.[363] Het is **terugbetaalbaar vennootschapsbelastingkrediet voor producentenbedrijven**. In de afgelopen jaren is Section 481 verder uitgebreid met een verhoogd **krediet van 32% tot 40%**. Het wordt berekend op het laagste van drie bedragen: de uitgaven in Ierland, 80% van de totale productiekosten, of een maximum van 125 miljoen euro. Als het belastingvoordeel hoger is dan de belasting die het bedrijf moet betalen, krijgt het bedrijf het verschil uitbetaald door de overheid. Section 481 is gekoppeld aan een culturele test en een industry development test. De Cultural Test is opgebouwd als puntensysteem, waarbij producties een minimumaantal punten moeten behalen om toegang tot Section 481 te kunnen krijgen.[364] De Industry Development Test beoordeelt in welke mate een productie bijdraagt aan de structurele ontwikkeling van de Ierse AV-sector.[365] Producenten moeten in hun aanvraag aantonen op welke wijze hun project de industrie ondersteunt, en dit wordt beoordeeld op basis van een aantal dimensies: ontwikkeling van talent en vaardigheden, tewerkstelling van Ierse professionals, ontwikkeling en benutting van infrastructuur en bedrijven, duurzame groei van productiecapaciteit. Andere categorieën zijn:

- **Scéal Uplift:** geldt specifiek voor kleinere en middelgrote speelfilms, met een plafond van 20 miljoen euro aan productie-uitgaven.[366] De regeling vereist dat de film effectief een bioscooprelease in Ierland krijgt.

---

[359] Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2026/01/Coimisiun-na-Mean-Annual-Report-2024.pdf
[360] Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2026/01/Coimisiun-na-Mean-Annual-Report-2024.pdf
[361] https://www.lawsociety.ie/gazette/top-stories/2025/april/no-levy-on-streaming-services-yet--minister/#:~:text=The%20Government%20has%20approved%20changes,not%20impose%20an%20undue%20burden%22.
[362] Coimisiún na Meán (2024). Feasibility study of European works levy in Ireland. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2025/05/202505_Feasibility-Study-of-a-European-Works-Levy-in-Ireland-Q4-2024-Submission.pdf
[363] https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/film-relief/index.aspx
[364] https://www.screenireland.ie/filming/section-481-1
[365] https://www.screenireland.ie/filming/section-481-1
[366] https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/film-relief/regional-film-development-uplift.aspx

- **VFX Enhancement Credit:** geldt voor VFX-werk dat in Ierland wordt gedaan.[367]
- Een andere nieuwe toevoeging aan Section 481 betreft het **Unscripted Production Credit,** een fiscale maatregel die specifiek gericht is op 'non-scripted' content, zoals realityprogramma's, entertainmentformats, en factual televisie.[368] De regeling voorziet een krediet van 20% van de kwalificerende uitgaven. Het bedrag wordt berekend op het laagste van drie elementen: uitgaven in Ierland, 80% van de totale productiekost, of een maximumplafond van 15 miljoen euro per project. De regeling bevat daarnaast duidelijke toegangsvoorwaarden: producties moeten een minimale schaal hebben, met een totale productiekost van minstens 250.000 euro en minimaal 125.000 euro aan kwalificerende uitgaven.

Tabel 58: Economische incentives in Ierland

Incentive	Doel	Voorwaarden	%	Plafond	Kwalificerende uitgaven
Section 481 (basis-regeling)	Aantrekken van film/TV/animatieproductie + economische activiteit in Ierland	Ierse producent (of Ierse entiteit), culturele test + industry test, min. €125k uitgaven in Ierland.	32%	Max. €125 miljoen (en max. 80% van budget)	Uitgaven in Ierland: cast, crew, goederen, diensten, postproductie, VFX
Scéal Uplift (Enhanced credit)	Versterken van kleinere Ierse speelfilms	Alleen speelfilms, budget ≤ €20 miljoen, bioscooprelease, creatieve link met Ierland/EER + Section 481 certificering.	tot 40% (basis 32%+ 8%)	Zelfde structuur als Section 481	Zelfde als Section 481 (Ierse uitgaven), maar gericht op kleinere films
VFX Enhancement Credit	Aantrekken en verankeren van VFX/postproductie in Ierland	Min. €1 miljoen VFX-uitgaven in Ierland + Section 481-certificering.	tot 40% (basis 32%+ 8%)	Tot €10 miljoen VFX-uitgaven aan 40%, daarboven terug 32%	Alleen VFX-uitgaven in Ierland
Unscripted Production Credit	Ondersteunen en aantrekken van reality, entertainment, factual TV	Min. €250k budget / €125k Ierse uitgaven, culturele test.	20%	Max. €15 miljoen per project	Uitgaven in Ierland voor unscripted productie

Bron: Screen Ireland

Een groot economisch voordeel van deze incentives is dat ze Ierland als productieland internationaal aantrekkelijk maken. Economische analyses tonen aan dat het fiscale regime een van de belangrijkste voorwaarden is geweest voor de **schaalvergroting van de productieactiviteit.**[369]

De incentives trekken niet alleen grote internationale producties aan, maar fungeren ook als hefboom voor een bredere productieketen. Screen Ireland stelt dat Section 481 betrekking heeft op alle cast en crew die in Ierland werken, evenals op goederen en diensten die in Ierland worden afgenomen,

[367] https://www.screenireland.ie/news/budget-2026-fis-eireann-screen-ireland-welcomes-40-rate-for-visual-effects-vfx-production-and-improvements-to-digital-games-tax-credit
[368] https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/unscripted-production corporation-tax-credit/index.aspx
[369] Screen Ireland (2025). Economic and skills analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Economic_and_Skills_Analysis_of_the_Audiovisual_Sector_in_the_Republic_of_Ireland.pdf

inclusief postproductie en VFX.[370] Daardoor stimuleert de regeling niet enkel het aantal draaidagen, maar ook uitgaven in de bredere lokale economie, van faciliteiten en studio's tot technische diensten en postproductiebedrijven.

Publieke Omroepen

De publieke omroepen, RTÉ (totaalbudget 380,4 miljoen euro) en TG4 (totaalbudget 57 miljoen euro) vervullen een **structurele financieringsrol** in de AV-sector als opdrachtgevers en investeerders voor en in onafhankelijke productie en uitdragers van een taal- en cultuurbeleid. Ze zorgen voor een relatief stabiele stroom van productiebudgetten naar onafhankelijke producenten, en voor de ondersteuning van genres en talen die in een kleine markt moeilijk door commerciële logica kunnen worden gedragen.[371] Bij RTÉ is die financieringsrol verankerd via de Broadcasting Act 2009, en een jaarlijks **statutaire verplichting van 47,3 miljoen euro aan onafhankelijke producties.**[372] De wet verduidelijkt dat een televisieprogramma pas als een echte RTÉ-opdracht telt wanneer RTÉ zich ertoe verbindt minstens 25% van de productiekost vooraf te betalen. Die verplichting vertaalt zich ook in een brede output met uitgaven aan binnenlandse productie van 104,8 miljoen euro op RTÉ One, waar 27 miljoen euro naar externe programma's ging en 18 miljoen naar dramaseries.[373]

De rol van TG4 is direct verbonden met taalbeleid, regionale spreiding en onafhankelijke productie. Volgens de Broadcasting Act 2009 heeft TG4 als kernopdracht het aanbieden van content in de Ierse taal en het ondersteunen van de ontwikkeling van de AV-sector.[374] TG4 is opgezet als publisher-broadcaster: de omroep ontwikkelt geen interne productiecapaciteit, maar laat content in overgrote mate laat produceren door externe, onafhankelijke productiebedrijven. In 2024 beschikte de omroep over 61 miljoen euro, inclusief aanvullende overheidsmiddelen en commerciële inkomsten. Daarvan ging 45,6 miljoen euro naar content. 32,1 miljoen euro ging naar onafhankelijke productie. TG4 is ook een instrument van regionale economische ontwikkeling, waarbij een deel van de publieke financiering ingezet is om regionale productieclusters en lokale werkgelegenheid te ondersteunen.

B.4.4.3 Financiering van films: kenmerken en uitdagingen

In 2024 namen werken van Ierse oorsprong goed voor 17% van alle geclassificeerde features en shorts, tegenover 10% in 2023. Het geschatte nationale marktaandeel voor Ierse films bedraagt slechts ongeveer 2% in 2025. Dat betekent dat het overgrote deel van de bioscoopmarkt wordt gedomineerd door buitenlandse, voornamelijk Amerikaanse producties. Dit lage nationale marktaandeel moet echter genuanceerd worden. Ierland produceert wel degelijk internationaal zichtbare films en beschikt over een actieve productiesector, maar de binnenlandse markt is te klein om nationale filmproductie structureel te dragen via bioscoopinkomsten alleen. Daardoor blijft de sector sterk afhankelijk van publieke steun, fiscale incentives, internationale coproducties en exportstrategieën. Het succes van individuele films kan tijdelijk zorgen voor een hogere zichtbaarheid van Ierse cinema, maar verandert voorlopig niet fundamenteel de structurele dominantie van internationaal aanbod binnen de bioscoopmarkt. De prestaties van films zoals *Small Things Like This* tonen dat het bioscooplandschap niet volledig is gedomineerd door internationale blockbusters, maar ook dat het geen structureel gunstige omgeving vormt voor lokale films. De nationale box office-cijfers tonen aan dat de zichtbaarheid van nationale cinema wordt gedragen door een beperkt aantal

[370] Screen Ireland (2017). Economic analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Olsberg_Report.pdf
[371] Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/publication/annual-report-2024/
[372] https://www.cnam.ie/industry-and-professionals/codes-legislation/legislation/broadcasting-act/
[373] RTÉ (2025). Annual report. Url: https://about.rte.ie/wp-content/uploads/2025/12/22843-RTE-Annual-Report-Online-Accessible-PDF_-English.pdf
[374] https://www.cnam.ie/industry-and-professionals/codes-legislation/legislation/broadcasting-act/

titels met sterke festivalwaarde of marketingcampagnes. Om en bij de **20 door Screen Ireland gesteunde films worden jaarlijks** in de bioscoop werden uitgebracht.[375]

Fictiefilm beschikt over de grootste toegang tot middelen en kan rekenen op een aanzienlijke publieke bijdrage. Documentaire daarentegen opereert met kleinere budgetten en een beperktere commerciële basis, waardoor financiering vaak afhankelijk is van een combinatie van publieke steun, coproductie en festivalcircuits. Animatie wordt gekenmerkt door lange ontwikkelingscycli, hoge initiële kosten en een sterke afhankelijkheid van internationale partners. Economische analyses benadrukken dat animatie een belangrijk onderdeel is van de sector, maar ook dat deze afhankelijk is van gespecialiseerde vaardigheden en stabiele productielijnen. De financiering van animatie vereist een continue stroom van projecten en internationale samenwerking om economisch duurzaam te blijven.[376]

Ierland toont de kenmerken van een kleine markt, maar deelt wel een taal die wereldwijd gesproken wordt en heeft één van de grootste markten als buur. Het Engels creëert enerzijds mogelijkheden op het vlak van export en coproductie. **Export en internationale erkenning zijn de voorbije jaren uitgegroeid tot een kenmerkend aspect van** de Ierse AV-sector. Op het filmfestival van Cannes gingen in 2024 5 Ierse titels in wereldpremière, een tot dan toe ongezien aantal voor Ierse film. Tegen het einde van het jaar hadden gesteunde films meer dan 78 nationale en internationale prijzen gewonnen.[377] Screen Ireland koppelt de internationale zichtbaarheid rechtstreeks aan **economische en culturele spillovers**: producties als *The Banshees of Inisherin*, *Kneecap* en *An Cailín Ciúin* vergroten de internationale belangstelling voor Ierse locaties, taal en cultuur. In de economische analyses van de sector wordt bovendien gewezen op internationale distributie van Ierse titels en op de rol van AV-productie in screentoerisme.[378]

Echter, taal, verwantschap met de Britse cultuur en de dominantie van het VK als markt, zorgen er ook voor dat Ierse spelers steeds moesten concurreren voor de aandacht van de kijkers met zenders als BBC en ander Britse kanalen, diensten en aanbod. Ierland kent omwille van de taal en culturele nabijheid ook een hoog aantal coproducties, maar vaak gaat het om minoritaire producties waarbij de IP/rechten in het VK blijven. Kosten voor talent liggen in Ierland ook hoger omwille van de invloed van de naburige markt. De Ierse markt is bijgevolg economisch afhankelijk van publieke steun, coproducties en beperkte binnenlandse afzetmogelijkheden.

Ierse film kenmerkt zich daardoor ook door de **structurele stapeling van financiering**. Filmprojecten in Ierland worden zelden door één enkele bron gedragen, maar vereisen een combinatie van verschillende financieringsstromen die elk hun eigen voorwaarden, timing en logica hebben. Voor veel projecten, in het bijzonder bij fictie met middelgrote budgetten en bij documentaire, is toegang tot buitenlandse partners, fondsen en markten een noodzakelijke voorwaarde.[379]

De culturele subsidies staan ook centraal in diverse discussies, waarbij de pijnpunten rond het cultuurbeleid van Screen Ireland aan het licht komen. Een eerste structureel probleem is dat de ontwikkelingssubsidies relatief beperkt blijven in verhouding tot de noden van de sector. De toegekende bedragen liggen in de praktijk vaak lager dan het maximum. Screen Ireland geeft aan dat budgettaire druk en de kwaliteit van de projecten bepalend zijn voor de uiteindelijke toekenning.[380] De cijfers bevestigen dat ontwikkeling bovendien een veel kleinere budgetlijn blijft dan productie: in 2024 gaf Screen Ireland 22,5 miljoen euro uit aan production loans, tegenover 3,4 miljoen euro aan

[375] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf
[376] Screen Ireland (2024). Economic and skills analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Economic_and_Skills_Analysis_of_the_Audiovisual_Sector_in_the_Republic_of_Ireland.pdf
[377] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf
[378] https://www.screenireland.ie/news/screen-ireland-launches-its-2025-slate-of-productions-with-over-80-supported-projects
[379] https://www.screenireland.ie/funding/funding-process-and-procedure/production-funding-guidelines
[380] https://www.screenireland.ie/funding/funding-process-and-procedure/development-funding-guidelines

development loans.[381] Daarnaast is er kritiek op het leningssysteem**.** De terugbetalingslogica kan voor kwetsbare genres en kleine producenten problematisch zijn. Dat geldt in het bijzonder voor documentaires, auteursprojecten en kleinere animatieprojecten, waar het commerciële terugverdienpotentieel beperkter of trager is. Een leningmodel kan beleidsmatig efficiënt lijken, maar in de praktijk kan de druk verhogen om projecten al in een vroege fase sterker te richten op industriële haalbaarheid, eerder dan op culturele of artistieke waarde. [382]

B.4.4.4 Financiering van series: kenmerken en uitdagingen

Het landschap voor Ierse fictieseries is klein, maar dynamisch. Het aantal nieuwe fictieseries per jaar ligt niet op het niveau van grotere markten, maar Screen Ireland rapporteert wel een duidelijke groei en institutionele versterking van televisie- en dramaproductie. In 2024 gingen zeven gesteunde dramaseries in première op Ierse televisie.[383]

RTÉ blijft de centrale nationale speler voor Engelstalige Ierse televisiefictie. RTÉ stelt bovendien dat drama sterk bijdraagt aan de groei van RTÉ Player. Dit bevestigt dat fictieseries voor RTÉ strategisch worden ingezet om het digitale aanbod en de publieke relevantie van de omroep te versterken.[384]

Internationale platformen zoals Netflix, Prime Video en Disney+ zijn sterk aanwezig in de Ierse consumptiemarkt, maar er is weinig bewijs dat zij op structurele basis grote volumes originele Ierse fictieseries laten produceren. De Screen Ireland-slate voor 2024 verwijst vooral naar samenwerkingen met RTÉ, Virgin Media, TG4 en internationale broadcasters, niet naar een brede structurele golf van streamer-commissioned Irish drama.[385] Dat betekent niet dat streamingdiensten geen rol spelen in distributie, aankoop of internationale zichtbaarheid, maar wel dat de kern van de Ierse fictiereeksproductie nog steeds veel sterker bij nationale omroepen en coproducties ligt dan bij directe streamer-investeringen.

Coproducties zijn daarentegen zeer belangrijk. Veel Ierse fictieseries worden niet uitsluitend nationaal gefinancierd, maar ontstaan via samenwerking tussen Ierse producenten, nationale omroepen en buitenlandse partners. Screen Ireland noemt bijvoorbeeld *The Hardacres*, een period drama met Channel 5, en een nieuw seizoen van *The Dry* voor RTÉ en ITV. RTÉ's eigen rapport spreekt eveneens over een mix van onafhankelijk gecommissioneerde producties en coproducties. Dit toont dat coproductie geen uitzondering is, maar een structurele strategie om de schaal van Ierse fictieseries te vergroten.

De financiering van televisieseries in Ierland wordt gekenmerkt door een fundamenteel andere logica dan die van film, waarbij schaal, continuïteit en internationale positionering een veel grotere rol spelen. Een eerste centraal kenmerk is de **structurele afhankelijkheid van internationale partners en coproducties**, vooral bij fictieseries. Sinds de introductie van ondersteuning voor TV-drama is de productie-uitgave voor dergelijke series aanzienlijk toegenomen, met een stijging van 145% sinds 2015, wat expliciet gelinkt wordt aan de aantrekkingskracht van internationale coproducties en partnerschappen.[386]

Een tweede bepalend kenmerk is dat de financiering van series sterk geconcentreerd is rond een beperkt aantal grote projecten, in tegenstelling tot film waar middelen over meerdere kleinere

---

[381] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf

[382] European Audiovisual Observatory (2016). Public financing for film and television content. Url: https://www.europeansources.info/record/public-financing-for-film-and-television-content-the-state-of-soft-money-in-europe/

[383] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/industry-insights/screen-ireland-annual-reports/2024-annual-report

[384] Screen Ireland (2024). Annual report. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Annual_Report_2024_3.pdf

[385] https://www.screenireland.ie/news/screen-ireland-launches-its-2024-slate-of-over-40-film-tv-drama-documentary-and-animation-projects

[386] https://www.c21media.net/screen-ireland-on-the-appeal-of-the-emerald-isle/

projecten worden verspreid. Door de hoge kost per serie en per aflevering worden middelen vaak gebundeld in een klein aantal producties met grotere schaal. Dit creëert een systeem waarin toegang tot financiering minder verspreid is en waarin een beperkt aantal projecten een groot deel van de beschikbare middelen absorbeert.[387] Fictieseries vereisen aanzienlijke budgetten per aflevering, waardoor financiering alleen haalbaar is wanneer projecten zich positioneren als high-end drama met internationale aantrekkingskracht. De groei van de Ierse dramaproductie wordt gelinkt aan deze internationale positionering, wat aantoont dat financierbaarheid afhankelijk is van exportpotentieel.[388]

Tegelijk is er kritiek op dit model. Het risico bestaat dat de sterke fiscale incentives gemakkelijk leiden tot een ***service economy*-model**. De incentives trekken productie naar Ierland, maar garanderen niet automatisch dat creatieve controle, intellectuele eigendom en langetermijnwaarde ook in Ierse handen blijven. Juist daarom zijn het Scéal Uplift en de andere verfijningen expliciet ontworpen om de dominantie van inward production te temperen en het model te verschuiven richting meer lokale verankering van creatie en waarde. Een ander probleem is dat het incentive ook druk kan zetten op infrastructuur en vaardigheden wanneer de productiegroei sneller gaat dan de ontwikkeling van de binnenlandse capaciteit. De analyse van Screen Ireland wijst bijvoorbeeld op tekorten aan vaardigheden en de nood aan extra opleiding en capaciteitsopbouw, en concludeert dat productiegroei via fiscale stimuli niet automatisch betekent dat de sector voldoende mensen, training en infrastructuur heeft om die groei duurzaam te dragen.[389]

In tegenstelling tot fictie is de financiering van documentaires minder afhankelijk van schaal, maar sterker verbonden met maatschappelijke relevantie en culturele waarde. Projecten moeten overtuigen op inhoudelijk vlak en worden vaak beoordeeld op hun bijdrage aan publieke doelstellingen zoals educatie, erfgoed of maatschappelijke reflectie. De centrale uitdaging voor documentaireseries is de structurele onderfinanciering. Hoewel financieringspercentages relatief hoog kunnen zijn, blijven budgetten beperkt, wat de schaal en productiewaarde van projecten beïnvloedt. Daarnaast blijft internationale coproductie vaak noodzakelijk om projecten te realiseren, wat opnieuw afhankelijkheid creëert van externe partners.[390]

[387] RTÉ (2024). Annual report. Url: https://about.rte.ie/commissioning/wp-content/uploads/sites/3/2025/07/RTE-Independent-Productions-Annual-Report-2024.pdf

[388]Screen Ireland (2024). Economic and skills analysis of the audiovisual sector of the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Economic_and_Skills_Analysis_of_the_Audiovisual_Sector_in_the_Republic_of_Ireland.pdf

[389] Screen Ireland (2025). Economic and skills analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Economic_and_Skills_Analysis_of_the_Audiovisual_Sector_in_the_Republic_of_Ireland.pdf

[390] Coimisiún na Mean (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/publication/annual-report-2024/

Bijlage 5. Leerlessen uit de eerste uitvoering van de aanpak

Op basis van de eerste toepassing van de ontwikkelde onderzoeksaanpak delen we in deze bijlage een aantal overkoepelende leerlessen met het oog op de verdere verfijning en bestendiging van de aanpak voor toekomstige edities. Daarnaast stellen we een stappenplan voor de verdere aanpak van periodiek onderzoek voor.

B.5.1 Combinatie van drie analytische niveaus

De eerste toepassing van de onderzoeksaanpak toont aan dat een combinatie van indicatoren op markt-, ondernemings- en contentniveau waardevol is om ontwikkelingen in het audiovisuele ecosysteem in hun bredere context te plaatsen. Door deze drie niveaus samen te beschouwen ontstaat een meer geïntegreerd beeld van de sector dan wanneer afzonderlijke dimensies geïsoleerd worden geanalyseerd. Voor toekomstige edities bevelen we aan deze driedimensionale analyse te bestendigen als structureel onderdeel van de onderzoeksaanpak.

B.5.2 Afbakening onderzoek

De eerste toepassing van de onderzoeksaanpak toont aan dat een duidelijke en afgebakende definitie van de AV-sector noodzakelijk is om een gerichte analyse en monitoring mogelijk te maken. Tegelijkertijd blijkt dat dergelijke afbakening steeds gepaard gaat met beperkingen.

De keuze om te werken met bestaande classificaties (zoals SBI-codes) en een inhoudelijke focus op cultureel AV-aanbod biedt een werkbare basis, maar dekt niet alle relevante actoren en activiteiten binnen het ecosysteem. Bepaalde groepen – zoals individuele makers, crossmediale activiteiten en nieuwe productievormen – vallen slechts gedeeltelijk of indirect binnen de gehanteerde afbakening. Daarnaast vervagen in de realiteit de grenzen tussen verschillende vormen van audiovisuele en digitale content, wat het moeilijk maakt om een eenduidige scheiding te hanteren. Ook blijkt dat verschillende stakeholders uiteenlopende verwachtingen hebben van (de scope van) periodiek onderzoek en bijkomende specifieke onderzoeksthema's naar voren schuiven.

Voor toekomstige edities blijft het daarom essentieel om duidelijk te communiceren over de gehanteerde afbakening en thematiek van dit periodieke onderzoek, de eventuele beperkingen dat dit met zich meebrengt, en, waar mogelijk, de afbakening en thematiek verder te verfijnen of aan te vullen (zie B.5.7). Desondanks hun beperkingen, vormen SBI-data daarbij wel een stabiele en betrouwbare publieke bron voor het opvolgen van structurele ontwikkelingen binnen het Nederlandse AV-ecosysteem.

B.5.3 Beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van data

Een belangrijke les uit de eerste toepassing van de aanpak is dat de effectieve inzet van beschikbare data voor beleidsgericht onderzoek complex is:

- Voor een aantal belangrijke indicatoren die inzicht geven in het volledige cultureel AV-aanbod ontbreekt relevante data (inzichten in de economische positie van distributeurs, exploitatie van rechten en inkomsten, verkoop van programma- en formatrechten van cultureel AV-aanbod); is de toegang tot voldoende gedetailleerde data beperkt of afwezig (investeringen in speelfilm fictiefinanciering en documentaire die niet gesteund worden door Nederlands Filmfonds), is de toegang tot voldoende gedetailleerde data beperkt (bv. inzicht in de investeringen van

streamingdiensten; inzichten in kijkgedrag op binnenlandse en in Nederland gevestigde streamingdiensten), of is het verzamelen van die data bijzonder tijdsintensief (vindbaarheid en zichtbaarheid Nederlands cultureel AV-aanbod op streamingdiensten).

- Andere data zijn vaak gefragmenteerd beschikbaar, verspreid over verschillende bronnen en organisaties (bv. inzicht in prijzen en internationale erkenning voor series). Daarnaast zijn relevante indicatoren niet altijd beschikbaar op het gewenste detailniveau (bv. inzicht in de verhouding steun per project en aantal gesteunde projecten; productievolume voor majoritair versus minoritaire producties), of worden ze omwille van vertrouwelijkheid enkel op een geaggregeerd niveau gepubliceerd (bv. meer gedetailleerd inzicht in de stapeling van financiering). Verder stellen zich uitdagingen op het vlak van definities en meetmethodes: indicatoren worden in verschillende studies en monitoren op uiteenlopende manieren afgebakend (bv. verschillen in rapportering in het jaar van toegekende steun, versus jaar van oplevering en release), wat de vergelijkbaarheid beperkt.
- Verschillende databronnen hanteren uiteenlopende referentiejaren en publicatiemomenten, waardoor het moeilijk is om een volledig synchroon en actueel beeld van de sector samen te stellen.

Als gevolg hiervan was heel wat **afstemming nodig met diverse dataleveranciers**, zowel rond het aanleveren aan data als het juist interpreteren. Voor de verdere ontwikkeling van een periodieke onderzoeksaanpak impliceert dit dat structurele afspraken met cruciale dataleveranciers nodig zijn om de continuïteit, timing en kwaliteit van toekomstige edities te waarborgen. Ook is er samenwerking en afstemming nodig op het vlak van harmonisatie en interpretatie van indicatoren.

B.5.4 Combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve inzichten

In de onderzoeksaanpak werd een kwantitatief luik (monitoring van indicatoren) gekoppeld aan een kwalitatief luik (deskresearch, interviews, bevraging en validatieworkshop). Dit bleek essentieel om de complexe verhoudingen en dynamieken in de AV-sector en het financieringslandschap adequaat te kunnen analyseren (zie hoofdstukken 4 en 0).

B.5.5 Voorstel voor de verdere aanpak van periodiek onderzoek

B.5.5.1 Aanpakken van knelpunten in databronnen

De geselecteerde **indicatoren** bleken inhoudelijk relevant, maar in de praktijk varieerde hun bruikbaarheid dus sterk afhankelijk van de beschikbaarheid, kwaliteit en detail van de onderliggende data. Daarnaast vergen bepaalde indicatoren een aanzienlijke mate van handmatige verwerking. Een rechtstreekse voortzetting van de aanpak zou naar verwachting op dezelfde knelpunten botsen.

Om deze structureel aan te pakken, stellen we voor om vanuit het ministerie van OCW een **werkgroep** op te richten. De werkgroep kan bestaan uit onderzoeksexperten en sleutelpersonen van organisaties die beschikken over relevante data (zoals publieke instellingen, fondsen, sectororganisaties en, waar mogelijk, private datapartijen) en fungeren als platform voor:

- Het verkennen van mogelijkheden om de datatoegang en -kwaliteit te versterken voor indicatoren waarvoor beschikbare databronnen momenteel ontoereikend zijn. Zo kan er mogelijks voor de indicatoren op markt- en bedrijfsniveau meer gedetailleerde data bij CBS verkregen worden die niet via het publieke data-portaal kan verkregen worden.[391]

[391] Het CBS biedt onder voorwaarden de mogelijkheid om een projectaanvraag in te dienen om toegang te krijgen tot CBS-microdata. Omwille van de beperkte doorlooptijd van dit onderzoek is deze mogelijkheid niet benut. Meer info: https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen.

- Onderzoeken of voor bepaalde indicatoren alternatieve databronnen kunnen worden benut. Hierbij kunnen ook de mogelijkheden tot samenwerking met private partijen verder verkend worden. Zo biedt bv. Bindinc. datadiensten over Video on Demand en Streaming aan en biedt het LISA-register uitgebreide data over bedrijfsvestigingen en werkgelegenheid in Nederland aan. Deze diensten zijn echter wel betalend.
- Het maken van structurele afspraken met dataleveranciers (in het bijzonder het Nederlands Filmfonds, het Commissariaat voor de Media, NVBF en CBS) over (timing van) datadeling, frequentie formaten van aanlevering en publicatiemomenten.

B.5.5.2 Prioritair aan te pakken dataknelpunten

Voor minstens onderstaande indicatoren wordt aanbevolen om na te gaan of meer gedetailleerde of actuelere databronnen kunnen worden ontsloten, dan wel of bijkomende afspraken met dataleveranciers of sectorpartijen aangewezen zijn voor meer gebruiksklare data. Per indicator wordt het belangrijkste geïdentificeerde pijnpunt weergegeven.

Markt- en ondernemingsniveau

- **Algemeen:** makers (acteurs, regisseurs, scenarioschrijvers) hebben geen eigen SBI-code. Ze kunnen ook basis van de SBI-codes waar ze wellicht onder geregistreerd staan (zoals SBI 9001 – Beoefening van podiumkunsten) niet onderscheiden worden van andere activiteiten die eveneens onder deze code vallen (zoals bv. circusartiesten of dansers). Er is maatwerk nodig om deze actoren in de waardeketen cijfermatig in kaart te brengen. Het strekt tot aanbeveling om dit aan te pakken door een bijkomende bevraging naar werkgelegenheid, omzet en toegevoegde waarde via de brancheverenigingen van deze actoren.
- **Netto-omzet** en **toegevoegde waarde** zijn enkel beschikbaar op een sterk geaggregeerd SBI-niveau, er is onvoldoende detail per bedrijfstak.
- **Omzetontwikkeling en winstgevendheid van bedrijven:** zijn enkel beschikbaar op een sterk geaggregeerd SBI-niveau, er is onvoldoende detail per bedrijfstak.
- **Aantal oprichtingen, opheffingen en faillissementen van bedrijven:** zijn enkel beschikbaar op een sterk geaggregeerd SBI-niveau, er is onvoldoende detail per bedrijfstak.
- Er zijn in het kader van dit onderzoek geen databronnen met voldoende detail gevonden over het aantal bedrijven die **bedrijfsactiviteiten naar het buitenland** hebben verplaatst

Contentniveau

De studie toont het bijzonder groot belang en de meerwaarde aan van de Film Facts & Figures van het Nederlands Filmfonds, die jaarlijks rapporteert over het aanbod, bereik, succes en de ondersteuning en financiering van Nederlandse culturele audiovisuele producties, en die bovendien een stuk uitgebreider is dan de rapportering van veel andere Europese landen. De Film Facts & Figures is bedoeld om de Nederlandse producties en sectorinvesteringen en -verdiensten in de verf te zetten en is in die zin bijzonder waardevol voor periodiek onderzoek, maar geeft voor sommige indicatoren nog onvoldoende inzicht om lessen te trekken over de knelpunten van de sector, en de impact van overheidsbeleid. Om een volledige periodieke analyse mogelijk te maken zouden volgende aandachtspunten mee moeten worden genomen:

- Over alle vormen van steunaanvragen en toegekende steunaanvragen en -bedragen is een duidelijker verschil wenselijk in de rapportering tussen majoritair en minoritair Nederlandse producties. Met oog op het inschatten van de effectiviteit van beleidsmaatregelen is inzicht in majoritair Nederlandse producties het belangrijkst. Met name voor de berekening van het succes

van Nederlandse titels (bv. erkenningen in het buitenland op festivals) is een scherpere rapportering aangewezen.

- Op dit moment worden totalen berekend op basis van beschikbare gegevens (van gesteunde projecten), maar data van niet-gesteunde projecten zijn niet helemaal volledig, ontbreken of zijn gebaseerd op een schatting. Ook in het kader van dit onderzoek bleek het moeilijk om volledig inzicht te krijgen in de financieringsbronnen van met name niet-publiek gesteunde projecten. Om een vollediger beeld van het Nederlandse audiovisuele ecosysteem te verkrijgen, is een betere registratie en monitoring van het aanbod, de financiering en de financiële stapeling van documentaires, speelfilms en fictieseries wenselijk.
- Cijfers over totaalvolume aan productie-investeringen nemen bijvoorbeeld de projecten van streamingdiensten niet mee in de berekening (door het ontbreken van data). Cijfers voor bijvoorbeeld het productievolume van series zijn hoofdzakelijk gebaseerd op series die gesteund zijn door de Film Production Incentive en geven dus niet de effectieve investeringen weer van alle fictieseries.
- Hier zou wel een onderscheid kunnen gemaakt worden voor high-end drama door een afbakening op basis van lengte van een aflevering, maar de Film Production Incentive steunt ook projecten met korte speelduur, die wél meegenomen worden in de berekening van het totale productievolume.
- Gesteld dat de opdrachtgever een volledig zicht wil krijgen op het economisch belang van spelers, dan lijkt het ook aangewezen meer inzicht te krijgen in totale contentinvesteringen van de NPO, streamingdiensten, alle publieke steunmaatregelen en de commerciële omroepen. Op dit moment ligt de focus voornamelijk op fictie, documentaire en high-end drama.
- M.b.t. indicatoren over culturele erkenning, raden we aan om verder te verfijnen naar:
  - Selectie van A-festivals (afbakening van topgewaardeerde internationale festivals)
  - Uitsplitsing van majoritair en minoritaire projecten
  - Verhouding van het aantal prijzen/selecties t.o.v. het aantal films

B.5.5.3 Een duidelijke regie- en uitvoerende rol definiëren en toewijzen

De uitvoering van een periodiek onderzoek vereist duidelijke afspraken rond rollen, verantwoordelijkheden en samenwerking. Voor toekomstige edities is het aangewezen om een **duidelijke regie en uitvoerende rol te definiëren en toe te wijzen**. Hierbij is wenselijk dat de uitvoerende rol bij een belangenloze externe partij wordt gelegd. Dit kan bijdragen aan de vertrouwelijkheid in de omgang met gevoelige data en de neutraliteit van de analyse. Als de uitvoerende rol wordt toevertrouwd aan een externe partij, is het aangewezen om **duidelijke afspraken** te maken **over het eigenaarschap**, **beheer en gebruik van de verzamelde data**. Dit betreft onder meer:

- de vraag wie eigenaar is van de samengestelde indicatorensets;
- onder welke voorwaarden data kunnen worden hergebruikt in toekomstige edities van het onderzoek;
- en in welke mate en onder welke voorwaarden data kunnen worden overgedragen aan andere uitvoerende partijen, bijvoorbeeld bij wissel van externe partner.

B.5.5.4 Timing periodiek onderzoek

Voor de verdere aanpak wordt voorgesteld om een combinatie van tweejaarlijkse monitoring en driejaarlijkse analyse te hanteren als uitgangspunt. De tweejaarlijkse monitoring kan hierbij

voortbouwen op bestaande rapporteringsinitiatieven, zoals de jaarlijkse Film Facts & Figures, die een waardevolle basis bieden voor het opvolgen van kerncijfers en marktevoluties.

De meerwaarde van de ontwikkelde monitoring in deze studie ligt in een bredere analyse van markt-, ondernemings- en contentindicatoren. De combinatie van tweejaarlijkse monitoring en driejaarlijkse analyse biedt een evenwicht tussen continue datagedreven opvolging en diepgaande, beleidsrelevante analyse. Het strekt daarbij tot aanbeveling om de timing af te stemmen op andere vormen van dataverzameling en -rapportering, op relevante sectorbijeenkomsten en op beleidscycli van cruciale stakeholders. Dit is eveneens iets dat in de voorgestelde werkgroep verder op punt kan worden gesteld. In lijn met de publicatiemomenten van andere datarapporteringen zoals de *Film Facts & Figures,* lijkt het aangewezen om de monitoring jaarlijks als volgt te plannen, en te bespreken op de Filmpolitieke bijeenkomst, een jaarlijks evenement tijdens het Nederlands Filmfestival.

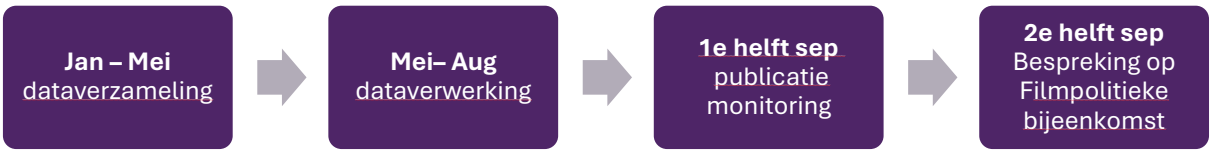

Aanvullend op de jaarlijkse monitoring stellen we een driejaarlijkse diepgaandere analyse voor. Deze gaat verder dan de beschrijving van trends en omvat:

- Kwalitatieve inzichten over evoluties op markt-, content- en bedrijfsniveau.
- Inzichten uit vergelijking met andere filmmarkten.
- Opmaak van de voortgang m.b.t. de implementatie van beleidsaanbevelingen; formuleren van eventuele nieuwe beleidsaanbevelingen die inspelen op nieuwe ontwikkelingen en eventuele methodologische bijsturingen in de onderzoeksaanpak.

Deze zaken fluctueren niet zozeer elk jaar, maar zijn meer gebaat bij een meer diepgaande analyse over een langere tijdsperiode. Bovendien is omwille van het meer kwalitatieve (en dus meer tijdsintensieve) karakter van dergelijk onderzoek, een verdiepende analyse op driejaarlijkse basis meer haalbaar te organiseren dan jaarlijks. In de timing van de driejaarlijkse kwalitatieve analyse is het aangewezen om rekening te houden met de beleidsplancyclus van het Filmfonds (als voornaamste publieke financier), zodat de resultaten van de analyse ook mee kunnen genomen als input. Het huidige beleidsplan loopt nog tot 2028, het volgende van 2029 tot en met 2036.

B.5.5.5 Overzicht indicatoren

Voor het overzicht van de indicatorenset en databronnen verwijzen we naar B.2.2.

B.5.6 Aanpak voor de verschillende onderdelen van de driejaarlijkse analyse

B.5.6.1 Kwalitatieve inzichten ontwikkelen

Dit omvat de vertaling van evoluties waarneembaar in de jaarlijkse monitoring naar diepgaande kwalitatieve inzichten over ontwikkelingen, knelpunten, uitdagingen op markt-, content- en bedrijfsniveau. Dit kan gebeuren door middel van een analyse van evoluties in de jaarlijkse monitoringsrapporten, aangevuld met een sectorbevraging. De bevraging kan volgende thema's bevatten:

Tabel 59: voorstel thema's driejaarlijkse sectorbevraging

- De staat van het huidige AV-ecosysteem en het productieklimaat voor Nederlands cultureel AV-aanbod
- De eigen economische positie en gezondheid van bedrijven in het AV-ecosysteem
- De huidige zichtbaarheid van het Nederlandse cultureel AV-aanbod
- De huidige internationale positie van het Nederlandse cultureel AV-aanbod
- Ontwikkelingen die de duurzame versterking van de kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlands cultureel AV-aanbod beïnvloeden
- Kansen en knelpunten in het optimaliseren van de financiering van Nederlands cultureel AV-aanbod
- De mate waarin bestaande beleidsinstrumenten wel of niet (voldoende) bijdragen aan een oplossing van deze knelpunten of aan het aanwenden van kansen
- Knelpunten/verbeterpunten inzake dialoog, afstemming en samenwerking binnen de Nederlandse AV-sector

De resultaten van de bevraging kunnen daarbij inzicht geven in prioritaire thema's, wat kan helpen om doelgericht bijkomend onderzoek vorm te geven of de agenda van sectorbijeenkomsten (zoals bv. de ketentafels of Filmpolitieke bijeenkomsten) te voeden.

B.5.6.2 Inzichten halen uit vergelijking met andere landen/regio's

Optioneel kan in de driejaarlijkse analyse ook de internationale vergelijking (die nu bijkomend in deze opdracht voorzien is in de eerste editie van dit onderzoek) opnieuw plaatsvinden.

Voor een vergelijking zijn drie opties mogelijk:
- Formule 1: elke keer een vergelijking met dezelfde landen herhalen
- Formule 2: selectie van één of twee zelfde markten en wisselende derde en/of vierde case
- Formule 3: telkens andere landen

De vergelijking moet toelaten om aan te sluiten bij de indicatoren die ook in de Nederlandse periodieke monitoring worden gehanteerd, toelaten om gegevens op een consistente en overzichtelijke wijze bijeen te brengen en te presenteren; en methodologisch haalbaar zijn op basis van bronnen die voor onderzoekers, sectorpartijen en beleidsmakers redelijkerwijs toegankelijk zijn.

Tabel 60: voorstel vergelijking met buitenlandse cases

10 Kwantitatieve kernindicatoren

1. Cijfers over totale omvang AV-sector (inkomsten, tewerkstelling, export)
2. Cijfers over omvang productiesector (aantal spelers, grootte)
3. Totale beschikbare directe publieke financiering (= som van beschikbare investeringen publieke omroepen in content + culturele en economische fondsen + regionale fondsen)
4. Beschikbare financiering indirecte publieke steun (investeringsverplichting + directe inbreng vanuit fiscale maatregelen)
5. Cijfers over gemiddelde budgetten producties (indien beschikbaar)
6. Steunhoogte als onderdeel van totaalbudget fondsen
7. Publiekscijfers nationale film tegenover totale film
8. Totaal aantal films gereleaset in bioscopen

9. Ratio inwoner/scherm en bioscoopzetel
10. Marktaandeel grootste streamingdiensten en omroepen die investeren in culturele producties

Kwalitatieve beoordeling van de markt

- Welke recente trends en evoluties worden aangegeven?
- Welke vastgestelde resultaten en uitkomsten hebben steunmaatregelen?
- Welke geïdentificeerde struikelblokken/uitdagingen zijn er voor de sector en de financiering van cultureel AV-aanbod?

B.5.6.3 Opvolging aanbevelingen en eventuele methodologische bijsturingen in de onderzoeksaanpak

Aan de hand van een voortgangsrapportage kan per aanbeveling die geformuleerd is in het eindrapport van deze opdracht een stand van zaken gebracht worden m.b.t. de mate van opvolging (in combinatie met eventuele knelpunten). Aanvullend kunnen op basis van de kwalitatieve inzichten nieuwe beleidsaanbevelingen geformuleerd worden die inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

In overleg met partners betrokken bij het periodiek onderzoek kunnen tot slot nieuwe verbeterpunten in de methodiek (mogelijks door een gewijzigde context in het landschap of bij partners) besproken worden of kunnen eventuele nieuwe indicatoren toegevoegd worden.

B.5.7 Suggesties voor verder thematisch onderzoek

De onderzoeksaanpak zou per editie kunnen worden aangevuld met specifieke bijkomende thema's, afhankelijk van actuele ontwikkelingen en informatiebehoeften in de sector. We vermelden hieronder thema's afgeleid van signalen en lacunes die tijdens het onderzoek naar voren kwamen:

- Marktstructuren, marktaandelen en concentratie binnen verschillende delen van de waardeketen, en de implicaties hiervan voor machtsverhoudingen en onderliggende risico's.
- De evolutie van productiekosten en onderliggende kostenstructuren, inclusief de impact van inflatie, loonkosten, kwaliteitseisen en regelgeving.
- Publieksgedrag en consumptiepatronen van audiovisuele content, en de implicaties hiervan voor bereik, zichtbaarheid en exploitatie, alsook de rol van filmopleidingen in het voorbereiden van makers op evoluerende consumptie- en distributiemodellen.
- Het exportpotentieel van Nederlandse audiovisuele producties en mogelijkheden voor bijkomende (internationale) inkomstenstromen.
- De impact van verschuivende releasewindows op exploitatiemodellen en inkomstenstromen, met aandacht voor de rol van bioscoop, VOD en streaming.

Bijlage 6. Bronnen

B.6.1 Studies, rapporten en beleidsdocumenten

- Afilipoaie, A., Iordache, C. & T. Raats (2021). The 'Netflix original' and what it means for TV drama production in Europe. In: *Critical studies in Television*, *16(3):* 304-325. https://doi.org/10.1177/17496020211023318
- Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (2025). Informatienota. Url: https://www.fsma.be/sites/default/files/prospectus/files/2025/2025-%2528123%2529-NL-SCS20250111-A01-B25-C21-NP-CD10_07.pdf
- BBC (2022-). Jaarverslagen Annual report BBC (2022-2025).
- BBC (2025). Annual plan 2025/26. Url: https://www.bbc.co.uk/aboutthebbc/documents/bbc-annual-plan-2025-2026.pdf
- BFI (2021). UK screen sector economy. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/uk-screen-sector-economy
- BFI (2021). Review of the BFI diversity standards. Url: http://bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/review-bfi-diversity-standards
- BFI (2022). Economic review of UK independent film. Url: https://www.bfi.org.uk/industry-data-insights/reports/economic-review-uk-independent-film
- BFI (2026). BFI National Lottery Funding Plan 2026-2029. Url: https://www.bfi.org.uk/strategy-policy/screen-culture-2033/national-lottery-strategy/bfi-national-lottery-funding-plan-2026-2029
- Boonekamp D., Lauwen D. (2024). Input evaluatieontwerp investeringsverplichting grote streamingdiensten.
- Boonekamp D., Seifert S. (2026). Verkenning versterking film- en beeldcultuur Utrecht.
- Bos, A., Adriaanse, P. J. G., & Vink, H. (2019). De sector van documentaire producenten in beeld: Onderzoek in opdracht van de DPN, CoBO en het NPO-fonds, met steun van het Filmfonds
- British Film Institute (2022). Jaarverslagen BFI (2022-2025)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2011). Onderzoeksrapportage creatieve industrie.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2026). Statline – Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Channel 4 (2024). Report and financial statements. Url: https://assets-corporate.channel4.com/_flysystem/s3/2025-05/Channel%204%20Annual%20Report%202024%20-%20FINAL%20ACCESSIBLE.pdf
- Chow, P.-S., Celis Bueno, C., & Pereira, G. (2026). *Generative AI and creative practices: Four critical keywords between the artworld and the creative industries*. *Media, Culture & Society*. Online publicatie. https://doi.org/10.1177/01634437261434828
- Coimisiún na Meán (2024). Annual report. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2026/01/Coimisiun-na-Mean-Annual-Report-2024.pdf
- Coimisiún na Meán (2024). Feasibility study of European works levy in Ireland. Url: https://www.cnam.ie/app/uploads/2025/05/202505_Feasibility-Study-of-a-European-Works-Levy-in-Ireland-Q4-2024-Submission.pdf
- Commissariaat voor de Media (2018). Praktijkhandreiking dienstbaarheidsverbod.
- Commissariaat voor de Media (2025). Mediamonitor 2025.
- Commissariaat voor de Media (2025). Mediamonitor 2025. Url: https://www.cvdm.nl/documents/3394/84454-CvdM-Mediamonitor-2025-TG-PDFA.pdf
- Council of Europe (2017); Council of Europe Convention on Cinematographic Co-Production (revised) (CETS No. 220). Url: https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/cinematographic-coproduction

- Council of Europe (2025); Council of Europe Convention on the Co-Production of Audiovisual Works in the Form of Series. Url: https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-adopts-convention-on-the-co-production-of-audiovisual-works-in-the-form-of-series
- Council of Europe (2025). Council of Europe Convention on the Co-Production of Audiovisual Works in the Form of Series.
- Crone V., Jacobs J., Nauta O., Nijboer r., Pital V., Petersen A. (2023). Je kunt niet zijn wat je niet kunt zien: diversiteit en inclusie in de film- en AV-sector. Url: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2023/03/24/onderzoek-je-kunt-niet-zijn-wat-je-niet-kunt-zien-diversiteit-en-inclusiviteit-in-de-film-en-av-sector
- Culture, Media and Sport Committee (2025). British Film and High-End Television. Url: https://committees.parliament.uk/publications/47474/documents/246529/default/
- Danish Film Institute (2022-). Annual report Jaarverslagen DFI (2022-2025)
- Danish Film Institute (2023; 2024; 2025; 2026). Facts & Figures. Url: https://www.dfi.dk/sites/default/files/docs/202306/Facts%20and%20Figures%202023_DanishFilmInstitute.pdf
- Departement Cultuur, Jeugd & Media (2026). Aanvullende financiering via Tax Shelter 2025. Url: https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2026-04/Jaarrapport_TaxShelter_2025.pdf
- Econopolis. (2017). Doorlichting Vlaams audiovisueel beleid. Wilrijk: Econopolis/imec-SMIT-VUB
- Econopolis (2018). Leefbaarheid van productie, aggregatie en distributie van audiovisuele content in Vlaanderen. Wilrijk: Econopolis/imec-SMIT-VUB; Delaere, S., Van den Bulck, H., Tintel, S., Braet, O., Van Dam, T & P. Ballon. (2021). Doorlichting van het Vlaams Audiovisueel beleid 2021. Brussel: imec-SMIT-VUB, i.s.m. Universiteit Antwerpen.
- European Audiovisual Observatory (2016). Public financing for film and television content. Url: https://www.europeansources.info/record/public-financing-for-film-and-television-content-the-state-of-soft-money-in-europe/
- European Audiovisual Observatory (2018). The production and circulation of TV fiction in the EU 28. Url: https://rm.coe.int/the-production-and-circulation-of-tv-fiction-in-the-eu28-television-an/1680946229#:~:text=The%20United%20Kingdom%20is%20the%20primary%20country,are%20the%20two%20other%20main%20exporters%20for; https://www.bfi.org.uk/get-funding-support/funding-support-international-activity/uk-global-screen-fund-ukgsf
- European Audiovisual Observatory (2024). Fiction film financing in Europe: A sample analysis of films released in 2021. Url: https://rm.coe.int/fiction-film-financing-in-europe-2023-edition-m-kanzler/1680af8262.pdf
- European Audiovisual Observatory (2025). Film and TV content in TVOD, SVOD and FOD catalogues. 2025 data. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/vod-catalogues-2025-film-and-tv-content-november-2025-c-grece-/48802b0614
- European Audiovisual Observatory (2025). New Danish production rebate. Url: https://merlin.obs.coe.int/article/10343
- European Audiovisual Observatory (2026, 15 januari). Top players in the European audiovisual industry – Concentration, statute, origin and profile (2024 figures).
- European Audiovisual Observatory (2026). Key trends. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/key-trends-2026-en/48802b0032
- European Audiovisual Observatory (2026). SVOD usage in the EU. 2024 data. Straatsburg: EAO. Url: https://rm.coe.int/svod-usage-in-the-eu-2024-data-july-2025-c-grece-j-a-tran-/1680b69b5f
- European Audiovisual Observatory (2026, 17 maart). The Impact of Cinema Admissions on SVOD Usage.
- European Audiovisual Observatory (2026, 13 februari). European cinema attendance dropped by 5.5% in 2025, with stable box-office figures. Url: https://www.obs.coe.int/en/web/observatoire/-/european-cinema-attendance-dropped-by-5.5-in-2025-with-stable-box-office-figures
- European Audiovisual Observatory (2026). The Impact of Cinema admissions on SVOD usage. EAO: Straatsburg. Beschikbaar via: https://rm.coe.int/the-impact-of-cinema-admissions-on-svod-usage-2024-data-november-2025-/48802af8d3.

- European Audiovisual Observatory (2026). Fiscal incentives and cash rebates in the audiovisual sector.
- European Commission (2023). State Aid SA.109683 (2023/N) – Denmark Prolongation of scheme for the development, production and promotion of cultural and educational digital games
- European Commission: Directorate-General for Communications Networks, Content and Technology. (2025). The European media industry outlook: September 2025. Publications Office of the European Union. Url: https://data.europa.eu/doi/10.2759/0606593
- European Commission. 2025. The 2025 European Media Industry Outlook report**.** Url: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2025-european-media-industry-outlook-report
- Europese Commissie (2020). European Media and Audiovisual Action Plan (MAAP).
- Europese Commissie (2024). Promotion of cultural and educational digital games. Url: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/202402/SA_109683_7036F98C-0000-C9BE-B20B-21A68F216108_45_1.pdf
- Europe in Synch (2015). Market profile: Denmark. Url: https://europeinsynch.net/wp-content/uploads/2025/12/EIS_Report_Denmark_FINAL.pdf
- Eurostat – Structural Business Statistics
- Evens, T. & Smith, P. (2026). De streamification of sports broadcasting. Url: https://www.taylorfrancis.com/reader/read-online/30399ae4-0309-4a14-a12b-2dcdf547f59a/chapter/pdf?context=ubx
- FilmForward (2024). Verkenning talentontwikkeling: verkenning van initiatieven en programma's voor talentontwikkeling in de film- en AV-sector.
- Federale Overheidsdienst Financiën (2024). Belgian Tax Shelter audiovisuele werken. Url: https://finances.belgium.be/sites/default/files/downloads/121-brochure-tax-shelter-2024-nl.pdf
- Göteborg Film Festival (2025). Nostradamus Report: Reality/Resistance.
- Hammoud, P., Ranaivoson, H., & Raats, T. (2025). Release Windows in Post-COVID Film Production. Exploring strategies and practices in Europe.
- Hemraj, S. AI and the future of creative development: redefining digital media production. AI Ethics 5, 5105–5119 (2025). https://link.springer.com/article/10.1007/s43681-025-00765-x;
- House of Commons Library (2024). The creative industries tax reliefs: Policy and development. Url: https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10093/
- House of Lords (2022). The future of Channel 4. Url: https://committees.parliament.uk/publications/7987/documents/82438/default/
- HMRC (2022) Creative industry tax reliefs evaluation. Url: https://www.gov.uk/government/publications/creative-industry-tax-reliefs-evaluation
- Ifco (2024). Number of films classified for cinema releases increases in 2024. Url: https://www.ifco.ie/en/IFCO/IFCO-Press-Release-2024-Stats.pdf/Files/IFCO-Press-Release-2024-Stats.pdf
- Imec (2025). imec Digimeter. Url: https://www.imec.be/nl/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter/imecdigimeter-2025#download
- Kulturministeriet (2024). DR's public service contract for 2024-2026.
- Kulturministeriet (2023) Filmaftale for 2024-2027: En stærk filmnation. Url: https://kum.dk/fileadmin/_kum/1_Nyheder_og_presse/2023/Filmaftale_2024-2027.pdf
- Livémont, E. (2017). Naar een duurzaam beleid voor de Vlaamse documentairesector. SMIT.
- Mediawet 2008.
- Ministerie van OCW (2019). Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024.
- Ministerie van OCW (OCW) (2024). Agenda audiovisueel aanbod "Verbeelding door inzicht, talentontwikkeling en samenwerking.
- Merington, P., Hanchard, M., and Wessels, B. (2021) Inequalities in regional film exhibition: policy, place and audiences. *Journal of British Cinema and Television 18*(2): 198-222. Url: https://eprints.gla.ac.uk/218300/7/218300.pdf

- Minkman, M. (2022). Eindverslag verkenning NPO-fonds.
- NAPA (2024). Brief rond documentaireconvenant.
- NAPA, NCP, Netwerk Scenario-Schrijvers, DDG, Act, DAFF (2025). Aandachtspunten Nederlandse AV-sector t.b.v. Commissiedebat Cultuur 12 juni 2025
- Nederlands Filmfonds (2021; 2025) Beleidsplannen Nederlands Filmfonds (2021–2024 en 2025–2028).
- Nederlands Filmfonds (2016). Beleidsplan 2017-2020; (2020). Beleidsplan 2021-2024.
- Nederlands Filmfonds (2020-). Jaarverslagen Nederlands Filmfonds (2019–2025).
- Nederlands Filmfonds (2022-2026). Film Facts & Figures.
- Nederlands Filmfonds. Film Facts & Figures (2019–2024).
- NPO (2026). Terugblik 2025. Url: https://npo.nl/overnpo/openbare-documenten?document=15
- NVBF (2022-). Jaarverslagen NVBF (2022-2025).
- NVPI (2021-2026). Bioscoopmonitor (NVPI).
- Ofcom (2022-). Annual reports Ofcom (2022-2025).
- Ofcom (2023). Understanding the UK's TV production sector. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/tv-radio-and-on-demand-research/tv-research/uk-tv-production-sector/understanding-uks-tv-production-sector.pdf?v=330061
- Ofcom (2025). Transmission critical: The future of Public Service Media. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/public-service-broadcasting/public-service-media-review/transmission-critical-the-future-of-public-service-media.pdf?v=400631
- Ofcom (2025). Original production quotas. Draft guidance for public service broadcasters. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/consultations/category-1-10-weeks/proposals-to-update-the-psb-quotas/original-production-quotas-draft-guidance.pdf?v=397003
- Ofcom (2025). Annual report on the BBC 2024-2025. Url: https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/tv-radio-and-on-demand/bbc/bbc-annual-report/2025/ofcoms-annual-report-on-the-bbc-2024-25.pdf?v=411300
- Oxford Economics (2013). Economic contribution of the Dutch film and audio-visual industry
- Pact (2025). UK TV Exports. Url: https://www.pact.co.uk/resource/pact-uk-tv-exports-report-2025.html
- Pact (2023). A review of the challenges facing the UK independent film and the impact of tax relief support. Url: https://www.pact.co.uk/static/e55cd6be-a885-4aee-b6f96a6f01770922/A-Review-of-the-Challenges-Facing-UK-Independent-Film-and-the-Impact-of-Tax-Relief-Support-2023.pdf
- PPMC Economisch Advies (2025). Meerkosten van Fair Pay in de film- en AV-sector.
- Prinsjesdagbrief cultuursubsidies 2025–2028.
- Raad voor Cultuur (2022). Zicht op zoveel meer – Sectoradvies Audiovisueel.
- Raad voor Cultuur (2025). Ieder zijn aandeel. Naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector.
- Raad van de Europese Unie & Europees Parlement (2024). European Media Freedom Act (EMFA).
- Raad van de Europese Unie & Europees Parlement (2018). Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (AVMSD).
- Raats, T., & Jensen, P. M. (2021). The role of public service media in sustaining TV drama in small markets. *Television & New Media*, *22*(7), 835-855.
- Raats, T., & Van de Wouwer, S. (2024). Audiovisuele productie in Vlaanderen. Analyse van productiebudgetten van Vlaamsefictieseries, films en documentaireseries. Mediapunt. Url:

https://www.mediapuntvlaanderen.be/updates-analyse/media-dossier-financiering-van-audiovisuele-productie-vlaanderen
- Raats, T., & Wauters, D. (2018). Hoe noodzakelijk is ondersteuning voor televisiefictie in kleine mediamarkten? *Tijdschrift Voor Communicatiewetenschappen*, *46*(3).
- Raats, T., Biltereyst, D., Meers, P., Van de Wouwer, S., Asmar, A. & J. Peeters (2024). Analyse van filmexploitatie in Vlaanderen. Studie in opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds.
- Raats, T., Van de Wouwer, S., & Van Zeeland, I. (2025). Stakeholderbevraging ter voorbereiding van de beheersovereenkomst 2026–2030.
- Raspoet, D. (2024). Introductie filmexploitatie in Vlaanderen. Dag van het Filmberoep, Filmfestival Gent.
- Redvall, E. N. (2015). Prime-time Public Service Crime: Forbrydelsen/The Killing. In *Writing and Producing Television Drama in Denmark: From The Kingdom to The Killing* (pp. 159-182). London: Palgrave.
- Rosati, E. (2025). The future of the movie industry in the wake of generative AI: A perspective under EU and UK copyright law. https://doi.org/10.1016/j.clsr.2025.106207.
- RTÉ (2024). Annual report. Url: https://about.rte.ie/2025/10/29/rte-publishes-2024-annual-report/
- Rutten P., Derksen L., Lahaut D. (2023). Hollywood aan de Wadden: een onderzoek naar stimulering van een ecosysteem voor audiovisuele productie in Fryslân/Noorden.
- Rutten. P, Manshanden W. (2025). Hollywood onder de rivieren.
- Rutten, P., Manshanden, W., Visser, F. (2020-). Monitor creatieve industrie.
- Sanders, W. (2022). Beter is nog niet goed: De positie van vrouwen in de film- en televisiesector 2011–2020.
- S4C (2025). Annual report and accounts. Url: https://media.cms.v3.s4c.cymru/media/media_assets/f7d13ec8-06de-4704-b02f-8459938d0610.pdf
- Screen Ireland (2022-). Annual report Jaarverslagen Screen Ireland 2022-2025.
- Screen Ireland (2025). Economic and skills analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url:https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Economic_and_Skills_Analysis_of_the_Audiovisual_Sector_in_the_Republic_of_Ireland.pdf
- Screen Ireland (2017). Economic analysis of the audiovisual sector in the Republic of Ireland. Url: https://www.screenireland.ie/images/uploads/general/Olsberg_Report.pdf
- SEO Economisch Onderzoek (2012). Economische kerngegevens Nederlandse film.
- Technopolis Group (2025). Evaluatie Dutch Film Production Incentive. Url: https://technopolis-group.com/nl/report/evaluatie-netherlands-film-production-incentive-2014-2024
- Tsiavos, V. & Kitsios, F. (2025). The digital transformation of the film industry: How Artificial Intelligence is changing the seventh art. In: *Telecommunications Policy*, 49(8): 103-1021;
- Tweede Kamer (2025). Fiche 15 aan de Tweede Kamer: [MFK] Voorstel Commissie programma AgoraEU. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/09/12/bnc-fiche-mfk-voorstel-commissie-programma-agoraeu
- UK Parliament (2021). Written evidence submitted by UK Animation. Url: https://committees.parliament.uk/writtenevidence/125656/pdf/#:~:text=Explore%20&%20renew%20access%20to%20l,Media%20programme%20as%20associate%20members.; https://www.animationuk.org/news/animation-uk-mps-warning-on-british-film-and-tv-echoes-urgent-concerns-for-animation-sector/#:~:text=The%20UK%20animation%20sector%20is%20facing%20challenges,support**%20*%20**Investment%20in%20skills%20and%20education*
- UK Parliament (2024). Written evidence submitted by the BFI. Url: https://committees.parliament.uk/writtenevidence/125687/pdf/
- Verslag Filmpolitieke Bijeenkomst 2024 en 2025

- Vickers, J., Brodherson, M. Wrubel, A. & C. Bernard (2026). What AI could mean for film and tv production and the industry's future. McKinsey report. Url: https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/what-ai-could-mean-for-film-and-tv-production-and-the-industrys-future
- Vinken, H., Broers, B., & Mariën, H. (2023). De arbeidsmarktpositie van zzp'ers in de culturele en creatieve sector.
- Vinken, H., IJdens, T., & Mariën, H. (2017). ACT Monitor 2017: onderzoek werk en inkomen acteurs.
- Vlaams Audiovisueel Fonds (2021-). Jaarverslagen VAF (2022-2025).
- Vlaams Parlement (2024). Verslag. Url: https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2036334
- Vlaams Parlement (2026). Schriftelijke vraag. Url: https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=2315363
- VLAIO (2026). Tax Shelter audiovisuele werken, podiumkunsten en videogames. Url: https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/subsidiedatabank/maatregelen/tax-shelter-audiovisuele-werken-podiumkunsten-en-videogames
- VRM (2025). Rapport Mediaconcentratie in Vlaanderen 2025. Url: https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/rapporten/mediaconcentratie-in-vlaanderen-2025
- VRT (2022-) Jaarverslagen VRT (2022-2025).
- VRT. Beheersovereenkomst 2026-2030. Url: https://www.vrt.be/nl/over-ons/onze-opdracht/beheersovereenkomst
- Werkgroep sectorplan (2022). Versterking positie Nederlandse culturele audiovisuele producties
- Wet op het specifiek cultuurbeleid.
- Zulhusni, M. (2026). Amazon uses AI to tackle rising production costs in film. TechHQ. https://techhq.com/news/amazon-uses-ai-to-tackle-rising-production-costs-in-film/.

B.6.2 Interviews

- Paul Rutten (Monitor Creatieve Industrie)
- Jonathan Mees (Nederlands Filmfonds)
- Jonathan Verwey (Boekmanstichting)
- Jorien Scholtens en Merel Rijser (Commissariaat voor de Media)
- Patricia Sonius (Nationaal Media Onderzoek)
- Andrea Posthuma en Jelle Burggraaf (Creative Europe MEDIA & DutchCulture)
- Luuk Schreven (Centraal Bureau voor de Statistiek)
- Doreen Boonekamp (Ketentafel Film AV)
- Caro van den Ende (NPO)
- Daan Bos (NVPI)
- George van Breemen & Maarten Wijdenes (Nederlands Filmfonds)
- Giulian Nolthenius (NVBF)
- Anne de Jong, Eva de Vroome, Klaas de Jager (NVPI)
- Anna Pedroli, Frank Hoeve, Corine Meijers, Bruno Felix (NAPA)
- Guido Franken (Limburg Film Fonds)
- Bart van den Broek en Christan Muiser (NPA)
- Francine Hoffstee, Trent en Jon Karthaus (DAFF)
- Nelsje Musch Elzinga (NCP)
- Suzanne Van Kordelaar, Jacqueline Rogers, Martijn Winkler (Dutch Screenwriters & Directors)
- Marjolein Bronkhuyzen (Nederlands Filmfestival)

- Hanna Surma, Willemien Sanders, Karin Van Es (Universiteit Utrecht)
- Zohair El Yassini (Streamingdiensten Nederland, Nicole Lamberts (Disney+), Jasmijn Touw (Netflix), Isabel van Enckevort (Amazon Prime), Suzanne Teijgeler (HBO Max), Saskia Blom(Videoland)
- Sven Sauvé (RTL/DPG Media; VCO); Suzanne Teijgeler (Warner Bros); Arjo Kramer (Talpa Network). Marjolein Van der Linden (RTL Nederland)

B.6.3 Deelnemers validatieworkshop (21/05/2026)

- NAPA : Anna Pedroli, Bruno Felix
- NCP : Nelsje Musch-Elzinga, Ingmar Menning
- NVPI: Klaas De Jager
- NVBF: Kim Hulscher
- Streamingdiensten Nederland: Zohair el Yassini, Jasmijn Touw
- VCO: Marjolein van der Linden, Suzanne Teijgeler
- NPO: Sebastiaan Leeman
- NPA: Bart van de Broek
- DAFF: Francine Hofstee
- Nederlands Filmfonds: George Van Breemen, Iwana Chronis
- DDG/Netwerk Scenarioschrijvers: Suzanne Van Kordelaar

Bijlage 7. Toelichting SBI-codes

De Standaard Bedrijfsindeling (SBI -is een classificatie van economische activiteiten. Elk bedrijf krijgt een code van de Kamer van Koophandel (KVK) die aangeeft hoe de belangrijkste economische activiteiten van dat bedrijf gezien worden.

B.7.1 Gebruikte SBI-codes in dit rapport

Volgens SBI-indeling 2008	Volgens SBI-indeling 2025
59111- Productie van films (geen televisiefilms)	59111 - Productie van films (geen televisiefilms)
59112 - Productie van televisieprogramma's	59112 - Productie van televisieprogramma's
5912 - Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie	59120 - Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na de productie
5913 - Distributie van films en televisieproducties	59130 - Distributie van films en televisie- en videoproducties
5914 - Bioscopen	59140 - Vertoning van films
6020 - Televisie-omroepen	60200 - Samenstellen en uitzenden van televisieprogramma's en distributie van video's
6010 - Radio-omroepen	60100 - Uitzenden van radioprogramma's en distributie van audio

B.7.2 Toelichting SBI-codeboom

De SBI kent vijf niveaus. Elke economische activiteit bestaat zodoende uit maximaal vijf cijfers. Hieronder geven we de niveaus weer die werden gebruikt in dit rapport:

59 - Productie en distributie van films en video- en televisieprogramma's en audio, maken van geluidsopnamen en uitgeven van muziekopnamen

- 591 - Productie en distributie van films en video- en televisieprogramma's
  - 5911 – Productie van films en video- en televisieprogramma's
    - **59111 - Productie van films (geen televisiefilms):** productie van films, video`s of elementen hiervan, van audiovisuele animaties, vlogs productie van videopodcasts. Deze subklasse omvat ook: ondersteunende en adviserende activiteiten ten behoeve van de productie van (video)films; aanbieden van een studio voor de productie van (video)films.
    - **59112 - Productie van televisieprogramma's:** productie van televisieprogramma`s of elementen hiervan, productie van reclamefilms, nieuwsuitzendingen op televisie of video. Deze subklasse omvat ook: ondersteunende en adviserende activiteiten ten

behoeve van de productie van televisieprogramma`s; aanbieden van een studio voor de productie van televisieprogramma`s.

- 5912 - Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na de productie
  - **59120 – Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na de productie:** postproductie van films, video's of audiovisuele en televisieprogramma's; activiteiten van filmlabs voor de productie van bioscoopfilms en van speciale laboratoria voor animatiefilms. Deze subklasse omvat ook: bemiddelingsactiviteiten met betrekking tot stockmateriaal, filmbibliotheken enz.
- 5913 - Distributie van films en televisie- en videoproducties
  - **59130 – Distributie van films en televisie- en videoproducties:** het verwerven van auteursrechten of distributierechten (bijv. voor films en audiovisuele werken); distributie van film- en andere audiovisuele producties.
- 5914 – Vertoning van films
  - **59140 – Vertoning van films:** vertonen van films of andere audiovisuele werken in bioscopen, de open lucht of op andere locaties

- 592 – Maken en uitgeven van geluids- en muziekopnamen
  - 5920 - Maken en uitgeven van geluids- en muziekopnamen
    - **59200 - Maken en uitgeven van geluids- en muziekopnamen:** omvat productie van originele (geluids)masteropnamen, ook digitaal, online toegankelijk of via een hardcopy; activiteiten op het gebied van geluidsopnamen, waaronder de productie van opgenomen (d.w.z. niet-live) radioprogramma's, audiopodcasts, audio voor film, televisie, boeken, enz.; het uitgeven van muziek; Het uitbrengen, promoten en distribueren van geluidsopnamen aan groothandelaren, detailhandelaren of rechtstreeks aan het publiek omvat mogelijk de productie van masteropnamen of het verkrijgen van de reproductie- en distributierechten van masteropnamen. Deze subklasse omvat ook conversie van geluidsopnamen naar bestandsformaten voor audiostreaming; uitgeven van boeken voor muziek en bladmuziek.

60 - Programmering, uitzending, persagentschappen en overige activiteiten op het gebied van de verspreiding van inhoud

- 601 – Uitzenden van radioprogramma's en distributie van audio
  - 6010 - Uitzenden van radioprogramma's en distributie van audio
    - **60100 – Uitzenden van radioprogramma's en distributie van audio:** omvat het uitzenden van audiosignalen, via radio-omroepstudio's en faciliteiten voor het uitzenden van audioprogramma's naar het publiek, naar aangesloten maatschappijen of naar abonnees; audiostreaming en downloaddiensten op aanvraag door derden met distributierechten; uitzenden van live podcasts. Deze subklasse omvat ook: activiteiten van radionetwerken, d.w.z. het samenstellen en doorgeven van audioprogramma's aan de verbonden partijen of abonnees via de ether, kabel of satelliet; radio-uitzendingen via internet (internetradiostations); uitzending van radioprogramma's en gelijktijdig filmen voor video-uitzending.
- 602 - Samenstellen en uitzenden van televisieprogramma's en distributie van video's
  - 6020 - Samenstellen en uitzenden van televisieprogramma's en distributie van video's
    - **60200 - Samenstellen en uitzenden van televisieprogramma's en distributie van video's:** omvat het maken van een compleet televisieprogramma, met aangekochte programmaonderdelen (bijv. films, documentaires), zelfgemaakte programmaonderdelen (bijv. lokaal nieuws, live reportages) of een combinatie daarvan.

Dit volledige televisieprogramma kan worden uitgezonden door de producerende eenheid of worden geproduceerd voor transmissie door een derde exploitant van transmissiefaciliteiten, bijvoorbeeld kabelmaatschappijen of aanbieders van satelliettelevisie. De programmering kan van algemene of specifieke aard zijn (bijv. beperkte vorm, bijv. nieuws, sport, onderwijs, jeugdgerichte programma's), is mogelijk vrij toegankelijk voor gebruikers of alleen beschikbaar voor abonnees. Deze subklasse omvat ook: programmering van video-on-demandkanalen; videostreaming en downloads, die geen verband houden met het uitgeven ervan; uitzending van live-optredens en evenementen; exploitatie van sites voor het streamen van video games.

Bijlage 8. Top 20 Vlaamse en Deense bioscoopfilms

Tabel 61: Top 20 Vlaamse bioscoopfilms in Vlaanderen (2021-2024, majoritair, alle genres)

Jaar	Film		Bezoek
2022	Zillion	VAF	703.613
2022	Close	VAF	335.421
2022	Onze Natuur, De Film	VAF	275.835
2023	Wil	VAF	245.192
2025	Patsers	VAF	229.127
2023	Het Smelt	VAF	136.562
2022	Rebel	VAF	115.755
2021	Nachtwacht 3: De dag van de bloedmaan		111.904
2024	K3 en het lied van de zeemeermin		109.681
2021	8ERAF!		101.666
2021	Sinterklaas en Koning Kabberdas	VAF	97.342
2024	Young Hearts	VAF	97.244
2022	De Zonen van Van As: De Cross		80.777
2025	Team Spirit 3	VAF	73.864
2022	Rewind		66.328
2024	Skunk	VAF	66.040
2021	K3: Dans van de farao		62.471
2024	Milano	VAF	49.986
2024	Julie Zwijgt	VAF	54.484
2025	BXL	VAF	45.244

Bron: Vlaams Audiovisueel Fonds

Tabel 62: Top 20 Deense bioscoopfilms in Denemarken (2021-2025, majoritair, alle genres)

jaar	Titel	bezoekers
2021	Checkered Ninja 2	930.321
2025	Checkered Ninja 3	777.000
2024	The Last Viking	724.000
2022	A Lucky Man	480.000
2022	Where the Crawdads Sing	380.000
2021	Margrete-Queen of the North	372.030
2022	Rose	364.000
2023	The Land of Short Sentences	351.100
2022	Fathers & Mothers	346.000
2024	When in Rome	325.677
2024	Boundless	311.266
2022	Kingmaker	302.208
2022	All for 4	298.000
2024	The Promised Land	245.115
2021	The Pact	244.811
2025	The girl with the Needle	236.000
2021	The Shadow of my Eye	228.039
2025	The Kiss	221.530
2022	Hunting Season 2	218.424

Bron: eigen analyse op basis van Facts&Figures DI/Nordisk news updates

idea consult
moving society

VUB SMIT STUDIES IN MEDIA, INNOVATION & TECHNOLOGY RESEARCH GROUP

IDEA Consult
Jozef II-straat 40 B1
1000 Brussel

T +32 (0)2 282 17 10
info@ideaconsult.be
www.ideaconsult.be

IDEA Consult is member of IDEA Group